

ONOMASTYKON
Łomży

ONOMASTYKON ŁOMŻY

Słownik etymologiczno-historyczny
nazwisk mieszkańców Łomży XV-XIX wieku
w kontekście współczesnym

A

ABRAHAMOWICZ: Stanisław *Abrahamowicz* 1698, LBŁ 250; nazwisko utworzone od im. hebr. *Abraham* ‘ojciec wielu narodów’ (za: SEM cz. 2, s. 1) formantem *-owicz*.

Forma żeńska: Kochła *Abrahamowiczówna* 1809, KAZŁ 216.

(ABRAM) Forma żeńska: Raszka *Abramowa* 1819, KAŚŁ 24; nazwisko utworzone od por. **ABRAHAMOWICZ**.

ABRAMOWICZ: Łukasz *Abramowicz* 1690, LBŁ 180; nazwisko utworzone od por. **ABRAM** formantem *-owicz* [3]¹.

ABRAMOWSKI: Apolinary Eliasz *Abramowski* 1810, KAZŁ 327; nazwisko utworzone od por. **ABRAMOWICZ** formantem *-owski*.

Forma żeńska: Ludwika *Abramowska* 1809, KAUŁ 224.

ADAMOWICZ: Aleksander *Adamowicz* 1687, LBŁ 954; nazwisko utworzone od ap. hebr. *adamah* ‘ziemia’, sumer. *ada-mu* ‘mój ojciec’, akad. *ad-mu* ‘narodzenie’, arab. *adama* ‘przyłgnąć’ (za: SEM cz. 2, s. 3) formantem *-owicz* [2].

Forma żeńska: Ewa *Adamowiczowa* 1864, KAZŁ 180.

ADEYKO: Andrzej *Adeyko* 1809, KAUŁ 296; może nazwisko utworzone od niem. ap. *Edel* ‘szlachetny’ (por. NP 1, s. 177) formantem *-ko*.

AGART, AGARTH, AGATHE, AGATH: Sławetny Jan Agarth, Mayster Kunsztu Stolarskiego, 1818, KUGŁ, 59 (w podpisie: Johan Agart); może nazwisko utworzone od im. *Agata*, z łac. *Agatha* w zn. ‘dobra’ (por. NP 1, s. 2).

ALBIŃSKI: Antoni *Albiński* 1809, KAUŁ 285; nazwisko utworzone od łac. im. *Albinus* lub n. rod. *Albus* ‘biały, płowy jasny’ (za: SEM cz. 2, s. 6) formantem *-ski*.

ALEKSANDROWICZ: Maryanna *Aleksandrowicz* córka sekretarza miejskiego 1842, WMZŁ 67; nazwisko utworzone od greckiego im. *Aleksander* (za: SEM cz. 2, s. 6-7) formantem *-owicz* [20].

ALEKSIEJEW: Filomen *Aleksiejew* syn Jana starszy pisarz Łomżyńskiego Szpitala Wojskowego 1860, AUPŚT 2; nazwisko utworzone od im. *Aleksy* ‘pochodzenia grec. od *Aléksion*, skrócenie od im. złożonych typu *Aléksandros*’ (za: NP 1, s. 3) formantem *-ew*.

ALEXI: Juliusz *Alexi* 1829, KAUŁ 142; nazwisko utworzone od im. łac. *Alexius* z grec. ‘bronie, strzegę’ (za: SEM cz. 2, s. 7).

AMBROŹKIEWICZ: Władysław Julian *Ambroźkiewicz* urzędnik Izby Kontrolnej 1874, KAŚŁ 12; nazwisko utworzone od łac. ap. *Ambrosius* ‘boski’ (za: SEM cz. 2, s. 8) formantem *-ewicz* [2].

AMONN: Marianna *Amonn* 1797, KACŁ 1971; nazwisko utworzone

¹ Liczba współczesnych nosicieli danego nazwiska hasłowego zarejestrowanych w bazie komputerowej (stan z lat 1885-2015) w parafii św. Michała Archanioła i św. Rocha w Łomży.

od śrwniem. ap. *ambetman, amtman, amman* 'dzierzawca, zarządca dobrami państwowymi' (za: SEM cz. 5, s. 5).

ANDRICUS: *Andricus aurifaber*² de Lomza 1555, RTA, s. 68; nazwisko utworzone od im. *Henryk*, pochodzącego od germ. ap. *haima, haimi* 'ojczyzna, miejsce zamieszkania' i *rihhi* 'potężny, mocny' (za: SEM cz. 2, s. 51 – 52).

ANDRUSZKIEWICZ: Zygmunt *Andruszkiewicz* 1896, KS; nazwisko utworzone od im. *Andrzej*, przejętego z łac. ap. *Andreus* 'mąż, mężczyzna, człowiek', 'mężny, odważny' (za: SEM cz. 2, s. 10) formantem *-ewicz* [5].

ANDRYCHOWSKI: Józef *Andrychowski* 1865, KAZŁ 175; nazwisko utworzone od por. **ANDRZEJ** formantem *-owski* [35].

Forma żeńska: Monika *Andrychowska* 1815, KAZŁ 146.

ANDRZEJ: *Andrzej* z *Radogoszczy*, ŁT. II 251; *Andrzej mendicus senex* 'zebrzący starzec'³ 1750, LMŁ 1529; im. *Andrzej*, przejęte z łac. ap. *Andreus* 'mąż, mężczyzna, człowiek', 'mężny, odważny' (za: SEM cz. 2, s. 10); n. msc. *Radogoszcz* pow. łódz., gm. *Radogoszcz*; też np. niem. *Radegast* pow. stargard.; *Radohoszcz* pow. piń. (por. SG, t. 9, s. 390).

ANDRZEJACZEK: Barbara Klemetyna *Andrzejaczek* 1875, KAŚŁ 60; nazwisko utworzone od por. **ANDRZEJ** formantem *-(ac)zek*.

ANDRZEJEWSKI: *Andrzeiewskiego* dziecię 1749, LMŁ 1479; nazwisko utworzone od por. **ANDRZEJ** formantem *-(ew)ski* [13].

Forma żeńska: Eufemia *Andrieiewska* 1700, KAŚŁ 239.

ANDRZEJKIEWICZ: Wojciech *Andrzejkiewicz* 1867, KAZŁ 95; nazwisko utworzone od por. **ANDRZEJ** formantem *-ki +ewicz* [1].

ANDRZEJKOWICZ: Leonia *Andrzejkowicz* 1862, KAZŁ 262; nazwisko utworzone od por. **ANDRZEJ** formantem *-(k)owicz*.

(ANDRZEJOWSKI) Forma żeńska: Anna *Andrzeiowska* 1747, LBŁ 457; nazwisko utworzone od n. msc. *Andrzejów* Krpłd., chełm., gm. Urszulin (za: SEM cz. 3, s. 1) formantem *-(ow)ski*.

ANICKI: Antoni *Anicki* 1810, KAZŁc 340; może nazwisko utworzone od im. *Jan* (za: SHNO 1, s. 130), też od n. msc. *Janice* Maz. płoc., gm. Daszyna (za: NP 1, s. 335) formantem *-cki*.

Forma żeńska: Antonina *Anicka* 1809, KAZŁc 210; Ewa Weronika *Anicka* 1833, KAUŁc 205.

ANKIELEWICZ: Sora *Ankielewicz* 1811, KAUŁ 50; nazwisko utworzone od im. bibl. *Jakob* (za: AŻP, s. 133) formantem *-ewicz*.

ANKIELOWICZ: Hersz Leybkowicz *Ankielowicz* 1809, KAZŁ 114; nazwisko utworzone od por. **ANKIELEWICZ** formantem *-owicz*.

ANTONOWICZ: Marcin *Antonowicz* 1690, KAŚŁ 77; nazwisko utworzone od łac. im. *Antonius* (za: SEM cz. 2, s. 11) formantem *-owicz* [3].

Forma żeńska: Katarzyna *Antonowiczówna* 1686, KAŚŁ 22.

APTEKARZ: Stanisław *Aptekarz* 1611, MBŁ 751; nazwisko utworzone od ap. *aptekarz* 'sprzedawca ziół, leków, przypraw, wonności, kosmetyków' (za: NMK, s. 460).

² Aurifaber 'złotnik', SEM cz. 7, s. 52.

³ Tłumaczenie zapisu łacińskiego, jaki pojawił się w źródle.

- ARAMUSEK:** Albert *Aramusek* 1659, LBŁ 3331; nazwisko utworzone od hebr. im. *Aram* (za: ICh, s. 187) formantem *-ek*.
- ARCIECHOWSKI:** Nicolaus *Arciechowski* de districtu Lomzensi 1557, RTA, s. 123; nazwisko utworzone od n. msc. *Arciechów* (za: SHNO 1, s. 19) formantem *-ski*.
- ARCISZEWSKI:** Filip *Arciszewski* archiwista Trybunału Departamentu Łomżyńskiego 1810, KAŚŁ 73; 1809, KAUL 186, 214; nazwisko utworzone od n. msc. *Arciszewo* w pow. plock., też wsi szlacheckiej w pow. gdańsk. (za: NMK, s. 47) formantem *-ski* [2].
Forma żeńska: Franciszka Anastazja *Arciszewska* 1809, KAUL 186.
- ARTYSIEWICZ:** Michalina *Arty-siewicz* 1873, KAŚŁ 51; nazwisko utworzone od im. grec. *Artemos* 'należący do bogini Artemis' (za: SEM cz. 2, s. 14) formantem *-ewicz*.
- ARONOWICZ:** Moszek *Aronowicz* majster kunsztu krawieckiego 1810, KS 74; nazwisko utworzone od por. **ARUN** formantem *-owicz*.
- ARUN:** Mojżesz *Arun* 1808, KAŚŁ 5; nazwisko utworzone od im. hebr. *Aharon* 'oświecony, wywyższony, mieszkanięc gór' (za: SEM cz. 7, s. 7).
- ARUNOWICZ:** Moszk *Arunowicz* majster krawiecki 1810, KAŚŁ 74; nazwisko utworzone od por. **ARUN** formantem *-owicz*.
- ASZ:** Chackiel Szlomowicz *Asz*, syn Szlomy Ickowicza *Asza*, szpektor 1829, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. germ. *akiz*, stwniem. *ask* 'jesion, włócznie z drzewa jesionowego' (za: SEM cz. 5, s. 8).
- AUGUSTOWICZ:** Felicja *Augustowicz* 1876, WPRŁ 121; nazwisko utworzone od łac. im. *August*, pochodzące od przym. *augustus* 'poświęcony, czcigodny, święty' (za: SEM cz. 2, s. 14) formantem *-owicz* [2].
- AUGUSTOWSKI:** Jankiel Fyszkowicz *Augustowski* strażnik konsumpcyi 1836, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **AUGUSTOWICZ** formantem *-owski*.
- AUKT:** Bartłomiej Bernard *Aukt* 1794, KACŁ 1606; nazwisko utworzone od im. łac. *Auctus* 'pomnażać, wzbo-gacać' (za: SEM cz. 2, s. 1).
- AURIFABER:** Anna *Aurifaber* 1617, LBŁ 712; nazwisko utworzone od ap. *aurifaber* 'złotnik' (za: SEM cz. 7, s. 52).
- AURIFACKI:** Bartłomiej *Aurifacki* 1611, MBŁ 847; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **AURIFABER** (za: SEM cz. 7, s. 52) formantem *-cki*.
- AURIGA:** Jana *Auriga* córka Krystyna 1759, LMŁ 2265; nazwisko utworzone od ap. łac. *auriga* 'woźnica, poganiacz bydła' (za: NMK, s. 48).

B

(BABIŃSKI) Forma żeńska: Karolina *Babińska* 1870, KAŚŁ 20; nazwisko utworzone od n. msc. *Babino*, dziś *Babin* Wlkp., pozn., gm. Środa Wlkp. (za: SEM cz. 3, s. 1) formantem *-ski* [5].

BACH: Franciszek *Bach* 1862, KAZŁ 275; nazwisko utworzone od stw. niem. ap. *bach* 'strumień, potok' (za: SEM cz. 5, s. 9); może też od psł. *bachati* 'o urwanym dźwięku', por. pol. gw. *bachnąć* lub *bachati* 'papać, gadać' (za: SEM cz. 1, s. 2).

BACIK: Bonawentura *Bacik* 1695, LBŁ 63; nazwisko utworzone od ap. *bajtko* 'duchowny prawosławny' (por. NP 1, s. 23).

BACZEWSKI: Woyciech *Baczewski* stelmach 1591, APŁ zbiór Kapijana; nazwisko utworzone od n. msc. *Bacze* Maz., ciech., gm. Opinogóra Górna; Maz. łomż., gm. Zambrów, gm. Łomża (za: NP 1, s. 13), ta od n. os. *Bacza*, *Bacz* od *baczyć* 'patrzeć, rozważać, widzieć' (za: NWHS, s. 87) formantem *-ski* [79].

Forma żeńska: Marcella Scholastyka *Baczowska* 1833, KAUL 8.

BACZKOWSKI: Paulus Martini *Baczkowski* 1624/1625, ASAZ, s. 116; nazwisko utworzone od n. msc. *Baczków* Młp., tarn., gm. Bochnia; *Baczki* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 2); siedl., gm. Łochów (za: NP 1, s. 13) formantem *-(ow)ski*.

BACZUK: Marcin *Baczuk* 1738, LBŁ 187; nazwisko utworzone od ap. *baczyć* 'patrzeć, obserwować' (za: NP 1, s. 13); też ap. brus., ukr. *bacia*, *bačka*, *baczka* 'ojciec' (za: SHNO 1, s. 21) formantem *-uk*.

(BACZYŃSKI) Forma żeńska: Marianna *Baczynska* 1719, LBŁ 86; Marianna *Baczynska* 1749, LBŁ 553; nazwisko utworzone od n. msc. *Baczyn* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 2) formantem *-ski*.

BAGIŃSKI⁴: Jakub *Bagiński* 1605, LBŁ 791; nazwisko utworzone od n. msc. *Bagno* (za: SEM cz. 3, s. 2) lub też (częste) n. msc. *Bagienice*, *Bagieńsko*, *Bagienko* (NP 1, s. 14); n. msc. *Bagienice* Maz. łomż., gm. Stawiski; *Bagińskie* gm. Grabowo n. rod. (za: NWHS, s. 87) formantem *-ski* [89].

Forma żeńska: Magdalena Mariana *Bagińska* 1811, KAUL 5.

BAGNOWSKI: Jan *Bagnowski* żołnierz 1873, KAŚŁ 33; nazwisko utworzone od n. msc. *Bagienica* Maz. łomż., ostroł.; też n. msc. *Bagno* (za: SEM cz. 3, s. 2) lub por. też **BAGIŃSKI** formantem *-(ow)ski* [1].

Forma żeńska: Franciszka *Bagnowska* 1875, KAŚŁ 70.

BAJKIEWICZ: Teofil *Bajkiewicz* wyrobnik 1876, KAŚŁ 38; nazwisko utworzone od ap. *bajka* 'baśń, plotka' (za: SHNO 1, s. 22) formantem *-ewicz* [2].

BAJKOWSKI: ks. Tomasz *Baykowski* proboszcz parafii łomżyńskiej 1697, LMŁ 38; nazwisko utworzone od n. msc. *Bajki* biał. gm. Krypno (za: NP 1, s. 15) formantem *-(ow)ski* [37].

Forma żeńska: Marianna *Baykowska* 1757, LMŁc 2130.

⁴ *Bagijenijski* herbu Prussy 1464. HKap., poz. 102.

- BAKALARSKI:** Józef Antoni *Bakalarski* 1795, KACŁ 1677; nazwisko utworzone od ap. łac. *baccalarius* ‘bakalarz, nauczyciel’ (za: SEM cz. 1, s. 3) formantem *-ski*.
- BAKHAUZ:** Adam Marcin *Bakbauz* 1820, KAZŁ 33; nazwisko compositio utworzone prawdopodobnie od złożenia: stp. *bak* ‘krzyk’ (NP 1, s. 15) + niem. n. os. *Haus*, od ap. *Haus* ‘dom’ (za: NP 1, s. 299).
- BAKOWSKI:** Jan Stanisław *Bakowski* 1772, KAUŁ 1112; nazwisko utworzone od ap. stp. *bakać* ‘łajać, krzyzczyć’, stp. *bak* ‘krzyk’ (za: NP 1, s. 15) formantem *-owski*.
- BALCER:** *Balczer de Lomza* 1556, RTA, s. 577; im. *Baltazar*, babil. *balatsu-usur* ‘niech Bel zachowa jego życie’ lub *Bel-szar-usur* ‘niech Bel chroni króla’ (za: SEM cz. 2, s. 17).
- BALCERZAK:** Anna *Balcerzak* 1597, LBŁ 74; nazwisko utworzone od por. **BALCER** (za: NP 1, s. 16) formantem *-ak* [1].
- (BALDACHOWSKI)** Forma żeńska: Maryanna *Baldachowska* wyrobница 1864, KAZŁ 13; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Bald*, to od im. typu *Baldwin*, *Baldwig* (za: NP 1, s. 16) formantem *-achowski* [9].
- BALEJCZ:** Magdalena *Baleycz* 1732, LBŁ 270; nazwisko utworzone od podstawy *bal-*, ap. psł. **balęji* ‘czarownik, znachor; na połud. Polski pochodzenia węg. od im. *Bala* (za: NP 1, s. 15) formantem *-(ej)cz*.
- BALEŃSKI:** Baltazar *Baleński* 1734, LBŁ 416; nazwisko utworzone od n. msc. *Balin*, *Balino* (por. NP1, s. 17) formantem *-ski*.
- BALEWICZ:** Walenty *Balewicz* 1691, LBŁ 1209; nazwisko utworzone od por. **BALEJCZ** formantem *-ewicz*.
Forma żeńska: Krystyna *Balewiczowa* 1759, LMŁ 2283.
- BALEWSKI:** Stanisław *Balewski* 1681, LBŁ 748; może nazwisko utworzone od por. **BALEJCZ** formantem *-ski* [25].
- BALIA:** Marianna *Balia* 1680, LBŁ 505; nazwisko utworzone od ap. *balia* ‘płytkie naczynie, zwykle drewniane, okrągłe lub podługowate, służące do prania bielizny’ (za: Dor, t. 1, s. 314).
- BALICKI:** Mikołaj *Balicki* 1733, LBŁ 405; nazwisko utworzone od n. msc. *Balice* Młp. (za: SEM cz. 3, s. 2) formantem *-cki* [1].
Forma żeńska: Katarzyna *Balicka* 1730, LBŁ 93.
- BALIŃSKI:** Stanisław Bartłomiej *Baliński* 1790, KACŁ 1079; nazwisko utworzone od n. msc. *Balino* dziś *Balin* Włkp., sier. gm. Poddębice; *Balin* Młp., kat., gm. Chrzanów; *Balińce* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 2) formantem *-ski* [2].
Forma żeńska: Ewa *Balinska* 1684, LBŁ 849.
- BALISZEWSKI:** Jerzy *Baliszewski* 1789, KACŁ 919; nazwisko utworzone od podstawy *bal-*, ap. psł. **balęji* ‘czarownik, znachor’; *Bal-isz* (za: NP 1, s. 15) formantem *-owski* [8].
Forma żeńska: Helena *Baliszewska* 1791, KACŁ 1181.
- BALTAZAR:** *Balthazar de Lomza* 1575, RTA, s. 353; por. **BALCER** (za: SEM cz. 2, s. 17).
- BALWIERZ:** Paweł *Balwierz* 1615, LBŁ 221; Jan *Balwierz* 1611, MBŁ 710; nazwisko utworzone od ap.

bałwierz, barwierz ‘golibroda, felczer’ (za: SHNO 1, s. 23).

BALABAN: Jośk Mejerowicz *Balaban* wyrobnik 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *balaban* ‘junak, niezdara’; ukr. *balaban* ‘duży sokół’ (za: SEM cz. 1, s. 3).

BANACH: Piotr *Banach* żołnierz 1865, KAZŁ 87; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Ban, Bana, Ban-ach* (za: NP 1, s. 18) lub ap. gw. *banach* ‘niezgrabny młodzieniec, niezgrabiasz, dzieciak niegrzeczny, bękart’ (za: NMK, s. 52) lub niem. n. os. *Ban* (za: NP 1, s. 18) formantem *-ach* [56].

Forma żeńska: Zofia *Banaszowna* 1698, KAŚŁ 200.

BANAK: Dorota *Banak* 1645, LBŁ 2161; nazwisko utworzone od ap. gw. *banach* ‘niesłubne dziecko’ (za: NP 1, s. 18) formantem *-ak*.

BANASIUK: Joanna *Banasiuk* 1879, KOPEŁ 171; nazwisko utworzone od por. **BANACH** formantem *-(asi)uk*.

(BANDUŚ): Ewa Emilia *Banduś* 1874, KAŚŁ 59; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Band*, od ap. *band* ‘obrzęcz’ lub *bando* ‘obwieszczenie’, *banda* ‘zgraja’ (za: NP 1, s. 18) formantem *-uś*.

BANIA: Anna *Bania* 1600, LBŁ 242; nazwisko utworzone od ap. *bania* ‘naczynie baniaste, pękate’ (za: SEM cz. 1, s. 4).

BANIK: Adam *Banik* 1622, LBŁ 1628; Grzegorz *Banik* 1682, LBŁ 756; nazwisko utworzone od ap. *baniak* (za: NP 1, s. 18) formantem *-ik*.

BAŃKO(W)SKI: Antoni Jan *Banowski* 1759, KAUEŁ 96; nazwisko utworzone od n. msc. *Bańki*, biał., gm. Bielsk Podlaski (za: NP 1, s. 19) formantem *-(ow)ski*.

Forma żeńska: Leonora *Bańkoska* 1794, KACŁ 1544.

BARAN: Małgorzata *Baran* 1614, LBŁ 113; 1614, LBŁ 113; nazwisko utworzone od ap. *baran* (za: SEM cz. 1, s. 4); też od n. herb. *Baran* (por. SEM cz. 6, s. 2) [1].

BARANEK: Woyciech *Baranek* 1729, LMŁ 509; nazwisko utworzone od ap. *baran* (za: SEM cz. 1, s. 4) formantem *-ek*.

Forma żeńska: Woyciechowa *Barankowa* 1735, LMŁ 637; *Barankowa* wdowa 1758, LMŁ 2222.

BARANOWICZ: Abram Orkowicz *Baranowicz*, syn Orcha Jankielowicza *Baranowicza* 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. stp. *baraniec* ‘baranek’ (za: NP 1, s. 19) formantem *-owicz* [1].

BARANOWSKI: Kazimierz *Baranowski* 1831, KAUEŁ 32; nazwisko utworzone od n. msc. *Baranowo* Maz. łomż., ostroł., gm. Baranowo (por. NWHS, s. 11); też np. n. msc. *Baranow*, dziś *Baranów Sandomierski* Młp., tarnob. (miasto) (za: SEM cz. 3, s. 2) formantem *-ski* [50].

Forma żeńska: Anna *Baranowska* 1821, KAZŁ 84.

BARCHANEK: Stanisław *Barchanek* 1615, LBŁ 356; nazwisko utworzone od ap. *barchan* ‘tkanina lnia-no-bawełniania’ (za: SW I, s. 50) formantem *-ek*.

BARCICKI: Albert *Barcicki* 1632, LBS 896; nazwisko utworzone od n. msc. brak n.m. Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 2) [3].

Forma żeńska: Anna *Barcicka* 1640, LBS 1694; Maria i Zofia *Barcickie* 1654, LBS 2194.

- BARCIK:** Anna *Barcik* 1647, LBŁc 2362; nazwisko utworzone od im. *Bartłomiej*, aram. *bar-tolomai* ‘syn Tolmaja’ (za: SEM cz. 2, s. 19) formantem *-ik*.
- BARCISZEWSKI:** Briccius *Barciszewski* f. d. Johannes Troszinski de terra Lomzensi 1568, RTA, s. 215; nazwisko utworzone od n. msc. *Bra-ciszewo*, dziś *Brajczewo* Maz. łomż., gm. Zambrów (za: SEM cz. 3, s. 14) formantem *-ski*.
- BARGIELSKI:** Szymon *Bargielski* 1743, LMŁ 1045; nazwisko utworzone od ap. *bargieł*, *bargiel* ‘gatunek ptaka’ (za: NP 1, s. 20) formantem *-ski* [50].
Forma żeńska: Magdalena *Bargielska* 1748, LBŁ 513.
- BARSZCZ:** Mateusz *Barszcz* żołnierz inwalidnej łomżyńskiej komendy 1863, KAZŁ 8; nazwisko utworzone od ap. *barszcz*, m.in. ‘potrawa z buraków’, też *barszcz* ‘roślina z rodziny baldaszkowatych’ (za: NMK, s. 54) [5].
Forma żeńska: Agnieszka *Barszczewianka* 1687, KASŁ 31.
- BARTŁOMIEJ:** *Bartłomiej* szewc 1447, ŁT. I 552; im. pochodzenia aram. *bar-tolmai* ‘syn Tolmaja’ (za: SEM cz. 2, s. 18).
- BARTŁOMIEYCZYK:** Jan Karol *Bartłomieyczyk* 1810, KAZŁ 381; nazwisko utworzone od im. por. **BARTŁOMIEJ** (za: SEM cz. 2, s. 18) formantem *-czyk*.
- BARYŁO:** Andrzej *Baryło* 1616, LBŁ 608; nazwisko utworzone od ap. *baryła* ‘beczka pękata’ (za: SEM cz. 1, s. 5) formantem *-o*.
- BARZIKOWSKI:** Jacobus *Barzikowski* f. d. Nicolai Troszinski capitanei Lomzensis ex capitaneatu Lomzensi 1568, RTA, s. 216; nazwisko utworzone od n. msc. *Barzykowo* Maz. łomż., gm. Stawiski (za: NP 1, s. 22), ta od n. os. *Barzyk* od ap. *barzy* ‘szybki’ (por. NWHS, s. 88) formantem *-ski*.
- BASIK:** Jan *Basik* 1610, MBŁ 538; nazwisko utworzone od ap. *bas* ‘niski głos męski’; *basy* ‘instrument muzyczny’ lub od im. *Sebastian* (za: NP 1, s. 22) formantem *-ik*.
- (BASZ):** Jadwiga *Basz* 1621, LBŁ 1546; nazwisko utworzone od im. *Sebastian*, *Bartłomiej*, aram. *bar-tolmai* ‘syn Tolmaja’ (za: SEM cz. 2, s. 18-19); też od por. **BASIK**.
- BASZUK:** Jakub *Baszuk* 1616, LBŁ 534; nazwisko utworzone od por. **BASZ** formantem *-uk*.
- BATOGOWSKI:** Henryk *Batogowski* archiwariusz magistratu 1871, KASŁ 3; nazwisko utworzone od ap. *batog* ‘kij, bicz’ (za: SEM cz. 1, s. 6) formantem *-owski* [2].
Forma żeńska: Józefa *Batogowska* 1867, KAZŁ 56.
- BAUER:** Karol Teodor *Bauer* 1796, KACŁ 1809; nazwisko utworzone od ap. niem. *Bauer* ‘chłop, wieśniak’ (za: NP 1, s. 23) [5].
- BAZIO:** Zofia *Bazio* 1622, LBŁ 1691; może nazwisko utworzone od im. poch. grec. *Bazyli* formantem *-o*.
- BAZYDŁO:** Stanisław *Bazydło* wyrobnik 1863, KAZŁ 121; nazwisko utworzone od ap. *bazyłiszek* (za: NP 1, s. 24) formantem *-ydło* [23].
- BĄCZEK:** Agnieszka *Bonczek* 1757, LBŁ 1263; nazwisko utworzone od ap. *bąk*, *bęczeć* ‘brzęczeć’ (za: SEM cz. 1, s. 6); też od ap. *bąk* ‘puchacz, sowa’; ‘ptak z rodziny czapli’, przen.

‘człowiek nadęty, człowiek możny i niesprawiedliwy’ (za: NMK, s. 56) formantem *-ek* [33].

Forma żeńska: Agnieszka *Bączkówna* 1808, KAZŁ 18.

BĄCZKOWSKI: Antoni *Bączkowski* 1789, KACŁ 931; nazwisko utworzone od n. msc. *Chojany-Bąki*, dziś *Chojane* (-Gorzany, -Pawłowięta, -Piecki, -Sierocięta, -Stankowięta) gm. Kulesze Kośc., pow. Wysokie Maz.; też n. os. *Bączek* lub n. msc. *Bączek*, wieś rycerska w pow. kościersk. (za: NMK, s. 55) formantem *-(ow)ski* [2].

BĄDZIŃSKI: Wincenty *Bądziński* 1870, KAŚŁ 34; nazwisko utworzone od n. msc. *Będzin*, dawniej *Będzeń* (za: NP 1, s. 25) formantem *-ski* [2].

BĄK: Piotr *Bąk* 1611, MBŁ 823; nazwisko utworzone od por. **BĄCZEK** (za: SEM cz. 1, s. 6).

BĄKOWSKI: Szymon *Bakowski* 1621, LBŁ 1571; nazwisko utworzone od n. msc. *Bąków* Młp., rad., gm. Rusinów (za: SEM cz. 3, s. 4) formantem *-ski* [75].

Forma żeńska: Rozalia *Bąkowska* 1808, KAŚŁ 22.

BEDNARCZYK: Franciszek *Bednarczyk* 1786, KACB 613; nazwisko utworzone od por. **BEDNARZ** formantem *-czyk* [46].

Forma żeńska: Maryanna *Bednarczówna* 1811, KAZB 12.

BEDNARSKI: Łucya Eleonora *Bednarska* 1833, KAUEŁ 21; nazwisko utworzone od n. msc. *Bednary* Wilkp., pozn., gm. Pobiedziska (za: SEM cz. 3, s. 4) formantem *-ski* [6].

BEDNARZ: Mikołaj *Bednarz* 1473, ŁT. III 321; Gregory *Bednarz* civium lomzensium 1593, APB zbiór

Kapicjana; nazwisko utworzone od ap. psł. *bydbn'a* ‘wydrążony pień używany jako beczka’ (za: SEM cz. 1, s. 7) lub od ap. *bednarz* ‘wyrabiający beczki’ (za: NP 1, s. 26).

BEIER: Emilia Konstancya *Beier* 1832, KAUEŁ 119; nazwisko utworzone od niem. n. etn. *Bayer, Beyer* ‘Bawarczyk’ (za: NP 1, s. 15).

BEKIER//BEKKER: Marcin *Bekker* pocztylion 1810, KAŚŁ 66; nazwisko utworzone od śrwniem. ap. *becker* ‘piekarz’ (za: SEM cz. 5, s. 14) [6].

BENDET: Itka z *Bendetów*, żona Jankiela Leyzorowicza *Blaszki* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od im. *Bendet, Beniamin, Benedykt*; (za: AŻP, s. 109).

Forma żeńska: Idka *Bendetówna* 1819, KAŚŁ 26.

BENDETOWICZ: Szmul *Bendetowicz* wyrobnik 1826, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od im. por. **BENDET** formantem *-owicz*.

(BENEDYKT) Forma żeńska: *Benedykina* 1706, LMŁ 218; nazwisko utworzone od im. *Benedykt*, łac. *benedictus* ‘błogosławiony’; *bene* ‘dobrze’ + *dico* ‘mówię’ (za: SEM cz. 2, s. 20).

BENIAMINOWICZ: Berek *Benjaminowicz malarz* 1818; APŁ z. 19; nazwisko utworzone od im. hebr. *Beniamin* ‘syn prawicy, syn szczęśliwej strony’ (za: SEM cz. 2, s. 22) formantem *-owicz*.

BENIO: Beyla z *Beniów*, żona Jankiela Leybowicza Rozenfelda 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **BENEDYKT** (za: SEM cz. 2, s. 20 – 21) formantem *-o*.

BERDAK: Róża *Berdak* 1650, LBŁ 2605; nazwisko utworzone od ap.

- bardo*, ukr. *berdo*, psł. *brdo* ‘pagórek góra’ albo *berda* ‘grzebień tkacki’ (za: SEM cz. 1, s. 7) formantem *-ak*.
- BEREK:** Jan Wilhelm *Berek* 1796, KACŁ 1778; nazwisko utworzone od im. *Berek*, jid. *Ber* (za: AŻP, s. 110).
Forma żeńska: Naszka *Berkowiczówna* 1809, KAŚŁ 51; Bluma *Berkówna* 1819, KAŚŁ 8.
- BERENSON:** Anna *Berenson* córka Karola mieszcanka miasta Łomży wyznania ewangelickiego 1899, AMPŚT 10; nazwisko utworzone od im. *Beren* (*Ber* lub ap. niem. *Beere* ‘jagoda’) + *-son* (za: SEŻ, s. 65).
- BERENT:** Abram Rafałowicz *Berent* kramarz 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od niem. im. *Bernhart* (za: NP 1, s. 29).
- BERKOWICZ:** Szolim *Berkowicz* cyrulik, kawaler 1831, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **BEREK** formantem *-owicz*.
- BERKOWSKI:** Franciszek *Berkowski* 1731, LBŁ 171; Stanisław *Berkowski* slusarz 1739, LMŁ 834; nazwisko utworzone od n. msc. *Berkowo* w pow. średzk. (za: NMK, s. 57) lub por. **BEREK** formantem *-(ow)ski*.
- BERNABA:** Zofia *Bernaba* 1613, MBŁ 1214; nazwisko utworzone od im. poch. aram. *Barnaba*, *bar-naba* ‘syn pocieszenia, syn prorocstwa’ (za: SEM cz. 2, s. 18).
- BERNARCZYK:** Janina Felicja *Bernarczyk* 1794, KACB 1569; Stanisław *Bernarczyk* 1797, KACB 1911; nazwisko utworzone od im. germ. *Bernhard*, to od ap. *beren* ‘niedźwiedź’ + *hard* ‘mocny’ (za: NP 1, s. 29) formantem *-yk*.
- BERNATOWICZ:** Hortensia Wiktorya *Bernatowicz* 1833, KAUL 4; nazwisko utworzone od im. *Bernat* (*Bernard*) (za: SHNO 1, s. 27) formantem *-owicz* [12].
- BĘBENEK:** Laurenty *Bębenek* 1608, MBŁ 33; nazwisko utworzone od ap. *bęben*: ‘1. instrument muzyczny, 2. rodzaj sieci’ (za: SEM cz. 1, s. 8) formantem *-ek*.
- BĘ(EN)TKOWSKI:** Franciszek Xawery *Będkowski* 1781, KACŁ 108; Józef *Bentkowski* ekonom 1863, KAZŁ 93; nazwisko utworzone od n. msc. *Bądkowo*/*Będkowo*, dziś *Będków* Wlkp., sier. gm. Burzenin; *Bądków*/*Będków*, dziś *Będków*, piotr. gm. Rząśnia; *Bądkowo*, włoc. gm. Bądkowo; *Będkowice* Młp., krak., gm. Wielka Wieś (za: SEM cz. 3, s. 4) formantem *-ski*.
- BĘDZIACH:** Jan *Będziach* 1621, LBŁ 1489; nazwisko utworzone od im. *Będzieciech*, *Będziemir* lub od ap. na *będ-* (za: NP 1, s. 31) formantem *-ach*.
- BĘDZIOCH:** Grzegorz *Będzioch* 1706, LBŁ 912; nazwisko utworzone od por. **BĘDZIACH** formantem *-och*.
- BĘDZIOSZCZYK:** Andrzej *Będzioszycik* 1650, LBŁ 2637; nazwisko utworzone od por. **BĘDZIACH** formantem *-czyk*.
- BIALIK:** Jan *Bialik* 1602, LBŁ 405; nazwisko utworzone od ap. *białka* ‘bułka, kobieta’ lud *białko* (za: NP 1 s. 32) formantem *-ik*; też por. **BIALIKOWSKI** [2].
- BIALIKOWSKI:** Szmul Wolfowicz *Bialikowski* kowal 1836, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Bialiki* n. rod. od n. os. *Bialik* Maz. łomż., gm. Kolno (por. NWHS, s. 88) formantem *-(ow)ski*.

BIAL(Ł)UCKI: Tomasz *Bialucki* 1683, LBŁ 806; Adam *Bialucki* 1693, LBŁ 1346; nazwisko utworzone od n. msc. *Białuty* Maz. płoc., gm. Gozdowo; warsz, gm. Błonie (za: NP 1, s. 32).

Forma żeńska: Zofia *Białuska* 1639, LBŁ 1542; Jadwiga *Białucka* 1681, LBŁ 722.

BIALUS: Magdalena *Bialus* 1696, LBŁ 90; może nazwisko utworzone od *Białas*, to od ap. *białas* ‘chłopiec z jasnymi włosami’ (za: NMK, s. 58) formantem *-us*.

BIAŁEK: Bartłomiej i Mateusz *Białek* 1609, MBŁ 381; nazwisko utworzone od ap. *białek* 1. ‘białko, też bielmo’; 2. ‘gatunek motyla’ lub n. os. *Biały* (za: NMK, s. 59); por. **BIAŁEK** formantem *-ek*.

Forma żeńska: Zofia *Białka* 1619, LBŁ 1009.

BIAŁKOWIC(Z): Anna *Białkovic* 1622, LBŁ 1708; nazwisko utworzone od ap. *biał* ‘biały’, może od n. msc. *Białki* lub nieodnotowanego przez słowniki przym. *białki* (za: SEM cz. 1, s. 8-9) formantem *-owic(z)*.

(BIAŁOBŁOCKI) Forma żeńska: Franciszka *Białobłocka*, 1866, KAZŁc 148; Karolina *Białobłocka* 1868, KAZŁc 124; nazwisko utworzone od n. msc. *Białobłoty* m.in. pow. bydż. (za: NP 1, s. 32) [2].

BIAŁOBRZESKI: Albertus Alberti *Białobrzieski* 1610/1611, ASAZ, s. 75; nazwisko utworzone od n. msc. *Białobrzeg* z zestawienia *biały brzeg*, np. część Tomaszowa Maz., piotr.; *Biały Brzeg*, dziś *Białobrzeg Bliższy* i *Dalszy*, Maz. łomż., ostroł., gm. Olszewo-Borki (za: SEM cz. 3, s. 5) formantem *-ski* [1].

Forma żeńska: Katarzyna *Białobrzewska* 1809, KAŚŁ 44.

BIAŁOSTOCKI: Leyba Dawidowicz *Białostocki* krawiec 1831, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Białystok* (za: SHNO 1, s. 28) formantem *-ki*.

BIAŁOSTOCZYK: Jankiel, syn Leyby Dawidowicza *Białostoczyka* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **BIAŁYSTOCKI** formantem *-yk*.

BIAŁY⁵: Grzegorz *Biały* 1642, LBŁ 1866; nazwisko utworzone od ap. *biały*, m.in. przeni. ‘niewinny, nieskazitelny’ (za: NMK, s. 59); por. też **BIALIKOWSKI** [2].

Forma żeńska: Scholastyka *Biała* 1754, LBŁc 1008.

BIAŁYŃSKI: Fryderyk August *Białynski* 1796, KACŁ 1762; nazwisko utworzone od n. msc. *Białynin* Maz., skier. gm. Głuchów (za: NP 1, s. 34).

BIAŁYPLASZCZ: Paweł *Białyplaszcz* z Łętowa 1446, ŁT. I 522; nazwisko utworzone prawdopodobnie od compositio ap. *biały* ‘jasny (odświętny)’ + ap. *plaszcz* ‘okrycie wierzchnie’ (por. NP 1, s. 33).

BIANUSZEWICZ: Marcin *Bianuszewicz* 1692, KAŚŁ 105; może nazwisko utworzone od im. *Benedictio* alias *Bieniasz* (por. NP 1, s. 35-36) formantem *-(usz)ewicz*. N. niejasna.

BIATKA: Walenty *Biatka* 1626, LBŁ 73; nazwisko utworzone od ap. łac. *beatus* ‘szczęśliwy’ lub od n. os. *Elżbieta* > *Bietka* (za: SEM cz. 2, s. 22) formantem *-ka*.

(BIBIK) Forma żeńska: Anna *Bibikowa* 1866, KAZŁ 95; nazwisko utworzone od ap. kasz. *biba* ‘kołyska’,

⁵ *Biały* de Nieczyki herbu Buyny 1536. HKap., poz. 158.

bibać 'usypiać, lulać' lub *biba* 'pijatyka', por. łac. *bibo*, *-ere* 'pić, popijać', *bibo*, *bibonis* 'pijak, opój' (za: SEM cz. 1, s. 9) formantem *-ik*.

BIEDNY: Michał *Biedny* 1681, LBŁ 566; nazwisko utworzone od ap. *bieda*, *biedak* (za: SEM cz. 1, s. 9) formantem *-ny*.

BIEDRZYCKI: Simon *Biedrziczki de Lomza*/Simon *Byedrziczki de Lomza* 1546, RTA, s. 29, 64, 376; nazwisko utworzone od n. msc. *Biedrzyce-Koziegłowy* Maz. łomż., ostroł., gm. Sypniewo (za: SEM cz. 3, s. 6) formantem *-cki* [56].

Forma żeńska: Jadwiga *Biedrzicka* 1614, LBŁ 143.

BIEGALIK: Kacper *Biegalik* 1688, LBŁc 1031; *Biegalik* 1737, LBŁ 147; nazwisko utworzone od ap. *biegać* (za: NP 1, s. 35) formantem *-al+ik*.

(BIEGALSKI) Forma żeńska: Konstcja *Biegalska* 1762, KAUL 402; nazwisko utworzone od por. **BIEGALIK** formantem *-al+ski*.

BIEGAŃSKI: Ignacy *Biegański* 1868, KAZŁ 103; nazwisko utworzone od n. msc. *Bieganowo* Wlkp., pozn., gm. Środa Wielkopolska; *Bieganów* Młp., częst., gm. Secemin (za: SEM cz. 3, s. 6) formantem *-ski* [3].

BIEK: Jakub *Biek* 1627, LBŁ 256; nazwisko utworzone od ap. *biegać*, ap. psł. *biegun* 'goniec, włóczęga, zbieg' (za: SEM cz. 1, s. 10).

Forma żeńska: Marianna *Biekówna* 1688, KAŚŁ 34.

BIELAWICZ: Stanisław *Bielawicz* 1809, KAUS 185; nazwisko utworzone od n. os. i herald. *Bielarwa*, też n. msc. *Bielarwy* w pow. łowic., gnieźn., szubiń., szamotul. (za: NMK, s. 60); może od n. msc. *Bielow*, dziś: *Bilów*,

pow. opiat., gm. Słupia Nowa, też n. os. i n. herb. *Bielina* (za: SEM cz. 6, s. 3) formantem *-icz*.

BIELECKI: Marcin *Bielecki* 1751, LBŁ 818; nazwisko utworzone od n. msc. *Bielcza*, dziś *Bilcza* Młp., kiel., gm. Morawica; *Biele*, *Bielka* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 6) formantem *-cki* [12].

Forma żeńska: Katarzyna *Bielecka* 1757, LMŁ 2143.

BIELICKI: Kacper *Bielicki* 1755, LBŁ 1082; nazwisko utworzone od (częstej) n. msc. *Bielice* płoc., gm. Piątek; *Bielice* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 6) formantem *-cki* [48].

Forma żeńska: Franciszka *Bielicka* 1791, KACŁ 1168.

BIELIŃSKI: Marcin *Bieliński* 1752, LMŁ 653; nazwisko utworzone od n. msc. *Bieliny*, *Bielino*, dziś *Bielin* Maz., ciech., gm. Ciechanów; *Bielany* Młp., rad., gm. Ciepiałów; (za: SEM cz. 3, s. 6) formantem *-ski* [2].

Forma żeńska: Teofila *Domicella Bielińska* 1830, KAUL 90.

BIELNIK: Abram *Leybowicz Bielnik* blacharz 1829, 1836 APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *bielny* 'biały' (za: NP 1, s. 33) formantem *-ik*.

BIELSKI: Leon *Bielski* syn Antoniego mieszczanin miasta Łomży 1894, AMPŚT 7; nazwisko utworzone od n. msc. *Biała*, *Bielsk*, *Bielsko* (za: NP 1, s. 35) formantem *-ski* [2].

BIEŃCZYK: Ewa *Bieńczyk* 1878, KAŚŁ 8; nazwisko utworzone od por. **BIANUSZEWICZ** (za: NP 1, s. 34); też por. **BIEŃKOWSKI** formantem *-cz+yk* [11].

BIEŃKOWSKI: Jan *Bieńkowski* wyrobnik 1864, KAZŁc 230; nazwisko utworzone od n. msc.

Krzeczkowo-Bieńki Nowe, -Bieńki Stare Maz. łomż., gm. Czyżew, pow. Wysokie Maz.; też *Bieńkowice*, Młp., wieś w dawnej parafii Miechów, dziś zagin.; *Bieńkowa Wisznia* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 7) formantem *-owski* [9].

Forma żeńska: Agnieszka *Bieńkowska* 1781, KACŁc 4.

BIERNACIK: Mateusz *Biernacik* 1644, LBŁ 2062; nazwisko utworzone od por. **BERNARCZYK** formantem *-ik*.

BIERNACKI: Leybka Judkowicz *Biernacki* rzeźnik 1836, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Biernatki, Biernartki*, dziś *Biernatki* Wlkp., pozń., gm. Kórnik (za: SEM cz. 3, s. 7); też od n. msc. *Biernacie* w pow. tureck. (za: NMK, s. 62) formantem *-cki* [10].

(BIERNASZEWSKI) Forma żeńska: Anna *Biernaszewska* 1694, LBŁ 1391; nazwisko utworzone od n. msc. *Biernaszowice* Młp., wieś w par. Chełm w dawnym pow. szczyrzyc., dziś zaginiona (za: SEM cz. 3, s. 7) formantem *-ski*.

BIESEK: Zuzanna *Biesek* 1617, LBŁ 680; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *bies* 'zły duch, diabeł' (za: SEM cz. 1, s. 10) formantem *-ek*.

BIESKOWIC: Ewa *Bieskowic* 1615, LBŁ 268; Albert *Bieskowic* 1618, LBŁ 816; może nazwisko utworzone od por. **BIESEK** formantem *-ko+wic(z)*.

BIESCZYK: Albert *Biesczyk* 1622, LBŁ 1712; nazwisko utworzone prawdopodobnie od *Bieszcz*, formy im. *Sebastian* (za: SEM cz. 2, s. 19) formantem *-yk*.

BIK⁶: Anna *Bik* 1647, LBŁc 2396; Andrzej *Bik* 1655, LBŁc 2989; nazwisko utworzone od ap. *byk, bykowy* (za: NP 1, s. 65).

BISKUPEK: Katarzyna *Biskupek* 1689, LBŁ 1116; Bartłomiej *Biskupek* 1698, LBŁ 224; nazwisko utworzone od ap. *biskup* (za: SEM cz. 1, s. 11) formantem *-ek*.

(BISKUPSKI) Forma żeńska: Katarzyna *Biskupska* 1687, LBŁ 973; nazwisko utworzone od n. msc. *Biskupice* Młp., wieś w dawnym pow. sądec., dziś zaginiona (za: SEM cz. 3, s. 8) formantem *-ski*.

BLASZKA: Berek, syn Jankiela Leyzorowicza *Blaszki* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *blaszka* (por. NP 1, s. 39).

BLINOWY: Michał *Blinowy* kucharz 1875, KAŚŁ 75; nazwisko utworzone od ap. *blin* 'rodzaj placka' (por. NP 1, s. 40) formantem *-owy*.

BLOMBERK//BLUMBERG: Lezor Szmuyłowicz *Blomberk* czapnik 1832, APŁ z. 169; od niem. ap. *Blume* 'kwiat' + niem. ap. *Berg* 'góra' (por. SEM, cz. 5, s. 18).

BLUMENSZTYN: Aron Idzkowicz *Blumensztyn* wyrobnik 1828, APŁ z. 169; od niem. ap. *Blume, Blumen* 'kwiat' (za: SEŻ, s. 71) + stwniem. ap. *stain* 'kamień, skała' (za: SEM cz. 5, s. 251).

⁶ *Biki* n. rod., por. HKap., s. 73. W KKP czytamy: „Kulesze Czarnowo pisane Ciarnowo, bardzo dawna wieś, pierwotnie zwana Biki, gdy i przy Erekcji w r. 1493 są dwaj bracia Jan i Andrzej *haeredes de Biki* [dziedzice z Biki] (ob. „Herbarz” Kapicy str. 62). (...) Dlaczego ta wieś zwana Czarnowo, dlaczego Biki, trudno odgadnąć: jednakże dziwna, że w dokumencie z r. 1531, mamy w tej wsi Jana, który się nazywa Czarny, i Marcina zwanego Byk”, por. s. 164-165.

- BLUMERT:** Joan *Blumert* sierżant Gwardyi Narodowej 1809, KAUEŁ 202, 309; Karolina *Blumert* 1815, KAZŁ 94; nazwisko utworzone od ap. niem. *Blume* ‘kwiat’; teŹ od im. Ź. jid. *Bluma* (za: SEŹ, s. 70-71) formantem *-ert*.
Forma Źeńska: Seweryna *Blumertowa* 1819, KAZŁ 31.
- BLUMOWICZ:** Abram Jankielowicz *Blumowicz* rzeźnik 1834, APŁ z. 169; nazwisko utworzone por. **BLUMERT** (za: SEŹ, s. 71) formantem *-owicz*.
- BLUSIEWICZ:** Jan *Blusiewicz* słuŹący 1863, KAZŁ 151; nazwisko utworzone od ap. *bluszcz* ‘gatunek rośliny’ (za: NP 1, s. 40) formantem *-ewicz* [50].
Forma Źeńska: Eleonora *Blusiewiczowa* 1820, KAZŁ 24.
- BLUSZEWICZ:** Katarzyna *Bluszewicz* 1809, KAUEŁ 306; Stanisław *Bluszewicz* gospodarz 1809, KAUEŁ 306; por. **BLUSIEWICZ**.
- BŁASZCZYK:** Jakub *Błaszczyk* 1609, MBŁ 310; nazwisko utworzone od im. *Błaszko*//*BłaŹko*, od *BłaŹej* (za: SHNO 1, s. 32); im. *BłaŹej* od łac. *Blaesius* (moŹe od łac. *blaesus* ‘sepleniaczy’) (za: SEM cz. 2, s. 23) formantem *-yk* [2].
- BŁAŹEJEWSKI:** Stanislaus *Blasejewski* f. d. Nicolai Throssynski pincernae Lomzensis 1558, RTA, s. 140; 1560, RTA, s. 155; 1561, RTA, s. 181; nazwisko utworzone od n. msc. *BłaŹejewo*, *BłoŹejewo* Wlkp., pozn., gm. Dolsk; pozn., gm. Kórnik (za: SEM cz. 3, s. 8) formantem *-ski*.
- (BŁAŹEWSKI)** Forma Źeńska: Dominika *BłaŹewska* 1811, KAZŁ 26; od n. miasta *BłaŹowa* rzesz. (za: NP 1, s. 41) formantem *-ski*.
- BOBIŃSKI:** Józef *Bobiński* Prezes Trybunału Departamentu ŁomŹyńskiego 1809, KAUEŁ 219; nazwisko utworzone od n. msc. *Bobin*, krak., gm. Proszowice; Maz. *Bobino*, dziś *Bobin* ostroł., gm. Płoniawy (za: SHNO 1, s. 33) formantem *-ski*.
- (BOBROWIECKI)** Forma Źeńska: Rozalia *Bobrowiecka* 1755, LBŁ 1146; nazwisko utworzone od ap. *bóbr*, *bober* formantem *-owiecki* (za: NP 1, s. 42).
- BOBROWSKI:** Adalbert *Bobrowski* 1670, LBŁ 233; nazwisko utworzone od n. msc. *Bobrowo* Maz. płoc., gm. Sierpc; *Bobrka* Kpłd., krośn., gm. Solina (za: SEM cz. 3, s. 9) formantem *-ski* [11].
Forma Źeńska: Zofia *Bobrowska* 1714, LBŁ 1493.
- BOCHENEK:** Jakub *Bochenek* 1872, KAŚŁ 45; nazwisko utworzone od ap. *bochenek* ‘rodzaj placka, biały chleb’ (za: SEM cz. 1, s. 12).
- BOCHENKOWIC(Z):** Laurenty *Bochenkowicz* 1621, LBŁ 1518; nazwisko utworzone od por. **BOCHENEK** (za: SEM cz. 1, s. 13) formantem *-owicz(z)*.
- BOCHEŃSKI:** Jakub *Bocheński* 1809, KAZŁ 171; nazwisko utworzone od n. msc. Wlkp. *Bocheń*, skiern., gm. Łowicz; Młp. *Bochnia*, tarn. (miasto) (za: SEM cz. 3, s. 9) formantem *-ski* [1].
- (BOCHYŃSKI)** Forma Źeńska: Maryanna *Bochyńska* 1810, KAŚŁ 81; nazwisko utworzone od por. **BOCHEŃSKI**.
- BOCIAN:** Nison Abramowicz *Bocian* wyrobnik 1827, APŁ z. 169; Morszk *Bocian* 1896, KS; nazwisko utworzone od ap. *bocian* (za: SEM cz. 1, s. 13) [1].

- BOCZKO:** Szymon *Boczko* czeladnik bednarski 1819, KAŚŁ 27; nazwisko utworzone od ap. *bok* 'strona ciała lub przedmiotu' (za: SEM cz. 1, s. 15) formantem *-ko*.
- BOCZKOWSKI:** Józef *Boczkowski* 1887, KOPEŁ 47; nazwisko utworzone od n. msc. *Boczkowice, Boczki, Boczków*, dziś *Boczki*, Wlkp., gm. Szadek (za: SEM cz. 3, s. 9) formantem *-(ow)ski* [1].
- (BOĆKOSKI)** Forma żeńska: Julianna Katarzyna *Boćkoska* 1830, KAUEŁ 27; nazwisko utworzone od n. msc. *Boćki*, gm. Bielsk Podlaski (za: AŻP, s. 111) formantem *-ski*.
- BOGACKI:** Beniamin Berkowicz *Bogacki* malarz 1836, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Bogate*, Maz., ostroł., gm. Przasnysz (za: SEM cz. 3, s. 10) formantem *-cki* [2].
Forma żeńska: Agnieszka *Bogatczanka* 1691, KAŚŁ 85.
- BOGDANOWICZ:** Żyła *Bogdanowicz* 1467, ET. II 422; Maciej *Bogdanowicz* 1811, KAZŁ 478; nazwisko utworzone od ap. *Bog*//*Bóg* 'deus', też 'bogactwo, szczęście' + *dan* (za: SEM cz. 1, s. 13-14) formantem *-owicz* [4].
Forma żeńska: Franciszka *Bogdanowiczówna* 1808, KAŚŁ 25.
- BOGDAŃSKI:** Adam *Bogdański* 1869, KAZŁ 71; nazwisko utworzone od por. **BOGDANOWICZ** formantem *-ski* [17].
- BOGUCKI:** Egidiusz *Bogucki* 1732, LBŁ 284; nazwisko utworzone od n. msc. *Boguty* gm. Czyżew; *Bogucino*, dziś *Bogucin*, Maz., ciech., gm. Raciąż (za: SEM cz. 3, s. 10) formantem *-cki* [12].
Forma żeńska: Agnieszka *Bogucka* 1693, LBŁ 1357.
- BOGU(W)SKI:** Mateusz *Boguwski* 1608, MBŁ 30; Franciszek Julian *Boguski* 1793, KACŁ 1480; nazwisko utworzone od por. **BOGUCKI** formantem *-ski*.
Forma żeńska: Marianna *Boguska* 1774, KAUEŁ 1314.
- BOGUNIEWSKI:** Stanisław *Boguniewski* 1872, KAŚŁ 10; nazwisko utworzone od n. msc. *Boguniewo* Wlkp., pil., gm. Rogoźno (za: SEM cz. 3, s. 10) formantem *-ski*.
- BOGUSZEWICZ:** Mortek *Boguszewicz* 1896, KS; nazwisko utworzone od por. **BOGDANOWICZ** formantem *-ewicz*.
- BOHDANOWICZ:** Ludwik *Bohdanowicz* 1879, KOPEŁ 48; nazwisko utworzone od im. *Bogdan* (*Bogu* + *dan*) (za: SEM cz. 1, s. 13) formantem *-owicz* [2].
- BOHUSZ:** Ewa *Bohusz* 1863, KAZŁc 182; nazwisko utworzone od por. **BOGDANOWICZ** (za: SEM cz. 1, s. 13 – 14).
- BOJAŃCZYK:** Marianna *Boianczyk* 1676, LBŁ 472; nazwisko utworzone od ap. stp. *bojeć się* 'bać się'; *bój* 'walka' (za: NP 1, s. 45) formantem *-ań-cz+yk*.
- BOJARSKI:** Adalbert *Bojarski* 1763, KAUEŁc 435; nazwisko utworzone od n. msc. *Bojary* pow. biał., woj. podl.; pow. sokołow., woj. maz.; *Bojary* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 11); też od ap. *bojar* 'znakomity szlachcic, magnat, w dawnej Litwie człowiek stanu pośredniego między szlachtą a chłopami; chłop niepańszczyźniany; bogaty włościanin' (za: SHNO 1, s. 36) formantem *-ski* [2].
Forma żeńska: Barbara *Bojarska* 1749, LBŁc 613.

- BOLEWSKI:** Karol *Bolewski* 1830, KAŹŁ 96; może nazwisko utworzone od im. złożonego typu *Bolesław* lub od ap. *ból, boleć* (por. NP1, s. 46) formantem *-wski*.
- BOMBA:** Jadwiga *Bomba* 1685, LBŁ 915; nazwisko utworzone od ap. *bomba* 'kula napełniona materiałem wybuchowym'; 'wielki kufel piwa' (za: NP 1, s. 47).
Forma żeńska: Marianna *Bombina* 1690, KAŚŁ 76.
- (BONCZA):** Maria *Boncza* 1887, KOPEŁ 66; nazwisko utworzone od im. *Bonifacy, bonus* 'dobro' + *fatum* 'wróżba, los', później skojarzone z *facio* i *facere* 'czynić, robić' (za: SEM cz. 1, s. 93).
- BONDZEL:** Franciszka *Bondzel* 1876, WPREŁ 41; nazwisko utworzone prawdopodobnie od psł. *bol'e* 'lepiej, więcej, bardziej' w zniemczonyj formie: *Boncel* (za: SEM cz. 1, s. 15).
- BONG:** Jadwiga *Bong* 1609, MBŁ 400; Szymon *Bong* 1757, LBŁ 1331; nazwisko utworzone od ap. *bąk, bąkać* 'wydawać niewyraźny głos' (por. NP 1, s. 25).
- BONUS(Z):** Anna *Bonus* 1612, MBŁ 1102; Stanisław *Bonus* 1717, LBŁ 46; Egidiusz *Bonusz* 1747, LBŁc 455; nazwisko utworzone od im. *Bonifacy* lub od niem. n. os. *Bon, Bohne* (za: NP 1, s. 47) formantem *-us* [1].
Forma żeńska: Maryanna *Bonusowa* 1814, KAŻŁ 33.
- BONUSCIK:** Adalbert Jakub *Bonuscik* 1599, LBŁ 144; nazwisko utworzone od por. **BONUS(Z)**.
- BORAWSKI⁷:** Jan *Borawski* 1730, LBŁ 23; nazwisko utworzone od
- n. msc. *Borawice*, dziś *Borawskie* Maz. łomż., gm. Radziłów (za: SEM cz. 3, s. 12); też *Borawskie* pow. gm. Jedwabne (por. NWHS, s. 90) [142].
Forma żeńska: Agnieszka *Borawska* 1685, LBŁ 864.
- BOREK:** Jakub *Borek* 1609, MBŁ 363; Jadwiga *Borek* 1613 B, LBŁ 10; nazwisko utworzone od ap. *borek* zd. od *bór*; może od psł. *boriti* 'zмагаć się, mocować się, walczyć' (za: SEM cz. 1, s. 16); też od n.os. *Borek*; od n. msc. *Borek* Maz. łomż., gm. Czerwin.
- BOREWICZ:** Michał *Borewicz* sędzia Trybunału Departamentu Łomżyńskiego 1809, KAŹŁ 219; nawisko utworzone od im. złożonych typu *Borzysław, Borzymir* lub ap. *bór* (za: NP 1, s. 47-48) formantem *-ewicz*.
- BORHART:** Ludwik *Borhart* 1819, KAŻŁ 14; nazwisko utworzone od niem. im. *Burghard*; ono od stwaniem. *bërgan* 'ochraniać' + *hart* 'mocny, dzielny' lub od n. msc. *Burkaty* (za: NP 1, s. 63).
- BORKO(W)SKI:** Albert *Borkowski* 1642, LBŁ 1877; nazwisko utworzone od n. msc. *Borkowo* Maz. łomż., gm. Kolno; płoc., gm. Sierpc; *Borkowo*, ciech., gm. Nasielsk (za: SEM cz. 3, s. 12) formantem *-ski* [95].
Forma żeńska: *Borkowskiej* sluszarce dziecię 1739, LML 842; Sorka *Borkówna* 1808.
- BOROWICZ:** Józef *Borowicz* 1874, KAŚŁ 13; nazwisko utworzone od ap. *bor* 'walka' (za: SEM cz. 1, s. 16-17) lub od n. os. *Bor* (za: NMK, s. 71) formantem *-owicz*.
- BOROWSKI:** Józef *Borowski* 1648, LBŁ 2430; nazwisko utworzone od n. msc. *Borowe* Maz., ciech., gm. Lipowiec Kośc.; *Borowce* n. rod. od

⁷ *Borawski* herbu Cholewa. 1472. HKap., poz. 156.

n. os. *Borowiec* Maz. łomż., Czerwin, Troszyn (za: SEM cz. 3, s. 12) formantem *-ski* [33].

Forma żeńska: Elżbieta *Borowska* 1734, LBŁ 87.

(BORUCH) Forma żeńska: Baśka *Boruchowna* 1819, KAŚŁ 6; Hena *Boruchowa* 1819, KAZŁ 93; nazwisko utworzone od bibl. im. *Baruch* (za: AŻP, s. 109).

BORYSENKO: Mikołaj *Borysenko* syn Floriana stróż Łomżyńskiego cmentarza prawosławnego 1879, AUPŚT 4a; Pelagia *Borysenko* córka Stefana żona mieszczanina miasta Łomży 1891, AUŁS 24; nazwisko utworzone od im. *Borys* (por. SHNO 1, s. 39) formantem *-enko*.

BORYSZE(W)SKI//BORYSIESKI: Kazimierz *Boryszewski* 1755, LBŁ 1102; Łukasz *Borysiewski* 1762, KAULc 350; nazwisko utworzone od n. msc. *Borzyszowice*, dziś *Borzowice* Młp., kiel., gm. Sędziszów; *Borysów* Krpld. (za: SEM cz. 3, s. 13) formantem *-ski* [27].

Forma żeńska: Marianna *Boryszewska* 1747, LBŁ 452; Franciszka *Borysieska* 1795, KACŁ 1666.

BORZANTA: Wawrzyniec *Borzanta* z Niecieczy 1467, ŁT. II 422; może od ap. *bór*, *borówka* (por. NP 1, s. 48). N. niejasna.

(BORZYMOWSKI)⁸ Forma żeńska: Lucya *Borzymowska* 1811, KAZB 29; nazwisko utworzone od n. msc. *Borzymy* Maz. łomż., gm. Grabowo; też *Kobylin-Borzymy* pow. Wysokie Maz. (za: NWHS, s. 114) formantem *-ski*.

BOSACKI⁹: Antoni *Bosacki* były profesor Gimnazjum Łomżyńskiego 1867, KAZŁ 110; nazwisko utworzone od por. **BOSIK** (za: NP 1, s. 49) formantem *-acki*.

Forma żeńska: Julia *Bosacka* żona profesora gimnazjum 1866, KAZŁ 47.

BOSIK: Albert *Bosik* 1615, LBŁ 261; Paweł *Bosik* 1617, LBŁ 637; nazwisko utworzone od ap. *bosy* (za: NP 1, s. 49) formantem *-ik*.

Forma żeńska: Anna *Boskowa* 1622, LBŁ 1746.

BOSSOWSKI: Osip *Bossowski* 1896, KS 332; nazwisko utworzone od n. msc. *Bossewo* (*Stare i Nowe*) Maz. łomż., pow. ostrow. (za: SG, t. 15, s. 222); n. msc. *Boszkowo*, dziś *Buszkowo* Wlkp., bydż., gm. Koronowo; *Boszowice*, dziś *Bosowice* Młp., kiel., gm. Stopnica (za: SEM cz. 3, s. 13) formantem *-ski* [14].

BOYSZEK: Michał *Boyszek* stolarz 1593, APŁ zbiór Kapicjana syg. 16, s. 25; może nazwisko utworzone od por. **BOJAŃCZYK** (por. NP 1, s. 45-46) formantem *-szek*.

BRALIK: Zofia *Bralik* 1605, LBŁ 652; nazwisko utworzone od ap. *brać*, *brał* lub im. złożonych typu *Bratumit* (za: NP 1, s. 51) formantem *-ik*.

BRAYANOWICZ: Szmul Dawidowicz *Brayanowicz* kramarz 1834, APŁ z. 169; może nazwisko utworzone od ap. *braja*, *breja*, *bryja* 'gęsta potrawa' (por. NP 1, s. 51) lub od ż. im. jid. *Brajna* formantem *-owicz*.

BRAXATOR: Agnieszka *Braxatoris* 1643, LBŁ 1950; nazwisko utworzone od łac. ap. *braxa*, *-ae* 'naczynie

⁸ M.in. *Borzymowski* herbu Łada ze wsi Borzymy w ziemi wiskiej, por. SNSP, s. 33.

⁹ *Bosacki* herbu Sas w powiecie wileńskim, por. SNSP, s. 33.

na piwo o określonej pojemności; warzenie piwa, słód' (za: SEM cz. 7, s. 53); ap. łac. *braxator* 'słodownik, piwowar' (za: NMK, s. 74).

BREJER: Ludwika *Brejser* 1820, KAZŁ 168; od niem. n. os. *Breier*, ta od ap. *Brauer* 'piwowar' (za: NP 1, s. 51).

BRENSKI: Jan *Brenski* doktor medycyny i fizyk Departamentu łomżyńskiego 1811, KAŚŁ 15; nazwisko utworzone od n. msc. *Brenno* Wlkp., leszcz., gm. Włoszakowice; *Breń* Młp., rzesz., gm. Czernin (za: SEM cz. 3, s. 14) formantem *-ki*.

BROCHOCKI: Stanisław *Brochocki* 1808, KAZŁ 44; nazwisko utworzone od n. msc. *Brochocin* Maz. płoc., gm. Radzanowo; *Brochowo*, dziś *Brochów*, warsz., gm. Tułowice (za: SEM cz. 3, s. 14) formantem *-ki*.

(BROCHOWSKI) Forma żeńska: Regina *Brochowska* 1612, MBŁ 947; nazwisko utworzone od n. msc. *Brochowo* Wlkp. (za: SEM cz. 7, s. 127).

BRODO(W)SKI¹⁰: Józef *Brodoski* 1757, LMŁ 2172; nazwisko utworzone od n. msc. *Brodowo* Maz., ciech., gm. Winnica (za: SEM cz. 3, s. 14), też n. msc. *Brodowo* od n. os. i n. herb. Maz. łomż., gm. Radziłów (za: NWHS, s. 91) formantem *-ski* [18].

Forma żeńska: Marianna *Brodowska* 1747, LBŁ 429.

BRODZIK: Ewa *Brodzik* 1608, MBŁ 35; Grzegorz *Brodzik* 1612, MBŁ 960; nazwisko utworzone od ap. *brodzić* 'chodzić po wodzie' (za: SEM cz. 1, s. 18) formantem *-ik* też por.

BRODZKI, BRODO(W)SKI.

Forma żeńska: Ewa *Brodzikówna* 1687, KAŚŁc 23.

(BRODZKI) Forma żeńska: Walerya Marya *Brodzka* 1868, KAZŁ 106; nazwisko utworzone od n. msc. *Brody* Wlkp., pozn., gm. Lwówek; *Brod* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 14) formantem *-ki*; por. **BRODZIK**.

BROKOWCZYK: Herszk Berkowicz *Brokowczyk* cyrulik 1827, APŁ z. 169; por. **BROKOWSKI** formantem *-czyk*.

BROKOWSKI: Tomasz *Brokowski* 1613 B, LBŁ 40; nazwisko utworzone od n. msc. *Brokowo* elbl., gm. Kwidzyn (za: NP 1, s. 54) [15] formantem *-ski*.

Forma żeńska: Zofia *Brokowska* 1610, MBŁ 562.

BRONACKI: Adam *Bronacki* 1733, LBŁ 388; Kazimierz *Bronacki* Aurifaber 1744, LMŁ 1100; nazwisko utworzone od im. złożonych typu *Bronisław*, od ap. *brona* (za: NP 1, s. 54) formantem *-acki/-cki* lub od n. msc. *Brudnaki*, dziś *Bronaki* (-Olki, -Pietrasze) Maz. łomż., gm. Jedwabne (por. NWHS, s. 91).

Forma żeńska: *Bronacka* Złotniczka ex Judaismo conversa pod Pannami umarła 1732, LMŁ 551.

BRONAKOWSKI: Stanisław *Bronakowski* 1611, MBŁ 862; nazwisko utworzone od n. msc. *Bronaki* Maz. łomż., gm. Jedwabne (za: NP 1, s. 54) formantem *-owski* [3].

Forma żeńska: Łucja *Bronakowska* 1695, KAŚŁ 160; Maryanna *Bronakowska* Burmistrzowa Łomżyńska, kościoła tego Dobrodziejka 1734, LMŁ 581.

¹⁰ *Brodowscy* herbu Łada przydomek *Bombolek*, Żyła, „idą z Kuczewskich z Brodowa” w ziemi wiskiej, za Kopicą w: SNSP, s. 56; *Brodowski* de Czedri de ar Lady 1489. HKap., poz. 143.

- BRONIEWSKI:** Franciszek *Broniewski* sędzia pokoju 1814, KAZŁ 20; nazwisko utworzone od n. msc. Wlkp. *Broniewice*, bydg., gm. Janikowo; Młp. *Bronowice* lub., gm. Puławy (za: SEM cz. 3, s. 15) formantem *-ski*.
- BRONIKOWSKI:** Paweł *Bronikowski* 1705, LBŁ 854; nazwisko utworzone od n. msc. *Bronikowo* Wlkp., leszcz., gm. Śmigiel; *Bronikowice*, dziś *Bronkowice* Młp., kiel., gm. Pawłów (za: SEM cz. 3, s. 15) formantem *-ski* [2].
- BRONIS:** Mateusz *Bronis* 1608, MBŁ 19; nazwisko utworzone od ap. psł. *borniti* ‘osłaniać orężem, bronią, strzec, bronić’ (za: SEM cz. 1, s. 19).
- BRONO:** Karol Leopold *Brono* 1809, KAZŁ 191; nazwisko utworzone od por. **BRONACKI** też od ap. *brona* (por. NP 1, s. 54). N. niejasna.
- BRONOWICZ:** Karol *Bronowicz* 1700, LBŁ 477; nazwisko utworzone od por. **BRONACKI** formantem *-owicz* [71].
Forma żeńska: Agnieszka *Bronowiczowa* 1869, KAZŁ 234.
- BRONO(W)SKI:** Aleksander *Bronowski* 1887, KOPEŁ 49; nazwisko utworzone od n. msc. *Brunowo*, dziś *Bronowo*, Maz. łomż., gm. Wizna; płoc., gm. Stara Biała; Młp. *Brunowice*, *Bronowice*, dziś *Bronowice Wielkie*, krak., gm. Kraków Krowodrza (za: SEM cz. 3, s. 15) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Anna *Bronowska* 1642, LBŁ 1867.
- BRUHN:** Jan *Bruhn* 1797, KACŁ 1984; nazwisko utworzone od im. *Bruno*, też od ap. stwniem. *brün* ‘łśniącobrunatny’; od stwniem. *brunia* ‘napierśnik, pancerz, kolczuga’ (za: SEM cz. 5, s. 25).
- BRUKARCZYK:** Zuzanna *Brukarczyk* 1626, LBŁ 133; nazwisko utworzone od por. **BRUKARZ** formantem *-czyk*.
- BRUKARZ:** Adalbert *Brukarcz* 1600, LBŁ 239; nazwisko utworzone od ap. *bruk* ‘kamienna nawierzchnia’; od ap. *brukarz*; *brukać* ‘brudzić, zanieczyszczać’ (za: SEM cz. 1, s. 20) formantem *-arz*.
- BRULIŃSKI:** Stanisław *Bruliński* 1865, KAZŁ 191; nazwisko utworzone od n. msc. *Brolino*, dziś *Brulin* Maz., łomż., gm. Nur; (za: SEM cz. 3, s. 15), też. *Brulin*, gm. Śniadowo; formantem *-ski* [47].
Forma żeńska: Ludwika *Brulińska* 1868, KAŚŁ 13.
- BRUM:** Całka *Brum* 1896, KS; nazwisko utworzone od por. **BRUNOWICZ**.
- BRUMUN:** Idzk Moszkowicz *Brumun* kupiec 1832, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **BRUM**.
- BRUNOWICZ:** Ewa *Brunowicz* 1697, LBŁ 179; nazwisko utworzone od im. *Bruno*, stwniem. *brün* ‘łśniącobrunatny’ lub forma skrócona niem. im. złożonego z członem ap. *brunia* ‘pancerz’ (za: SEM cz. 2, s. 24) formantem *-owicz*.
- BRUSAK:** Antoni *Brusak* wyrobnik 1869, KAZŁ 51; nazwisko utworzone od im. *Brus* (*Ambrosius*) (za: SEM cz. 2, s. 8); też od ap. *brus* ‘ociosany kawałek kamienia’, *brusiti* ‘trzeć, ostrzyć na kamieniu’ (za: SEM cz. 1, s. 20) formantem *-ak*.
Forma żeńska: Agnieszka *Bruska* 1622, LBŁ 1604.
- (BRUSZCZYŃSKA)** Forma żeńska: Franciszka *Bruszczyńska* 1809, KAUEŁ 186; może nazwisko utworzone od por. **BRUSAK** formantem *-yński*.

BRUSZEWSKI¹¹: Antoni *Bruszeowski* gospodarz 1809, KAUEŁ 305; nazwisko utworzone od n. msc. *Bruszewo*, pow. Wysokie Maz., gm. Sokoły, formantem *-ski* [9].

Forma żeńska: Łucja *Bruszeowska* 1700, KAŚS 218.

BRYNDZA: Emilia *Bryndza* 1876, WPREŁ 100; nazwisko utworzone od ap. *bryndza* 'owczy ser' (za: SEM cz. 1, s. 20).

BRYNDZIAK: Piotr *Bryndziak* 1869, KAŚŁ 39; por. **BRYNDZA** formantem *-ak*.

BRYSKO: Anna *Brysko* 1652, LBŁ 2763; nazwisko utworzone od ap. *brzyk* 'gatunek prosa' (za: NP 1, s. 56) formantem *-ko*.

BRY(S)KOWSKI: Stanisław *Bryskowski* 1643, LBŁ 1979; Szymon *Bryskowski* 1645, LBŁ 2233; nazwisko utworzone od por. **BRYSKO** formantem *-owski*. N. niejasna.

BRZECZKA: Katarzyna *Brzeczka* 1868, KAZŁ 261; nazwisko utworzone od ap. *brzeczka* 'słodki napój, wyciąg z miodu' (za: NP 1, s. 57).

Forma żeńska: Katarzyna *Brzeczkowa* gospodyni 1868, KAZŁ 261.

(BRZEZICKI) Forma żeńska: Katarzyna Elżbieta *Brzezicka* 1788, KACŁ 873; nazwisko utworzone od n. msc. *Brzezica*, *Brzezice* (za: NP 1, s. 58) formantem *-cki*.

BRZEZINA: Izrael Boruchowicz *Brzezina* rzeźnik 1834, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *brzoza*, *brzezina*, *brzózka* (za: SEM cz. 1, s. 21).

BRZEZIŃSKI¹²: Stanisław *Brzezinski* 1687, LBŁ 976; Moszek *Brzeziński* 1896, KS 364; nazwisko utworzone od n. msc. *Brzóska-Brzezińskie* (*-Falcki*, *-Gromki*, *-Markowizna*, *-Stare*, *-Tatary*) gm. i pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 92); też por. **BRZEZINA** formantem *-ski* [31].

Forma żeńska: Zofia *Brzezenska* 1693, LBŁ 1340.

BRZOSTOWSKI¹³: Feliks *Brzostowski* 1869, KAZŁ 186; nazwisko utworzone od n. msc. *Brzostowo*¹⁴ Maz. łomż., gm. Jedwabne (za: SEM cz. 3, s. 16) formantem *-ski* [25].

BRZOZA: Ick Joskowicz *Brzoza* garbarz 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *brzoza* 'gatunek drzewa' (za: SEM cz. 1, s. 21).

BRZOSOWSKI¹⁵: Jan Walenty *Brzozowski* 1829, KAUEŁ 132; Jośk Zelikowicz *Brzozowski* szynkarz 1835, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Brzozowo* Maz. łomż., gm. Kolno (za: SEM cz. 3, s. 17) formantem *-ski*; też por. **BRZEZIŃSKI** [60].

Forma żeńska: Krystyna *Brzozowska* 1737, LBŁ 121.

BRZUŚCIK: Andrzej *Brzusiek* 1647, LBŁ 2399; może nazwisko utworzone od por. **BRZUSZKOWICZ**. N. niejasna.

¹¹ *Brusowski* v *Bruszeowski* herbu Slepowron 1591. HKap., poz. 109.

¹² *Brzezinski* de Brzeziny herbu Ladic 1580. HKap., poz. 109.

¹³ M.in. *Brzostowscy* herbu Konopki z Brzostowa Nadborowa w ziemi wiskiej, por. SNSP, s. 59.

¹⁴ Miejscowość określana jako „gniazdo *Brzostowskich* herbu Konopki” HKap. poz. 26.

¹⁵ *Brzozowski* z Antoniom herbu Korab 1632. HKap., poz. 111; *Brzozowski* herbu Korab 1647. HKap., poz. 111.

- BRZUS(Z)KOWIC(Z):** Zofia *Brzuskoic* 1643, LBŁ 1975; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *brzuch*, *brzuszek* (za: SEM cz. 1, s. 22) formantem *-(ow)ic(z)*.
- BUBEREK:** Anna *Buberek* 1609, MBŁ 360; nazwisko utworzone od ap. *bobrownik*, *bobrowy* 'hodowca bobrów' (por. NP 1, s. 42) formantem *-ek*.
- BUBROWSKI:** Mateusz *Bubrowski* 1744, LMŁ 1124; może nazwisko utworzone od n. msc. *Bobrek* rad., gm. Stromiec (za: NP 1, s. 42); też od por. **BUBEREK**.
- Forma żeńska:** Zofia *Bubrowska* 1737, LMŁ 707.
- BUCEK:** Jan *Bucek* 1619, LBŁ 1138; nazwisko utworzone od ap. *buk* (za: SEM cz. 1, s. 23) formantem *-ek*.
- BUC(Z)KO:** Stanisław *Buczko* 1610, MBŁ 503; Agnieszka Antonina Katarzyna *Bucko* 1750, LBŁ 645; nazwisko utworzone od ap. por. **BUCEK** lub *buczeć* 'ryczeć, beczeć; płakać, szlochać; huczeć, dudnić' (za: SHNO 1, s. 44) formantem *-o*.
- BUCZYNO:** Roch *Buczyno* 1809 KAZŁ 139; nazwisko utworzone od ap. *buk*, *buczek*, *buczyna* (za: SEM cz. 1, s. 23) formantem *-o*.
- BUCZYŃSKI¹⁶//BUCZEŃSKI:** Jacobs *Buczinski* de districtu Lomzensi 1555, RTA, s. 41; 1556, RTA, s. 109; 1560; RTA, s. 157; nazwisko utworzone od n. msc. *Buczyno*, dziś *Buczyn* Maz. łomż., ostroł., gm. Czerwin; n. msc. *Buczyna*, dziś *Byczyna* Wlkp., sier., gm. Poddębice; *Buczyna* Młp., tarn., gm. Bochnia; (za: SEM cz. 3, s. 17) formantem *-ski* [15].
- BUDNIAK:** Andrzej *Budniak* 1748, LBŁ 478; może nazwisko utworzone od por. **BUDNIK** formantem *-ak*.
- BUDNIK:** Adam *Budnik* 1743, LMŁ 1091; Adama *Budnika* córka 1748, LMŁ 1397; nazwisko utworzone od ap. *buda* 'chata, szałas lub kram' (za: SEM cz.1, s. 22) formantem *-nik*; też od ap. *budnik* 'stróż, policjant, handlarz miejski, kupiec', stbrus. ap. *budnik* 'smolarz', gw. 'osadnik, kolonista' (za: SHNO 1, s. 45).
- BUDNY:** Wojciech *Budny* gospodarz 1863, KAZŁ 116; Franciszek *Budny* 1887, KOPEŁ 76; nazwisko utworzone od ap. *buda* 'chata, szałas lub kram' (za: SEM cz. 1, s. 22) formantem *-ny*; też od n. msc. *Budne* Maz. łomż. n. rod. *Budne*, od n. os. *Budny* [3].
- BUDYŃSKI:** Andrzeja *Budyńskiego dicti Kozak* syn Paweł 1745, LML 1152; nazwisko utworzone od n. msc. *Lendowo-Budy* gm. Nowe Piekuty, pow. Wysokie Maz.; por. **BUDZIŃSKI**.
- BUDZIŃSKI:** Franciszek *Budziński* 1879, KOPEŁ 16; nazwisko utworzone od n. msc. *Budzyń* formantem *-ski*, m.in. w pow. chodzies., śrem., kutn. lub n. os. *Budz*, *Budza* formantem *-(iń)ski* (za: NMK, s. 78).
- BUDZISZEWSKI:** Leon *Budziszewski* 1774, KAUEŁ 1276; nazwisko utworzone od n. msc. *Budziszewo* Maz. łomż., gm. Zareby Kośc.; (za: SEM cz. 3, s. 18) formantem *-ski* [14].
- Forma żeńska:** Helena *Budziszewska* 1832, KAUEŁ 127.

¹⁶ *Buczynski* herbu Slepowron 1608. HKap., poz. 90.

- BUDZIŁKOWICZ:** Zofia *Budziłkowicz* 1684, LBŁ 836; nazwisko utworzone od ap. *buda*, *budzić*, też od im. typu *Budzistaw* (za: NP 1, s. 60) formantem *-owicz*.
- (BUIACKA)** Forma żeńska: Emilia *Buiacka* z religii mahometańskiej 1809, KAUL 183; nazwisko utworzone od ap. *bujac* 'szybko się rozwijać' (za: NP 1, s. 61) formantem *-acki*.
- BUJALSKI**¹⁷: *Bujalski* studiosus Pauper Mendicans¹⁸ 1759, LMŁ 2272; nazwisko utworzone od n. msc. *Bujały* (za: SHNO 1, s. 45) formantem *-ski*.
- BUJEK:** Agnieszka *Bujek* 1618, LBŁc 819; nazwisko utworzone od por. **BUJACKA** lub od stp. ap. *bujar* 'byk' (za: NP 1, s. 61).
- BUKOWSKI**¹⁹: Andrzej *Bukowski* 1637, LBŁ 1402; nazwisko utworzone od n. msc. *Bukowo* Maz. łomż., gm. Rajgród (za: SEM cz. 3, s. 18) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Zofia *Bukoska* 1616, LBŁ 434.
- BURACZYK:** Jan *Buraczik* 1654, LBŁ 2902; nazwisko utworzone od por. **BURAK** formantem *-yk*.
- BURAK:** Elżbieta *Burak* 1603, LBŁ 461; nazwisko utworzone od ap. *burak* (za: SHNO 1, s. 46).
- BURAL:** Magdalena *Bural* 1652, LBŁ 2796; nazwisko utworzone od ap. *bury*, psł. *burb* 'brudnoszary' (za: SEM cz. 1, s. 24) formantem *-al*.
- BURCZAK:** Paulina *Burczak* 1887, KOPEŁ 136; nazwisko utworzone od ap. *burczak* 'odmiana grochu' (za: SHNO 1, s. 46).
- BURDA:** Marianna *Burda* córka *Burdów* 1789, KACŁ 963; nazwisko utworzone od ap. *burda* 'zamieszanie, awanturnik, zawadiaka' (za: SEM cz. 1, s. 24).
- BURSZTYN:** Morteck Moszkowicz *Bursztyn* krawiec 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *bursztyn* (za: SEM cz. 1, s. 24).
- BURSZTYNER:** Mordka Moszkowicz *Bursztynier* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **BURSZTYN** formantem *-er*.
- BURZYK:** Anna *Burzyk* 1642, LBŁ 1863; nazwisko utworzone od ap. *burza* (za: SEM cz. 1, s. 24) formantem *-yk*.
- BURZYŃSKI:** Floryan *Burzyński* 1865, KAZŁc 240; nazwisko utworzone od n. msc. *Burzyn* Maz. łomż., gm. Jedwabne; *Burzyno*, dziś *Burzyn* Młp. tarn., gm. Tuchów; (za: SEM cz. 3, s. 18) formantem *-ski* [44].
Forma żeńska: Wanda *Burzyńska* 1867, KAZŁ 88.
- BUTKIEWICZ:** Bronisława *Butkiewicz* żona urzędnika łomżyńskiej dyrekcji oświatowej 1868, KAZŁ 213; nazwisko utworzone od ap. *buta* 'pycha' (za: SHNO 1, s. 47) *-(kie)wicz* [7].
- BUYNOWICZ:** Józef Paweł *Buynowicz* 1792, KACŁ 1285; nazwisko utworzone od ap. *bujac* 'być

¹⁷ *Buialski* herbu Słepowron 1557. HKap., poz. 88; *Buialski* herbu Słepowron 1562. HKap., poz. 86; *Buialski* herbu Rawicze 1563. HKap., poz. 86.

¹⁸ Biedny student, żebrak.

¹⁹ *Bukowski* herbu Awdancze 1486. 1495. HKap., poz. 156.

zuchwałym, pysznym' (za: SEM cz. 1, s. 23) formantem *-owicz*.

BYK: Jakub *Byk* 1605, LBŁ 670; Dorota *Byk* 1610, MBŁ 477; nazwisko utworzone od ap. *byk* '1. samiec krowy; 2. ogromny chłopiec, dryblas' (za: SHNO 1, s. 47).

BYKOWSKI: Jakub *Bykowski* 1868, KAZŁc 267; nazwisko utworzone od n. msc. *Byki* Wlkp., piotr., gm. Piotrków Trybunalski (za: SEM cz. 3, s. 19); też od n. msc. *Czarnowo-Bi-ki*, gm. Kulesze Kośc., pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 99) formantem *-owski*.

Forma żeńska: Wanda *Bykowska* 1867, KAZŁ 115.

BYSTRO: Tomasz *Bystro* 1683, LBŁ 808; nazwisko utworzone od ap. *bystry* 'szybki, prędki, pojętny, zapalczywy' (za: SHNO 1, s. 48) formantem *-o*.

Forma żeńska: Marianna *Bystrówna* 1873, KAŚŁ 31.

BYSTRZYCKI: *Bystrzycki* 1699, KAŚŁc 209; nazwisko utworzone od n. msc. *Bystrzyca* Młp., rzesz., gm. Iwierzycyca (za: SEM cz. 3, s. 19) formantem *-cki*.

BZIK: Jakubowi *Bzikowi* dziecię 1738, LMŁc 818; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *bzik* '1. głos naśladowający syczenia wody, w której się żelazo rozpalone zanurza, lub pstrykanie prochu na panewce; 2. ćwiek w głowie; 3. rodzaj owadu kąsającego konie' (za: SW I, s. 134); też od ap. *bzik* 'bez; dziwak' (za: NP 1, s. 66).

BZOL(Ł)A: Jan Jakub *Bzola* 1745, LMS 1191; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *bez* 'gatunek krzaka' lub od ap. gw. *bziuk* 'zabawka, bąk' (por. NP 1, s. 66). Nazwa niejasna.

C

- C(Z)AC(Z)KOWSKI:** Franciszek *Caczkowski* 1787, KACŁ 658; nazwisko utworzone od stp. ap. *czacz* ‘cacko, nagroda’ lub od gw. *cacany* ‘ładny, grzeczny, miły’ (za: NP 1, s. 67) lub od n. msc. *Czaczeki* biał., gm. Turośń Kościelna (za: NP 1, s. 107) formantem *-wski*.
Forma żeńska: Marianna *Czaczkowska* 1768, KAUL 908.
- CAŁKA:** Tekla *Całka* 1676, LBŁc 461; nazwisko utworzone od ap. *cał* ‘cały’ (za: SEM cz. 1, s. 25) formantem *-ka*.
- CAMPIST(H)I (KEMPISTY):** Hieronimus *Campisti* de Lomza 1556, RTA, s. 388; nazwisko utworzone od ap. *kępisty* ‘krępy’ lub n. msc. *Kępiste Borowe* Maz. łomż. gm. Zareby Kośc. (za: NP 1, s. 392) [11].
- CANODIS:** Mikołaj *Canodis* 1473, ŁT. III 332, 333; nazwisko wymienione w (SEM cz. 7, s. 136); może utworzone od śrwniem. *Zant, Zan* ‘zab’; stare, powszechnie używane przezwisko ‘osoby o charakterystycznym uzębieniu’, może też od zniemczony n. msc. *Sqcz* (za: SEM cz. 5, s. 295).
- CEJZI(Y)K:** Maryanna *Cejzyk* 1864, KAZŁ 187; może nazwisko utworzone od psł. *čajati* ‘spodziewać się, oczekiwać’, też *czaić się* lub gw. *czajka* ‘ptak czajka’ (por. NP 1, s. 107). N. niejasna.
- CEKAŁA:** Piotr *Cekała* parobek 1811, KAŚŁ 45; Alexandra *Cekała* 1868, KAZŁc 241; nazwisko utworzone od stp. *czakać* też *czekać* (za: NP 1, s. 107) formantem *-ała* [7].
- CEŁAK:** Jadwiga *Celak* 1748, LBŁc 520; nazwisko utworzone od ap. *cel*, *celować* lub od im. *Cela, Cyla*, (od *Cecylia*) (za: NP 1, s. 68) formantem *-ak*.
- CELEWICZ:** Tekla *Celewicz* 1747, LMŁ 1339; nazwisko utworzone od por. **CEŁAK** formantem *-ewicz*.
- (CELIŃSKI)** Forma żeńska: Ewa Marianna *Celińska* przechrzta 1783, KACŁ 246; nazwisko utworzone od n. msc. *Celiny* lub od im. *Celina* (za: NP 1, s. 68).
- C(EN)ĘDRO(W)SKI:** Andrzej *Cendrowski* 1809, KAUL 202, 271; 1810, KAUL 343; nazwisko utworzone od n. msc. *Cendrowice* Maz. warsz., gm. Góra Kalwaria (za: NP 1, s. 69) formantem *-(w)ski* [13].
Forma żeńska: Antonina *Cendrowska* 1821, KAZŁ 95.
- CHAIESKI:** Stanisław *Chaieski* 1612, MBŁ 993; nazwisko utworzone od n. msc. *Chajęty* Maz., ostroł., gm. Dąbrówka (za: NP 1, s. 71) formantem *-ski* [4].
- (C)HAIM)** Forma żeńska: Joska *Haımowna* 1811, KAŚŁ 48; Freyda *Chaimowa* wyrobnica, wdowa 1831, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od żyd. im. *Chaim* (za: AŻP, s. 54).
- CHAIMOWICZ:** Jakub *Chaimowicz* 1819, KAŚŁ 25; nazwisko utworzone od por. **CHAIM** formantem *-owicz*.
- CHAJDUGA:** Łukasz *Chajduga* 1631, LBŁc 756; nazwisko utworzone od ap. gw. *hajda* ‘pastuch w górach; ktoś silny’; też gw. *hajdać* ‘kołysać, jeść powoli’

lub od gw. *hajduga* ‘zadymka, zawieja’ (za: AŻP, s. 54) formantem *-uga*.

CHAJKA: Szloma Eliaszewicz *Chajka*, handlarz Wiktułów 1852, APŁ z. 169, syg. 41; nazwisko utworzone od żyd. im. *Chaja*, *Chajka* (za: AŻP, s. 61).

CHARKOWSKI: Grzegorz *Charkowski* 1728, LBŁ 590; nazwisko utworzone od ap. *charkot* (za: NP 1, s. 73) formantem *-owski*.

Forma żeńska: Marianna *Charkowska* 1739, LBŁ 224.

CHEŁCHOWSKI: Mikołaj *Chełchowski* 1728, LBŁ 646; nazwisko utworzone od n. msc. *Chełchowo*, dziś *Chełchy* Maz. łomż., gm. Grabowo, pow. Kolno; też od ap. gw. *chełchun* ‘kłamca, pleciuch, gaduła; (por. NWHS, s. 94) [1].

CHEŁMICKI: Antoni *Chełmicki* 1788, KACŁc 812; nazwisko utworzone od n. msc. *Chełmica Duża* i *Mała* Wlkp., włoc., gm. Szpetal Górny (za: SEM cz. 3, s. 21) formantem *-ki*.

Forma żeńska: Agnieszka *Chełmicka* 1785, KACŁc 428.

CHEŁMIŃSKI: Antoni *Chełmiński* 1792, KACŁ 1309; nazwisko utworzone od n. msc. *Chełmno*, *Chełm* Wlkp., pozn., gm. Pniewy (za: SEM cz. 3, s. 21) formantem *-ski* [1].

Forma żeńska: Anastazja *Chełminska* 1787, KACŁc 645.

CHEŁPA: Tadeusz *Chełpa* 1626, LBŁ 97; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *chełpa* ‘chluba, chełpie nie się, przechwalanie, przechwałka’ (za: SW I, s. 146).

CHERUBIN: Antoni *Cherubin* 1878, KOPEŁ 313; nazwisko utworzone od ap. *cherubin* ‘anioł należący do najwyższego chóru anielskiego’, niekiedy zapelatywizowane imię anioła (za: SEM cz. 1, s.

29); też od n. msc. *Dąbrowa-Cherubiny* Maz. łomż. gm. Czyżew [10].

CHĘTNIK: Tomasz *Chętnik* 1781, KACŁ 118; nazwisko utworzone od ap. *chęć* ‘chęć, smak’ (za: SEM cz. 1, s. 29) formantem *-nik* [35].

CHIRURGUS (CHIRURGI, CHIRURGO): Tomasz *Chirurgus* 1613, LBŁ 43; nazwisko utworzone od ap. łac. *chirurgus* ‘cyrulik, felczer, balwierz’ (za: NMK, s. 84).

CHLEWICKI: Jan *Chlewicki* 1752, LMŁ 1677; nazwisko utworzone od n. msc. *Chlewiska* Młp., rad., gm. Chlewiska (za: SEM cz. 3, s. 22) formantem *-cki*.

Forma żeńska: Marianna *Chlewicka* 1728, LBŁ 647.

CHLUDZI(E)ŃSKI: Bartłomiej *Chludzinski* 1754, LBŁc 1046; nazwisko utworzone od n. msc. *Chludzino*, *Chludnie*²⁰ Maz. łomż., gm. Mały Płock (por. NWHS, s. 95) formantem *-ski* [84].

Forma żeńska: Anna *Chludzienieńska* 1758, LBŁ 1367.

CHMIELE(W)SKI: Adam *Chmielewski* de terra Lomzesi 1568, RTA, s. 215; nazwisko utworzone od n. msc. *Chmielewo*²¹ Maz. łomż. gm. Stawiski, pow. kolneń., *Chmielewo* (za: SEM cz. 3, s. 22); *Kamionki-Chmielewo*, gm. Jedwabne (por. NWHS, s. 111) formantem *-ski*; też n. msc. *Chmielew* pow. węgrow., pułtus. lub od n. os. *Chmiel* z (za: NMK, s. 85) formantem *-(ew)ski* [49].

²⁰ „Chludnie (r. 1413): Ch. Waśki, Ch. Kupnina, Ch. Brzegietne, g. Chludzinskiach”; por. Gloger, s. 9; „okolica szlachecka nad rz. Narwią” SG, t. 1, s. 585.

²¹ „Chmielewo (r. 1676), g. Chmielewskich”; por. Gloger, s. 9.

Forma żeńska: *Chmielewska* uboga 1721, LME 369.

CHMURA: Paweł *Chmura* 1639, LBŁ 1514; nazwisko utworzone od ap. *chmura* ‘mgła’ (za: SEM cz. 1, s. 30); też n. herb. *Chmara*, Kresy Wsch. (por. SEM cz. 6, s. 9) [4].

CHODKIEWICZ: Feliks *Chodkiewicz* 1864, KAZŁ 105; nazwisko utworzone od im. *Teodor*, wsł. im. *Chodor*, cerk. *Fiodor* (za: SHNO, t. I, s. 52), od wsł. *Chod*, *Chod-ko* (za: SEM cz. 2, s. 127) formantem *-ewicz*.

(CHODNICKI) Forma żeńska: Waleria *Chodnicka* 1865, KAZŁ 271; nazwisko utworzone od n. msc. *Chodnowice* (za: NP 1, s. 79) [14].

CHODŹKO: Tyburc *Chodźko* 1896, KS; nazwisko utworzone od gw. *chodźba* ‘sień, korytarz’ (za: NP 1, s. 79) [1].

CHOINKA: Łukasz *Choinka* 1869, KAŚB 59; nazwisko utworzone od ap. *choinka* ‘wiązka gałęzi’ (za: NP 1, s. 80) [5].

Forma żeńska: Łucja *Choinkówna* 1871, KAŚB 31.

CHOIŃSKI: Albert *Choiński* 1627, LBŁ 318; nazwisko utworzone od n. msc. *Chojno* (za: SHNO, t. I, s. 53); też n. msc. *Chojane*²² gm. Kulesze Kośc. pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 95) formantem *-ski* [32].

²² „Chojane sześć wsi generice Chojane, specifice z różnemi nazwami. Najpóźniej snadź powstała, na miejscu borów (sośniny tu prowincjonalnie bez różnicy najpospoliciej choiną zwanej) trzebisk wioski, bo w Erekcji z r. 1493 o nich ani słówkiem nie wspomniano; i w „Herbarzu” Kapicy (str. 76) o Choińskich wzmianki dopiero w drugiej połowie XVI wieku”. Por. S. Jamiołkowski, *Kroniczka kuleskiego plebana*, Łomża 2017, s. 241 (dalej: KKP).

Forma żeńska: Magdalena *Choińska* 1738, LBŁ 160.

CHOJECKI: Augustyn *Chojeczki* 1650, LBŁ 2616; nazwisko utworzone od n. msc. *Choja* (za: SHNO 1, s. 53) formantem *-cki* [2].

Forma żeńska: Małgorzata *Chojeczka* 1637, LBŁ 1359.

CHOJKA/(C)HOJKO: Małgorzata *Choika* 1610, MBŁc 554; Katarzyna *Choyko* 1781, KACS 46; Paweł *Hoyka* (w podpisie: *Choyka*) 1809, KAUL 211; nazwisko utworzone od ap. *choina*, *chojna* ‘gałęzie szpilkowe’, *chojnik* ‘las sosnowy’ (za: SEM cz. 1, s. 31) [3] formantem *-ka/ko*.

Forma żeńska: Regina *Choycianka* 1729, LBS 5; Helena *Hojkowa* 1873, KAŚŁ 26.

CHOJ(Y)NOWSKI²³: Stanisław *Chojnowski* 1613, MBŁ 1221; nazwisko utworzone od n. msc. *Chojnowo* Maz. łomż.: gm. Szczuczyn; *Chojnówek* gm. Grajewo; *Chojny* gm. Łomża; *Chojny Naruszczyki* gm. Miastkowo (por. NWHS, s. 95-96) formantem *-ski* [176].

Forma żeńska: Apolonia z Modzelewskich *Chojnowska* 1810, KAUS 355.

CHOLEWA: Stanislaus *Cholewa* 1446, APB zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone od ap. *cholewa* ‘okrycie nogi’ (za: SEM cz. 1, s. 31), też od rod. n. msc. *Cholewy-Kołomyja* Maz. łomż., gm. Kołaki Kośc., pow. Zambrów (por. NWHS, s. 96); *Cholewowie* herbu *Cholewa* ze wsi *Cholewy* w ziemi łomżyńskiej (za: SEM cz. 6, s. 9); n. herb. *Cholewa* (SEM, cz. 6, s. 9).

CHOLEWICKI: Albert *Cholewicki* 1619, LBŁ 1070; nazwisko utworzone od por. **CHOLEWA** [40].

²³ *Chojnowski* herbu *Ladzicze* 1522. HKap., poz. 157.

CHOLEWIŃSKI: Mateusz *Cholewinski* 1668, LBŁ 42; nazwisko utworzone od por. **CHOLEWA** formantem *-iński* [5].

CHOLEWSKI: Marcin *Cholewski* 1615, LBŁ 240; nazwisko utworzone od por. **CHOLEWA** formantem *-ski*.

CHOME(EN)TOWSKI: Ignacy *Chomeętowski* 1636, LBŁ 1264; nazwisko utworzone od n. msc. *Chomeętowo* Maz. ploc., gm. Radzanowo (za: SEM cz. 3, s. 23) formantem *-ski* [12].

Forma żeńska: Jadwiga *Chometowska* 1608, MBŁ 146.

CHOROMAŃSKI²⁴: Stanisław *Choromański* 1629, LBŁ 617; nazwisko utworzone od n. msc. *Choromany* Maz. ostroł., gm. Troszyn, gm. Czerwin, ta od *Chor* < *chory* + psł. **maniti* (*se*) 'zwodzić' (por. NWHS, s. 96) formantem *-ski* [41].

Forma żeńska: Anna *Choromanska* 1628, LBŁ 371.

CHRAPOWICKI: Antoni *Chrapowicki* 1814, KAŻŁ 76; nazwisko utworzone od n. msc. *Chrapowice* Kresy Wsch. (za: NP 1, s. 83) formantem *-cki* [2].

CHROSTOWSKI²⁵: Valentinus *Chrostowski* d. Stanisłai Grodziczki

*succamerarii terrae*²⁶ Lomzensis 1568, RTA, s. 216; 1569, RTA, s. 247; nazwisko utworzone od n. msc. *Chrostowo* (ta od ap. *chrost* 'chrust') Maz. łomż., gm. Jedwabne; *Chrostowo*, ostroł., gm. Troszyn; *Chrostowo Wielkie*, ciech., gm. Czernice Borowe (za: SEM cz. 3, s. 24) formantem *-ski* [65].

Forma żeńska: Marianna *Chrostowska* 1872, KAŚŁ 50.

CHRYCZAK: Magdalena *Chryczak* 1703, LBŁc 685; nazwisko utworzone od im. *Grzegorz* 'gorliwy, czuwający'; od formy *Hrehory*, *Hryhory* Kresy Wsch. (za: NP 1, s. 279) formantem *-(cz)ak*.

CHRYK: Marianna *Chryk* 1791, KA-CŁc 1253; nazwisko utworzone od por. **CHRYCZAK**.

CHRYSTOWSKI: Karol *Chrystowski* urzędnik Izby Kontroli w Łomży 1873, KAŚŁ 77; może nazwisko utworzone od im. typu *Krzysztof*, *Krystyn* (za: NP 1, s. 83) formantem *-owski*.

Forma żeńska: „(...) panny Marii *Chrystowskiej*, która z matką i siostrą mijała nas właśnie”, 1898, NWPN, s. 155.

CHRZAN: Albert *Chrzan* 1610, MBŁ 511; nazwisko utworzone od ap. *chrzan*, m.in. 'człowiek niemiły' (za: NMK, s. 88).

CHRZANIK: Zofia *Chrzanik* 1608, MBŁ 80; nazwisko utworzone od por. **CHRZAN** formantem *-ik*.

²⁴ Wcześniej pojawia się Łazarz *Choromański* jako „mieszczanin łomżeński”; por. *Lustracje dóbr królewskich województwa mazowieckiego 1565*, cz. II, wydały I. Gieysztorowa i A. Żaboklicka, Warszawa 1968, s. 70.

²⁵ *Chrostowski* herbu Buinowie 1524. HKap., poz. 116; *Chrostowski* herbu Buinowie 1524. HKap., poz. 116; *Chrostowski* de Chrostowo herbu Grzymała 1597. ET 1: HKap., poz. 123; *Chrostowski* de Chrostowo Dctq Ostrolens. Parochia Trosinen herbu Grzymała 1612. HKap., poz. 124; *Chrostowski* herbu Slepowron 1629. Dctq Coln. HKap., poz. 145.

²⁶ Podkomorzy łomżyński, czyli w dawnej Polsce: zastępca komornika, zarządzający dworem księcia oraz gospodarką w dobrach panującego; w czasach późniejszych: urzędnik ziemski rozstrzygający spory graniczne; zob. <http://sjp.pl/podkomorzy>

- CHRZANO(W)SKI:** Albert *Chrzanoski* 1676, LBŁ 467; nazwisko utworzone od n. msc. *Chrzanoswo* Maz. łomż., ostroł., gm. Szelków, gm. Przytuły, gm. Radziłów²⁷ (za: SEM cz. 3, s. 25; por. też NWHS, s. 97) formantem *-owski* [26].
Forma żeńska: Zofia *Chrzanoska* 1692, KAŚŁ104.
- CHUDZI(E)ŃSKI:** Jakub *Chudziński* 1660, LBŁ 3428; Franciszek *Chudziński* wyrobnik 1810, KAZŁ 307; nazwisko utworzone od ap. gw. *chudziec* (za: NP 1, s. 87) formantem *-eński* [9].
Forma żeńska: Marianna *Chudzińska* 1887, KOPŁc 273.
- (CHYLÍŃSKI)** Forma żeńska: Helena Antonina *Chylińska* 1875, KAŚŁ 50; nazwisko utworzone od n. msc. *Chyliny* Maz. łomż., gm. Jedwabne (por. NWHS, s. 98); *Chylino* w pow. plockim lub od n. os. *Chył*, *Chyła* od *chylić się* (za: NMK, s. 90) formantem *-ski* [21].
- CIBOREK:** Kacper *Ciborek* 1613, MBŁ 1154; nazwisko utworzone od im. *Czści-bor*, z psł. **čstiti* 'okazywać cześć, poważanie, szacunek', a także psł. *čstv* 'honor, dobre imię, cnota, zaszczyt'; 'odgadywać, wróżyć, otaczać czcią, poważać' (za: SEM cz. 1, s. 45).
- CIBOROWSKI:** Walenty *Ciborowski* 1650, LBŁ 2568; nazwisko utworzone od n. msc. *Czсібory*, obecnie *Cibory*; też np. Maz. łomż., gm. Zawady (za: SHNO 1, s. 59) formantem *-owski* [45].
Forma żeńska: Paulina *Ciborowska* 1875, KAŚŁ 24.
- CICHOCKI:** Mateusz *Cichocki* 1691, LBŁ 1214; nazwisko utworzone od n. os. *Ciechota* (za: NMB s. 85); *Ciecho-*, od *tęcha* 'uciecha, pociecha'; *těšiti* 'cieszyć' (za: SEM cz. 1, s. 35) [16].
Forma żeńska: Marianna *Cichocka* 1685, LBŁ 892.
- CICHOWSKI:** Mateusz *Cichowski* 1619, LBŁ 1156; nazwisko utworzone od n. os. *Cichy* lub n. msc. od n. msc. *Cichowo*, Maz. łomż., ostroł., gm. Krzynowłoga Mała; *Cicharwa*, krak., gm. Gdów (za: SEM cz. 3, s. 26) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Katarzyna *Cichowska* 1656, LBŁ 3083.
- (CICHY)** Forma żeńska: Elżbieta *Cicha* 1654, LBŁ 2906; nazwisko utworzone od ap. *cichy* (za: SEM cz. 1, s. 35) [2].
- CIECHANOWICZ:** Petronela *Ciechanowicz* 1797, KACŁ 1968; nazwisko utworzone od n. msc. *Ciechanów* (miasto) Maz.; też od n. os. *Ciechan* (za: SHNO 1, s. 60) formantem *-owicz*.
- CIECHANOWSKI:** Michał *Ciechanowski* 1447, ŁT I 547; nazwisko utworzone od por. **CIECHANOWICZ** (za: SEM cz. 3, s. 27) formantem *-(ow)ski*.
- CIECIERSKI:** Andrzej *Ciecierski* majster kunsztu ciesielskiego 1811, KAZŁ 466; nazwisko utworzone od n. msc. *Cieciorki*²⁸ Maz. łomż., gm. Zambrów; ta od ap. *cieciorka*, *ciecierzyca* 'groch włoski; samica cietrzewia' (por. NWHS, s. 98) formantem *-ski*; też od n. msc. *Cieciersko*, dziś *Cieciersk* Maz., ciech., gm. Raciąż (za:

²⁷ „Okolice szlachecka”, por. SG, t. 1, s. 651.

²⁸ „Cieciorki Dąb (r. 1432), g. Cieciorów i Ciecierskich; por. Gloger, s. 9.

- SEM cz. 3, s. 27) lub od n. herald. *Ciecierz*a od ap. *cietrzewia* ‘samica cietrzewia’ (za: NMK, s. 91) formantem *-ski* [21].
Forma żeńska: Katarzyna *Ciecierska* 1753, LBŁ 953.
- CIESIELSKI:** Moszk Osieiwicz *Ciesielski* handlarz ryb 1834, 1840 APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Ciesle* Wlkp., sier., gm. Pątnów; *Ciesle* Maz., warsz., gm. Tarczyn; płoc., gm. Drobin (za: SEM cz. 3, s. 27) lub od ap. *cieśla* (za: NMK, s. 92) formantem *-ski* [2].
- CIESZKOWSKI:** Ignacy *Cieszkowski* 1831, KAUL 109; nazwisko utworzone od n. msc. *Cieszkowo*, dziś *Ciężków* Wlkp., sier., gm. Poddębice; *Cieszkowice* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 27) formantem *-ski*.
- CIEŚLA:** Barbara *Ciesla* 1612, MBŁ 1127; nazwisko utworzone od ap. *cieśla*, *cieślica* ‘siekiera ciesielska’ (za: SEM 1., s. 37) [2].
- CIEŚLEWSKI:** Feliks *Cieslewski* 1896, KS 384; nazwisko utworzone od por. **CIEŚLA** formantem *-ewski* [8].
- CIEŚLIK:** Mateusz *Cieslik* 1615, LBŁ 352; nazwisko utworzone od por. **CIEŚLA** (za: SEM 1, s. 37) formantem *-ik* [48].
- CIEŚLIKOWSKI:** Teofil Tomasz *Cieslikowski* 1832, KAUL 134; nazwisko utworzone od por. **CIEŚLIK** formantem *-owski*.
- CIEŚLO(W)SKI:** Felicja *Ciesłoski* 1797, KACŁ 1947; Błażej *Ciesłowski* 1808, KAZŁ 29; nazwisko utworzone od por. **CIEŚLAK** formantem *-owski*.
Forma żeńska: Antonina *Ciesłowska* 1809, KAUL 201.
- CIEŚLUK:** Abram *Cieśluk* 1896, KS; nazwisko utworzone formantem *-uk* od por. **CIEŚLA** [3].
- CIEŹKI:** Paulus *Cyjeski* de Lomza 1555, RTA, s. 69; nazwisko utworzone od ap. *ciężki* (za: SEM cz. 1, s. 37).
- CIMOCH:** Adam *Cimoch* 1876, WPREŁ 159; nazwisko utworzone od im. brus. *Cimoch*, cerk. *Timofiej* (za: SHNO 1, s. 61) [7].
- (CIMOCHOWSKI)** Forma żeńska: Aleksandra *Cimochowska* córka kancelisty 1842, WMZŁ 112; nazwisko utworzone od por. **CIMOCH** formantem *-owski* [5].
- CINGARI:** Marcin *Cingari* 1651, LBŁ 2659; może nazwisko utworzone od ap. łac. *cingulum* ‘pasek, pendent, popręg’; *cingulator*, *cingulatoris* ‘paśnik’²⁹ (za: SEM cz. 7, s. 55).
- CIOŁKOWSKI:** Jan *Ciołkowski* 1868, KAŚŁ 6; nazwisko herb. utworzone od n. os. *Ciołek*, łac. *taurus* ‘byk, wół’ (za: SEM cz. 6, s. 10); od n. msc. *Ciołkowa*, *Ciołków*, *Ciołki* (za: NP 1, s. 99) formantem *-owski/-ski*.
Forma żeńska: Ewa *Ciołkowska* wyrobница 1863, KAZŁ 155.
- CISZEWSKI:** Szymon *Ciszewski* 1866, KAZŁ 131; nazwisko utworzone od n. msc. *Ciszewo*, *Ciszowice* (za: NP 1, s. 100) [12].
Forma żeńska: Maryanna *Ciszewska* 1866, KAZŁ 301.
- (CIUCHNICKI)** Forma żeńska: Helena *Ciuchnicka* 1866, KAZŁ 279; nazwisko utworzone od ap. gw. *czuchna* ‘kobieta nieporadna, powolna’ (za: NP 1, s. 117) formantem *-n+icki*.

²⁹ Tzn. ‘rzemieślnik wyrabiający pasy’.

- CUDNICKI:** Jan Kanty *Cudnicki* 1725, LBŁ 441; nazwisko utworzone od n. os. *Cudnik* (za: NMB s. 88) formantem *-cki* lub od stp. gw. *cudnik* 'dziwak' (NP 1, s. 102) formantem *-icki*.
Forma żeńska: Ewa *Cudnicka* 1728, LBŁ 649.
- CUDNIK:** Antoni *Cudnik* 1887, KOPEŁ 118; nazwisko utworzone od por. **CUDNICKI** formantem *-ik* [10].
- CUKERMAN:** Naim *Cukerman* 1896, KS; nazwisko utworzone od ap. *cukier* + niem. *man* 'cukiernik' (za: SEŻ, s. 92).
- CURYŁO:** Marek *Curilo* 1720, LBŁ 129; nazwisko utworzone od im. *Cyryl* (za: SEM cz. 2, s. 27) formantem *-o*.
Forma żeńska: Katarzyna *Curyłowa* 1739, LBŁ 56.
- CWALINA**³⁰: Jan *Cwalina* 1774, KAUEŁ 1291; nazwisko utworzone od *cwalina* 'gat. rośliny', por. *cwalać*, *czwalać* 'tkwić, grzęznąć' (za: SEM cz. 1, s. 39); od rod. n. msc. *Czwaliny*, *Cwaliny*, Maz. łomż. *Cwaliny i Czwaliny* w ziemi wiskiej, pow. zambr. i kolneń. (za: SEM cz. 6, s. 10; por. NWHS, s. 101); też n. herb. *Cwalina*, *Cwaliny* (za: SEM cz. 6, s. 10) [126].
- C(Z)WALIŃSKI:** Mikołaj *Cwaliński* 1831, KAUEŁ 100; Stanisław *Czwaliński* dozorca grobli 1811, KAŚŁ 26; nazwisko utworzone od n. msc. *Cwaliny Duże i Małe*; Maz. łomż., gm. Mały Płock (za: SEM cz. 3, s. 28); por. **CWALINA** formantem *-ski* [12].
Forma żeńska: Benedykta Mathylda *Cwalińska* 1833, KAUEŁ 60.
- CYBULA:** Jankiel Izraelowicz *Cybuła* handlarz wiktuałów 1829, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *cebula* 'roślina' (za: SEM cz. 1, s. 26).
- CYBULSKI:** Jankiel Izraelowicz *Cybulski* smolarz 1832, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. Maz.: *Cybulice*, warsz., gm. Czosnów; *Cybulin*, płoc., gm. Bodzanów (za: SEM cz. 3, s. 20) formantem *-ski* [9].
- CZAJKA:** Marcin *Czajka* 1610, MBŁ 493; nazwisko utworzone od ap. *czajka* '1. łódka kozacka skórzana, 2. 'ptak' (za: NMK, s. 96).
- CZAJKOWSKI:** Grzegorz *Czajkowski* 1603, LBŁ 414; nazwisko utworzone od n. os. *Czajka* lub n. msc. *Czajka* w pow. nieszaw.; *Czajki* gm. Sokoły, pow. Wysokie Maz.; też Maz., pow. pułtus. (za: NMK, s. 96; por. NWHS, s. 99); formantem *-owski* [8].
Forma żeńska: Anna *Czajkowska* 1627, LBŁ 275.
- CZAPCZYK:** Laurenty *Czapczyk* 1614, LBŁ 110; nazwisko utworzone od ap. gw. *czaputa* 'błoto; człowiek niechlujny' (NP 1, s. 108) formantem *-yk*.
- CZAPKOWICZ:** Abram Szlamowicz *Czapkowicz* krawiec 1829, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *czapnik* 'rzemieślnik wyrabiający czapki' (za: NP 1, s. 108) formantem *-owicz*.
- CZAPLICKI**³¹: Michael *Czapliczki* f. d. Nicolai Arciechowski de districtu Lomzensi 1561, RTA, s. 190; nazwisko utworzone od n. msc. Maz. łomż.: *Czaplice*, *Czaple Małe* i *Wielkie*, dziś

³⁰ *Czwalina* herbu Powały 1619. HKap.; s.107.

³¹ *Czaplicki* herbu Kownaty 1555. ET 1: HKap., poz. 133; *Czaplicki* herbu Trąmbka 1605. hoc est: Trąmbka i krzyż atr Suche Kownaty 1605. ET 1: HKap., poz. 124.

Czaple, gm. Radziłów (za: SEM cz. 3, s. 29); też *Czaplice* gm. Łomża (por. NWHS, s. 99) formantem *-cki* [19].

CZARKA: Zelk Izraelowicz *Czarka* wyrobnik 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *czara*, *czarka* ‘puchar’ (za: SEM cz. 1, s. 41).

Forma żeńska: Sora *Czarkowna*, córka Zelka i Rochli Mejerow małżonków *Czarkow* 1828, APŁ z. 169.

CZARKOWSKI³²: Ignacy *Czarkowski* 1873, KAŚŁ 27, nazwisko utworzone od n. msc. *Czarnków*, dziś *Czarkowo* Maz., leszcz., gm. Poniec; *Czarnków*, dziś *Czarkowy* Młp., kiel., gm. Nowy Korczyn (za: SEM cz. 3, s. 29) formantem *-ski* [11].

CZARNECKI: Józef *Czarnecki* 1864, KAZŁ 198; nazwisko utworzone od n. os. *Czarny* formantem *-cki*; też od n. msc. *Czarna*, *Czarne*, *Czarnica* (za: NP 1 s. 109); Maz. łomż.: *Czarnowo* gm. Szczuczyn, gm. Kulesze Kośc., gm. Kołaki Kośc. (por. NWHS, s. 99) [36].

Forma żeńska: Ewa *Czarnecka* 1810, KAŚŁ 68.

CZARNIAWSKI: Stanisław *Czarniawski* 1699, LBŁ 321; może nazwisko utworzone od ap. *czarny*, psł. *čbrnb*, niektóre ze znaczeń: ‘brudny, złowieszczy, nieszczęsny’; też ‘człowiek o ciemnej karnacji, czarnych włosach’ (za: SEM cz. 1, s. 41). N. niejasna.

Forma żeńska: Marianna *Czarniawska* 1699, LBŁ 321.

CZARNOCKI: Nob. Mathias *Czarnoczki* s. canonici Wolislawski ...et

Praedis M. S. Lomzensibus et Wignensibus 1537, RTA, s. 4; Michał *Czarnocki* 1655, LBŁ 2970; nazwisko utworzone od n. msc. *Czarnocin* Maz. łomż., gm. Piątnica; *Czarnocin* Młp., kiel.; (za: SEM cz. 3, s. 29) formantem *-cki* [3].

Forma żeńska: Zofia *Czarnocka* 1608, MBŁ 71.

CZARNOWSKI: Egidius *Czarnowski* de districtu Lomzensi 1569, RTA, s. 246; nazwisko utworzone od n. msc. *Czerniewo*, *Czerniejewo*, dziś *Czerniejewo* Wlkp., poz. (miasto); Pom: *Czerniewo*, gdań., gm. Trąbki Wielkie (za: SEM cz. 3, s. 29) formantem *-ski* [2].

Forma żeńska: Marianna *Czarnowska* 1762, KAULc 343.

CZARTORYSKI³³: Ignacy i Adam *Czartoryscy* bliźnięta 1791, KACŁ 1179; nazwisko utworzone od n. msc. *Czartoryja*, dziś *Czartoria*³⁴ Maz. łomż., gm. Miastkowo; *Czartoryjsk*, *Czartorysk* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 29) formantem *-ski* [14].

Forma żeńska: Anna *Czartoryska* 1784, KACŁ 356.

CZECH: Ewa *Czech* 1790, KACŁ 1134; nazwisko utworzone od n. etn. *Czech* (za: SEM cz. 4, s. 3) [1].

CZEPANIUK//CZUPANIUK: Antoni *Czepaniuk* syn Andrzeja starszy szeregowy rezerwy wyznania prawosławnego zamieszkały w mieście Łomży 1891, AUŁS 26; Antoni *Czupaniuk* syn Andrzeja mieszczanin miasta Łomży starszy szeregowy rezerwy wyznania prawosławnego

³³ *Czartoryski* herbu Lubicz z1606 to jest: podkowa i dwa krzyża ŁT 1: HKap., poz. 124.

³⁴ Miejscowość określana jako „Gniazdo *Czartoryskich* herbu Lubicz”; por. Głog., s. 11.

³² *Czarkowski* herbu Jawdaniecz 1558. HKap., poz. 85; *Czarkowski* herbu Abdank 1650. HKap., poz. 88.

1895, AUŁS 10; nazwisko utworzone prawdopodobnie od brus. im. *Sciepan, Stiepan* (por. NP 2, s. 481) formantem *-uk*.

C(Z)ERMIĘSKI: Baltazar *Czermieński* 1617, LBŁ 629; nazwisko utworzone od n. msc. *Czermna* Młp., tarn., gm. Szerzyny; *Czermo, Czyrmino* Kpłd. (za: SEM cz. 3, s. 32) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Anna *Cermieńska* 1619, LBŁ 1039.

CZERWI(E)ŃSKI: Albert *Czerwien-ski* 1622, LBŁ 1672; Franciszek *Czerwinski* 1728, LBŁ 628; nazwisko utworzone od n. msc. *Czerwin* Maz. łomż., pow. ostroł. (por. NWHS, s. 101) formantem *-ski* [17].

Forma żeńska: Elżbieta *Czerwinska* 1698, LBŁ 232.

CZERWONKO: Władysława *Czerwonko* 1896, KS 359; może nazwisko utworzone od ap. *czewoniec* 'grzyb; mrówka czerwona; pieniądz z czerwonego złota' (za: NP 1, s. 114) formantem *-ko* [7].

CZICZKONI: *Cziczconi* advocato lomzensi 1445, APB zbiór Kapicjana; może nazwisko utworzone od n. msc. *Czaczki* biał., gm. Turośń Kościelna (za: NP 1, s. 107). N. niejasna.

CZIGANEK: Katarzyna *Cziganek*, 1599, LBŁ 199; nazwisko utworzone od n. etn. *Cygan* 'członek Romów', też od *cygan* 'matacz, krętacz, łotr, złodziej, szalbierz' lub *cyganek* 'u kmieci mały nóż składany, kozik' (za: SW I, s. 180).

CZYŻEWSKI: Jan *Czizewski* 1609, MBŁ 342; nazwisko utworzone od n. msc. *Czyżew* Maz. łomż., gm. Czyżew-Osada; też n. msc. *Czyżewo*, dziś *Czyżew* Wlkp., koniń., gm.

Rychwał; Młp. *Czyżów Plebański* i *Szlachecki*, tarnob., gm. Zawichost, *Czyżów*, tarn., gm. Żabno; (za: SEM cz. 3, s. 33) formantem *-ski* [16].

Forma żeńska: Aniela *Czyżewska* 1864, KAZŁ 7.

D

- DAMIEN(E)CKI:** Jan Alexander Filip Teodor *Damiencki* 1832, KAUEŁ 46; nazwisko utworzone od n. msc. *Damięty* Maz. łomż., ostroł., gm. Goworowo (za: SEM cz. 3, s. 34) formantem *-cki*.
- DANIEL:** *Daniel* kowal Jezuycki zcegelni Prusak ex Luteranismo conversus 1740, LMEŁ 860; nazwisko utworzone od im. *Daniel*, z hebr. 'Bóg jest sędzią' (za: SEM cz. 2, s. 28).
Forma żeńska: Marianna *Danielow-na* 1738, LBŁ 44.
- DANIELCZYK:** Joanna *Danielczyk* 1615, LBŁ 295; nazwisko utworzone od im. por. DANIEL formantem *-czyk*.
- DANIELEWICZ:** Szczepan *Danielewicz* 1874, KAŚŁ 18; nazwisko utworzone od por. DANIEL formantem *-ewicz* [10].
- DANILEWICZ:** Marianna *Danilewicz* 1887, KOPEŁ 53; nazwisko utworzone od por. DANIELEWICZ formantem *-ewicz* [1].
- DANILEWSKI:** Kazimierz *Danilewski* 1820, KAZEŁ 42; nazwisko utworzone od por. DANIELEWICZ formantem *-ewski* [48].
- DANIELSKI:** Józef *Danielski* 1830, KAUEŁ 98; nazwisko utworzone od im. por. DANIEL formantem *-ski* [31].
- (DANISZEWSKI)** Forma żeńska: Teresa *Daniszewska* 1871, KAŚŁ 45; nazwisko utworzone od n. msc. *Daniszewice* Wlkp., piotr., gm. Goworowo (za: SEM cz. 3, s. 34) formantem *-ski* [5].
- DANO(W)SKI**³⁵: Jakub *Danowski* 1616, LBŁ 527; nazwisko utworzone od n. msc. *Danowo* Maz. łomż., gm. Kolno; gm. Szczuczyn (za: SEM cz. 3, s. 34) formantem *-ski* [10].
- DARDZIŃSKI:** Michał *Dardziński* 1832, KAUEŁ 109; nazwisko utworzone od ap. *darda*, *dard* 'dawna broń sieczna', gw. *darda* 'darń' (za: NP 1, s. 126) formantem *-iński* [109].
Forma żeńska: Katarzyna *Dardzińska* 1820, KAŚŁ 36.
- DAWIDOWICZ:** Jeyba *Dawidowicz* majster kunsztu krawieckiego 1811, KAŚŁ 51; nazwisko utworzone od im. hebr. *Dawid* 'ukochany, złączony' (za: SEM cz. 7, s. 8; SEM cz. 2, s. 29) formantem *-owicz*.
Forma żeńska: Rachela *Dawidowiczówna* 1808, KAŚŁ 5.
- DĄBKOWSKI:** Heronim *Dąbkowski* sługa dworski 1809, KAUEŁ 244; 1810, KAŚŁ 63; nazwisko utworzone od n. msc. *Dąbki* Wlkp., bydż., gm. Gniewkowo; *Dąbek* Maz. łomż., ostroł., gm. Czerwin, gm. Troszyn, *Dąbki* gm. Zambrów (por. NWHS, s. 103) formantem *-owski* [71].
Forma żeńska: Wiktoria *Dąbkowska* córka Pawła żona obywatela miasta Łomży Mikołaja syna Szymona 1859, AUPsT 7.
- DĄBROWICZ:** Agnieszka *Dąbrowicz* 1731, LBŁ 149; nazwisko utworzone od n. os. *Dąbrowa* (za: NMK, s. 102) formantem *-icz*.

³⁵ *Danowski* de ar Kownaty 1459. HKap., poz. 141.

DĄBRO(W)SKI//DOMBROWSKI:

Andrzej *Dąmbrowski* 1608, MBŁ 174; Bartłomiej *Dąbrowski* 1655, LBŁ 2965; nazwisko utworzone m. in. od n. msc. *Dąbrowa* (-*Dołęgi*, -*Gogole*, -*Kaski*, -*Łazy*, -*Moczydły*, -*Tworki*, -*Wilki*, -*Zabłotne*) gm. Szepietowo, pow. Wysokie Maz.; *Dąbrówka Kośc.* łomż., gm. Szepietowo, gm. Czyżew (por. NWHS, s. 103 – 104); też np. rad., gm. Zakrzew; *Dąbrówka Zabłotnia*, rad., gm. Kowala, rad., gm. Pniewy; (za: SEM cz. 3, s. 34-35); też od n. herb. *Dąbrowa* (por. SEM cz. 6, s. 12) formantem *-ski* [240].

Forma żeńska: Zofia *Dombrowska* 1617, LBŁ 701.

DEDO: Dorota *Dedo* 1618, LBŁ 814;

nazwisko utworzone od stsas. *Thioda*, stwniem. *diot* 'lud'; niem. im. *Dit(e)rich* (za: SEM cz. 5, s. 33-34).

Forma żeńska: *Dedowa* 1706, LMŁ 195.

DEDZIK: Jan *Dedzik* 1622, LBŁ 1703;

nazwisko utworzone od por. **DEDO** formantem *-ik*.

DEPTUŁA: Franciszek *Deptuła* 1876,

WPRŁ 206; nazwisko utworzone od ap. *deptać*, gw. *deptuła* 'guzdrała' (za: NP 1, s. 132) formantem *-uła* [25].

DĘBOWSKI//DEMBOWSKI: Jan

Debowski 1620, LBŁ 1297; Stanisław *Dembowski* 1760, KAULc 177; nazwisko utworzone od n. msc. *Dębowia Góra* Wilkp., płoc., gm. Bedlno; *Dębów*, przem., gm. Gać, Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 35); też od n. msc. *Dęby* w pow. kolsk., turec.; *Dębowo* w pow. rypiń., też od n. os. *Dębowy* (za: NMK, s. 106); n. msc. *Dębowo* Maz. łomż., gm. Śniadowo (por. NWHS, s. 105) formantem *-ski* [53/7].

DĘBSKI: Piotr *Dębski* 1706, LBŁc 923; nazwisko utworzone od n. msc. *Dębsko* w pow. kalis., *Dębe* pow. kalis. lub n. os. *Dąb* (za: NMK, s. 106) formantem *-ski* [9].

Forma żeńska: Marianna *Dębska* 1878, KOPŁc 328.

DIABELEK: Jakub *Diabelek* 1612, MBŁ 1033; nazwisko utworzone od ap. *diabeł* (za: NMK, s. 106) formantem *-ek*.

Forma żeńska: Janina *Djabełkowna* 1621, LBŁ 1505.

D(Z)IEDZIK: Anna *Diedzik* 1614,

LBŁ 125; nazwisko utworzone od ap. wsł. *dzieduszka* 'dziadek', *dzied* 'dziadek, starzec, ubogi człowiek' (za: SHNO 1, s. 73).

DĘGOBORSKI³⁶: Mathiae *Długoborski*

1559, APB zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone od n. msc. *Długobórz*³⁷ *Drugi i Pierwszy* (od ap. *dlugi bór*) Maz. łomż., gm. Zambrów (za: SEM cz. 3, s. 35) formantem *-ski* [1].

Forma żeńska: Katarzyna Józefata *Długoborska* 1784, KACŁ 320.

DĘGOŁĘCKI: Bonifacy *Długolecki*

1887, KOPEŁ 203; nazwisko utworzone od n. msc. *Długa Łąka*, dziś *Długoleka* Młp., nowosąd., gm. Podgrodzie (za: SEM cz. 3, s. 35) [4].

DĘGOZIMA: Alojzy *Długozima*

1772, KAUL 1126; nazwisko utworzone od ap. compositium *Długo-zima* (za: NP 1, s. 136) [17].

DĘGOZI(E)MSKI: Franciszek *Długozimski*

1765, KAUL 620; nazwisko

³⁶ *Długoborski* herbu Thopory 1472. HKap., poz. 129; „Dłużniewo (r. 1421), g. Dłużniewskich”, por. Gloger, s. 9.

³⁷ „Długoborz (r. 1471), g. Długoborskich”, por. Gloger, s. 9.

utworzone od por. **DŁUGOZIMA** formantem *-ski*.

Forma żeńska: Agata *Długoziemska* 1768, KAUE 865.

DŁUŻNIEWSKI³⁸: Michał *Dłużniewski* 1470, ET. III 57; nazwisko utworzone od n. msc. *Dłużniewo*³⁹ Maz., łomż., gm. Łomża; ciech., gm. Baboszewo (za: SEM cz. 3, s. 35) formantem *-ski* [7].

Forma żeńska: Anna *Dłużniewska* 1628, LBŁ 382.

DMIŃSKI: Józef *Dminski* 1759, KAUE 76; nazwisko utworzone od n. msc. *Dminin* siedl., gm. Łuków (za: NP 1, s. 137) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Marianna *Dminska* 1698, LBŁ 225.

DMOCHOWSKI: Tomasz *Dmochowski* 1772, KAUE 1163; nazwisko utworzone od n. msc. *Dmochy* Maz. łomż., gm. Czyżew-Osada (za: SHNO 1, s. 75) formantem *-owski* [25].

Forma żeńska: Franciszka *Dmochowska* 1757, LMŁ 2165.

DMOWSKI: Jan *Dmowski* 1652, LBŁ 2788; nazwisko utworzone od por. **DMOCHOWSKI** formantem *-ski*.

(DMUCHOWSKI) Forma żeńska: Franciszka Apolonia *Dmuchowska* 1815, KAZŁ 120; nazwisko utworzone od ap. *dmuchać* lub ap. gw. *dmuchacz* 'człowiek mający krótki oddech, otyły' (za: NP 1, s. 137) formantem *-owski* [4].

³⁸ *Dłużniewski* de Dłużniewo Pallus Plocens. Dctq Raciążen. et Milan Philochy T-a Łomzen Dctq Ostrolencen. herbu Pruss 1609. ET 1, HKap., poz. 123.

³⁹ Miejscowość identyfikowana jako „gniazdo *Dłużniewskich*, wspomniane w aktach w 1421 roku” SG, t. 2., s. 42.

DOBEK: Grzegorz *Dobek* 1651, LBŁc 2663; nazwisko utworzone od *Dobie-*, psł. *dobè* 'stosowny, zdalny', 'waleczny, dzielny' (za: SEM cz. 1, s. 52); też od n. msc. *Dobki* n. rod. od n. os. *Dobek* < *Dobiestaw*, Maz. łomż. gm. Czerwin (por. NWHS, s. 105).

Forma żeńska: Augusta Fryderyka Karolina *Dobka* 1830, KAUE 141.

DOBROWOLSKI: Feliks *Dobrowolski* przechrzta 1809, KAŚŁ 37; 1809 KAUE 219; nazwisko utworzone od n. msc. *Dobrawola* pow. pińś., etc., mław. lub *Dobrowola* w pow. august., (za: NMK, s. 108) lub od wyrażenia *dobra wola* formantem *-ski* [33].

Forma żeńska: Aniela *Dobrowolska* przechrzta 1782, KACŁ 193.

(DOBRYCKI) Forma żeńska: Marcella *Dobrzycka* 1873, KAŚŁ 27; nazwisko utworzone od n. msc. *Dobrzyca* Wlkp., kal., gm. Dobrzyca (za: SEM cz. 3, s. 37) formantem *-cki* [10].

DOBRYJAŁOWSKI: Stanislaus *Dobrzyjałowski* Heres⁴⁰ in Dobrzyjałowo, advocatus de Łomzica 1425, HKap. poz. 103; nazwisko utworzone od n. msc. *Dobrzyjałowo*, Maz. łomż., gm. Piątnica (za: SEM cz. 3, s. 37) formantem *-ski*.

DODA: Anna *Doda* 1814, KAZŁ 25; nazwisko utworzone od ap. *dodać* lub od psł. *dodv* 'starszy członek rodziny'; ap. gw. *dodek* 'dziadek' (za: NP 1, s. 139) [27].

DOLIWA⁴¹: Aleksander *Doliwa* 1620, LBŁ 1212; nazwisko utworzone od n. os. *Doliwa*; przydomek *Doliwa* należał do Jana, biskupa poznańskiego i zachował się jako „n. herb.

⁴⁰ Dziedzic.

⁴¹ *Doliwa* herbu Doliwy 1488. HKap., poz. 156.

w wielkopolskim (...) środowisku rodowców” (za: SEM cz. 6, s. 13).

Forma żeńska: Marianna z Łojewskich *Doliwowa* 1811, KAZŁ 474.

DOŁĘGA: Marianna *Dołęga* 1887, KOPEŁ 82; nazwisko utworzone od ap. *dołęga*, z psł. ‘człowiek sprawny, zaradny’ (za: SEM cz.1, s. 54); także od zawołania: *do Łęga!* hipotetycznie stanowiącego proklamację eliptyczną przyimkową o charakterze wojskowym (za: SEM cz. 6, s. 13); też od ap. *dołęga, dołęka* ‘siła, przemoc, dostatek; człowiek silny’ (za: SHNO 1, s. 76); też od n. herbu *Dołęga* (za: NP1, s. 141); por. **DOŁĘGOWSKI** [13].

(DOŁĘGOWSKI) Forma żeńska: Julianna *Dołęgorwska* 1761, KAUEŁ 283; nazwisko utworzone od n. msc. *Dołęgi* (za: SHNO 1, s. 76), np. Maz. łomż., gm. Szczuczyn; *Łosie-Dołęgi*, gm. Zambrów; *Dąbrowa-Dołęgi* gm. Szepietowo, pow. Wysokie Maz. (za: NWHS, s. 94) formantem *-owski* [10].

(DOMAŃSKI) Forma żeńska: Ewa *Domańska* 1875, KAŚŁ 75; nazwisko utworzone od n. msc. *Domań* Krpłd., zamoj., gm. Łaszczów (za: SEM cz. 3, s. 38); też od n. os. *Doman*, im. *Damian* lub od n. msc. *Domanice* pow. siedl., krotosz. (za: NMK, s. 110) formantem *-ski* [23].

DOMASZATKO: Maciej *Domaszatko* 1475, ŁT. III 462; nazwisko utworzone od im. typu *Domarad, Domach*; psł. *domъ* (por. SEM cz. 1, s. 54). N. niejasna.

(DOMASZEWSKI) Forma żeńska: Antonina *Domaszewska* 1865, KAZŁ 187; nazwisko utworzone od n. msc. *Tomaszowice, Domaszowice*, dziś *Domaszowice* Śl. opol., gm. Domaszowice (za: SEM cz. 3, s. 38) formantem *-ski* [4].

DOMINO: Elżbieta *Domino* 1612, MBŁ 1105; nazwisko utworzone od *Domin*, formy im. *Dominik*, łac. *Dominicus, Domicus* od łac. *dominus* ‘pan’, *dominicus* ‘należący do pana’ (za: SEM cz. 2, s. 30).

Forma żeńska: Franciszka *Dominiowna* 1748, LML 1363.

DOROCH: Apolinary *Doroch* garncarz 1875, KAŚŁ 5; nazwisko utworzone od im. wsł. *Doroch* (cerk. *Dorofiej*) (za: SHNO 1, s. 78) [9].

(DREWNOWSKI) Forma żeńska: *Drewnowska* wdowa 1754, LMŁ 1854; nazwisko utworzone od n. msc. *Drewno, Drewnowo* (za: SHNO 1, s. 79) formantem *-ski* [1].

DROGOSZ: Stanislaus *Drogoss* de Lomza 1569, RTA, s. 256; 1573, RTA, s. 285; nazwisko utworzone od im. typu *Drogomir, Drogostaw* (za: NP 1, s. 149); też od n. msc. *Drogoszerwo* Maz. łomż., gm. Miastkowo, formantem *-osz*.

Forma żeńska: Jadwiga *Drogos* 1608, MBŁ 165.

DROGOSZEK: Johannes *Drogossek* de Lomza 1555, RTA, s. 64; nazwisko utworzone od por. **DROGOSZ** formantem *-ek*.

DROZD: Jacobs *Drosdow* 1560, RTA, s. 170; nazwisko utworzone od ap. *drozd* ‘gatunek ptaka’ (za: SHNO 1, s. 79) [5].

Forma żeńska: Apolonia *Drozdowa* 1863, KAZŁ115.

DROZDOWICZ: Wolf Zacharowicz *Drozdowicz* wyrobnik 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **DROZD** formantem *-owicz*.

DROZDOWSKI: Szymon *Drozdowski* 1809, KAUEŁ 197; nazwisko utworzone od n. msc. *Drozdowo*

Maz. łomż., gm. Piątnica; też *Drozdowo*, dziś *Drozdów* Wlkp., koniń., gm. Świnice Wareckie (za: SEM cz. 3, s. 39) formantem *-ski* [46].

Forma żeńska: Marianna *Drozdowska* 1766, KAŹŁ 698.

DROZENC(Z)KI//DROŻĘCKI⁴²:

Johannes *Drosenczki* de districtu Lomzensi 1561, RTA, s. 183; Andrzej *Drożęcki* 1611, MBŁ 900; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Drożęcino*, dziś *Drożęcín Lubiejewo* Maz. łomż., gm. Piątnica (za: SEM cz. 3, s. 39) formantem *-cki* [3].

Forma żeńska: Dorota *Drożęcka* 1635, LBŁ 1087; Małgorzata *Drożęczka* 1640, LBŁ 1681.

DROZINSKI: Marcus *Drozinski* de districtu Lomzensi 1569, RTA, s. 246; może nazwisko utworzone od n. msc. *Drożyno* (*Droszyno*), *Drożynów*, dziś *Drożdżyny* Wlkp., kal., gm. Mikstat (za: SEM cz. 3, s. 39) formantem *-ski* lub od członu *Drogow* im. typu *Drogomir*, *Drogostaw* (za: NMK, s. 112) formantem *-(iń)ski*.

DROZYNIER//DROŻYNER: Bronisława *Drozyner* 1847, SCŁ; Anna *Drozynier* 1879, KOPEŁ 194; może nazwisko utworzone od ap. *drogi* lub od im. typu *Drogomir*, *Drogostaw* (por. NP 1, s. 149). N. niejasna [19].

DRZEWOSZ: Stanislaus *Drzewosz* de Lomza 1575, RTA, s. 350; nazwisko utworzone od ap. *drzewo*, *drzewić*, *drwa* (za: NP 1, s. 154) formantem *-osz*; też od n. msc. *Drzewoszki*, dawniej *Drzewoszewice* Maz. płoc., gm. Dobrzelin (za: NP 1, s. 155).

DUCH: Jakub *Duch* 1619, LBŁ 1119; nazwisko utworzone od ap. *duch* ‘podmucha, tchnienie’, ‘zjawia, mara’ (za: SEM cz. 1, s. 59).

DUCHNIA: Tomasz *Duchnia* 1611, MBŁ 913; nazwisko utworzone od ap. *duch* ‘podmucha, tchnienie’, ‘zjawia, mara’; też stp. ap. *duchna* ‘poduszka’ (NP 1, s. 155); *duchnia* ‘kobieta lekkich obyczajów’ (za: SEM cz. 1, s. 59).

DUCHNOWSKI⁴³: Sebastian *Duchnowski* 1610, MBŁ 462; nazwisko utworzone od n. msc. *Duchny* Maz. łomż., gm. Śniadowo (za: SHNO, t. I, s. 81) formantem *-owski* [80].

Forma żeńska: Zofia *Duchnowska* 1637, LBŁ 1352.

DUDA: Dorota *Duda* 1644, LBŁ 2055; nazwisko utworzone od ap. *dudać* ‘wydawać niski głos, grać na dudach’ (za: SEM cz. 1, s. 59), też od ap. *duda* ‘piszczalka’, ‘głuptas’ (za: SHNO 1, s. 81) [9].

Forma żeńska: Elżbieta *Dudzianka* 1695, KAŚŁ 158.

DUDEK: Agnieszka *Dudek* 1625, LBŁ 26; nazwisko utworzone od ap. *dudek* ‘gatunek ptaka od dźwiękonaśladowczego *du! du!*’ (za: SEM cz. 1, s. 59) [11].

DUDZIK: Jakub *Dudzik* 1608, MBŁ 124; nazwisko utworzone od por. **DUDA** formantem *-ik*.

DUDZI(E)ŃSKI: Jan *Dudziński* 1689, nazwisko utworzone od ap. gw. *dudyk* ‘dudarz’ (za: NP 1, s. 156) lub por. **DUDA** [48].

Forma żeńska: *Dudzieński* dziecko 1700, LMŁ 81.

⁴² *Drożęcki* de Drożęcino Antiqua T-a Łomzen. HKap. Dctq Coln. HKap. herbu Lubicz 1604. ET 1: HKap.; s.123.

⁴³ *Duchnowski* herbu Slepowron 1581. ET 1: HKap., poz. 134.

- DUNIKOWSKI//DUŃKOWSKI:** Władysław *Dunikowsky* 1646, LBŁ 2312; nazwisko utworzone od n. msc. *Dunikowice* Kresy Wsch. (za: NP 1, s. 158).
Forma żeńska: Marianna *Duńkow-ska* służąca 1868, KAZŁ 253.
- DURDOŁ(L)EK//DORDOŁEK:** Stefan *Durdołek* 1725, LBŁ 387; Krzysztof *Durdolek* 1730, LBŁ 132; nazwisko utworzone od gw. *dyrdać, derdać* 'iść szybko, lecieć, trząść się' (por. NP 1, s. 165). N. niejasna.
- DUSZA:** Katarzyna *Dusza* 1608, MBŁ 208; nazwisko utworzone od ap. *du-sza* 'duch, tchnienie' (za: SEM cz. 1, s. 60).
- DWORAKOWSKI:** Franciszek *Dworakowski* gospodarz 1864, KAZŁ 76; nazwisko utworzone od n. msc. *Dworaki* (-Pikaty, -Staški) pow. Wysokie Maz., gm. Sokoły (NWHS, s. 107); *Dworaki* (częste) (por. NP 1, s. 159) formantem *-owski* [7].
- DYBO(W)SKI:** Franciszek Józef *Dybowski* przechrzta 1784, KACŁ 389; nazwisko utworzone od n. msc. *Dybowo*, dziś *Dybów-Kolonia*, Maz. warsz., gm. Radzymin (za: SEM cz. 3, s. 41) formantem *-ski* [1].
Forma żeńska: Anna *Dybowska* 1809, KAUL 245; KAZŁ 192.
- DYLEWSKI:** Grzegorz *Dylewski* żołnierz dymisyonowany 1865, KAZŁ 158; nazwisko utworzone od n. msc. *Dylewo*, dziś *Dylew*, rad., gm. Mogielnica; *Dylewo*, Maz. łomż., ostroł., gm. Sypniewo (za: SEM cz. 3, s. 41) formantem *-ski* [4].
Forma żeńska: Walentyna *Dylewska* 1872, KAŚŁ 27.
- DYMARSKI:** Franciszek *Dymarski* 1870, KAŚŁc 19; nazwisko utworzone od ap. *dymarski*, gw. *dymarz* 'robotnik w hucie' (za: NP 1, s. 163).
Forma żeńska: Józefa *Dymarska* 1876, WPREŁ 248.
- DYMICKI:** Tomasz *Dymicki* 1789, KACŁ 996; nazwisko utworzone od ap. *dym* lub od im. *Dymitr* (NP1, s. 163) formantem *-cki* [8].
Forma żeńska: Łucja *Dymiszczanka* 1696, KAŚŁ 179.
- DYMIŃSKI:** Wawrzyńcowi *Dymińskie-mu* kowalowi żona 1738, LMŁ 805; nazwisko utworzone od im. *Dominik*, poch. od łac. *dominicus* 'należący do Pana' (NP 1, s. 142) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Anastazja *Dyminska* 1743, LMŁ 1025.
- DYMNIAK:** Wawrzyńciewicz *Dymniak* 1695, KAŚŁ 171; nazwisko utworzone od ap. *dymny* lub od ap. *dymniak* 'okienko lub przewód wentylacyjny na poddaszu' (za: NP 1, s. 163).
- DYMOWSKI:** Michał *Dymowski* 1686, KAŚŁ 9; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Dymoczewo*, *Dymaczewo*, dziś *Dymaczewo Stare* i *Nowe* Wilkp., poz., gm. Mosina (za: SEM cz. 3, s. 42) formantem *-owski*.
Forma żeńska: Teofila *Dymowska* 1869, KAŚŁ 44.
- (DYSZKANT)** Forma żeńska: *Dysz-kantki* dziecię 1701, LMŁ 120; nazwisko utworzone od ap. *dyszkant* 'najwyższy głos muzyki wokalne' (za: SW I, s. 275).
- DZIAD:** Zofia *Dziad* 1610, MBŁ 498; nazwisko utworzone od ap. *dziad* 'dziadek' (za: SEM cz. 1, s. 62).
- DZIADUSZ:** Teofil *Dziadusz* súbiekt w Hotelu Warszawskim 1874, KAŚŁ 47; nazwisko utworzone od por. **DZIAD** lub gw. *dziadulo* 'dziad,

biedny, niedołączny' (za: NP 1, s. 167) formantem *-usz*.

DZIADYK: Kazimierz *Dziadyk* 1869, KAŚŁ 44; nazwisko utworzone od por. **DZIAD** lub od gw. *dziadyk* 'dziad' (za: NP 1, s. 167) formantem *-yk*.

DZIARSKI: Heliodor *Dziarski* 1870, KAŚŁ 45; nazwisko utworzone od ap. *dziarski*, stp. *darski* 'żywotny, silny' (za: NP 1, s. 168) [8].

Forma żeńska: Bogumiła *Dziarska* 1879, KOPEŁ 216.

DZIEDO: Jakub *Dziedo* 1608, MBŁ 106; może nazwisko utworzone od por. **DZIAD** formantem *-o*.

DZI(E)DOWIC(Z): Roman *Dziedowic* 1605, LBŁ 781; Laurenty *Dziedowicz* 1617, LBŁ 730; Małgorzata *Dziedowicz* 1617, LBŁ 719; nazwisko utworzone od por. **DZIAD** formantem *-owicz*.

Forma żeńska: Tekla *Dziedowiczówna* 1692, KAŚŁ 109.

DZIEDZIC: Anna *Dziedzic* 1608, MBŁ 213; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *dziedzic* 'spadkiem po kim fortunę biorący, następca', 'dziedziczny pan dóbr' (za: SW I, s. 278) [6].

DZIEDZICKI: Łukasz *Dziedzicki* 1749, LBŁ 629; nazwisko utworzone od n. msc. *Dziedzice* Maz. płoc., gm. Bielsk (za: SEM cz. 3, s. 42) formantem *-cki* [31].

Forma żeńska: Konstancja *Dziedzicka* 1742, LBŁ 94.

DZIEKOŃSKI: Stanisław Kostka *Dziekonski* 1795, KACŁ 1713; nazwisko utworzone od n. msc. *Dziekonie* (za: SHNO 1, s. 85) formantem *-ski* lub od ap. *dziekański* 'należący do dziekana' (za: NP 1, s. 169) [35].

Forma żeńska: Scholastyka *Dziekońska* 1793, KACŁ 1419.

DZIEMIAN: Ignacy *Dziemian* 1866, KAZŁ 223; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. *Dziemianko*, wsł. *Demian*, cerk. *Damian* (za: SHNO 1, s. 85) [7].

DZIENISZEWSKI: Aleksander *Dzieniszewski* 1896, KS; nazwisko utworzone od im. *Dionizy*; wsł. im. *Denis*, *Denisz*, *Dynisz* (za: NP 1, s. 134-135) formantem *-ewski* [34].

Forma żeńska: Anna *Dzieniszewska* 1868, KAŚŁ 30.

DZIENIUSZ: Jakub *Dzieniusz* mularz 1869, KAZŁ 239; nazwisko utworzone od por. **DZIENISZEWSKI**.

DZIERC: Sobol *Dziera* Węgier 1809, KAZŁ 150; nazwisko utworzone od ap. *zdzierca*, dawniej *dzierca* (za: NP 1, s. 153).

DZIERZANOWSKI//DZIERŻANOWSKI: Paweł *Dzierzanowski* 1681, LBŁ 544; nazwisko utworzone od n. msc. *Dzierżanowie*, dziś *Dzierżanowo* Maz. płoc., gm. Mała Wieś; *Dzierżanowo*, wieś w dawnym powiecie wiskim, dziś zaginiona (za: SEM cz. 3, s. 42) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Magdalena *Dzierżanowska* 1694, LBŁ 1396.

DZIERZGOWSKI: nob. Petrus *Dzierzgowski* s. canonici Wolislawski... et praediis M. S. Lomzensibus et Wiznensibus 1537, RTA, s. 4; nazwisko utworzone od n. msc. *Dzierzgowo* ciech., gm. Dzierzgowo (za: NP 1, s. 171); też n. msc. *Dzierzgi* Maz. łomż. gm. Nowogród (por. NWHS, s. 107) formantem *-(ow)ski* [19].

DZIĘGIELEWSKI: Stanisław *Dzięgielewski* 1866, KAZŁc 24; nazwisko

utworzone od n. msc. *Dzięgielewo* Maz. płoc., gm. Gozdowo (za: NP 1, s. 153); n. msc. *Dzięgiele* Maz. łomż., gm. Stawiski (por. NWHŚ, s. 107) formantem *-ski* [21].

Forma żeńska: Katarzyna *Dzięgielewska* 1789, KACŁ 984.

DZIKO(W)SKI: Wincenty Walenty *Dzikowski* 1791, KACŁ 1147; Paweł *Dzikoski* 1794, KACŁ 1530; nazwisko utworzone od n. msc. np. *Dzików* Młp., tarnob., gm. Tarnobrzeg (za: SEM cz. 3, s. 43) formantem *-ski* [3].

Forma żeńska: Janina *Dzikowska* 1792, KACŁ 1383.

DZWONKO(W)SKI: Stanislaus *Dzwonkowski* de districtu Lomzensi 1560, RTA, s. 157; 1561, RTA, s. 191; nazwisko utworzone od n. msc. *Dzwonki*, *Dzwonkowo* Maz. łomż., ostroł., gm. Czerwin (za: SHNO 1, s. 88) formantem *-ski* [8].

Forma żeńska: Alexandra z Grochowalskich *Dzwonkoska* 1810, KAZŁ 398.

E

ECHT: Adam *Echt* 1808, KAZŁ 52; nazwisko utworzone od niem. im. *Echt*, to od śrwniem. *echt* ‘dziecko z prawego łoża’ (za: NP 1, s. 177).

Forma żeńska: córka Jana *Echta* Karlina *Echto* 1809, KAUEŁ 287.

(ELIASZ) Forma żeńska: Beyla z *Eliaszow*, żona Idzka Wigdorowicza Perły 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od hebr. im. *Eliasz* ‘Jahwe jest moim Bogiem’ (za: SEM cz. 2, s. 33) [11].

ELSNER (ELZNER): Anna *Elsner* 1829, KAUEŁ 235; nazwisko utworzone od n. msc. *Elsen* w Westfalii (za: SEM cz. 5, s. 41) formantem *-er*.

EPSZTEJN: Wolf Berek Idzkowicz *Epsztein* złotnik 1834, APŁ z. 169; nazwisko utworzone jako compositio od im. *Ep* (*Eberhard*, *Eber* ‘dzik’) + *Sztejn* (ap. niem. *Stein* ‘kamień’ lub n. msc. np. w Niemczech, Austrii) (za: SEŻ s. 109).

ERSKOWICZ: Abram *Erskowicz* 1808, KAZŁ 97; nazwisko utworzone od ap. śrwniem. *arzät*, *arzet* ‘lekarz’ (za: SEM cz. 5, s. 8), też od im. jid. *Hercke* (za: SEŻ s. 109) formantem *-owicz*.

EST: Jan *Est* 1815, KAZŁ 134; nazwisko utworzone od stwniem. ap. *ast* ‘gałąź, konar’, przenośnie ‘gbur’ lub ‘człowiek krzepki, mocny; nieprzystępny, nietowarzyski’ (za: SEM cz. 5, s. 8 i 43).

EYCHEL: Dreyza, córka Szmula Gdallowicza *Eychela* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od im. *Eichler*, to od ap. śrwniem. *eichel* ‘młody dąb’ (por. NP 1, s. 177).

EYZENFELD: Herszk Jozefowicz *Eyzenfeld* złotnik 1833, APŁ z. 169; nazwisko utworzone prawdopodobnie od niem. n. os. *Eisner*; ta od śrwniem. ap. *isener* ‘handlarz żelazem’ (por. NP 1, s. 178).

F

FABER: *Margaritha*, filia *Pauli Fabri* et Hedwigis. Patrini Georginus Gladiator et Sophia. LBpŁ 1598, poz. 59; Stanisław *Faber* 1639, LBŁ 1536; nazwisko utworzone od ap. łac. *faber*, *-bri* ‘rzemieślnik, cieśla, kowal’ (za: SŁP s. 204).

FABRILIGNARI: Mikołaj *Fabrili-gnari* 1651, LBŁ 2737; nazwisko utworzone od por. **FABER** + ap. łac. *lignum*, *-i* ‘chrust, drzewo opałowe’, ‘kloc, przedmiot drewniany’ (za: SŁP s. 293).

FALCZAK: *Falczakow* dziecię 1699, LMŁc 70; nazwisko utworzone od ap. *falacz* ‘chwalca’ (za: NP 1, s. 89) formantem *-(cz)ak*.

Forma żeńska: Dorota *Falczanka* 1702, KAŚŁc 246.

FALISŁAW: Wit *Falislaw* herbu Brody 1472, ŁT. III 254 1472; nazwisko utworzone od im. *Falislaw*, psł. *xvaliti* ‘chwalić, sławić, dziękować’ i psł. *slava*, *salviti* ‘sława, sławić’ (za: SEM cz. 1, s. 34, 275).

FALKA: Walenty *Falka* 1721, LBŁc 153; nazwisko utworzone od *Falko* członu *Chwali-* od psł. *xvaliti* ‘chwalić, sławić, dziękować’ (za: SEM cz. 1, s. 34); też od im. wsł. *Falko* (za: SHNO 1, s. 89) [3].

Forma żeńska: Jadwiga *Falcanka* 1731, LBŁ 44.

FALKIEWICZ: Jakub *Falkiewicz* 1695, KAŚŁ 172; może nazwisko utworzone od ap. śrwniem. *falche* ‘sokół’ lub słów im. z podstawą *Chwał-*, np. *Falke*, por. **FALKA** (por. NP 1, s. 185).

FALKOWSKI⁴⁴: Jakub *Falkowski* 1742, LBŁ 67; nazwisko utworzone od n. msc. *Biodry-Falki* Maz. łomż., gm. Jedwabne; *Brzóski-Falki*, gm. Wysokie Maz. (NWHS, s. 80, 84); też: od n.msc. *Chwałikowo*, *Chwałkowo*, dziś *Chwałkowo* Wlkp. leszcz., gm. Krobica; *Chwałkowo*, dziś *Fałkowo*, pozn., gm. Lubowo (za: SEM cz. 3, s. 26) formantem *-ski* lub od *Falk* < zdrobnienia od im. *Walenty* formantem *-owski*, też od n. os. *Chwałek* z realizacją grupy nagłosowej *chw-* jako *f-* (za: NMK, s. 121) formantem *-owski* [14].

Forma żeńska: Marianna *Falkowska* 1707, LBŁ 1041.

FARMACOPOLA: Zofia *Pharmacopola* 1608, MBŁ 72; nazwisko utworzone od łac. ap. *pharmacopola* ‘sprzedawca lekarstw, aptekarz’ (za: NMK, s. 300).

FERENC: Szymon *Ferenc* 1621, LBŁ 1565; nazwisko utworzone od węg. *Ferenc* (węg. przeróbka im. *Franciscus*) (za: NP 1, s. 190) [15].

Forma żeńska: Maryanna *Ferencówna* 1808, KAZŁc 54.

FERSZINBERG//FERSZYNBERG: Idzk Judkowicz *Ferszynberg* dzierżawca austeryi Rembielin 1828, APŁ z. 169; Jozska *Ferszinberg* 1896, KS; nazwisko utworzone od compositio: niem. ap. *Ferszt* ‘szczyt góry’+ niem. ap. *Berg* ‘góra’ (por. SEŻ s. 113).

⁴⁴ *Falkowski* herbu Dogunczyk 1584. HKap., poz. 107; *Falkowski* de Falki Antiqua herbu Dogunczyk 1585. HKap., poz. 109.

- FESZKOWSKI//FIESZKOWSKI:** Piotr Paweł *Feszkowski* 1833, KAUE 168; Józef *Fieszkowski* urzędnik gubernialnego zarządu 1871, KAŚŁ 21; nazwisko utworzone od im. jid. *Fisiel* z niem. 'ryba' (por. AŻB, s. 56) formantem *-(k)owski*.
- FETKOWSKI:** Józef *Fetkowski* 1868, KAZŁ 257; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Fett*, ta od ap. *fett* 'tłusty, żyzny' (za: NP 1, s. 190) formantem *-owski*.
Forma żeńska: Stefania *Fetkowska* 1869, KAZŁ 164.
- FIEDOR:** *Fiedor* chłop 1730, LMŁc 513; nazwisko utworzone od wsł. fromy im. *Fiedor*, ta od chrześ. im. *Teodor* (za: SEM cz. 2, s. 127) formantem *-owicz* [1].
Forma żeńska: Tekla *Fiedorowna* 1742, LBŁ 92.
- FIEDOROWICZ:** Jan *Fiedorowicz* 1700, KAŚŁ 239; nazwisko utworzone od por. **FIEDOR** formantem *-owicz* [12].
- FIGURSKI:** Hieronim *Figurski* wyrobnik 1868, KAZŁ 146; nazwisko utworzone od ap. *figura* 'kształt; posąg; osoba' (za: NP 1, s. 192) formantem *-ski* [2].
- FILIP:** Filip 1471, ŁT. III 135; im. poch. od grec. *filos* 'kochany, drogi, przyjaciel' + *ippos* 'koń' (za: SEM cz. 2, s. 39).
- FILIPKOWSKI:** Adam *Filipkowski* wyrobnik 1869, KAZŁ 107; nazwisko utworzone od n. msc. *Filipki* łomż., gm. Kolno (za: NP 1, s. 194) formantem *-(ow)ski* [144].
Forma żeńska: Scholastyka i Juliana *Filipkowskie* 1773, KAUE 1217.
- FILIPOWICZ:** Kazimierz *Filipowicz* 1751, LBŁ 741; nazwisko utworzone od por. **FILIP** (za: NMK, s. 123) formantem *-owicz* [7].
Forma żeńska: Rozalia *Filipowiczowna* 1810, KAZŁ 387.
- FILOCH:** Benedykt *Filoch* 1632, LBŁ 890; nazwisko utworzone może od n. msc. *Filochy* Maz. łomż., ostroł., gm. Czerwin [6].
- FILTR:** Helena *Filtr* 1868, KAZS 147; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Filter* ta od ap. średniem. *vilter* 'rzemieślnik wytwarzający wyroby z filcu, kapelusznik' (za: NP 1, s. 543) [1].
- FIMKA:** Tomasz *Fimka* 1440, ŁT. I 353; nazwisko utworzone od im. *Eufemija* z grec. *Euphemia*: *eu* 'dobrze' + *pheme* 'wróźebne słowo, fama' (za: NP 1, s. 191) formantem *-ka*.
- FINKENSZTAJN//FINKIELSZTEYN:** Matys Nachmanowicz *Finkielsztejn* szewc 1836, APŁ z. 169; Eliaszk *Finkensztajn* 1896, KS; nazwisko compositio utworzone od n. os. *Finkel*, ta od ap. *Finke* 'zięba' (NP 1, s. 194) + *Sztejn* ap. niem. *Stein* 'kamień' (por. SEŻ, s. 112).
- FIRSZTAJN:** Maszek *Firsztajn* 1896, KS; nazwisko compositio utworzone od: niem. n. os. *Fier*, *Fir*, a ta od ap. *vier* 'cztery' (za: NP 1, s. 192) + *Sztejn* ap. niem. *Stein* 'kamień' (por. SEŻ, s. 112).
- FISZER:** Jan *Fiszer* 1830, KAUEc 66; nazwisko utworzone od ap. średniem. *visch* 'ryba' (za: SEM cz. 5, s. 51) formantem *-er*.
- FLAK:** Stanisław *Flak* 1605, LBŁ 684; nazwisko utworzone od ap. *flak* 'jelito, kiszka' (za: SEM cz. 1, s. 67); też 'człowiek słaby, niedołęga, fujara' (za: NMK, s. 123).

- FLATAU:** Małka *Flatau*, żona Judy Hersz Natana 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Flat(h)au*, *Flato(w)* od n. msc. *Flatow* (za: SEŻ s. 115).
- FLORCZYK:** Marianna *Florcik* 1750, LBŁc 665; nazwisko utworzone od im. *Florian* od łac. *florus* 'kwitnący' (za: NP 1, s. 197) formantem *-(cz)yk* [20].
- FRANK, FRANKE:** Józef *Frank* kalkulator Dyrekcji Departamentu Łomżyńskiego 1810, KAUEŁ 360; nazwisko utworzone od im. *Franciscus* od germ. n. etn. *Frank* z łac. przyrostkiem *-iscus*; pierwotne znaczenie *franciscus* 'pochozący z plemienia Franków' (za: SEM cz. 2, s. 42).
- FRANKOWICZ:** Anna *Frankowicz* 1879, KOPEŁ 207; nazwisko utworzone od por. **FRANK** formantem *-owicz*.
- FRANKO(W)SKI:** Aleksander *Frankowski* 1878, KOPEŁ 48; nazwisko utworzone od n. msc. *Franki* gm. Kobylin Borzymy, łomż. [10].
Forma żeńska: Agnieszka *Frankoska* 1808, KAŚŁ 11.
- FRĄCKIEWICZ:** Julianna *Frąckiewicz* 1876, WPREŁ 208; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. *Frącek*, por. też **FRANK** [47].
- FREJ:** Teresa *Frej* akuszerka 1865, KAZŁ 267; nazwisko utworzone od ap. *fryj* 'zaloty', *fryjować* 'oddawać się rozpuście' (za: SEM cz. 1, s. 68), też od niem. n. os. *frei* 'wolny, swobodny' (za: NMK, s. 125).
- FREYMAN:** Jan Karol *Freyman* intendent magazynów w Departamencie Łomżyńskim 1809, KAUEŁ 303; 1810, KAUEŁ 323; nazwisko compositio utworzone od ap. niem. *frei* 'wolny, uwolniony' + ap. niem. *Mann* 'człowiek, mąż' (formant nazwiskotwórczy) (SEŻ s. 115) [2].
- FRYC:** Stanisław *Fryc* 1870, KAŚŁ 11; nazwisko utworzone od niem. im. *Frydrych* (za: SEM cz. 2, s. 43); też od germ. *Frid* 'przyjaźń', później 'pokój' (za: SEM cz. 5, s. 56-57).
- FRYDMAN:** Nochym *Frydman* krawiec 1831, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od germ. (*Fredeman*) por. **FRYC** (za: SEM cz. 5 s. 57) [2].
- FUNK:** Tadeusz *Funk* stróż 1875, KAŚŁ 35; nazwisko utworzone od srwniem. ap. *vunke* 'iskra'; od XIII w. także w znaczeniu 'mały, pełen życia, ruchliwy, łatwo unoszący się gniewem człowiek' (za: SEM cz. 5, s. 60) [1].

G

GABOWICZ: Faybuś Herszkowicz *Gabowicz* kramarz 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. os. *Gab* (*Gabriel*) (por. SEŻ s. 119) lub stp. gabać ‘zaczepiać, napadać’ (za: NP 1, s. 209) formantem *-owicz*.

GABRAT: Józefa *Gabrat* 1887, KOPEŁ 146; nazwisko utworzone może od niem. im. *Gabert*, to od im. hebr. *Gabriel*, to od ap. *gaber* ‘mąż’ + *el* ‘Bóg’ (za: NP 1, s. 209-210) N. niejasna [1].

GABRYK: Anna *Gabryk* 1869, KAZŁ 131; Stanisław *Gabryk* 1869, KAZŁ 132; nazwisko utworzone od im. *Gabriel*, z hebr. od *gaber* ‘mąż’ + *el* ‘Bóg’ (za: NP1, s. 209-210) formantem *-yk*.

GAC: Jan *Gac* właściciel łodzi berlinki 1869, KAZŁ 267; nazwisko utworzone od ap. *gać* ‘grobla umocniona faszyną’; *gacny* ‘służący do osłony’; *gacę* ‘spodnie’; *gaczka* ‘przrząd murarski, kielnia’ (za: SEM cz. 1, s. 69) lub ap. *gac* ‘nietoperz’; też od im. *Garwet*, niem. *Gatz*, też ap. gw. *gaca* ‘niezgrabny mężczyzna’ (za: NP 1, s. 211).

GACKI: Józef *Gacki* 1728, LBŁ 594; nazwisko utworzone od n. msc. *Gać* Maz. łomż., gm. Łomża (za: SEM cz. 3, s. 45); też n. msc. *Gackie* gm. Grajewo (por. NWHS, s. 109) formantem *-cki* [8].

Forma żeńska: Katarzyna *Gatska* 1618, LBŁ 970.

GADOMSKI: Szymon *Gadomski* 1790, KACŁ 1001; nazwisko utworzone od n. msc. *Gadomiec*, dawniej *Gadom* Maz. łomż., ostroł. gm. Krzynowłoga Mała (za: NP 1, s. 211) formantem *-ski* [24].

Forma żeńska: Elżbieta Marianna Gadomska 1783, KACŁ 269.

GAJDA: Anna *Gaida* 1605, LBŁ 658; nazwisko utworzone od ap. *gajda*, *gajdy* ‘dudy’, też ‘grający na dudach’ (za: NP 1, s. 212).

GAJDZIK: Anna *Gajdzik* 1611, MBŁ 816; nazwisko utworzone od por. **GAJDA** formantem *-ik*.

GAJDZIŃSKI//GAYDZIEŃSKI//GAYDZIŃSKI: Kacper *Gaydziński* 1784, KACŁ 283; Kacper *Gaydziński* gospodarz 1810, KAŚŁ 17; nazwisko utworzone od por. **GAJDA** formantem *-iński*.

Forma żeńska: Anna *Gaydzińska* 1620, LBŁ 1299.

GAJEWNIK: Dorota *Gaiewnik* 1611, MBŁ 911; nazwisko utworzone od ap. *gajewnik* ‘gajowy, leśniczy’ (za: SW 1, s. 329 lub od ap. *gajówka* (za: NP 1, s. 212) formantem *-(n)ik* [10].

GAJEWSKI: Grzegorz *Gaiewski* 1733, LBŁ 81; nazwisko utworzone od n. msc. *Gaj* Maz., pułt.; Wlkp., pozn., gm. Śrem; *Gajew*, płoc., gm. Witonia; n. msc. *Gaj* Młp., krak., gm. Mogilany (za: SEM cz. 3, s. 45) formantem *-ski* [17].

Forma żeńska: Ewa *Gajewska* 1743, LBŁc 186.

(GALICKI) Forma żeńska: Magdalena *Galicka* 1820, KAZŁ 136; nazwisko utworzone od n. msc. *Galice* Wlkp., wieś w parafii Bedlno, dziś zaginiona; *Galiczyce*, dziś *Galczyce*, koniń., gm. Wierzbinek (za: SEM cz. 3, s. 45) formantem *-cki* [1].

- GALIŃSKI:** Adolf *Galiński* nauczyciel 1871, KAŚŁ 26; nazwisko utworzone od n. msc. *Galiny Duże* Maz., skiern., gm. Biała Rawska (za: SEM cz. 3, s. 45) formantem *-ski* [18].
- GAŁA:** Agnieszka *Gała* 1641, LBŁ 1743; nazwisko utworzone od ap. *gala*, psł. *gala*, *galbka* 'kulka' (za: SEM cz. 1, s. 70); też od im. *Garweł*, łac. *Gallus*, *Gaulus*, imię o niejasnej etymologii, zestawiane z irl. *Calleh* 'Galijczyk'; celt. *ghas-los* 'przybysz, obcy'; łac. *gallus* 'kogut' (za: SEM cz. 2, s. 44).
- GAŁAZKA:** Bogusław *Gałazka* 1468, ŁT. II 534; nazwisko utworzone od ap. *gałazka* (za: SEM cz. 1, s. 70); też od n. msc. *Milewo-Gałazki* Maz. łomż., gm. Grabowo, pow. Kolno (por. NWHS, s. 129) [26].
- GAŁCZYK:** Jan *Gałczyk* 1732, LBŁ 52; nazwisko utworzone od por. **GAŁA** formantem *-(cz)yk* [25].
Forma żeńska: Janowa *Gałczykowa* 1740, LMŁ 903.
- GAŁECKI:** Łukasz *GałECKI* 1757, LBŁ 1330; nazwisko utworzone od n. msc. *Gałki* Maz. płoc., gm. Mała Wieś (za: SEM cz. 3, s. 46) formantem *-cki*; też od por. **GAŁA** (za: NMK, s. 129) [3].
Forma żeńska: Teresa Jadwiga *GałECKA* 1790, KACŁ 1105.
- GARBULE(W)SKI:** Bernard *Garbulewski* 1750, LBŁ 694; nazwisko utworzone od ap. *garb*, *garbić się* 'pochylać się, trzymać się krzywo', lub od *garbarz* 'garbujący skóry' lub od przym. *garbarski* (za: NP 1, s. 218).
Forma żeńska: Gertruda Katarzyna *Garbulewska* 1763, KAUEŁ 492.
- GARDOCKI:** Franciszek *Gardocki* ekonom Panien Benedyktynek 1809, KAUS 185; nazwisko utworzone od n. msc. *Gardoły* Maz. łomż., gm. Stawiski (za: NP 1, s. 219) formantem *-cki* [31].
- GARLIŃSKI:** Walenty *Garliński* 1616, LBŁ 435; nazwisko utworzone od n. os. *Garło*, też *Gardło* lub n. msc. *Garlino* Maz. pow. ciechan. (za: NMK, s. 130) formantem *-ski*.
- GARNUSZEWSKI:** Stanisław *Garnuszewski* 1876, WPRŁ 230; nazwisko utworzone od ap. *garnuszek* (za: NP 1, s. 219 – 220) formantem *-ewski*.
Forma żeńska: Elżbieta *Garnuszewska* 1612, MBŁ 1098.
- GARWOLIŃSKI:** Adalbert *Garwoliński* 1781, KACŁ 40; nazwisko utworzone od n. msc. *Garwolin* Maz. siedl. (NP 1, s. 220) formantem *-ski*.
- GAWECKI:** Jan *GawECKI* 1869, KAŚŁ 28; może nazwisko utworzone od im. *Garweł* formantem *-ECKI*. N. niejasna [4].
Forma żeńska: Antonina Innocenta Klementyna *GawECKA* 1875, KAŚŁ 2.
- GAWEK:** Albert *GawEK* 1622, LBŁ 1659; nazwisko utworzone od im. *Garweł*, z łac. *Gallus*, *Gaulus*, im. o niejasnej etymologii, zestawia się z irlandzkim *Calleh* 'Galijczyk'; z celtyckim *ghas-los* 'przybysz, obcy'; z łac. *Gallus* od n. regionu *Galia*; z łac. *gallus* 'kogut' (za: SEM cz. 2, s. 44) [34].
- GAWĘDA:** Zofia *GawĘda* 1609, MBŁ 382; nazwisko utworzone od ap. *gawĘda* 'baśń, opowiadanie' (za: NP 1, s. 222).
- GAWĘDZKI:** Piotr *GawĘdzki* 1757, LMŁ 2100; nazwisko utworzone od por. **GAWĘDA** lub od n. msc. *GawĘda* (za: SHNO 1, s. 93) [17].
- GAWKOWSKI:** Piotr *GawkOWski* 1896, KS 322; nazwisko utworzone

- prawdopodobnie od łac. *Gallus* i *Gaulus*; zestawia się z irlandzkim *Calleh* ‘Galijczyk’, z celtyckiego *ghas-los* ‘przybysz, obcy’, z łac. *gallus* ‘kogut’ lub z hebr. *Gerber* ‘mąż, wojownik’ (za: SEM cz. 2, s. 44); też od n. msc. *Gawki* Maz. łomż., ostroł., gm. Stary Lubotyń (por. NP 1, s. 223) formantem *-owski* [18].
Forma żeńska: Katarzyna *Gawkowska* 1765, KAUE 677.
- GAWŁO(W)SKI:** Stanisław *Gawłowski* 1730, LBŁ 137; nazwisko utworzone od n. msc. *Gawłowo* Maz., ciech., gm. Nowe Miasto; (za: SEM cz. 3, s. 46) też od im. *Gawel* formantem *-owski*.
Forma żeńska: Agnieszka *Gawłowska* 1733, LBŁ 316.
- GAWROŃSKI:** Walentyn *Gawroński* 1781, KACŁc 20; nazwisko utworzone od n. msc. *Gawrony*, wieś w dawnym pow. bielsk. w parafii Łęg Wielki, dziś zaginiona (za: SEM cz. 3, s. 47) lub od n. os. *Gawron*, też od n. msc. *Gawrony* w pow. niezaw., śrems., płock. (za: NMK, s. 132) formantem *-ski* [24].
Forma żeńska: Anna *Gawrońska* 1766, KAUEc 712.
- GAWRYCH:** Antoni *Gawrych* 1862, KAZŁ 257; nazwisko utworzone od por. **GABRYK** lub od ap. *gawrosz* (za: NP 1, s. 210) formantem *-ych* [22].
Forma żeńska: Maryanna *Gawrychówna* 1864, KAZŁ 188.
- GAWRYCHOWSKI:** Stanisław *Gawrychowski* żołnierz zwolniony ze służby 1872, KAŚŁ 32; nazwisko utworzone od n. msc. *Gawrychy* Maz. łomż. gm. Zbójna (por. ŚG, t. 2, s. 504-505) formantem *-owski* [6].
- GAWRYŚ:** Karol *Gawryś* żołnierz urlopowany, muzyk 1874, KAŚŁ 77; nazwisko utworzone od por. **GAWRYCH** formantem *-yś* [10].
- GAZICKI:** Józef *Gazicki* 1810, KAUE 316; nazwisko utworzone od n. os. *Gazik* (za: NMK, s. 132); też od ap. psł. *gaziti* ‘brnąć, brodzić’; ‘wywoływać wstępn, obrzydzenie’ (za: NP 1, s. 223) formantem *-ski* [4].
Forma żeńska: Franciszka *Gazicka* 1866, KAZŁ 209.
- GAŚIEWSKI:** Józef *Gaśiewski* 1732, LBŁ 247; nazwisko utworzone od n. msc. *Gosie* Maz. łomż., gm. Kołaki Kośc. (za: NP 1, s. 258) formantem *-wski* [32].
Forma żeńska: Katarzyna *Gaśiewska* 1746, LMEŁ 1267.
- GAŚOWSKI:** Nicolaus Skwarek *Gaśowski* a districtu Bielizni 1555, RTA, s. 62; nazwisko utworzone od n. msc. *Gaśewo*, *Gaźewo* dziś zaginione, Wlkp.; *Gaśówka* Młp., krośn., gm. Tarnawiec (za: SEM cz. 3, s. 47) formantem *-ski* [2].
- GDALOWICZ:** Zyskind Alexander *Gdalowicz*, syn Gdala i Szarloty z Neumarkow 1831, APŁ z. 169; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *gdak* ‘gdakać’ (za: SEM cz. 1, s. 72) formantem *-owicz*.
- GELWAS//GIELWAS:** *Gelwas* rybak 1734, LMEŁ 583; Sebastian *Gielwas* 1746, LMEŁ 1215; nazwisko utworzone od im. *Gierwasz*, *Gerwazy* (za: NP 1, s. 234).
- GEŁCZYŃSKI//GIEŁCZYŃSKI:** Moszk Leybowicz *Gełczyński* piekarz 1833, APŁ z. 169; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Gielczyn* Maz. łomż., gm. Łomża. formantem *-ski*.
Forma żeńska: Moszka *Gielczyńska* 1896, KS.

- GEŁCZYŃCZYK:** Moszk Leybo-wicz *Gełczyńczyk* wyrobnik 1827, APŁ z.169; nazwisko utworzone od por. **GEŁCZYŃSKI** formantem *-(cz)yk*.
- GEMZI(E)ŃSKI//GEMŻYŃSKI:** Marcin *Gemżyński* 1743, LBŁ 175; może od niem. n. os. *Gams, Gems*, te od ap. śrwniem. *gamß* ‘kozica, giemza’ (por. NP 1, s. 216) formantem *-e(y)ński*. N. niejasna.
Forma żeńska: *Gemzienska* cyrulicka i kupcowa 1734, LMŁ 587.
- GEORGIUS:** *Georgius* f. d. Francisci Milewski de Lomza 1576, RTA, 562; 1573, RTA, s. 521; nazwisko utworzone od im. *Jerzy*, łac. *Georgius* ‘rolnik’ (za: SEM cz. 2, s. 63).
- GERMAN:** Władysław *German* syn Antoniego szlachcic miasta Łomży wyznania rzymskokatolickiego 1887, AUPŚT 17; nazwisko utworzone od im. *German*, od niem. n. os. *Gereman* ‘Niemiec’ (za: NP 1, s. 228).
- GERMIENSKI//GERMIŃSKI:** Samuel *Germiński* Farmacopoli 1610, MBŁ 577; Marcin *Germiński* 1629, LBŁ 606; nazwisko utworzone od por. **GERMAN** formantem *-eński*.
- G(I)ERWATOWSKI:** Jan *Gierwatowski* 1744, LBŁc 219; Jakub *Gerwatowski* 1747, LBŁc 445; nazwisko utworzone od n. msc. *Gierwaty* Maz. łomż., ostroł. gm. Gaworowo (za: NP 1, s. 234) [14].
Forma żeńska: Agnieszka *Gerwatowska* 1755, LBŁ 1086.
- GERWIN:** Bronisława *Gerwin* 1887, KOPL 140; nazwisko utworzone od stwniem. n. os. *Gerwin* stwniem. *gēr* ‘oszczep’ i stwniem. *wini* ‘przyjaciel’ (za: SEM cz. 2, s. 45) [10].
- GESEK:** Dorota *Gesek* 1642, LBŁ 1859; nazwisko utworzone od ap. *giesz* ‘owad gryzący’ (za: NP 1, s. 234) formantem *-ek*.
Forma żeńska: *Geskowa* 1736, LML 656.
- GEBA:** Adam *Gęba* 1651, LBŁ 2667; nazwisko utworzone od ap. *geba* ‘twarz, usta’ (za: SEM cz. 1, s. 72-73).
- GEBALIK:** Jan *Gębalik* 1642, LBŁ 1895; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **GEBA**.
- GEBIK:** Mateusz *Gębik* 1694, LBŁ 1408; nazwisko utworzone od por. **GEBA** (za: SHNO 1, s. 94) formantem *-ik*.
- GEDZIELE(W)SKI:** Andrzej i Katarzyna *Gędzieluscy* 1792, KACŁ1385; Stanisław *Gędzielski* 1809, KAUL 295; nazwisko utworzone od stp. gw. *gądać, gędzić* ‘grać’ (za: NP 1, s. 224) formantem *-(el)ewski*.
Forma żeńska: Marianna *Gędzielska* 1796, KACŁ 1787.
- GIEMZIEWSKI:** *Giemziewskiego* cyrulika y kupca dziecię 1740, LMŁ 896; nazwisko utworzone może od por. **GEMZIENSKI**.
- GIENIECZKO:** Antoni *Gienieczko* 1833, KAUL 177; nazwisko utworzone od im. *Eugeniusz* lub od niem. n. os. *Gen*, ta od im. *Gen-* (za: NP 1, s. 232) formantem *-(ecz)ko*.
- (GIERS)** Forma żeńska: *Giersowa* 1732, LMŁc 564; nazwisko utworzone od grec. ap. *gēras* ‘cześć, przywilej, zaszczyt’ (za: NP 1, s. 296) [3].
- GIERWAT//GERWAT:** Forma żeńska: Anna *Gierwat* 1697, LBŁ 132; Jadwiga *Gierwatowa* 1700, KAŚŁ 221; Zofia *Gerwatowna* 1733, LBŁ 61 nazwisko utworzone od niem.

n. os. *Gerwald*, *Gerwat* od stwniem. *gēr* 'oszczep' + *wart* 'stróż, strażnik' (za: NP 1, s. 234) formantem *-(ow)ski* [11].

GIETEK: Paweł *Gietek* 1781, KACŁ 5; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Get*, ta od im. na *Gad-* (za: NP 1, s. 228) formantem *-ek* [44].

GIZA: Dorota *Giza* 1618, LBŁ 822; nazwisko utworzone od ap. *giža* 'noga świńska lub wołowa', psł. *gyža* 'narośl, guz' (za: SEM cz. 1, s. 74).; też stbrus. *giž* 'gatunek muchy' (za: SHNO 1, s. 96).

GLEBA: Ludwik Leopold *Gleba* 1832, KAUŁ 67; nazwisko utworzone od wsł. im. *Gleb* (za: NP 1, s. 237) [3].

GLEBOWSKI: Stanisław *Glebowski* 1887, KOPŁ 45; nazwisko utworzone od por. **GLEBA** formantem *-owski*.

GLINICKI: Stanisław *Glinicki* 1876, WPRŁ 46; nazwisko utworzone od n. msc. *Glinice*, np. Maz. w dawnym pow. wyszogrodzkim, w par. Kobylniki, dziś zaginionej (za: SEM cz. 3, s. 48).

GLINKA⁴⁵: Albert *Glinka* 1613, MBŁ 1204; Jankiel *Glinka* 1896, KS; nazwisko utworzone od ap. *glina* (za: SEM cz. 1, s. 75) lub od ap. *glina*, *glinka* 'glinianka; o maści końskiej: koloru gliny' (za: SHNO 1, s. 96) formantem *-ka*.

GLIŃSKI: Gdal Meierowicz *Gliński* wyrobnik 1832, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. np. *Glinno*, wieś w dawnym pow. poznań., dziś zaginiona; *Glinnik*, dziś *Glinik*, część wsi Trzciana, Młp., tarn., gm. Żegocina; *Glinnik*, dziś *Nowy Glinnik*, krośn., gm. Tarnowiec (za: SEM cz. 3 s. 49) formantem *-ski* [21].

GLISZCZYŃSKI: Franciszek *Gliszczyński* z professyi piekarz 1809, KAŚŁ 46; nazwisko utworzone od n. msc. *Gliszcz* bydg., gm. Sicienka (NP 1, s. 238) formantem *-yński*.

GŁĘBOCKI: Franciszek *Głębocki* 1703, LBŁ 732; nazwisko utworzone *Głębozczec* od przym. *głębok* lub od ap. *głębozcz* 'miejsce położone w kotlinie', dziś *Głębozcz Wielki*, Maz. łomż., gm. Szumowo, pow. Zambrów (za: NWHS, s. 110) formantem *-cki* lub n. os. *Głębok*, *Głębocki*, też n. msc. *Głębok* m.in. w pow. inowrocł., średz. (za: NMK, s. 137) formantem *-cki* [38].

Forma żeńska: Katarzyna *Głębocka* 1709, LBŁc 1283.

GŁOWACKI: Egidiusz *Głowacki* 1686, KAŚŁ 16; nazwisko utworzone od n. msc. *Głowaczewice* Wlkp., wieś w dawnym woj. sieradz., parafii Głowczyn, zaginiona (za: SEM cz. 3, s. 49) formantem *-cki* lub od n. os. *Głowacz* 'rodzaj miecza z wielką rękojeścią', 'gat. rośliny, tj. bławatka albo łopianu lub ryby', też od n. msc. *Głowacz*, *Głowaczewo* w pow. wałękim (za: NMK, s. 137) formantem *-ski* [9].

GŁOWACZ: Kazimierz *Głowacz* 1677, LBŁc 500; nazwisko utworzone od ap. *głowacz* 'człowiek z wielką głową, człowiek rozumny', 'gat. rośliny lub ryby' (za SHNO 1, s. 96); por. też **GŁOWACKI** [1].

GŁOWIŃSKI: Władysław *Głowiński* 1866, KAZŁ 281; nazwisko utworzone od n. msc. *Głowno* Maz., łódz. (miasto); n. msc.; Wlkp. *Głowino*, *Głowina*, dziś *Głowin*, tor., gm. Zbiczno (za: SEM cz. 3, s. 49) formantem *-ski* [1].

⁴⁵ *Glinka* herbu Buyno. 1471. HKap., poz. 156.

- GNATOWSKI:** Piotr *Gnatowski* 1865, KAZŁ 231; nazwisko utworzone od n. msc. *Gnaty*, dziś *Gnatowo* Maz. łomż., n. rod. od n. os., ta od ap. *gnat* ‘duża kość’ (za: NWHS, s. 110); też *Gnatowice*, dziś *Stare Gnatowice*, warsz., gm. Kampinos (za: SEM cz. 3, s. 50); lub od n. os. *Gnat* (za: NMK, s. 139) formantem *-owski* [9].
- GNIĄZDOWSKI:** Alexander *Gniazdowski* 1867, KAZŁ 63; nazwisko utworzone od n. msc. Maz. łomż.: *Gniazdowo*, ostroł., gm. Stary Lubotyń (za: SEM cz. 3, s. 50), wsi szlacheckiej w pow. łomżyńskim (za: NMK, s. 139); też od n. os. *Gniazdo* formantem *-owski* [23].
Forma żeńska: Maria *Gniazdowska* 1878, KOPEŁ 96.
- GOBEC:** Michał *Gobec* 1896, KS; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Gobbo*, ta od im. na *Got-* lub od rdzenia *gob-* ‘bogaty’ występ. w jęz. wsł. (za: NP 1, s. 245) [1].
- GOCŁOWSKI:** Szymon *Gocłowski* 1635, LBŁ 1293; nazwisko utworzone od n. msc. *Gocłowo* płoc. Gm. Bulkowo; *Gocły* ostroł. gm. Czerwin (za: SEM cz. 3, s. 50) formantem *-(ow)ski* [7].
- GODACZEWSKI:** Joannis *Godaczewski* advocati et vice notari *Lomzensis* 1526, APB zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone od psł. *goditi* ‘robić coś w stosownym czasie, dopasowywać, czynić odpowiednim’, *godzić (się)* ‘być stosownym, przydatnym, mieć wartość, zgadzać się’, też *godzić* ‘nastawać na kogoś’ (za: SEM cz. 1, s. 77) też od n. msc. *Godacze* Maz. ciech., gm. Świerszczek-Koty (za: NP 1, s. 247) formantem *-ewski*.
- GODLEWSKI:** Michał *Godlewski* 1783, KACŁ 255; nazwisko utworzone od n. msc. *Godlewo* (od im. *Godel*, *Godzimir*, *Godzislaw*) Maz. łomż., gm. Grajewo, gm. Czyżew (za: NWHS, s. 111) formantem *-ski* [66].
Forma żeńska: Elżbieta *Godlewska* 1763, KAUEŁ 417.
- GODYŃSKI:** Ignacy *Godyński* 1863, KAZŁ 44; nazwisko utworzone od n. msc. *Godynice* pow. sieradzkim lub n. os. *Godyn* (za: NMK, s. 140) formantem *-ski* [1].
- GODZIEBA//GODZIEBA:** Anna *Godzieba* 1638, LBŁc 1478; Albert *Godzieba* 1651, LBŁc 2664; nazwisko utworzone od członu *Godzi-*, psł. *goditi* ‘robić coś w stosownym czasie’, ‘dopasowywać, czynić odpowiednim’, *godzić się* ‘być stosownym, przydatnym, mieć wartość, zgadzać się’, też *godzić* ‘nastawać na kogoś’ (za: SEM cz. 1, s. 77) formantem *-ęba* lub od ap. *godzięba* ‘pniak odrastający’, też n. herb. *Godzięba* (za: NP 1, s. 247; por. SEM cz. 6, s. 16).
- GOLAN:** Małgorzata *Golan* 1605, LBŁ 790; nazwisko utworzone od ap. *goły* ‘bez okrycia, nagi, niezarośły’ (za: SEM cz. 1, s. 78), też od *golić* ‘strzyć’ (por. NP 1, s. 251) formantem *-an* [1].
- GOLARZ:** Agnieszka *Golarz* 1618, LBŁ 802; nazwisko utworzone od ap. *golarz* ‘brodogoń, golibroda, cyrulik, felczer, balwierz’ (za: SW I, s. 358).
- GOLIK:** Paweł *Golik* 1609, MBŁ 358; nazwisko utworzone od por. **GO-LAN** formantem *-ik* [1].
- GOŁASZE(W)SKI:** Mikołaj *Gołaszewski* 1842, WMZŁ 160; nazwisko utworzone od n. msc. *Gołasze*⁴⁶, ta od

⁴⁶ „Gołasze (pisane dawniej Gołasie) pięć wsi: a

psł. **golō* ‘nagi’ Maz. łomż., gm. Wysokie Maz., gm. Kulesze Kośc. (za: NWHS, s. 111) formantem *-ski* [47].
Forma żeńska: Maryanna *Gołaszewska* 1810, KAZŁ 281.

GOŁĘBIEWSKI: Walenty *Gołębiowski* 1748, LBŁ 479; nazwisko utworzone od n. msc. *Gołębiów* Młp., rad., gm. Radom; tarnob., gm. Lipnik; *Gołębiewo*, *Gołębiośw*, dziś *Gołębiewo* Pom., gdań., gm. Trąbki Wielkie (za: SEM cz. 3, s. 52) formantem *-ski* [7].
Forma żeńska: Marianna *Gołębiowska* 1702, LBŁ 522.

GONTARSKI: Aleksander *Gontarski* 1878, KOPEŁ 266; nazwisko utworzone od ap. *gont* ‘deseczka do pokrywania dachu’ lub od n. msc. *Gontarze* Maz. łomż., pow. Kolno (za: NP 1, s. 254) formantem *-ski* [15].
Forma żeńska: Antonina *Gontarska* 1865, KAZŁc 40.

GORGON//GORGONŃ: Albert *Gorgon* 1616, LBŁc 475; Mateusz *Gorgoń* 1621, LBŁ 1530; nazwisko utworzone od ap. *gorgolic* ‘mówić niewyraźnie’, ‘narzekać, fukać, nadymać się’; gw. *gargolic* ‘dusić, zabijać’ (za: SEM cz. 1, s. 71–72).

z tych pierwsze za Bucinem Wróble (...) Mieszkańcy tych wsi dawniej się pisali Gołasz albo Gołasz, potem Gołaszewski (ob. w „Herbarzu” Kapicy str. 118.) Puszcza w renowacji Erekcji (ob. p. 11) inaczej Wola się zowie: lubo dziś tylko jej pola ku Czosnowu tak nazywane. W tej Puszczy w r. 1751 (ob. testament p. Łapińskiego) mamy p. Kazimierza Gołaszewskiego z Kołaczów, podkomorzym Ziemi Bielskiej, który w r. 1765 dawał z włók 2 dziesięciny kop 4; w roku zaś 1773 już tylko z 1 ½ włóki 90 snopów żyta i tyleż jarzyny. Po Kazimierzu w r. 1798 widzimy tu Jana Gołaszewskiego, który przy zezwoleniu na inkorporację Altaryi, jako jej kollator, nawet się podpisać własnoręcznie nie umiał.” Por. KKP, s. 244 – 245; „Jest to starodawne gniazdo szlacheckie, wspomniane w dokumentach z 1471 i 1493 r.”; por. SG, t. 2, s. 663.

GORZKI: Reymund *Gorzki*, Komornik w Łomży zamieszkały 1830, KAUEŁ 8; Wilhelmina z Lutów, żona Reymunda *Gorzkiego*, 1830, KAUEŁ 8; Paweł *Gorzki*, syn Reymunda *Gorzkiego*, 1830, KAUEŁ 8; może nazwisko utworzone od *Gorzy-* < psł. *gorēti* ‘palić się’; też od ap. *gorze* ‘bieda, nieszczęście’, ‘biada’ (za: SEM cz. 1, s. 80).

GORZKOWSKI: Jakub *Gorzkowski* 1887, KOPEŁ 81; nazwisko utworzone od n. msc. Wlkp. *Gorzkowo*, dziś *Gorzykowo*, koniń., gm. Witkowo; Młp. *Gorzków*, tarnob., gm. Bogoria; Kpłd.: *Gorzków*, zamoj., gm. Gorzków (za: SEM cz. 3, s. 54) [3] formantem *-ski*.

GOS(S): Agnieszka *Gos* 1659, LBŁ 3289; może *Gosz* nazwisko utworzone od n. os. *Gosz* od im. z członami: *Godzi-*, *Gości-*, np. *Gościmir*, *Dobrogost* (za: SHNO 1, s. 100); Klara *Goss* 1731, 1731, LBS 204 [2].

GOSIE(W)SKI⁴⁷//GOSZEWSKI: Franciszek *Gosiewski* 1609, MBŁ 412; Albertus Joannis *Goszewski* 1613/1614, ASAZ, s. 86; nazwisko utworzone od por. **GĄSIEWSKI** [16].
Forma żeńska: Marianna *Gosiewska* 1734, LBŁ 478; Agata *Goszewska* 1781, KACŁ 14.

GOSK: Franciszek *Gosk* 1689, LBŁ 1125; nazwisko utworzone od por. **GOS** formantem *-k* [51].

GOSTKOWSKI: Wielmożny Fryderyk *Gostkowski* szlachcic dziedzic wsi Mazur z przyległościami w powiecie tykocińskim nateraz zamieszkały w Łomży 1834, KUŁ 82; nazwisko

⁴⁷ Hetmana tego nazwiska przywołuje Kolberg; O. Kolberg, *Mazowsze*, cz. 5, dz. cyt., s. 17.

utworzone od n. msc. *Gostkowo* Maz. łomż., ostroł., gm. Obryte; n. msc. *Gostkowo* Wlkp., leszcz., gm. Miejska Górka; *Gostkowo*, dziś *Stary i Nowy Gostków*, sier., gm. Wartkowice (za: SEM cz. 3, s. 54) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Cecylia *Gostkowska* 1687, LBŁ 1021.

GÓRALCZYK: Izydor *Góralczyk* służący 1868, KAZŁ 133; nazwisko utworzone od *góral* (za: NP 1, s. 255) formantem *-(cz)yk* [29].

GÓRNICKI: Paweł *Górnicki* 1743, LBŁ 104; nazwisko utworzone od por. **GÓRALCZYK**, też od gw. *górnikiak* 'góral; górnik' (NP 1, s. 255) formantem *-icki*.

GÓRNY: Bartłomiej *Gorny* 1643, LBŁ 2015; nazwisko utworzone od ap. *góra* 'wzniesienie terenu' (za: SEM cz. 1, s. 80) [4].

GÓRSKI⁴⁸: Stanislaus *Gorski* reuerendus altarista⁴⁹ Łomzensis 1510, HKap. poz. 139; nazwisko utworzone od n. msc. *Góra* Maz. warsz., gm. Skrzyszew; *Góry* Maz. łomż., ostroł., gm. Goworowo (za: SEM cz. 3, s. 53); *Górki*, dziś *Górskie-Ponikły Stok* gm. Maz. łomż.: Rutki-Kossaki, pow. Zambrów; *Górki*, dziś *Górskie* gm. i pow. Kolno (za: NWHS, s. 112 – 113) formantem *-ski* [74].

⁴⁸ *Gorski* herbu Pruschy 1510. ŁT 1: HKap., poz. 132; *Gorski* de Wągi herbu Prussi 1531. HKap., poz. 117; *Gorski* de Gorki herbu Prussi 1532. HKap., poz. 118; *Gorski* herbu Pruschy 1540. T: Dctq Coln: HKap., poz. 104; *Gorski* herbu Kuczaby 1558. HKap., poz. 86; *Gorski* herbu Wierzbowa 1558. HKap., poz. 85; *Gorski* herbu Trzaska; puł miesiąca i dwie gwiazdki 1617. HKap., poz. 87; *Gorski* Łysik herbu Radwan 1617. HKap., poz. 87; *Gorski* de T-a Wiznen. Dctu et parochia Walsosen. herbu Prus 1653. HKap., poz. 111.

⁴⁹ Książdz.

Forma żeńska: Marianna *Gorska* 1703, LBŁ 715.

GRABOWSKI⁵⁰: Paulus *Grabowski* capitaneus Łomzensis 1465, HKap. poz. 109; nazwisko utworzone od n. msc. *Grabowo* Maz. łomż.: gm. Śniadowo; *Grabowskie* gm. Grabowo, pow. Kolno; *Grabowo*, gm. Zawady; *Grabowo* gm. Goworowo, pow. ostroł.; też *Grabowo* gm. Kobylin Borzymy (za: NWHS, s. 113) formantem *-ski* [91].

Forma żeńska: Agnieszka *Grabowska* 1741, LBŁ 336.

GRABSKI: Laurenty *Grabski* 1732, LBŁ 285; nazwisko utworzone od n. msc. *Grabie* Wlkp., włoc., gm. Aleksandrów Kujawski; *Grab*, kal., gm. Czermin; *Grabie* Młp., tarn., gm. Łapanów; *Grabie*, krak., gm. Wieliczka (za: SEM cz. 3, s. 56) formantem *-ski* [6].

Forma żeńska: Zofia *Grabska* 1653, LBŁ 2847.

(GRADOWSKI) Forma żeńska: Regina *Gradowska* 1758, LMS 2182; nazwisko utworzone od n. msc. *Gradowo* Wlkp., włoc., gm. Piotrków Kujawski (za: SEM cz. 3, s. 56) formantem *-ski* [4].

GRANATO(W)SKI: Jerzy *Granatowski* wyrobnik 1842, WMZŁ 30; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *granat* 'kamień półszlachetny' lub 'rodzaj broni'; śrwniem. *granat*, łac. *granatus* (za: SEM cz. 1, s. 83) formantem *-owski*.

Forma żeńska: Serafina Lucyna *Granatoska* 1830, KAUL 2.

⁵⁰ *Grabowski* herbu Pomiany 1460. HKap.; s.100; *Grabowski* herbu Trzaska 1595. ŁT 1: HKap., poz. 134; *Grabowski* de Grabowo Dobrzycza herbu Pomian 1612. ŁT 1: HKap., poz. 124.

GRĄCKI//GRĄCZKI//GRĄDZKI//GRĄŃZKI//GRONCKI: Stanisław *Grąnzki* 1616, LBŁ 496; Jakub *Grączki* 1637, LBŁ 1366; Jakub *Grącki* 1653, LBŁ 2849; Andrzej *Grądzki* 1691, KAŚŁ 94; nazwisko utworzone od n. msc. *Grądy* Maz., ciech., gm. Rybno; gm. Krasnocielec (za: SEM cz. 3, s. 57); Maz. łomż.: *Grądy* (Małe, Wielkie) gm. Jedwabne; *Grądy* gm. Grabowo, pow. Kolno (za: NWHS, s. 114) formantem *-ki* [33].
Forma żeńska: Zofia *Grączka* 1626, LBŁ 94.

(GREKOWSKI) Forma żeńska: Matylda Bronisława *Grekowska* 1830, KAUL 210, NP; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. os. *Grek*, *Grekowo* łac. n. Hellenów, oryginalna postać n. *Graikoi* od im. bogini *Graia* (za: SEM cz. 4, s. 5); też od *grek* 'wyznawca kościoła wschodniego' (za: SHNO 1, s. 102) formantem *-owski* [2].

GRELA: Marcin *Grela* 1626, LBŁc 165; nazwisko utworzone od śrwniem. *grëllen* 'głośno krzyzczeć, wrzeszczeć', też od ap. *gral*, *grël* 'krzyk' (za: SEM cz. 5, s. 78) [5].
Forma żeńska: Franciszka *Grelówna* 1871, KAŚŁ 23.

GROBEK: Andrzej *Grobek* 1612, MBŁ 1117; nazwisko utworzone od ap. *grob* 'mogiła' (za: SEM cz. 1, s. 83), może też od ap. śrwniem. *grop*, *grob* 'gruby, mocny' (za: SEM cz. 5, s. 80) formantem *-ek*.
Forma żeńska: Elżbieta *Grobka* 1626, LBŁ 169

GROCHOWICZ: Małgorzata *Grochowicz* 1612, MBŁ 980; nazwisko utworzone od ap. *groch* 'gatunek rośliny jadalnej', też ap. *grochal* 'prostak, gbur' (NP 1, s. 268) formantem *-owicz*.

GROCHOWSKI: Franciszek *Grochowski* 1632, LBŁ 942; nazwisko utworzone od n. msc. *Grochy-Łętownicza* Maz. łomż., gm. Zambrów (por. NWHS, s. 114) formantem *-ski* [23].
Forma żeńska: Zofia *Grochowska* 1622, LBŁ 1692.

GROD(T)KOWSKI: Piotr *Grodkowski* 1656, LBŁ 3094; Andrzej *Grotkowski* 1704, LBŁ 830; nazwisko utworzone od n. msc. *Grodkowie* Młp., krak., gm. Kłaj (za: SEM cz. 3, s. 58) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Jadwiga *Grodkowska* 1729, LBŁ 48.

GRODZICKI⁵¹: Stanislaus *Grodzicki* succamerairus Lomzensis 1556, RTA, s. 80; nazwisko utworzone od n. msc. *Grodziec*, dziś *Grójec* Wlkp., poznań, gm. Środa Wlkp.; *Grodziczno* Pom., tor., gm. Grodziczno; Kpłd.: *Grodziszczce* (za: SEM cz. 3, s. 58) formantem *-cki*.
Forma żeńska: Kornelia *Grodzicka* 1869, KAZŁ 173.

GRODZKI: Iwan *Grodzki* 1863, KS; nazwisko utworzone od n. msc. *Grodziec*, dziś *Grójec* Maz., ciech., gm. Czernice Borowe (za: SEM cz. 3, s. 58); też od n. msc. *Gród* (za: SHNO 1, s. 102); Maz. łomż. *Grodzkie*⁵²

⁵¹ *Grodzicki* de Okurowo Młodzianowo ex ar Lubicze 1600. Dctq Coln: HKap.; s.145; *Grodzicki* dictus Okurowski ex ar Lubicze 1600. Dctq Coln: WB de ar Lubiczowie to iest: Podkowa, w Podkowie i na Podkowie Krzyż 1600. Dctq Coln: HKap., poz. 145.

⁵² „Grodzkie te podobno kiedyś zwały się Mieczsług (ob. Kapicy „Herbarz” str. 123 i 456); lubo nam się zdaje, że chyba tylko jakieś uroczysko na Grodzkich w r. 1444 tak lub podobnie się nazywało. To pewne, że Grodzkie i sąsiednie im kilka wsi Wnory, za jedno siedlisko stały i zestąd Wnorowscy i Grodzczy jedneje linii i dzielnicy, jednegoż są herbu Rola. Są oni tu dawniejszymi

(*Nowe, Stare, -Szczepanowięta*) gm. Kulesze Kośc. (por. NWHS, s. 114) formantem *-ki* [29].

Forma żeńska: Agnieszka *Grodzka* wyrobница 1866, KAZŁ 316.

GROMACKI⁵³//GROMADZKI:

Stanisław *Gromaczki* 1619, LBŁ 1088; nazwisko utworzone od n. msc. Młp.: *Gromadzice*, kiel., gm. Bodzechów; *Gromadzyn* Maz., ciech., gm. Sochocin; *Gromadzyno* Maz. łomż., gm. Kolno (za: SEM cz. 3, s. 58); też od n. msc. *Gromada* (za: SHNO 1, s. 102) formantem *-ki* [31].

Forma żeńska: Anna *Gromaczka* 1626, LBŁ 105.

GROMEK: Anna *Gromek* 1878, KO-

PŁc 246; nazwisko utworzone od n. os. *Gromek*, zdrobnienia im. *Gromi-sław*, z psł. *gromiti* ‘uderzać jak grom’

niż Kuleszowie na swych Kuleszach, może nawet nie przybyziami po Jadźwingach, bo ich działa są w glebie pszennej, lepszej; nie jak Kuleszów w Piaskach. Oczywiście był tu gród, horod, gorod, miasto jeszcze jadžwingowskie, czego dowodem krom nazwy, wspaniałe do dziś horodyszcze, sterczące jako monument dalekiej przeszłości, pomiędzy wsiami Grodzkie Stare a Wnorzy Wypychy, t. j. najodleglejsze, najbardziej z rodzimego gniazda wypchnięte: lubo Pażochy i Więchy, dziś w kuleskiej parafii, od Wnorów Starych, pierwotnej sadyby, są jeszcze dalsze. Lud w tych tu trzech wioskach Grodzkich Starych, Nowych, które od tamtych poszły, i Szczepanach, czyli Szczepanowiętach, tak od imienia jakiegoś Stefana, czyli Szczepana, pierwszego osiedleńca, nazwanych, był i jest dobry, ohotniejszy i szlachetniejszy: złodzieje, którzy im sławę popsuli, to są przybysze, czart wie z kąd mechesy, i różne przybłędy. Herb Rola pp. Grodzkim bardzo właściwy, bo mają rolę dobrą i dobrze ją uprawiają: ztąd też są dostatniejsi niż drudzy w parafii”. Por. KKP, s. 233.

⁵³ *Gromaczski* de ar Pruschy 1498. HKap., poz. 143; *Gromacki* ex Dctq Coln. HKap. Stemmati dicti Mons Calvaria, quo ex solea, et 3-by crucubus, sena Supra Alem, duabus in cornibus solea, existentibus constat 1658. HKap.; s.119.

(za: SEM cz. 1, s. 84); też od n. msc. Brzóska-*Gromki* n. rod., gm. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 84) [39].

GROMSKI: Jozef *Gromski* 1842, WMZŁ 96; może nazwisko utworzone od por. **GROMEK**. N. niejasna.

Forma żeńska: Jadwiga *Gromska* 1863, KAZŁ 192.

GRONOWICZ: Wigdor Eliaszowicz *Gronowicz* krawiec 1833, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od stp. przym. *gronny* ‘porośnięty winoroślą’ (za: NP 1, s. 270) formantem *-owicz*.

GROSFELD//GRUSZF(W)ELD:

Agnieszka *Grosfeld* córka pasterza 1842, WMZŁ 166; może nazwisko compositium od: śrwniem. *größ* ‘wielki, gruby’ + *feld* (może od śrwniem. *felk* ‘pełny’ lub germ. *folc(h)* ‘ludzie, zbrojny lud’) (por. SEM cz. 5, s. 49, 275). N. niejasna [16].

GROTKOWSKI: Zenon *Grotkowski* 1731, LBŁ 197; nazwisko utworzone od n. msc. *Gródek* Pom., bydż., gm. Drzycim (za: SEM cz. 3, s. 58) formantem *-owski*.

Forma żeńska: Marianna *Grotkowska* 1727, LBŁ 537.

GROTOWSKI: Jan *Grotowski* 1698, LBŁ 262; nazwisko utworzone od n. msc. *Grotowice*, piotr., gm. Rzeczycza (za: SEM cz. 3, s. 59); też od n. msc. *Grotów* (za: SHNO 1, s. 103) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Anna *Grotowska* 1699, KAŚŁc 21.

GRUBERT(T): Wilhelm *Grubert* pocztylion religii ewangelickiej 1810, KAŚŁ 86; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Gruber(t)*, ta od ap. niem. *Grube* ‘dół’ (za: NP 1, s. 271).

Forma żeńska: Marlisa *Gruberttowa* 1809, KAZŁc 169.

- GRUDZIŃSKI:** Abram Boruchowicz *Grudziński* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *gruda* 'bryła, ścięta mrozem ziemia' (za: SEM cz. 1., s. 85) formantem *-iński*; może też od n. msc. np. *Grodnica, Grodno, Grudziny* (za: SEM cz. 1, s. 85) formantem *-ski* [23].
- GRUSZA:** Paweł *Grusza* 1444, ŁT. I 478; nazwisko utworzone od ap. *grusza* 'drzewo owocowe' (za: NP 1, s. 273).
- GRUSZKA:** Antoni *Gruszka* 1688, LBŁ 1035; nazwisko utworzone od ap. *gruszka* (za: SEM cz. 1, s. 85).
- GRYCAN:** Małgorzata *Grycan* 1610, MBŁ 537; nazwisko utworzone od gw. *grycza* 'osoba rozlaźła' lub od ap. *gryka*, też niem. n. os. *Gritz* może od *Grzegorz* (za: NP 1, s. 274) formantem *-an* [1].
- GRYGEL//GRYGIEL//GRYGER:** Agnieszka *Grigiel* 1637, LBŁ 1416; nazwisko utworzone od im. *Grzegorz* (za: NMK, s. 149).
- GRYNBERG:** Jankiel Wigdorowicz *Grynberg* wyrobnik 1831, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od niem. n. msc. *Grunberg*, dziś *Zielona Góra* (za: SEM cz. 3, s. 59; cz. 5, s. 82).
- GRZEBIENIEWSKI:** Mateusz *Grzebieniewski* 1738, LBŁc 43; nazwisko utworzone od ap. *grzebień* (por. NP 1, s. 276) formantem *-ewski*.
Forma żeńska: Marianna *Grzebieniewska* 1740, LBŁc 300.
- GRZEGORZ:** *Grzegorza* krawca dziecię 1740, LMŁ 886; nazwisko utworzone od im. *Grzegorz*, z grec. 'gorliwy, czuwający' (za: SEM cz. 2, s. 49).
- GRZELA:** Zofia *Grzela* 1636, LBŁc, 1240; nazwisko utworzone od zdrobnienia im. **GRZEGORZ** (za: NMK, s. 150).
Forma żeńska: Jadwiga *Grzelanka* 1696, KAŚŁ 180.
- GRZELAK:** Laurenty *Grzelak* 1683, LBŁc 82; nazwisko utworzone od por. **GRZELA** formantem *-ak* [1].
- GRZESIAK:** Szymon *Grzesiak* flisak 1868, KAZŁ 117; nazwisko utworzone od por. **GRZEGORZ** (za: SEM cz. 2, s. 49) formantem *-ak* [1].
- GRZESZCZUK:** Franciszek *Grzeszczuk* sanitariusz wojskowy 1874, KAŚŁ 25; nazwisko utworzone od por. **GRZEGORZ** formantem *-uk* [4].
- GRZESZCZYK:** Ewa *Grzeszczyk* mieszkanka miasta Łomży wyznania luterańskiego 1880, AUPŚT 24; nazwisko utworzone od por. **GRZESZCZUK** (por. NMK, s. 150) formantem *-yk* [6].
- GRZESZEWSKI:** Stanisław *Grzeszewski* dymisjonowany żołnierz 1866, KAZŁ 69; nazwisko utworzone od por. **GRZESIAK** formantem *-ewski*.
- GRZĘDA:** Herszk Leybowicz *Grzęda* szewc 1830, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *grzęda*, psł. *gręda* 'żerdka dla kur', 'pas skopanej ziemi' (za: SEM cz. 1, s. 86) [2].
- GRZYB:** Gustaw *Grzyb* 1896, KS 341; nazwisko utworzone od ap. *grzyb* (za: SEM cz. 1, s. 86) [2].
- GRZYBOWSKI:** Grzegorz *Grzybowski* 1636, LBŁ 1228; nazwisko utworzone od n. msc. np. *Grzybów* Maz., rad., gm. Warka (za: SEM cz. 3, s. 59) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Agnieszka *Grzybowczanka* primi voti uxor Casimiri Falka, secundi Pauli Dido sutoris 1746, LMŁ 1216.

GRZYMAŁA//GRZIMALA//

GRZYMAŁA: Jan *Grzymala*⁵⁴ albo *Strumilo* 1470, ŁT. III 101; 1473, ŁT. III 332, 333, 335; Johannes *Grzimala* de Lomza 1568, RTA, s. 233; Johannes *Grzimala* de Lomza 1575, RTA, s. 350; nazwisko utworzone od ap. łac. *peregrinus* 'obcy, cudzoziemski, cudzoziemiec', później w znaczeniu 'pielgrzym' (za: SEM cz. 2, s. 107); od n. os. *Grzymistałw* (za: SHNO 1, s. 104) lub od n. msc. *Grzymały* Maz. łomż., gm. Zambrów, gm. Nowogród, gm. Łomża (za: NWHS, s. 115); od n. msc. *Grzymały* Maz., pow. sierp., pow., gm. Borkowo; pow. sokołow., gm. Dębe-Nowe (por. SG, t. 2, s. 899); też n. herb. *Grzymała, Grzymały* (por. SEM cz. 6, s. 18) [37].

(GRZYMAŁOWSKI) Forma żeńska:

Marianna *Grzymałowska* wyrobnica 1869, KAZŁ 130; nazwisko utworzone od por. **GRZYMAŁA** formantem *-owski* [1].

GUGNACKI: Franciszek *Gugnacki* żołnierz 1869, KAZŁ 125; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. wsł. *gugniwyj, gugnja* 'człowiek jękający się' (za: SHNO 1, s. 105) formantem *-acki* [7].

GUL: Alfons *Gul* 1668, LBŁ 81; może nazwisko utworzone od ap. *gula* 'guz, narośl; człowiek z naroślą na głowie' (za: SHNO 1, s. 105).

Forma żeńska: Magdalena *Gulczanka* primi voti Gierwatowa 1744, LMŁc 1083.

GUMOWSKI: Tomasz *Gumowski* 1654, LBŁ 2923; nazwisko utworzone od n. msc. *Gumowo Dobki* Maz. łomż., gm. Nur; *Gumowo Wielkie*⁵⁵, dziś *Gumki*, ostroł., gm. Czerwin (za: SEM cz. 3, s. 60); też od *Gumowo* pow. ciech. (za: NMK, s. 152) formantem *-(ow)ski* [5].

GUNOLD: *Gunold* 1438, ŁT. I 287; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Gund* lub *Gunt* (por. NP 1, s. 284) + dniem. *old* 'stary' (por. NP 1, s. 4).

GUTMAN: Jankiel Judkiewicz *Gutman* 1827, APŁ z. 169; nazwisko compositio utworzone od ap. niem. *gut* 'dobry' + *-man* 'człowiek, mężczyzna' (za: SEM cz. 5, s. 169).

GUTOWSKI: Jacobs *Guthowski* f. d. *Annae relictae* olim d. Modliszewski capitanei Lomzensis 1568, RTA, s. 216; nazwisko utworzone od n. msc. *Guty* Maz. łomż., gm. Grabowo, pow. Kolno (por. NWHS, s. 116) i np. *Gutowo* Wlkp., pozn., gm. Września; *Gutów*, Młp., rad., gm. Jedlińsk (za: SEM cz. 3, s. 60) formantem *-ski* [27].

Forma żeńska: Helena *Gutowska* 1863, KAZŁ 142.

GUZICKI: Piotr *Guzicki* 1821, KAZŁ; nazwisko utworzone od n. os. *Guzik* formantem *-ski* (za: NMK, s. 152 – 153).

Forma żeńska: Katarzyna *Guzicka* 1820, KAŚŁ 39.

(GUZIEWSKI) Forma żeńska: Anna *Guziewska* 1879, KOPEŁ 157; nazwisko utworzone od ap. *guz* 'zgrubienie, bąbel' (NP 1, s. 286) formantem *-ewski* [6].

⁵⁴ Nazwisko to jest łączone np. z „dobrami powiatu sztumskiego”, należącymi do „szlacheckiej rodziny Grzymałów, którzy tu z ziemi michałowskiej do Prus przybyli, jak się zdaje przy końcu XV wieku”, gdzie „nowy folwar założyli z nazwą Grzymała.” Por. SG, t. 2, 897.

⁵⁵ „Gumowo Wielkie (w. XV), g. Gumowskich”, por. Gloger, s. 9.

GWARA: Stefania *Gwara* 1887, KOPEŁ 29; nazwisko utworzone od ap. *gwara* ‘zgiełk; rozmowa’, gw. *gwara* ‘gadula’ (za: NP 1, s. 286) [18].

GWIAZDA: Stanisław Kostka *Gwiazda* 1774, KAUEŁ 1331; nazwisko utworzone od ap. *gwiazda*, *gwiazdeczka* ‘ciało niebieskie’ (za: SEM cz. 1, s. 88).

GWIAZDZI(E)ŃSKI: Michał Paweł *Gwiazdziński* 1793, KACŁ 1479; nazwisko utworzone od por. **GWIAZDA** formantem *-eński*.

Forma żeńska: Antonina *Gwiazdzinska* 1773, KAUEŁ 1214.

GZOWSKI: Wojciech *Gzowski* szlachcic dozorca więzienia // polycyant Szlachcic // polycyant Urzędu Muncypalnego Miasta Łomży 1835, KUŁ 27; 1836, KUŁ 52; nazwisko utworzone od n. msc. *Gzów* w pow. skierniewickim; n. msc. *Gzowice* w pow. radom.; n. msc. *Gzowo* pow. pułt. lub n. os. *Giez* (za: NMK, s. 153) formantem *-(ow)ski*.

Forma żeńska: Marianna *Gzowska* 1744, LBŁ 210.

H

- (H)AJDUK:** Mateusz *Haiduk* 1609, MBŁ 397; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *hajduk* ‘sługa dworski, rozbójnik, łotr’ (za: NMB s. 150) lub ‘żołnierz piechoty węgierskiej’ (za: NP 1, s. 290).
- HAL:** Andrzej *Hal* 1876, WPRŁ 43; nazwisko utworzone od wsł. im. *Hal*, przejętego od łac. *Galaction* (za: SEM cz. 2, s. 50) lub niem. n. os. *Hall, Halle* (za: NP 1, s. 291).
- HALICKI:** Laurenty *Halicki* 1730, LBŁ 111; nazwisko utworzone od n. msc. *Halicz* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 60); też od n. msc. *Halicz, Halickie* (za: SHNO 1, s. 107) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Tekla *Halicka* 1733, LBŁ 365.
- HARASIMOWICZ:** Anna *Harasimowicz* 1863, KAZŁ 162; nazwisko utworzone od wsł. im. *Harasim* (cerk. *Gierasim*) (za: SHNO 1, s. 108) formantem *-owicz*.
- HASIŃSKI:** Konstanty *Hasiński* 1809, KAUEŁ 273; nazwisko utworzone od ap. *hasać* ‘skakać’ lub niem. n. os. *Has*, (NP 1, s. 299) też od brus. *bas* ‘strach’ (za: SHNO 1, s. 108) formantem *-iński*.
Forma żeńska: Felicyanna *Hasinska* 1809, KAZŁ 153.
- HATAN:** Izaak Lewin *Hatan* kramarz 1827, APEŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Hatten* (por. NMK, s. 187).
- HELKA:** Helka wdowa po wójcie 1473, ŁT. II, 339; nazwisko utworzone od grec. im. *Helena*, z grec. ‘blask, jasność’; ‘pochodnia’; ‘kosz trzcinowy’ (w związku z koszami trzcinowymi naszymi w procesjach ku czci Artemidy) (za: SEM cz. 2, s. 51).
- HELWICH (HELLWICH):** Jakub *Helwich* kucharz 1809, KAUEŁ 309; może nazwisko utworzone od *Helwig* compositio od niem. n. os. *Helwig*, ta od ap. stwniem. *heil* ‘zdrowie’ + *wig* ‘walka’ (za: NP 1, s. 301).
- HERMANOWSKI**⁵⁶: Mateusz *Hermanowski* 1728, LBŁ 584; nazwisko utworzone od n. msc. Krpłd.: *Hermanowice*, przem., gm. Przemyśl (za: SEM cz. 3, s. 61) formantem *-ski*; też od n. msc. *Hermany* (za: SHNO 1, s. 110) formantem *-(ow)ski* [16].
- HERSZ:** Karol Henryk *Hersz* pisarz magazynu łomżyńskiego 1811, KAZŁ 42; nazwisko utworzone od ap. śrwniem. *harsz, barst* ‘hufiec, drużyna, hufiec wojenny’, też ‘członek drużyny wojennej’ lub od ap. śrwniem. *bir(t)z* ‘jeleni’; także z śrwniem. *hirse, hirs* ‘proso’ (za: SEM cz. 5, s. 92, 105).
- HERSZKOWICZ, HIERSZKOWICZ:** Juda *Herszkowicz* kupiec 1810; nazwisko występuje w AŻP, s. 126; por. **HERSZ** (za: AŻP, s. 126) formantem *-owicz*.
Forma żeńska: Rochla *Herszkowicz* 1810, KAUEŁ 321.
- H(I)ERSZLOWICZ:** Juda *Herszłowicz* kupiec 1810, KAŚŁ 77; Leyba *Hierszłowicz* krawiec 1811, KAŚŁ 5; może por. **HERSZ** formantem *-owicz*.
- HERTZ:** Karol *Hertz* archiwista Trybunału Departamentu Łomżyńskiego

⁵⁶ *Hermanowski* herbu Korczak 1582. HKap., poz. 89.

1809, KAUEŁ 186, 214; nazwisko utworzone od niem. n. osob. *Herz*, *Hertz* lu od ap. *Herz* 'serce' (za: NP 1, s. 303).

HERZKOWICZ: Ankiel *Herzkowicz* 1809, KAUEŁ 278; por. **HERSZ**.

HIERONIMUS: *Hieronimus de Lomza* 1544, RTA, s. 393; nazwisko utworzone od im. łac. *Hieronimus*, z grec. 'imię świętego, poświęconego bóstwu' (za: SEM cz. 2, s. 62).

HOFFMANN: Jan *Hoffmann* żołnierz Gwardii 1747, LMEŁ 1340; nazwisko utworzone od ap. śrwniem. *hoveman* 'dworzanin, sługa na dworze księżęcym, chłop na zagrodzie' (za: SEM cz. 5, s. 106) [8].

HOLLAND: Maurycy *Holland* Komisarz Skarbu Publicznego Xięstwa Warszawskiego 1810, KAUEŁ 315; nazwisko utworzone od n. etn. *Holender* 'pochodzący z Holandii' (za: NP 1, s. 309).

Forma żeńska: Teodozya *Hollandówna* 1809, KAZEŁ 177.

HOŁOWNIA: Wielmożny Ludwik *Hołownia* Kapitan Woysk Cessarskich Adjutant placu miasta Łomży // Kapitan Wojsk Cessarskich Rosyjskich Adjutant Placu 1836, KUŁ 246; 1838, KUŁ 38; 1842, KUŁ 14, 15; nazwisko utworzone pod wpływem ukr. od ap. *głowa* (za: NP 1, s. 241) formantem *-nia* [6].

HUMAŃSKI//HUMIENSKI//HUMIŃSKI: Maciej *Humański* gospodarz 1810, KAUEŁ 355; może nazwisko utworzone od ap. *ihumen*, *humien* 'przełożony w klasztorze wschodnim' (por. NP 1, s. 315) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Katarzyna *Humańska* 1811, KAUS 51.

HYBNER (w rej. *Hibner*): Józef Antoni *Hybner* 1829, KAUEŁ 230; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Hibner*, ta od ap. śrwniem. *huober*, *huobener* 'właściciel majątku' (za: NP 1, s. 306).

I

IDŹKOWSKI: Franciszek *Idźkowski* wyrobnik 1863, KAZŁ 68; nazwisko utworzone od n. msc. *Idźki*⁵⁷ (Młynowskie, Średnie, -Wykno) gm. Sokoły, pow. Wysokie Maz., łomż. formantem *-(ow)ski*.

IGLARCZYK: *Iglarczyka* dziecię 1701, LMŁ 103; por. **IGLARZ** formantem *-czyk*.

IGLARZ: *Mathie Iglarz* et uxoris Anna: nomen Pueri Dorotia 1599, LBpŁ 132; Barbara *Iglarz* 1612, MBŁ 1127; nazwisko utworzone od ap. *iglarz* 'rzemieślnik wyrabiający igły' (za: NMK, s. 159).

IWANICKI: Gabriel *Iwanicki* 1773, KAUL 1197; nazwisko utworzone od n. msc. *Iwaniec*, dziś *Iwonicz-Zdrój* Krpłd., krośn., gm. Iwonicz-Zdrój (za: SEM cz. 3, s. 63) formantem *-ski* [20].

Forma żeńska: Marianna Anastazja *Iwanicka* 1789, KACŁ 915.

IWANOW: Paweł *Iwanow* syn Jana podoficer Łomżyńskiej Komen-
dy Inwalidzkiej 1861, AUPsT 11a; nazwisko utworzone od wsł. *Iwan* (cerk. *Ioann*), pol. *Jan* (za: SHNO 1, s. 122).

IWANOWSKI⁵⁸: Bartłomiej *Iwanowski* 1689, LBŁ 1100; nazwisko utworzone od n. msc. *Iwanowice* Wlkp., kal., gm. Szczytniki; *Iwanowice* Młp., krak., gm. Iwanowice; *Iwanowce* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 63) formantem *-ski* [13].

Forma żeńska: Bolesława *Iwanowska* 1866, KAZŁ 198.

IWASZKIEWICZ: Kamila *Iwaszkiewicz* 1873, KAŚŁ 1; por IWA-
NOW; nazwisko utworzone od wsł. im. *Iwaszko* (*Iwan*, cerk. *Ioann*) (za: SHNO1, s. 123) formantem *-(ki)ewicz* [4].

IZRAELOWICZ: Moszk *Izraelowicz* 1809, KAŚŁ 51; nazwisko utworzone od hebr. *Israel* 'Żyd; państwo Izraela, lud Izraela'; imię tłumaczone też jako 'Bóg walczy' lub 'ten, który walczy z Bogiem' (za: SEM cz. 7, s. 10) formantem *-owicz*.

⁵⁷ Wieś szlachecka, por. NWHS, s. 105.

⁵⁸ *Iwanowski* herbu Rogala 1617. HKap., poz. 89.

J

JABŁONOWSKI: Stanislaus *Jablonowski* consules Lomzenses ok. 1585–1586, APB zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone od n. msc. *Jabłonia*, dziś *Jabłoń* (-Dąbrowa, -Dobki, -Janowce, -Kościelna, -Markowięta, -Piotrowce, -Spały, -Śliwowo, -Zambrowizna, -Zarzeckie) gm. Nowe Piekuty, pow. Wysokie Maz.; *Jabłonowo* (-Kąty, -Wypychy) gm. Sokoły, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 117 – 118) formantem *-ski* [3].

Forma żeńska: Agnieszka *Jablonowska* 1700, LBŁ 459.

JABŁOŃSKI: Jan *Jabłoński* 1628, LBŁ 351; nazwisko utworzone od n. msc. *Jabłoń* w pow. radzyńskim i okolicy szlacheckiej na Maz. (za: SEM cz. 3, s. 64); n. msc. *Jabłoń* gm. Wysokie Maz., gm. Nowe Piekuty, gm. Szepietowo, n. msc. *Jabłonowo* gm. Sokoły (por. NWHS, s. 117–118) formantem *-ski* [60].

Forma żeńska: Katarzyna *Jabłońska* 1642, LBŁ 1921.

JACHIMEK: *Jachimek de Lomza* 1568, RTA, s. 509; nazwisko utworzone od im. hebr. *Joachim* w znaczeniu ‘Bóg wzmacni, podniesie’ (za: SEM cz. 2, s. 64).

JACHIMCZYK: Kazimierz *Jachymczyk* 1746, LBŁ 362; por. *Jachimek*, formantem *-czyk*.

JAGIELCZYK: Andrzej *Jagiłczyk* 1627, LBŁ 290; nazwisko utworzone od n. os. *Jagiłko*, *Jagiło* od lit. *jega* ‘siła, moc’ (za: SHNO 1, s. 126) formantem *-(cz)yk*.

JAGIELSKI: Mikołaj *Jagielski* wachmistrz prefektury 1809, KAŚŁ

34; nazwisko utworzone może od por. **JAGIELCZYK** [34].

JAGODZI(E)ŃSKI: *Jagodzieńskiego* dziecię 1709, LMŁ 308; nazwisko utworzone od n. msc. *Jagodno* Wlkp., pozn., gm. Kostrzyn (za: SEM cz. 3, s. 65) formantem *-(i)ński* [3].

Forma żeńska: Marianna *Jagodzinska* 1708, LBŁ 1102.

JAGUSIK: Paweł *Jagusik* 1619, LBŁ 1005; nazwisko utworzone od im. *Agata*, *Agnieszka*, *Jadwiga* (za: NP 1, s. 326) formantem *-(us)ik*.

JAKACKI: *Zophia* Stanisłai *Jakaczki* ex coforte Agnetis. Tenen. Stanislaus Kawalek 1607, LBpŁ 922; nazwisko utworzone od n. msc. *Jakać* Maz. łomż. gm. Śniadowo (za: NP 1, s. 328) formantem *-cki* [25].

Forma żeńska: *Jadwiga Jakacska* 1638, LBŁ 1479.

JAKUBOWICZ: Arun *Jakubowicz* 1809, KAZŁ 139; nazwisko utworzone od hebr. im. *Ya'aqob'el* ‘którego Bóg ochrania, wspiera’; etymologia bibl. łączy je z im. hebr. *aqueb* ‘pięta’; (za: SEM cz. 2, s. 57–58) formantem *-owicz* [2].

JAKUBO(W)SKI: Adolf Robert *Jakuboski* 1808, KAZŁ 51; Łukasz *Jakubowski* 1863, KAZŁ 17; nazwisko utworzone od n. msc. *Jakubowo* Wlkp., bydż., gm. Nowa Wieś Wielka; *Jakubów*, Młp., kiel., gm. Imielno; *Jakubowice*, krak., gm. Proszowice; lub., gm. Wólka (za: SEM cz. 3, s. 65) formantem *-ski* [55].

Forma żeńska: *Jakubowska* Stara 1705, LMŁ 176.

JALBRZYKOWSKI: Hieronimi *Jałbrzykowski* vice capitanei et causa cum officij castrensis Lomzensis Iuducis 1593, APB zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone od im. *Jałbrzyk* por. stwniem. *Albirich, Elbrich* (za: SEM cz. 2, s. 59); od n. msc. *Jałbrzyki, obecnie Jambrzyki* łomż., gm. Szczuczyn (za: NP 1, s. 331) formantem *-owski* [2].

Forma żeńska: Julia *Jałbrzykowska* 1869, KAZŁ 238.

JAMIOŁKOWSKI: Mikołaj *Jamiołkowski* gospodarz 1864, KAZŁ 99; nazwisko utworzone od n. msc. *Jamiołki* łomż., gm. Sokoły (za: SHNO 1, s. 129) formantem *-owski* [24].

Forma żeńska: Antonina *Jamiołkowska* 1875, KAŚŁc 6.

JAN: *Johannes de Lomza* 1537, RTA, s. 381; *Jan* kupiec i *Jan* szewc, ŁT II 117, 130; hebr. im. 'Jahwe jest łaskawy' (za: SEM cz. 2, s. 59).

Forma żeńska: Dorota *Janówna* 1692, KAŚŁ 108.

JANCZEWSKI: Franciszek Napoleon Ludwik *Janczewski* 1810, KAUL 351; nazwisko utworzone od n. msc. Włkp. *Janczewice*, wieś w dawnym pow. pyzdr., dziś zaginiona; Maz. *Janczewo*, łomż., gm. Wizna (za: SEM cz. 3, s. 65); może też od n. herald. od msc. *Janczewskie*, dziś *Janczewo*, pow. Kolno, par. Jedwabne (za: SEM cz. 6, s. 19); też n. dzierz. od n. os. *Jancy* od im. *Jan* (za: NWHS, s. 119); też n. herb. *Janczewski*⁵⁹ (por. SEM cz. 6, s. 19) formantem *-ski* [8].

JANICKI⁶⁰: Paweł *Janicki* 1690, KAŚŁ 73; nazwisko utworzone od n. msc.

Janowo, Janów lub im. *Jan* (za: SHNO 1, s. 130), też od n. msc. *Janice* Maz. płoc., gm. Daszyna (za: NP 1, s. 335) formantem *-cki* [53].

Forma żeńska: Jadwiga *Janicka* 1694, LBŁ 1407.

JANIK: Ewa *Janik* 1870, KAŚŁ 43; por. **JAN** formantem *-ik* [7].

JANIKOWSKI: Lukas *Janikowski* f. d. Jacobi Janikowski de districtu Lomzensi 1575, RTA, s. 351; nazwisko utworzone od n. msc. *Janikowo*, dziś *Jankowo* Maz. łomż., gm. Nowogród (za: SEM cz. 3, s. 65) formantem *-ski* [4].

JANISZEWSKI: Marcin *Janiszewski* 1747, LME 1301; nazwisko utworzone od n. msc. *Janiszewo* Włkp., włoc., gm. Lubraniec; leszcz., gm. Poniec; *Janiszów* Młp., wieś w dawnym pow. radom., dziś zaginiona (za: SEM cz. 3, s. 65) formantem *-ski* [1].

Forma żeńska: Marianna *Janiszewska* 1784, KACŁ 380.

JANKIELOWICZ: Lejba *Jankielowicz* arendarz 1809, KAŚŁc 45; nazwisko utworzone od im. bibl. *Jakob* (za: AŻP, s. 133) formantem *-owicz*.

JANKO(W)SKI⁶¹: Michał *Jankowski* 1597, LBŁ 88; nazwisko utworzone od n. msc. *Janki* Maz. łomż., gm. Czerwin, gm. Troszyn (por. NWHS, s. 119); też *Jankowo Młodzianowo* gm. Nowogród, formantem *-ski* [191].

Forma żeńska: Małgorzata *Jankowska* 1605, LBŁc 788.

⁵⁹ „Rodzina Janczewskich używająca tego określenia herbowego związana była z ziemią wiską.” Por. SEM cz. 6, s. 19.

⁶⁰ *Janicki* herbu Strzemie 1605. HKap., poz. 110.

⁶¹ *Jankowski* herbu Ladzicz 1607. HKap., poz. 124; *Jankowski* de Jankowo Magna herbu Ladzicz, podkowa, krzyż, strzała i widlicze 1610. HKap., poz. 124; *Jankowski* herbu Rawicz 1632. HKap., poz. 111; *Jankowsy, Młodzianowsy* z Jankowa Młodzianowa herbu Dąbrowczyk 1631. HKap., poz. 124.

JANOWICZ: Aleksander *Janowicz* 1896, KS 311; por. **JAN** formantem *-owicz* [1].

JANOWSKI: Sebastian *Janowski* 1608, MBŁ 10; nazwisko utworzone od n. msc. *Janowo*, dziś część wsi Bielawy Maz., ciech., gm. Glinojce; ciech., gm. Howo; *Janowice* Krpłd., zamoj., gm. Zamość (za: SEM cz. 3, s. 66); *Janowo* Maz. łomż., gm. Radziłów (por. NWHS, s. 119) formantem *-ski* [54].

Forma żeńska: Marianna *Janowska* 1631, LBŁc 724.

JANUSZEWSKI: Benedykt Walenty *Januszewski* 1769, KAUL 957; nazwisko utworzone od n. msc. np. *Januszewo*, dziś *Janiszewo*, Wlkp., leszcz., gm. Poniec; *Januszewice* Młp., piotr., gm. Opoczno (za: SEM cz. 3, s. 66) formantem *-ski* [24].

Forma żeńska: Elżbieta *Januszewska* wyrobnica 1866, KAZS 146.

JANUSZKIEWICZ: Józef *Januszkiewicz* majster kunsztu szefcowskiego 1809, KAUL 301; nazwisko utworzone od *Janusz*, formy im. *Jan* (za: SEM cz. 2, s. 60) formantem *-ewicz* [3].

JARMUŁOWICZ: Błażej *Jarmułowicz* 1783, KACŁ 207; nazwisko utworzone od gw. *jarmuła* 'człowiek rozlaźły' (za: NP 1, s. 348) formantem *-owicz* [16].

JARNUTO(W)SKI⁶²//JERNUTOWSKI//JERMUŁOWSKI: Mateusz *Jarnutowski* 1611, Jan *Jermułowski* 1611, MBŁ 806; MBŁ 857; nazwisko utworzone od n. msc. *Jarnuty* Maz. łomż., gm. Czerwin, gm. Łomża (por. NWHS, s. 120); też *Jarantowice*, *Jarantów* Wlkp. (za: NP 1, s. 336) [11].

Forma żeńska: Elżbieta *Jarnutowska* 1622, LBŁ 1656.

JAROCKI: Paulus *Jaroczek* f. d. capitanei Lomzensis 1573, RTA, s. 271; nazwisko utworzone od n. msc. *Jarocin* Wlkp., kal., gm. Jarocin; *Jaroszyn* lub., gm. Puławy Młp. (za: SEM cz. 3, s. 66); też od n. msc. *Jarotki* w pow. słupeckim, *Jarocice* w pow. sieradzkim oraz od n. os. *Jarota* (za: NMK, s. 164) formantem *-cki* [8].

JAROS(Z): Mateusz *Jaros* wyrobnik 1863, KAZB 29; Piotr *Jaros* starszy marynarz (majtek pierwszej klasy) 1868, KAZŁ 131; nazwisko utworzone od *Jaro-* 'wiosenny, gorący', też 'gniewny, srogi, surowy', lub od ap. *jary* 'krzepki, jurny' i 'o zbożu sinym na wiosnę' (za: SEM cz. 1, s. 93); także od n. msc. *Jarki*, *Jarkowo* (za: SHNO 1, s. 132) formantem *-osz*; też od im. *Jeronim*, z łac. *Hieronimus* (za: SEM cz. 2, s. 62) [15].

JAROSIŃSKI: Jan *Jarosinski* 1698, LBŁ 212; nazwisko utworzone od n. msc. *Jaroszyn* koniń., gm. Łądek; też gm. Puławy; *Jaroszyńce* Kresy Wsch. (za: NP 1, s. 338) formantem *-ski* [12].

Forma żeńska: Józefa *Jarosińska* 1834, KAULc 48.

JAROSŁAWSKI: Wiktor *Jarosławski* syn Antoniego mieszczanin miasta Łomży 1897, AMPsT 20; nazwisko utworzone od n. msc. *Jarosław*, *Jarosławice*, *Jarosławiec* (za: NP 1, s. 338) formantem *-ski*.

JAROSZEWSKI: Franciszek *Jaroszewski* uczestnik powstania styczniowego 1863, SWPP; nazwisko utworzone od n. msc. *Jaroszewo*, Maz. płoc., gm. Bielsk Wlkp. *Jaroszewo*, poznań., gm. Sieraków (za: SEM cz. 3, s. 66) formantem *-ski* [1].

⁶² *Jarnutowski* herbu Jastrzębiec 1606. HKap., poz. 124.

- Forma żeńska:** Marianna *Jaroszewska* 1707, LBŁ 1001.
- JARSKI:** Józef *Jarski* 1785, KACŁ 494; nazwisko utworzone od ap. *jarski* (za: NP 1, s. 336).
Forma żeńska: Katarzyna *Jarska* 1819, KAZŁ 17.
- JARZĄBEK:** Jozzko *Jarząbek* piekarz 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *jarząb* 'ptak' (za: SEM cz. I, s. 94) formantem *-ek*; też od. n. msc. *Jarząbka* Maz. łomż. gm. Śniadowo (por. NWHS, s. 120) [2].
- JASI(E)ŃSKI:** Laurenty *Jasiński* 1612, MBŁ 1041; nazwisko utworzone od n. msc. *Jasieniec* Maz., rad., gm. *Jasieniec* (za: SEM cz. 3, s. 67) formantem *-ski* [26].
Forma żeńska: Agnieszka *Jasińska* 1774, KAUL 1253.
- JASIONOWSKI:** Franciszek *Jasionowski* wyrobnik 1809, KAUL 229; nazwisko utworzone od n. msc. np. *Jasionow*, *Jasionow* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 67) formantem *-ski* [5].
Forma żeńska: Anna *Jasionowska* 1809, KAUL 229.
- JASTRZĘBOWSKI:** Stanisław *Jastrzębowski* 1637, LBŁ 1349; nazwisko utworzone od n. msc. *Jastrzębowo* Włkp., bydg., gm. Trzemeszno (za: SEM cz. 3, s. 67) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Małgorzata *Jastrzębowska* 1793, KACŁ 1469.
- JASTRZĘBSKI//JASTRZEMSKI:** Stanisław *Jastrzemski* 1759, LMŁ 2276; Franciszek Józef *Jastrzębski* 1797, KACŁ 1986; nazwisko utworzone od np. n. msc. *Jastrząbka* Maz. łomż., gm. Śniadowo (za: SEM cz. 3, s. 67) formantem *-ski* [25].
Forma żeńska: Zofia *Jastrzębska* 1612, MBŁ 974.
- JASZCZUŁTOWSKI:** Maciej *Jaszczułtowski* 1738, LMŁc 816; nazwisko utworzone od n. msc. *Jaszczułtowie* Włkp., wieś w par. Chocień, w dawnym woj. brzesko-kujawskim, dziś zaginiona (za: SEM cz. 3, s. 67).
- JAT(D)CZAK:** Piotr *Jatczak* żołnierz czasowo urlopowany 1875, KAŚŁ 29; nazwisko utworzone od ap. stp. *jata* 'prymitywna chata, szałas', dawniej *jatka* 'sklepik z mięsem; rzeźnia'; też od *Jad* (za: NP 1, s. 342) formantem *-ak* [39].
- JAWORO(W)SKI:** Benedykt *Jaworowski* 1791, KACŁ 1153; Karol *Jaworowski* 1788, KACŁ 864; nazwisko utworzone od n. msc. *Jawory* Maz. łomż., gm. Rutki-Kossaki (por. NWHS, s. 120) formantem *-ski* [1].
Forma żeńska: Marianna *Jaworowska* 1782, KACŁ 171.
- JAWORSKI:** Mikołaj *Jaworski* 1755, LMŁ 1958; nazwisko utworzone od por. **JAWOROWSKI** formantem *-ski* [16].
Forma żeńska: Teofila *Jaworska* 1829, KAUL 213.
- JAŻWIŃSKI:** Adam *Jażwiński* 1887, KOPEŁ 25; nazwisko utworzone od n. msc. *Jażwiny* Maz. łomż., gm. Czyżew (por. NWHS, s. 120); też Włkp. *Jażwiny*, wsi w par. Przedborów, w dawnym woj. sieradzkim, dziś zaginionej (za: SEM cz. 3, s. 68) formantem *-ski* [3].
- JEDLIŃSKI:** Ignacy *Jedliński* prezydent Łomży, radca honorowy 1863, KAZŁ 65; nazwisko utworzone od n. msc. *Jedlanka* Młp., rad., gm. Jedliński; *Jedlna*, dziś *Jedlnia*, rad., gm. Pionki; *Jedlnia*, dziś *Jelnia*, rad., gm. Drzewica (za: SEM cz. 3, s. 68) formantem *-ski*.

- Forma żeńska:** Ewa *Jedlińska* 1747, LMŁ 1337.
- JEDYNAK:** Stanisław *Jedynak* 1616, LBŁ 571; nazwisko utworzone od ap. *jedynak* 'jedyny syn' (za: SEM cz. 1, s. 95) formantem *-ak*.
- JEDYNY:** Fryderyk Wilhelm *Jedyny* 1796, KACŁ 1750; nazwisko utworzone od ap. *jedyny* 'tylko jeden' (za: NP 1, s. 345).
- JEG(I)ER:** Mikołaj *Jeger* 1829, KAUL 195; nazwisko utworzone od śrwniem. *jegere*, *jeger* 'myśliwy' (za: SEM cz. 5, s. 115) [6].
- (JEGLIŃSKI)** Forma żeńska: Marianna *Jeglińska* 1742, LBŁ 77; nazwisko utworzone od stp. ap. *jagła* 'kasza z prosa'; też 'proso' (za: NP 1, s. 326-327) formantem *-(in)ski*.
- (JELIŃSKI)** Forma żeńska: Marianna *Jelińska* 1748, LMŁ 1360; nazwisko utworzone od n. msc. *Jeleń* Młp., kat., gm. Jaworzno (za: SEM cz. 3, s. 68); też od n. msc. *Jeleniec* pow. chojnic. (za: NMK, s. 166) formantem *-ski* [5].
- JELONEK:** Kazimierz Stanisław *Jelonek* 1829, KAUL 124; nazwisko utworzone od ap. *jeleń* (za: SEM cz. 1, s. 96) formantem *-ek*.
Forma żeńska: *Hedwiga*, filia Agnetis *Jelonkowna* 1598, LBŁ 96.
- (JEMIELICKI)** Forma żeńska: Małgorzata *Jemielicka* 1875, KAŚŁ 46; nazwisko utworzone od n. msc. *Jemielno*, dziś *Imielno*, Wlkp. konin., gm. Zagórów (za: SEM cz. 3, s. 69) formantem *-cki*.
- JEMIELITH//JEMIELITY:** Joannes *Jemielith* subjudex terretris Lomzensis 1596, APB zbiór Kapicjana; Józef *Jemielity* 1862, KAZŁ 273; nazwisko utworzone od n. msc. *Jemielite* ta od
- ap. *jemiota* Maz. łomż., gm. Śniadowo (por. NWHS, s. 120) [51].
Forma żeńska: Eufrozyna Anastazyja *Jemielittówna* 1834, KAUL 16.
- JERZY:** *Jerzy* rajca 1426, ŁT. I 89.; nazwisko utworzone od im. *Jerzy*, z grec. 'rolnik', przejętego od łac. *Georgius* (za: SEM cz. 2, s. 63).
- JESIONEK:** Laurenty *Jesionek* 1612, MBŁ 1036; nazwisko utworzone może od ap. *jesionek* 'zdrobnienie od ap. *jesion*', też 'n. krzewu, inaczej cedrak' (za: SW I, s. 445) [1].
- JESIONOWSKI:** Chomo Ickowicz *Jesionowski* 1896, KS; nazwisko utworzone od por. **JASIONOWSKI** [4].
Forma żeńska: Katarzyna *Jesionowska* 1790, KACŁ 1098.
- JEZIERSKI:** Franciszek *Jezierski* 1782, KACŁ 186; nazwisko utworzone od n. msc. *Jeziory Małe* i *Wielkie* Wlkp., pozn., gm. Zaniemiśl (za: SEM cz. 3, s. 69) formantem *-ski* [10].
Forma żeńska: Agata Rozalia *Jezierska* 1788, KACŁ 769.
- JEZIOROWSKI:** Grzegorz *Jeziorowski* 1875, KAŚŁc 82; nazwisko utworzone od n. msc. *Jeziorowo* bydg., gm. Szubin (za: NP 1, s. 352); może też od n. msc. *Jeziorko* Maz. łomż., gm. Piątnica (por. SG, t. 3, s. 576) formantem *-ski* [8].
- JEŻEWIC(Z):** Jan *Jeżewicz* 1679, LBŁ 496; Scholastyka *Jeżewic* 1719, LBŁ 110; nazwisko utworzone od ap. *jeż* m.in. 'o człowieku ostro reagującym' (za: SEM cz. 1, s. 96) formantem *-ewicz*.
- JORGA:** Maciej *Jorga* gospodarz 1842, KUŁ 26; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Jorg*, ta od im. *Georgius* (za: NP 1, s. 350).

- Forma żeńska:** Anna *Jorgowa* obywatelka 1837, KUŁ 2.
- JORKOWSKI:** Jan *Jorkowski* 1809, KAUŁ 289, 305; nazwisko utworzone od im. *Jerzy* (*Jurko, Jork-*) (za: NP 1, s. 349-350) formantem *-(k)owski*.
- (JOSZKO)** Forma żeńska: Mytka *Joszkowna* 1811, KAŚŁ 51; nazwisko utworzone od hebr. im. *Josef, Josof, Joszek, Joszko* z hebr. *jasaf* 'pomnażać', tłumaczone jako 'Bóg pomnoży' (za: SEM cz. 7, s. 11); też od niem. n. os. *Josch, Joss* (za: NP 1, s. 356).
- JOS(Z)KOWICZ:** Lejbka *Joszkowicz* 1808, KAŚŁ 7; Abraham *Joskowicz* czeladnik krawiecki 1819, KAŚŁ 28; nazwisko utworzone od por. **JOSZKO** formantem *-owicz*.
- (JÓZEFOWICZ)** Forma żeńska: (bez im.) *Józefowicz* córka Natana i Jetty 1811, KAZŁ 19; nazwisko utworzone formantem *-owicz* od por. **JOSZKO** [3].
- JÓŻWIK:** Marianna *Jozwik* 1750, LMŁ 1547; nazwisko utworzone od potocznego im. *Joswo, Jozwo* (*Józef*) (za: SHNO 1, s. 139) formantem *-ik* [3].
- JUCHCIŃSKI//JUCHCZYŃSKI:** Michał *Juchczyński* 1740, LBŁ 76; Michał *Juchcinski dicti Bzdziel* 1746, LMŁ 1206; nazwisko utworzone od wsł. im. *Juchim* (SHNO 1, s. 140) formantem *-ński, -yński*.
Forma żeńska: Barbara *Juchcinska* 1722, LBŁ 226.
- JUCZEWSKI:** Józef *Juczewski* 1887, KOPEŁ 149; nazwisko utworzone od im. *Juta*, wywiedzionego od im. *Judyta* (za: NP 1, s. 360) formantem *-ewski* [7].
Forma żeńska: Marianna *Juczevska* 1868, KAZŁ 255.
- JUDKIEWICZ:** Leyzor *Judkiewicz* kupiec 1810, KAUŁ 319; nazwisko utworzone od im. *Juda, Judasz, Jodokus* (za: SHNO 1, s. 140) formantem *-ewicz* [1].
- JUDKOWICZ:** Dawid *Judkowicz* 1809, KAZŁ 185; nazwisko utworzone formantem *-owicz* od por. **JUDKIEWICZ**.
- JURC(Z)AK:** Marianna *Jurcak* 1734, LBŁ 483; Walentemu *Jurczakowi* dziecię 1738, LMŁ 817; nazwisko utworzone od im. *Jurec, Jurko* – formy im. *Jerzy* (za: SHNO 1, s. 141) formantem *-ak* [4].
- JUREWICZ:** Franciszka *Jurewicz* 1797, KACŁ 1873; nazwisko utworzone od n. os. *Jur, Jura* (*Jerzy*, wsł. *Jurij*) (za: SHNO 1, s. 141) formantem *-ewicz*.
Forma żeńska: Agnieszka *Jurewiczówna* 1819, KAŚŁ 13.
- JURGA:** Antonina *Jurga* 1746, LBŁ 379; nazwisko utworzone od formy im. *Jerzy*, niem. *Jorg, Jorge, Jorgi, Jurg, Jurge* (za: SEM cz. 2, s. 63).
Forma żeńska: Wiktoria *Jurgowa* 1869, KAŚŁ 51.
- JURKIEWICZ:** Stefan *Jurkiewicz* 1731, LBL 33; nazwisko utworzone od im. *Jurko* (*Jerzy*) (za: SHNO 1, s. 141) [9].
- JURKO(W)SKI:** Mateusz *Jurkowski* 1741, LBŁ 83; nazwisko utworzone od n. msc. *Jurkowo-Huby* Wlkp., leszcz., gm. Krzywiń; *Jurkowice* wieś w dawnej ziemi sanockiej, dziś zaginiona, Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 69) formantem *-ski* [34].
Forma żeńska: Apolonia *Jurkowska* 1767, KAUŁ 778.

JUROWICZ: Anna *Jurowicz* 1793, KACŁ 1468; nazwisko utworzone od por. **JUREWICZ** formantem *-owicz*.

JURSKI⁶³: *Jurskiego* dziecię 1741, LMB 916; nazwisko utworzone od n. msc. *Jurki* Maz., wieś w dawnym pow. makow., dziś zaginiona (za: SEM cz. 3, s. 70); też n. msc. *Jurzec Szlachecki* Maz. łomż, gm. Stawiski, pow. Kolno (por. NWHS, s. 121) formantem *-ski* [3].

Forma żeńska: Konstancja *Jurska* 1737, LBŁ 13

JUST: Anna *Just* 1876, KAŚŁc 16; nazwisko utworzone od łac. *Iustinus* (< *iustus* 'sprawiedliwy, prawy') (za: SEM cz. 2, s. 67) [65].

JUSZKIEWICZ: Stanisław *Juszkiewicz* 1681, LBŁc 714; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. *Juszko* < *Justyn, Jucha, Józef, Jerzy* (za: SHNO 1, s. 142); por. też **JUST** formantem *-(ki)ewicz* [2].

JUŚKIEWICZ: Karol *Juszkiewicz* 1829, KAUŁ 203; nazwisko utworzone od por. **JUSZKIEWICZ**.

⁶³ *Jurski* herbu Złotogolenie 1486. HKap., poz. 156.

K

KABACZYK: Dorota *Kabaczik* 1614, LBŁ 194; nazwisko utworzone od ap. *kabat* ‘rodzaj odzieży’; ukr. *ka-bak* ‘karczma, szynk’ (za: SHNO 1, s. 143) formantem *-yk*.

KABAT⁶⁴: *Kabat* mieszczanin 1467, ŁT. II 422; nazwisko utworzone od ap. *kabat* ‘rodzaj krótkiego płaszcza’, z węg. *kabat* ‘surdut’ (za: SEM cz. 1, s. 97); też n. msc. *Kabaty* Maz., warszaw., gm. Wilanów; n. msc. *Kabat* pow. ostrow., gm. Długosiodło (por. SG t. 3, s. 647).

KABATEK: Zofia *Kabatek* 1600, LBŁ 229; por. **KABAT** formantem *-ek*.

KAC: Icek *Kac* 1896, KS 352; nazwisko utworzone od ap. śrwniem. *katze* ‘kot, trzos, maszyna obłężnicza’ (za: SEM cz. 5, s. 122); też ap. *kabat* ‘więzienie, narzędzie na więźnia’ (za: NMK, s. 172).

KACPER: *Caspar de Lomza* 1575, RTA, s. 351; Abraham *Kacper* kupiec 1810, KAUEŁ 341; nazwisko utworzone od im. *Kacper* z pers. od ap. *kansbar* ‘stróż skarbcza’ (za: NP 1, s. 383).

Forma żeńska: Elka *Kacprowna* 1819, KAŚŁ 25.

KACZMARCZUK: Marianna *Kaczmarczuk* 1735, LBŁ 506; nazwisko utworzone od ap. *karczma* ‘gospoda, zajazd’ (za: NP 1, s. 378) formantem *-(cz)uk*.

KACZMARCZYK: Jacenty *Kaczmarczyk* 1733, LBŁ 377; por.

KACZMARCZUK formantem *-(cz)uk*.

KACZOREK: Jan *Kaczorek* 1638, LBŁ 1456; nazwisko utworzone od ap. *ka-czor* ‘samiec kaczkę’ (za: SEM cz. 1, s. 88); też od rod. n. msc. *Kaczorki*, dziś *Kaczory* pow. siedlec.; n. herb. *Kaczorek*, *Kaczorki* (za: SEM cz. 6, s. 21); też n. msc. *Kaczka* Maz. łomż., gm. Gaworowo (por. NWHS, s. 121) formantem *-ek*.

KACZOROWSKI: Marcin *Kaczorowski* na służbie będący 1821, KAZŁ 88; nazwisko utworzone od n. os. *Kaczor* lub n. msc. *Kaczory* w pow. chodz., odolan., siedlec.; *Kaczorowo* w pow. płoń. (za: NMK, s. 173) formantem *-(ow)ski* [5].

KACZPEROWIC: Marcin *Kaczperowic* 1697, KAŚŁ 192; por. **KACPER** (por. NP 1, s. 383) formantem *-owicz*.

KACZYŃSKI: Jakub *Kaczinski* 1622, LBŁ 1632; nazwisko utworzone od wsi szlacheckiej *Kaczyny* Maz. łomż., pow. ostroł., gm. Rzekuń; n. msc. *Kaczyn* gm. Czyżew-Osada (por. NP 1, s. 364); też n. msc. *Kaczynek* Maz. łomż., gm. Szumowo (por. NWHS, s. 121) formantem *-ski* [39].

Forma żeńska: Rozalia *Kaczyńska* 1829, KAUEŁ 151.

KADZIDŁO: Leyba *Kadziłło* szewc 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *kadziłło* od *kadzić* ‘rozprzestrzeniać dym i zapach palących się żywic i ziół’ (za: SEM cz. 1, s. 98), też od n. msc. *Kadziłło* Maz. łomż., pow. ostroł.

⁶⁴ *Kabath* de Łomza herbu Grzymały z opisaniem onegoż 1537. HKap., poz. 158.

KAKO(W)SKI: Pauli *Kakowski* capitanei (...) et notarii Lomzensis 1556, RTA, s. 103; Albert *Kakowski* 1629, LBŁ 453; nazwisko utworzone n. msc. *Kaki* Maz. łomż., ostroł. gm. Krzynowłoga Mała (za: NP 1, s. 367) formantem *-(ow)ski* [5].

Forma żeńska: Krystyna *Kakoska* 1810, KAŚŁ 60.

KALETNIK: Andrzej *Kaletnik* 1603, LBŁ 471, nazwisko utworzone od ap. *kaleta* 'woreczek na pieniądze' (za: SEM cz.1, s. 99) formantem *-nik*; może też od ap. *kaletnik* 'rzemieślnik wyrabiający kalety, torby skórzane' (za: NP 1, s. 368).

KALIANISTA: Zofia *Kalianista*, córka Mikołaja *Kalianista*, 1651, LBŁ 2758; nazwisko utworzone od ap. gw. *kalkanista* 'ten, który pompuje powietrze do miechów organów; kalikant' (za: NP 1, s. 369).

KALINA: Jankiel Dawidowicz *Kalina* handlarz wiktuałów 1835, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od *kalina* 'n. krzewu i owocu' (za: SEM cz. 1, s. 99); też od przydomka *Aquilinus/ina* łac. *aquilinus* 'orli', *aquila* 'orzeł' (za: SEM cz. 2, s. 68).

KALINO(W)SKI⁶⁵: Jakub *Kalinowski* 1613, MBŁ 1264; nazwisko utworzone od n. msc. np. n. msc.

Kalinowo Maz. łomż., gm. Kulesze Kośc., gm. Wysokie Maz.; n. msc. *Kalinówka* (*-Basie*, *-Bystry*, *-Wielobory*) gm. Rutki-Kossaki, pow. Zambrów (por. NWHS, s. 122 – 123); też od n. os. *Kalina* (za: NMK, s. 173); formantem *-(ow)ski* [128].

Forma żeńska: Anna Weronika *Kalinowska* 1741, LBŁ 14.

KALISIAK: Marcin *Kalisiak* 1635, LBŁ 1181; nazwisko utworzone od im. *Kalisz*; cerk. *Kallist*, *Kallistrat*) (za: SHNO 1, s. 145); też od n. msc. *Kaliski*, ta od ap. *kalisko* 'błoto, bagno' gm. Klukowo, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 123) formantem *-ak*.

KALISIEWSKI//KALISZEWSKI: Ludwik *Kalisiewski* 1726, LBŁ 498; Jan *Kaliszewski* galanternik 1865, KAZŁ 302; prawdopodobnie nazwisko utworzone od n. msc. *Kaliski* gm. Klukowo, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 123) [12].

Forma żeńska: Małgorzata *Kaliszewska* 1795, KACŁ 1669.

KALISZ: Franciszka *Kalisz* 1724, LBŁ 341; nazwisko utworzone od n. msc. *Kalisz* Wilk., kal., (miasto) (za: SEM cz. 3, s. 70); też od ap. *kał* 'błoto, muł'; *kalić* 'walać błotem' (za: SEM cz. 3, s. 99) [21].

KALKANCISTA: Jakub *Kalkancista* 1650, LBŁ 2604; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *kalkancista* 'zajmujący się kalkowaniem, tj. kopiowaniem czego za pomocą światła' (za: SW I, s. 459); por też **KALIANISTA**.

KALDUNEK: Dorota *Kaldunek* 1608, MBŁ 23; nazwisko utworzone od ap. *kaldun* 'wnętrznosci zwierzęce', 'brzuch' (za: SEM cz. 1, s. 99) też 'zarłok' (za: NP 1, s. 370) formantem *-ek*.

⁶⁵ „Cztery Kalinowa od kaliny krzewu; mianowicie: Stare, pewne najdawniejsze, i niezawodnie to, które Erekyca (ob. p. 5) w r. 1493 wymienia. Bliższe ono jest dawniejszego uposażeniem (bo 1471 r.) kościoła w Sokolach, bliższe w tym samym 1493 (ale w lipcu) uposażanej Jabłoni, a jednak rzecz dziwna, przez dziedziców Wojciecha, Mikołaja, Macieja i Marcina w pomienionym 1493 r. do Kulesz się zapisało. Ten dokument Kalinowskich herbu Ślepowron najdawniejszy i w Kapicy (str. 151.) A ztąd oczywista, że w r. 1493 jeszcze tylko to Kalinowo-Stare exystowało. Od niego powstały Kalinowo Nowe, Kalinowo Solki i Kalinowo Czosnowo”. Por. KKP, s. 242 – 243.

- KALDUNIK:** Stanisław *Kaldunik* 1611, MBŁ 766; Jakub *Kaldunik* 1613, MBŁ 1212; nazwisko utworzone od por. **KALDUNEK** formantem *-ik*.
- KALYS:** Małgorzata *Kalys* 1758, LMŁ 2193; nazwisko utworzone od czes. n. os. *Kalus, Kalaus*, ta od ap. *kalous* ‘sowa uszata’ (za: NP 1, s. 369).
Forma żeńska: Teresa *Kalysowa* 1746, LMŁ 1274.
- KALYSIK:** Paweł *Kalysik* majster kunsztu szewskiego 1809, KAUL 255, 274; por. **KALYS** formantem *-ik*.
Forma żeńska: Katarzyna *Kalysikówna* 1814, KAZŁ 3.
- (KALYSZEWSKI)** Forma żeńska: Anna *Kalyszewska* 1758, LMŁ 2229; NP; nazwisko utworzone od n. msc. *Kalusów, Kaluszów* Kresy Wschodnie (por. NP 1, s. 370) formantem *-ski*.
- KAMIENŃ:** Adam *Kamień* 1608, MBŁ 90; nazwisko utworzone od ap. *kamień* (za: SEM cz. 1, s. 99), też od n. msc. *Kamieniec, Kamień*, dziś *Kamieniec* Wlkp., poznań, gm. Kamieniec (za: SEM cz. 3, s. 71); też n. msc. *Kamień* gm. Szepietowo, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 123).
- KAMIENŃSKI**⁶⁶: Gregorius *Kamiński* kupiec łomżyński 1593, APŁ zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone od n. msc. *Kamińskie* Maz. łomż., gm. Grabowo, pow. Kolno (por. NWHS, s. 123); *Kamień* Maz., skiern., gm. Dmosin; płoc., gm. Gąbin; ciech., gm. Dzierżązna; *Kamień* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 71) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Anna *Kamińska* 1608, MBŁ 108.
- KAMIŃSKI:** Mateusz *Kamiński* 1601, LBŁ 339; nazwisko utworzone od por. **KAMIENSKI** [232].
Forma żeńska: Dorota *Kamińska* 1622, LBŁ 1678.
- KAMIONOWSKI:** Aleksander Napoleon *Kamionowski* 1814, KAZŁ 6; nazwisko utworzone od n. msc. *Kamionowo* Maz. łomż., ostroł., gm. Troszyn (za: NP 1, s. 372) formantem *-ski* [10].
Forma żeńska: Julianna *Kamionowska* 1870, KAŚŁ 32.
- KAMPISTHI (KEPISTHI):** Hieronimus *Kampisthi* de Lomza 1555, RTA, s. 71; nazwisko utworzone od ap. *kepa* ‘grupa drzew, wysepka’, też od ap. *kepisty* ‘krępy’ (za: NP 1, s. 392) [11].
- KANCLERZ:** Stanisław *Kanclerz* 1896, KS; nazwisko utworzone od ap. *kanclerz* ‘kierownik kancelarii dworskiej’; śrlac. *cancellarius* do pol. może za pośrednictwem niem. *Kanzler* (za: SEM cz. 1, s. 100) [1].
- KANIA:** Judka Jankielowicz *Kania* stolarz 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *kania* ‘ptak drapieżny’ (za: SEM cz. 1, s. 100); też od ap. *kania* ‘1. skrzydło, rondo u kapelusza; 2. istota bajeczna zabierająca rodzicom dzieci; 3. bot. ‘Cuscuta’; 4. czop, zamek ciesielski’ (za: NMK, s. 175); może też nazwisko utworzone od niem. n. os. *Kan < Gan Gott* (za: NMK, s. 175) [18].
- KANTOR:** Stanisław *Kantor* 1651, LBŁ 2710; nazwisko utworzone od ap. *kantor* ‘śpiewak śpiewów liturgicznych’ (za: SEM cz. 1, s. 100).
- KANTOREK:** Małgorzata *Kantorek* 1650, LBL 2588; por. **KANTOR** formantem *-ek*.

⁶⁶ *Kamiński* herbu Slepowronczyc 1558. HKap. Dctq Droh. HKap., poz. 85.

KAPELAŃSKI: Bartłomiej *Kapelański* wyrobnik 1863, KAZŁ 104; nazwisko utworzone od ap. *kapelan* 'kapłan pełniący obowiązki w kaplicy' (za: SEM cz. 1, s. 101) formantem *-ski* [1].

KAPELLA: Kazimierz *Kapella* 1654, LBŁ 2865; nazwisko utworzone od ap. *kapela* 'zespół muzyczny', dawniej też 'kaplica' (za: NP 1 s. 375).

KAPICA: „Komornik napisał list do swego adwokata w Łomży *Kapicy*” 1873 PPSz, s. 328; nazwisko utworzone od ap. *kapica* 'odzienie wierzchnie mnichów' (za: SEM cz. 1, s. 101); też gw. 'wierzchołek dachu' lub n. msc. *Kapice* Maz., łomż., gm. Grajewo (za: NP 1 s. 375) [1].

KAPŁONEK: Marianna *Kapłonek* 1687, LBŁ 981; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *kapłun* 'kastrowany kogut' (za: SEM cz. 1, s. 101) formantem *-ek*.

KAPUSTA⁶⁷: *Stanislaus Kapusta* 1599, LBŁ 133; nazwisko utworzone od ap. *kapusta* – wyraz zapożyczony, dokładne źródło nieznane (za: SEM cz. 1, s. 101) [4].

KARALUNAS: Wincenty *Karalunas* 1873, KAŚŁ 69; może nazwisko utworzone od brus. im. *Karal* lub ap. *karaluch* (za: NP 1, s. 375). N. niejasna.

Forma żeńska: *Katrzymia Karalunasowa* 1864, KAZŁ 18.

(KARASIEWICZ) Forma żeńska: *Jadwiga Karasiewiczowa* 1743, LMŁ 1058; nazwisko utworzone od ap. *karas* 'ryba'; też od słow. n. os. *Karas*,

Karas (za: SHNO 1, s. 147) formantem *-ewicz*.

KARBOWSKI: Lejba *Karbowski* 1896, KS 351; nazwisko utworzone od ap. *karb* 'wycięty znak rejestrujący liczbę czegoś, porządek, ryzy, granice, fale na włosach'; n. os. *Karab*, *Karoubi*, *Karubi* (: ar. *karub* 'cherub, cherubin' (za: SEŻ, s. 166), n. msc. *Karbowo*, Pom., tor., gm. Brodnica (za: SEM cz. 3, s. 72) formantem *-ski*.

KARCZEWSKI: Jan *Karczewski* 1766, KAUL 713; nazwisko utworzone od n. msc. *Karczewo* np. Wilkp., pozn., gm. Kamieniec (za: SEM cz. 3, s. 72); pow. brodn., pow. tuchol. (por. SG t. 3, s. 836) formantem *-ski* [8].

Forma żeńska: *Marianna Karczewska* 1768, KAUL 892.

KARCZMARCZYK: Krzysztof *Karczmarczyk* 1738, LBŁ 174; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *karczmarz* formantem *-(cz)yk*.

KARKO(W)SKI: Paulus Andrae *Karkowsky* 1608/1609, ASAZ, s. 69; nazwisko utworzone od n. msc. *Karnkowo* Maz. płoc., gm. Czerwińsk nad Wisłą (por. NP 1, s. 380) formantem *-ski*.

Forma żeńska: *Wiktoria Karkoska* 1795, KACŁ 1689.

KARNIŁOWICZ: Katarzyna *Karniłowicz* wyrobница 1868, KAZŁ 165; nazwisko utworzone może od ap. *karny* 'posłuszny', psł. **kr_onǔ* 'okaleczony, kaleki' (por. NP 1, s. 380) formantem *-owicz*. N. niejasna [4].

KARPI(E)ŃSKI: Baltazar *Karpiński* 1681, LBŁ 684; Grzegorz *Karpiński* 1743, LMŁ 2050; nazwisko utworzone od n. msc. *Karpin* Maz. łomż., ostroł., gm. Dąbrówka (za: SEM cz. 3, s. 72); też n. msc. *Karpin* Maz.,

⁶⁷ Nazwisko wymieniane pośród drobnej szlachty wsi Czachorowo w parafii Bielsk, por. A. Pawiński, *Polska XVI wieku...*, dz. cyt., s. 28.

pow. radzym., gm. Małopole (por. SG, t. 3, 879) formantem *-ski* [97].

Forma żeńska: Marianna *Karpinska* 1754, LBŁc 1074.

KARPOWICZ: Jan *Karpowicz* mularz 1869, KAZŁ 212; nazwisko utworzone może od ap. *karp* ‘gatunek ryby’, *karpa* ‘pień z korzeniami po ścięciu drzewa’, *karpać* ‘naprawiać’ (por. NP 1, s. 381) formantem *-owicz* [2].

KARWO(W)SKI⁶⁸: Stanisław *Karwowski* 1616, LBŁ 574; Fabian *Karwowski* 1819, KAZŁ69; nazwisko utworzone od n. msc. *Karwowo* Maz. łomż., gm. Radziłów, gm. Rajgród, gm. Stawiski, gm. Jedwabne (por. NWHS, s. 124 – 125); *Karwowo* Maz. płoc., gm. Bodzanów (za: SEM cz. 3, s. 73) formantem *-ski* [151].

Forma żeńska: Jadwiga *Karwowska* 1615, LBŁ 345.

KASPERSKI: Franciszek *Kasperski* 1829, KAUEŁ 227; nazwisko utworzone od im. *Kasper* od ap. pers. *kansbar* ‘stróż skarbcy’ (za: SEM cz. 2, s. 69); może też od n. msc. *Kacprowo* Maz. łomż., gm. Grajewo (por. NWHS, s. 121) formantem *-ski*.

KASPRZYK: Jan *Kazprzik* 1616, LBŁ 579; nazwisko utworzone od por. **KASPERSKI** formantem *-ik* [2].

KASZUBA: Mateusz *Kaszuba* 1832, KAUEŁ 87; nazwisko utworzone od n. etn. *Kaszub*, *Kaszubita* ‘mężczyzna

z Kaszub rodem’. N. *Kaszuby* niejasna: od n. ubioru *szuba* z formantem *ka-* lub od *kaszuby* ‘bagna, moczary, płytkie, porośnięte trawą wody’ (za: SEM cz. 4, s. 7) [10].

(KASZUBIEŃSKI) Forma żeńska: Katarzyna *Kaszubińska* 1830, KAUEŁ 187; nazwisko utworzone od por. **KASZUBA** formantem *-eński* [5].

KAWCZYŃSKI: Jan *Kawczyński* organista 1834, KUŁ 71; nazwisko utworzone od n. os. *Karwka* lub od n. msc. *Karwka* w pow. niezawskim, mogilnickim, też *Karwki* w pow. brodnickim (za: NMK, s. 179) formantem *-yński*.

Forma żeńska: Franciszka *Kawczyńska* 1869, KAZŁ 120.

KAWKA: Daniel *Karwka* 1896, KS; nazwisko utworzone od ap. *karwka* ‘ptak’, ‘nierządnicą, prostytutką’, ‘dziewczyna, sroczka, gąska’ lub n. os. *Karwa* (za: NMK, s. 179), też gw. ‘plotkarz’ (za: NP 1, s. 386) formantem *-ka*.

KAZIMIERSKI: Julian Konstanty *Kazimierski* 1831, KAUEŁ 48; nazwisko utworzone od im. *Kazi-mir* <*kaziti* ‘psuć, niszczyć’ i *mir*, *mier* ‘pokój, bezpieczeństwo, przyjaźń’ (za: SEM cz. 1, s. 104, 167), też od n. msc. *Kazimierz*, *Kazimierza* formantem *-ski* [6].

Forma żeńska: Teofila *Kazimierska* 1887, KOPEŁ 121.

KENCKI: Stanisław *Kencki* 1866, KAZS 166; nazwisko utworzone od n. msc. *Kęcino*, *Kęty*, dziś *Kęcina* Maz., wieś w dawnym pow. grój., dziś zaginiona; *Kętna*, wroc., gm. Długołęka (za: SEM cz. 3, s. 74) n. msc. *Kęty* (n. top. od ap. *kąt* ‘miejsce oddalone, ustronne’) Maz. łomż., gm. Jedwabne (za: NWHS, s. 125).

⁶⁸ *Karwowski* herbu Cwaliny 1456. HKap., poz. 113; *Karwowskie* herbu Czwaliny 1469. HKap., poz. 113; *Karwowski* herbu Czwaliny 1484. HKap., poz. 114; *Karwowski Pomykala* herbu Karwowskie atś Czwaliny 1485. HKap., poz. 156; *Karwowski* herbu Czwaliny 1518. HKap., poz. 157; *Karwowski* de Brychy herbu Cwaliny 1542. HKap., poz. 158; *Karwowski* – określenie heraldyczne; por. SEM cz. 6, s. 22.

Forma żeńska: Maryanna *Kencka* 1866, KAZS 171.

KERCHNER: Józef *Kerchner* 1876, WPRŁ 200; nazwisko utworzone od por. **KERSAN**.

KERDAS: Jan *Kerdas* garbarz 1880, KAZŁ 88; nazwisko utworzone od stp. ap. *kardasz* 'brat, pobratymiec' (za: NP 1, s. 378).

KERSAN: Antoni *Kersan* syn panny mieszcanki miasta Łomży Anny córki Nikifora wyznania prawosławnego zmarł na zapalenie płuc 1890, AZŁS 30; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Kers*, *Kirs*, *Kirsche*, te od śrwniem. ap. *kerse*, *kirse*, *kriese* 'wiśnia' (por. NP 1, s. 397).

KĘDZIERSKI: Michał *Kędzierski* 1635, LBŁ 11169; nazwisko utworzone od n. msc. *Kęczeryno* dawny pow. kolsk., dziś zaginionej (za: SEM cz. 3, s. 74) formantem *-ski* [3].

Forma żeńska: Zofia *Kędzierska* 1676, LBŁc 471.

KĘDZIOR: Stanisław *Kendzior* 1641, LBŁ 1821; Jankiel Idzkowicz *Kędzior* wyrobnik 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *kędzior* 'lok' (za: NP 1, s. 391) [12].

KĘPA: Albert *Kęmpa* 1619, LBŁ 1040; nazwisko utworzone od ap. *kępa* 'rodzaj wyspy na rzece lub jeziorze, wyniosłość na bagnach' (za: SEM cz. 1, s. 105) [2].

Forma żeńska: Barbara *Kempina* 1820, KAZŁ 108.

KĘPKA: Andrzej *Kiempka* 1732, LBŁc 59; por. **KĘPA** formantem *-ka*.

KIELKO: Adalbert *Kielko* 1609, MBŁ 326; nazwisko utworzone od ap. *kiel* 'ostry ząb' (za: SEM cz. 1, s. 106); też od n. msc. *Kielcze*, *Kielczewo* Maz.

łomż., gm. Kolno (por. NWHS, s. 125).

KIELMANOWICZ: Leybka *Kielmanowicz* arendarz 1809, KAUL 233; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Kiellmann*, ta od ap. śrwniem. *kil* 'pieńnik; dudka; czosnek' lub od bawar. *kiel* 'głupiec, tuman' (za: NP 1, s. 394).
Forma żeńska: Ita *Kielmanowiczówna* 1809, KAZŁ 204.

KIĘLCZEWSKI: Antoni *Kielczewski* 1864, KAZŁ 155; nazwisko utworzone od n. msc. *Kielcze*, *Kielczewo*⁶⁹ Maz. łomż., gm. Kolno (por. NWHS, s. 125) formantem *-ski* lub *-ewski*; też od ap. *kielcz* 'chojak' dial. z Poznańskiego (za: NMK, s. 182); [24].

Forma żeńska: Franciszka *Kielczewska* 1730, LBŁ 84.

KIĘLKIEWICZ⁷⁰: Natalia *Kielkiewicz* 1869, KAŚŁ 6; por. **KIELKO** formantem *-(ki)ewicz* [1].

KIERSZTAN: Tomasz *Kiersztan* 1863, KAZŁc 164; nazwisko utworzone od łac. *Christianus* 'wyznający wiarę chrześcijańską' utworzone od im. *Christus* 'pomazaniec'; w dniu. *Kerstan*, *Kerst(en)*, *Kerstein* (za: SEM cz. 2, s. 26) [16].

KIERZEK: Albert *Kierzek* 1619, LBŁ 1053; nazwisko utworzone od ap. *kierzek* 'nieduża roślina' (za: SEM cz. 1, s. 107); też od n. msc. *Kierzki* (od n. os. *Kierzek* < ap. *kierzek* 'nieduża roślina') gm. Kobylin Borzymy, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 125).

⁶⁹ „Jest to odwieczne gniazdo *Kielczewskich*, wspomniane w dokumentach z XVI w.”; por. SG, t. 4, s. 38.

⁷⁰ Bogaty ród herbu Dąbrowa związany z Ciechanowcem; por. O. Kolberg, *Mazowsze*, dz. cyt., s. 9.

- KIJEK:** Abram Szepsonowicz *Kijek* furman 1834, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od zdrobnienia od ap. *kij* ‘pręt drewniany’ (za SEM cz. 1, s. 107) formantem *-ek* [46].
- KIJEWSKI:** Michał *Kijewski* 1887, KOPEŁ 194; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Kijewo*, bydg., gm. Gniewkowo (za: SEM cz. 3, s. 75) formantem *-ski* [23].
- KINASTOWSKI:** Ludwik *Kinastowski* burmistrz 1809, KAUEŁ 266; nazwisko utworzone od ap. śwniem. *kienast* ‘konar sosny’ (za: SEM cz. 5, s. 128) formantem *-owski*.
- KIRCHOFF:** Katarzyna *Kirchoff* 1810, KAZŁ 346; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Kirchhoff*; też od ap. *kirchów*, *kierchów* ‘cmentarz ewangelicki’ (za: NP 1, s. 401) [6].
- KISIEL:** Jakub *Kisiel* 1876, WPREŁ 47; nazwisko utworzone od ap. *kisiel* ‘rodzaj gęstego żuru’ (za: SEM cz. 1, s. 107) [12].
- KISIELIŃSKI:** Nicolaus *Kysyelynski* subiudex Lomzensis 1560, RTA, s. 154; nazwisko utworzone od n. msc. *Kisielany* Maz., siedl., gm. Mokobody (za: NP 1, s. 401) formantem *-ski*.
- KISIELNICKI:** Paulum *Kisielnicki* subiudex Łomzesis 1472, HKap. poz. 143; nazwisko utworzone od n. msc. Maz. łomż.: *Kisielnica*, gm. Piątnica (za: SEM cz. 3, s. 75) formantem *-cki*.
- KISIOŁCZYK:** Marianna *Kisiołczyk* 1644, LBŁ 2140; może por. **KISIOŁEK** formantem *-(cz)yk*.
- KISIOŁEK:** Katarzyna *Kisiołek* 1642, LBŁ 1927; nazwisko utworzone od ap. *kisiel* ‘potrawa z mąki zakwaszonej’ (za: NP 1, s. 402) formantem *-ek*.
- KISZKA:** Adamus *Kiszka* kupiec łomżyński 1593, APŁ zbiór Kapićjana; nazwisko utworzone od ap. *kiszka* ‘jelito’ (za: SEM cz. 1, s. 107).
- KIWE:** Gelle *Kiwe* 1809, KAUEŁ 240; może nazwisko utworzone od żyd. im. *Kiwa*, to od hebr. *Akiwa*, *Akiba* (por. AŻP, s. 141).
- KLAMRZYŃSKI:** Franciszek *Klamrzyński* 1875, KAŚŁ 67; nazwisko utworzone od ap. *klamra* ‘przyrząd do spinania’, też od n. msc. *Klamry* tor., gm. Chełmno (za: NP 1, s. 404) formantem *-yński*.
- (KLECZKOWSKI)** Forma żeńska: Teresa *Kleczkowska* 1864, KAZŁ 33; nazwisko utworzone od n. msc. *Kleczkowo* Maz. ostroł., gm. Troszyn (za SEM cz. 3, s. 76) formantem *-ski* [3].
- KLEPACKI**⁷¹: Jakub *Klepacki* 1605, LBŁ 663; nazwisko utworzone od ap. *klepacz* ‘moneta fałszywa’, też ‘1. narzędzie doklepania lnu; 2. gaduła; 3. kowal (za: NMK, s. 185), też od n. msc. *Klepacze* (za: SHNO 1, s. 155) [2].
Forma żeńska: Anna *Klepacka* 1605, LBŁ 682.
- KLERYK:** Wawrzyniec *Kleryk* rzeźnik 1438, ŁT. I 289; nazwisko utworzone od ap. *kleryk* ‘duchowny niższych święceń’ (za: SEM cz. 1, s. 108) też ‘uczeń seminarium duchownego’ (za: NP 1, s. 408).
- KLICKI:** Jacobs *Kilczki* f. d. hieronimi Modlisowski capitanei Lomzensis 1560, RTA, s. 159; nazwisko utworzone od n. msc. *Klice* Maz., ciech., gm. Regimin (za: SEM cz. 3, s. 76) formantem *-ki*.

⁷¹ *Klepacki* herbu Modzele 1562. HKap., poz. 86; *Klepacki* herbu Ogoczyki 1562. HKap., poz. 86; *Klepacki* herbu Abdank 1620. HKap., poz. 110.

KLIKOWNIK: Bartłomiej *Klikownik* 1656, LBŁ 3098; nazwisko utworzone może od ap. stp. *klika* ‘hak; część kuszy’; *klik* ‘strzała’ (za: SEM cz. 1, s. 109) formantem *-(ow)nik*.

KLIMAS(Z): Szymon *Klimas* 1608, MBŁ 115; nazwisko utworzone najpewniej od im. *Klemens*, łac. *clemens*, *clementis* ‘łagodny, spokojny, cichy’ (za: SEM cz. 2, s. 71); por. **KLIMASZEWSKI**.

KLIMASZEWSKI: Nicolai *Klimaszewski* et Barbara, 1780 LBŁ 1599; Piotr *Klimaszewski* 1831, KAUEŁ 15; nazwisko utworzone od n. msc. *Klimaszewnica* Maz. łomż., gm. Radziłów; *Klimasze Jabłoń*, dziś *Klimasze*, łomż., gm. Zambrów (za: SEM cz. 3, s. 76) formantem *-(w)ski* [18].

Forma żeńska: Jadwiga *Klimaszewska* 1599, LBŁ 178.

KLIMEK: Zofia *Klimek* 1637, LBŁ 1348; Franciszek *Klimek* włościanin 1809, KAUEŁ 243; nazwisko utworzone od łac. *clemens* ‘łagodny, spokojny, cichy’ (za: SEM cz. 2, s. 71) formantem *-ek* [5].

KLIMONTOWICZ: Władysław Jakób *Klimontowicz* 1833, KAUEŁ 127; nazwisko utworzone od wsl. im. *Klimont*, cerk. *Klimentyj* (za: SHNO 1, s. 156) formantem *-owicz*.

KLONOWSKI: Ksawery *Klonowski* wyrobnik 1875, KASŁ 12; nazwisko utworzone od n. msc. *Klonowiec*, dziś *Klonówiec*, Wlkp., leszcz. gm. Lipno; *Klonów*, kal. gm. Międzybórz; sier., gm. Goszczanów, gm. Warta; *Klony*, *Kluny*, dziś *Klony*, pozn., gm. Kostrzyn; Młp. *Klonów*, dziś *Klonów*, dar., gm. Gózd (za: SEM cz. 3, s. 76) formantem *-ski* [2].

KŁOS: Franciszek *Kłos* 1867, KAZŁ 192; nazwisko utworzone od ap. *kłos* ‘kwiatostan zbóż’ (za: SEM cz. 1, s. 111) [6].

KŁOSI(E)ŃSKI: Kazimierz i Mateusz *Kłosińscy* 1743, LMŁ 1032; nazwisko utworzone może od por. **KŁOS** formantem *-(eń)ski* [16].

Forma żeńska: Katarzyna *Kłosińska* 1761, KAUEŁ 310.

KŁYKTA: Jadwiga *Kłykta* 1738, LBŁ 181; może od ap. *kłyk*, *kłych* ‘staw u polca, pień bez gałęzi; słaby człowiek’ (por. NP 1, s. 414) formantem *-ta*.

KEYS: Albertus *Klys* de Lomza 1555, RTA, s. 64; może nazwisko utworzone od n. os. *Kłysz* od ap. *kłych*, *kłys* ‘pogardliwa n. wołu i szkapę’, w znaczeniu przenośnym ‘człowiek popędliwy’, ap. *kłys* ‘drzewo z nadłamanym czubkiem, także ‘kłos’; *kłys* ‘koń pospolity i wychudzony; chłystek’ (za: NMK, s. 189) [17].

Forma żeńska: Anna *Kłysówna* 1810, KAŚB 71.

KNAFT: Marcin *Knaft* 1616, LBŁ 580; może nazwisko utworzone od niem. n. os. *Knaff*, ta od śrniem. ap. *knave* ‘chłopiec, młodzieniec’ (por. NP 1, s. 415).

KOBIELSKI: Felix *Kobielski* 1809, KAUEŁ 271; nazwisko utworzone od n. msc. *Kobiele Wielkie* Maz. piotr., gm. Kobiele Wielkie; Wlkp. *Kobiele Małe* i *Wielkie*, Młp. *Kobiela*, kiel., gm. Opatowiec (za: SEM cz. 3, s. 77) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Petronela *Kobielska* 1810, KAZŁ 422.

KOBYLEŃSKI⁷²: *Kobyłeński* 1704, LMŁc 156; nazwisko utworzone

⁷² *Kobyłenska* herbu Slepowronczyk 1552. HKap., poz. 84; *Kobyłenski* Worobiej herbu Ładziec 1603. HKap., poz. 110.

od n. msc. *Kobyliino*, dziś *Kobylin*⁷³ Maz. łomż., gm. Piątnica; też n. msc. *Kobylin* gm. Kobylin Borzymy, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 127) formantem *-ski*.

KOBYLEWSKI: Albert *Kobylewski* 1689, LBŁ 1078; nazwisko utworzone od n. msc. *Kobielice* włoc. gm. Dobre (za: NP 1, s. 419).

Forma żeńska: Marianna *Kobylewska* 1687, LBŁc 961.

KOBYLIŃSKI: Kazimierz *Kobyliński* 1871, KAŚŁ 10; p nazwisko utworzone od por. **KOBYLEŃSKI** formantem *-ski* [12].

KOBYŁKA: Zofia *Kobyłka* 1612, MBŁ 964; nazwisko utworzone od ap. *kobyła* 'samica konia' (za: SEM cz. 1, s. 112) formantem *-ka* [2].

KOC⁷⁴: Teresa Marianna *Koc* 1791, KACŁ 1158; nazwisko utworzone od ap. *koc* 'skórka zwierzęcia, stanowiąca grzywnę dla sędziego za zaskarżenie wyroku', 'gruba tkanina używana jako przykrycie' (za: SEM cz. 1, s. 113); też n. msc. *Koce*⁷⁵ gm. Ciechanowicz, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 127).

KOCHANOWSKI: Adam *Kochanowski* 1868, KAZŁc 127; nazwisko utworzone od n. msc. *Kochanow*, dziś *Kochanów* Wieniawski, Młp., rad., gm. Wieniawa (za: SEM cz. 3, s. 78) formantem *-ski* [11].

Forma żeńska: Salomea *Kochanowska* 1867, KAZŁc 213.

KOCHOWSKI: Stanisław *Kochowski* wyrobnik 1874, KAŚŁ 70; nazwisko utworzone od n. msc. *Kochowo*, Włkp. koniń., gm. Słupca; *Kochów* Młp. tarnob., gm. Opatów (za: SEM cz. 3, s. 78) formantem *-ski*.

KODA: Zofia *Koda* 1613, MBŁ 1199; nazwisko utworzone od ap. *kod* 'naczynie wydłubane z pnia', *koda* 'gatunek ptaka' (za: NP 1, s. 423).

KOENIG: Aleksander *Koenig* 1814, KAZŁ 53; nazwisko utworzone od niem. n. os. *König* ta od ap. śrniem. *konig*, *koning* 'król' (za: NP 1, s. 390).

KOKOSZKA: Katarzyna *Kokoszka* 1782, KACŁ 143; nazwisko utworzone od ap. *kokosz*, *kokoszka* 'młoda kura' (za: SEM cz. 1, s. 114); też od n. msc. *Kokoszki* Maz. łomż., gm. Wizna (por. NWHS, s. 127); też od ap. *Kokosz* 'dawne przezwisko'; od n. msc. *Kokoszki* Maz., pow. garwoliń. (SG, t. 4, s. 255) formantem *-ka* [18].

Forma żeńska: Marianna *Kokoszczanka* 1754, LMŁc 1830.

KOKO(W)SKI: Jakub *Kokowski* 1810, KAŚŁ 67; nazwisko utworzone od n. msc. *Kukowo*, Włkp., włoc., gm. Skepe (za: SEM cz. 3, s. 79) formantem *-ski*; por. też **KOKOSZKA**.

Forma żeńska: Katarzyna *Kokoska* 1790, KACŁ 1123.

KOLICH: Łukasz *Kolich* 1681, LBŁc 540; nazwisko utworzone od im. *Nicolaus*, niem. n. os. *Kohl*, też od ap. gw. *koleśnik* 'wóz, fura' (za: NP 1, s. 424 – 425) formantem *-ich*.

KOŁACZEK: Benon *Kołaczek* 1789, KACŁ 933; nazwisko utworzone od ap. *kołacz* 'okrągły placek', też od formy im. *Mikołaj* (*Koł+* *cz+ek*) (za: SEM cz. 1, s. 115; SEM cz. 2, s. 94); też od n. msc. *Kołaczki* Maz. łomż.,

⁷³ Miejscowość opisywana jako „gniazdo *Kobylińskich* h. Pobóg” SG, t. 4., s. 215.

⁷⁴ *Koce* herbu Dambrowczycy 1552. HKap. s. 84.

⁷⁵ „Okolica szlachecka, gniazdo rodu *Koców*, którzy wedle tradycji są potomkami Jadrzyńców”; por. SG, t. 15, s. 97.

gm. Śniadowo (NWHS, s. 127) formantem *-ek*.

Forma żeńska: Rozalia *Kołaczkówna* 1786, KACŁ 596.

KOŁACZKOWSKI: Heliodor *Kołaczkowski* 1876, WPRŁc 40; nazwisko utworzone od n. msc. *Cibory-Kołaczki*, Maz. łomż., gm. Zawady; *Kołaczki-Lemiesze* gm. Śniadowo (por. NWHS, s. 62, 50) formantem *-ski* [2].

KOŁAKI: Barthossium *de Kołaki* iudice Łomzensis 1471, 1472, HKap. poz. 143, 188; nazwisko utworzone od n. msc. *Kołaki*; por. **KOŁAKOWSKI**.

KOŁAKOWSKI⁷⁶: Bartholomaeus *Kolakowski* 1569, RTA, s. 242; nazwisko utworzone od n. msc. *Kołaki Stare*, dziś *Kołaki Kośc.* Maz. łomż., gm. Kołaki Kośc. (za: SEM cz. 3, s. 79); też n. msc. *Kołaki*⁷⁷, dawniej *Kolako*wo Maz. łomż., gm. Mały Płock (NWHS, s. 128); n. msc. *Kołaki Małe* Maz., pow. ciechan., gm. Grudusk; *Kołaki Miecznikowo* pow. mław.; *Kołaki-Czarny Las*, pow. szczucz. (por. SG, 4, s. 271) formantem *-owski* [45].

Forma żeńska: Magdalena *Kolakowska* 1685, LBŁ 894.

KOŁDROWIC: Mateusz *Koldrowic* 1641, LBŁ 1820; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. os. *Koldra* lub ap. *kolda* z węg. ‘zebrak, złodziej’ (za: NMK, s. 192) formantem *-owicz(z)*.

⁷⁶ *Kolakowski* in Kołaki et Wysokie [?] de ar Ponia 1609. Dctq Coln: HKap., poz. 145; *Kolakowski* de Kołaki Wietrzychowo ex ar Kościesz 1612. Dctq Coln: HKap., poz. 145; *Kolakowski* de Kołaki Wietrzychowo Pat. Mazoviae T: Łomzen. Dctq Coln. HKap. herbu Kościesz 1779. HKap., s. 125.

⁷⁷ Miejscowość wskazywana jako „gniazdo *Kolakowskich* wspomniane w dokumentach w 1421 r.”, SG, t. 4, s. 271.

KOŁODZIEJCZYK; Anna *Kolodziejczyk* 1620, LBŁ 1253; nazwisko utworzone od ap. *kołodziej* ‘rzemieślnik wyrabiający koła’ (za: SEM cz. 1, s. 116) formantem *-(cz)yk* [8].

(KOŁOMYJSKI)⁷⁸ Forma żeńska: Magdalena *Kołomijska* 1868, KAZŁc 38; nazwisko utworzone od n. msc. *Kołomyja* Maz. łomż., gm. Rutki-Kossaki; Krpłd. *Kołomyja* (za: SEM cz. 3, s. 80) formantem *-ski* [11].

KOMINEK: Łucja *Kominek* 1618, LBŁ 979; nazwisko utworzone od ap. *komin* ‘palenisko, kominek, piec’; stara pożyczka z łac. *caminus* ‘piec, kominek’ (za: SEM cz. 1, s. 116) formantem *-ek*.

KOMORACKI: Antoni *Komoracki* felczer 1875, KAŚŁ 63; może nazwisko utworzone od n. msc. *Komerady* (por. NP 1, s. 430) formantem *-cki*.

KOMOROWSKI⁷⁹: Stanislaus *Komorowski* de districtu Lomzensis 1574, RTA, s. 296; nazwisko utworzone od n. msc. *Komorowo* Maz. łomż., ostroł., gm. Rząśnik; *Komorów* Maz., warsz., gm. Kampinos (za: SEM cz. 3, s. 80) formantem *-ski* [43].

Forma żeńska: Marianna *Komorowska* 1703, LBŁ 65.

KONARZEWSKI: [nobilis] Ignatius Joannis *Konarzewski*, terrae Lomzensis, rok akademicki 1714/1715 i 1715/ 1716, ASAZ, s. 356 (CXII, werset 52); nazwisko utworzone od n. msc. *Konarzewo* Wlkp., pozn., gm. Dopiewo; leszcz. gm. Rawicz; *Konarzew*, płoc., gm. Piątek (za: SEM

⁷⁸ *Kołomyjscy* herbu Cholewy 1462. ŁT: HKap., s. 100.

⁷⁹ *Komor* de Komory Drożęcino herbu Zagroba 1607. Dctq Coln, HKap., s. 124.

cz. 3, s. 81); też n. msc. *Konarzyce* Maz. łomż., gm. Łomża; formantem *-ski* [8].

Forma żeńska: Ludwika *Konarzewska* 1811, KAUE 9.

KONATOWSKI: Wawrzeńca *Konатовskiego* syn i żona 1735, LMŁ 607, 608; nazwisko utworzone od por. **KONC** formantem *-owski*.

KONC: Gotlib *Konc* 1809, KAZŁ 22; nazwisko utworzone od im. *Konrad* poch. germ. od *kuoni-* 'śmiały' + *rat* 'rada' (za: NP1, s. 434).

KONDRACKI: Jan *Kondracki* 1887, KOPEŁ 270; nazwisko utworzone od n. msc. *Kondradziec* później *Konrajec* Maz., ciech. (za: NP 1, s. 432) formantem *-cki* [17].

KONIECKI: Johannes *Konieczki* (...) capitanei Kolnensis et Lomzensis 1555, RTA, s. 40; *Konieczki*, dziś *Koniecki Małe* i *Koniecki Rostroszewo* Maz. łomż., gm. Szczuczyn; *Koniecki*, łomż., gm. Jedwabne; n. msc. *Koniecki* gm. Szczuczyn (por. NWHS, s. 128) formantem *-cki* [1].

KONOPKA⁸⁰//KONOPKO: Bartholomaeus *Konopka* f. d. Nicolai Arciechowski de districtu Lomzensis... proprii laboris 1556, RTA, s. 102; 1772, KAUE 1124; Marianna *Konopko* 1750, LBŁ 667; nazwisko utworzone od ap. *konopie* 'gatunek rośliny' (od SEM cz. 1, s. 117-118); też ap. *konopka* 'makolągwa' (za: NMK, s. 194); od n. msc. *Konopki*, np. Maz. łomż.: gm. Grabowo, gm. Grajewo, gm. Jedwabne, gm. Radziłów, gm. Zambrów, gm. Zawady; *Konopczyno*,

dziś *Konopki* Maz. łomż., gm. i pow. Grajewo (por. NWHS, s. 129-130); też Maz., mław., gm. Stupsk, pow. ciechanow., gm. Regimin (por. SG, t. 4, s. 348) formantem *-a / -o* [112/44].

Forma żeńska: Rozalia *Konopczyzna* 1749, LMŁ 1483.

KONWERSKI: Paweł Mateusz *Konwerski* przechrzta 1770, KAUE 1031; prawdopodobnie nazwisko utworzone od łac. *conversus* 'nawrócony'; *conversio* 'zmiana wyznania w obrębie wyznań chrześcijańskich, zwłaszcza przejście na katolicyzm' (za: SW I, s. 389) formantem *-ski*.

KONWISAR: Marcin *Konwisar* 1611, MBŁ 870; nazwisko utworzone od ap. *konwisarz* 'rzemieślnik, odlewacz' (za: SEM cz. 1, s. 118).

KOPACZYK: Anna *Kopaczyk* 1627, LBŁc 326; nazwisko utworzone od ap. *kopać* (za: SEM cz. 1, s. 118), też: 1. od n. os. pochodzenia odmiejscowego lub 2. bezpośrednio od n. msc. *Kopacz*, pow. złotogórsko-hajnowski, gm. Złotoryja; też n. os. *Kopacz* (za: SEM cz. 6, s. 23) formantem *-yk* [1].

KOPCZYŃSKI: Izydor Zachariasz Melchior Julian *Kopczyński* 1830, KAUE 206; nazwisko utworzone od n. msc. *Kopczyn* bydż., gm. Mogilno (za: NP 1, s. 436) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Emilia *Kopczyńska* 1876, WPREŁ 134.

KOPEĆ: Marianna *Kopeć* 1738, LBŁ 194; nazwisko utworzone od ap. *kopeć* 'osad z dymu' (za: SEM cz. 1, s. 118) [5].

KORCZAK: Anna *Korczak* 1616, LBŁ 591; nazwisko utworzone od stp. ap. *korczak*, *korczag* 'kubek, kielich, czara' (za: SEM cz. 1, s. 119);

⁸⁰ *Konopka* herbu Byelisny 1463. ET: HKap., poz. 101; *Konopka* de Jalbrzykowstok herbu Byelyzny 1474. HKap., s. 130; *Konopka* de Konopki Białystok ex ar Proporzec 1609. H Dctq Coln: HKap., s. 145.

też od n. os. *Korc(z)bok* i n. herb. *Korcza* lub od n. msc. poświęconej w średniow. źródłach Śl. (za: SEM cz. 6, s. 24) [1].

KORDAS//KORDASZ//KORDAŚ: Jakub *Kordas* 1611, MBŁ 830; Albert *Kordasz* 1618, LBŁ 847; August *Kordaś* 1791, KACŁ 1215; nazwisko utworzone od ap. *kord* 'miecz' (za: SEM cz. 1, s. 119-120) lub ap. stp. *korda* 'sznur, którym przepasywali się zakonnicy' (za: NP 1, s. 439) formantem *-as(z)//-aś*; por. też **KERDAS** [5].
Forma żeńska: Luwiza *Kordasiowa* 1809, KAŚŁ 33.

KORMAŃSKI: Jacobus *Kormanyski* de Lomza 1544, RTA, 382; nazwisko utworzone od n. msc. *Kormanice* Krpld., przem., gm. Fredropol (za: SEM cz. 3, s. 82).

(KORNACKI) Forma żeńska: Marianna *Kornacka* wyrobница 1868, KAZŁ 221; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *korny* 'pokorny', *kornacz* 'nóż z krótkim ostrzem' (za: SHNO 1, s. 169) formantem *-cki* lub od n. msc. *Kornaty* koniń., gm. Strzałkowo (za: NP 1, s. 441) [3].

KORNACZEWSKI: Ignacy *Kornaczewski* żołnierz urlopowany 1869, KAZŁ 201; nazwisko utworzone od por. **KORNACKI** (za: SHNO 1, s. 169) formantem *-ewski*.

KOROLEC: Aniela *Korolec* 1887, KOPEŁ 86; nazwisko utworzone od im. *Karol* poch. germ. od ap. *karl* 'mąż, małżonek' (za: NP 1, s. 441) formantem *-ec* [2].

KORPACZEWSKI: Alexander Józef *Korpaczewski* 1831, KAUŁ 12; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *korpacz* 'rzemień do bicia' (za: SHNO 1, s. 170) formantem *-ewski*.

Forma żeńska: Florentyna *Korpaczewska* 1829, KAUŁ 221.

KORYTKO: Mikołaj *Korytko* 1470, ŁT. III 79; nazwisko utworzone od ap. *koryto* 'podłużne naczynie np. do pojenia bydła' (za: SEM cz. 1, s. 120) formantem *-ko*; por. też **KORYTKOWSKI**.

KORYTKOWSKI: Jan *Korytkowski* były żołnierz 1871, KAŚŁ 52; 114; nazwisko utworzone od n. msc. *Korytki* Maz. łomż., gm. Miastkowo (za: SEM cz. 3, s. 82); też *Korytki* gm. Jedwabne (por. NWHS, s. 130-131) formantem *-owski* [115].

Forma żeńska: Agata *Korytkowska* 1876, KAŚŁ 44.

KORZENIECKI: Piotr *Korzeniecki* 1754, LBŁc 1038; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Korzenica* pow. kalis. (za: NMK, s. 197) formantem *-cki* [13].

Forma żeńska: Marianna *Korzeniecka* 1766, KAUŁc 716.

KORZENIEWSKI: Nikodym *Korzeniewski* 1830, KAUŁ 155; nazwisko utworzone od n. msc. *Korzeniewo*, dziś *Korzenno*, Młp., kiel., gm. Raków (za: SEM cz. 3, s. 83) formantem *-ski* [17].

KORZENIOWSKI: Józef *Korzeniowski* 1832, KAUŁ 37; nazwisko utworzone od por. **KORZENIEWSKI** (za: SEM cz. 3, s. 83) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Walerya *Korzeniowska* 1830, KAUŁ 214.

KOSI(E)ŃSKI: Adalbert *Kosinski* 1689, LBŁ 1073; nazwisko utworzone od n. msc. *Kosino*, *Kosino*, dziś *Kosino* Maz. płoc., gm. Radzanowo (za: SEM cz. 3, s. 85) formantem *-ski* [49].

Forma żeńska: Katarzyna *Kosieńska* 1797, KACS 1953.

KOSIK: Anna *Kosik* 1609, MBŁ 331; nazwisko utworzone od ap. *koza* (za: SEM cz. 1, s. 125) formantem *-ik*.

KOSIOREK: Marianna *Kosiorek* 1869, KAŚŁ 21; nazwisko utworzone od ap. *kosior* ‘pogrzebacz’ (za: SEM cz. 1, s. 121) formantem *-ek* [18].

KOSK: *Kosk* mieszczanin 1713, LMŁ 342; nazwisko utworzone od ap. *kosy* ‘krzywy’, psł. *kosb* ‘ukośny, krzywy’ (za: SEM cz. 1, s. 121); też od n. msc. *Koskowo*⁸¹ *Bogusządy*, *Koskowo Trojany*, *Koskowo Stradzewo*, *Koskowo Bronisze*.

KOSKA: Agnieszka *Koska* 1694, LBŁ 1365; nazwisko utworzone od ap. *kosa* (za: SEM cz. 1, s. 121) formantem *-ka* [5]; por. też **KOSK**.

KOSOWSKI: Marcin *Kosowski* 1702, KAŚS 250; nazwisko utworzone od n. msc. *Kosowo*, dziś *Kosów Lacki*, Maz., siedl., gm. Kosów Lacki (za: SEM cz. 3, s. 83); też od nazw msc. *Kosowo*, *Kosówka* (za: SHNO 1, s. 173) formantem *-ski* [1].

Forma żeńska: Julianna *Kosowska* 1797, KACŁ 1928.

KOSSAK⁸²: Walenty *Kossak* 1697, LBŁ 181; nazwisko prawdopodobnie utworzone od ap. *kosak* ‘nóż do cięcia słomy; pogrzebacz’ (za: SHNO 1, s. 171); por. **KOS(S)AKOWSKI**.

KOS(S)AKOWSKI: Josephus *Kossakowski* (...) capitanei polthoviensis

et notarii Lomzensis 1556, RTA, s. 103; nazwisko utworzone od n. msc. *Kosaki* albo *Kossaki*⁸³ Maz. łomż.: gm. Kolno, gm. Kołaki Kośc., gm. Rutki-Kossaki, gm. Piątница (gniazdo rodziny Kossakowskich) (por. NWHS, s. 131) lub *Kosakowo* w pow. mogilnic., wejher. (za: NMK, s. 199) formantem *-ski* [122].

Forma żeńska: Agnieszka *Kosakowska* 1637, LBŁ 1413.

KOSSOWICZ: Chaim *Kossowicz* 1896, KS 284; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *kos* ‘gatunek ptaka’ (za: SHNO 1, s. 175) formantem *-owicz*.

KOST: Katarzyna i Barbara *Kost* 1687, LBŁ 1023; nazwisko utworzone od por. **KONSTANCIK** lub od ap. *kość* (za: NP 1, s. 448 – 449).

KOSTECKI: Adalbert *Kostecki* 1749, LBŁ 587; nazwisko utworzone od n. msc. *Kostki* (za: SHNO 1, s. 173) lub n. os. *Kostek*, *Kostko* (za: NMK, s. 199) formantem *-cki* [1].

Forma żeńska: Agnieszka *Kostecka* 1742, LBŁc 47.

KOSTKA: Albert *Kostka* 1621, LBŁ 1451; nazwisko utworzone od ap. *kostka*, zd. od *kość* (za: SEM cz. 1, s. 123) formantem *-ka*; też od formy zdrobniałej łac. im. *Constantinus* < *constans* ‘silnie stojący, stały’ (za: SEM cz. 2, s. 73) [1].

KOSTRZEWSKI: Stanisława *Kostrzewskiego* syn 1752, LMŁ 1729; nazwisko utworzone od n. msc. *Kostrzewice* Wlkp., sier., gm. Błaszki

⁸¹ Miejscowość wymieniana pośród wsi drobnej szlachty mazowieckiej parafii Bielsk, por. A. Pawiński, *Polska XVI wieku...*, dz. cyt., s. 30.

⁸² *Kosak* de *Kossaki* herbu Buyny 1462. ĘT: HKap., poz. 100; *Kossak* de ar. Buyny 1470. HKap., poz. 128.

⁸³ „Kossaki, okolica szlachecka w dawnej ziemi łomżyńskiej, gniazdo rodu Kossakowskich, nadane w 1436 r. przez ks. Władysława Mazowieckiego”; por. SG, t. 4, s. 469.

(za: SEM cz. 3, s. 83) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Krystyna i Zofia *Kostrzewskie* 1754, LBŁ 1032.

KOSZYK: Adam *Kosyk* 1600, LBŁ 242; nazwisko utworzone od ap. *kosz* (za: SEM cz. 1, s. 122) formantem *-yk*.

KOŚCIŃSKI: Władysław *Kościński* 1878, KOPŁc 249; nazwisko utworzone od n. msc. *Kościan* Wlkp., leszcz. (miasto) (za: SEM cz. 3, s. 84) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Anna *Kościńska* 1876, WPRŁc 138.

KOTAR: Marianna *Kotar* 1797, KACŁ 1981; nazwisko utworzone od ap. *kotara* 'zasłona', dawniej 'rodzaj namiotu' lub od niem. n. os. *Kotter*; też *kotar* 'nieużytki' (za: NP 1, s. 451) [23].

KOTEK: Zofia *Kotek* 1610, MBŁ 549; nazwisko utworzone od ap. *kotek* lub od *kot* (za: SEM cz. 1, s. 123) formantem *-ek*.

KOTKOWSKI: Jan *Kotkowski* 1609, MBŁ 348; nazwisko utworzone od n. msc. *Kotkowo*, dziś *Kotków* Wlkp., piotr., gm. Gorzkowice (za: SEM cz. 3, s. 85).

KOTLARZ: Johannes *Kotbliarsz* de Lomza 1575, RTA, s. 353; Zuzanna *Kotlarz* 1612, MBŁ 954; nazwisko utworzone od ap. *kocień* 'metalowe naczynie do gotowania', od ap. *kotlarz* 'ten, który wyrabia kotły' (za: SEM cz. 1, s. 113) formantem *-arz*.

KOTOWICZ: Abram Jankielowicz *Kotowicz* krawiec 1835, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od *kot* (za: SHNO 1, s. 176) formantem *-owicz* [1].

KOTOWSKI⁸⁴: Jan *Kotowski* adwokat Trybunału Wyższej Instancji

Departamentu Łomżyńskiego 1809, KAUE 188; nazwisko utworzone od n. msc. *Kotowo*, *Koty* Maz. łomż., gm. Jedwabne, gm. Grajewo, gm. Łomża; (za: SEM cz. 3, s. 85) formantem *-ski* [48].

Forma żeńska: Marta *Kotowska* córka Stanisława mieszcanka miasta Łomży panna wyznania prawosławnego 1900, AMPŚT 15.

KOWAL⁸⁵: Hanus⁸⁶ *Kowal* de Lomza 1557, RTA, s. 135; nazwisko utworzone od ap. *kowal* (za: SEM cz. 1, s. 124).

KOWALCZYK: Jadwiga *Kowalczyk* 1635, LBŁ 1168; nazwisko utworzone od por. **KOWAL** formantem *-(cz)yk* [61].

KOWALE(W)SKI⁸⁷: Stanisław *Kowalewski* 1683, LBŁ 805; nazwisko utworzone od n. msc. *Kowalewo* Maz. łomż., gm. Kolno; *Kowalewo*, płoc., gm. Drobin (za: SEM cz. 3, s. 85); *Kowalewszczyzna* gm. Sokoły, pow. Wysokie Maz. formantem *-ski* [187].
Forma żeńska: Zuzanna *Kowalewka* 1622, LBŁ 1654.

KOWALIK; Tekla *Kowalik* 1626, LBŁ 102; nazwisko utworzone od por. **KOWAL** formantem *-ik*; też od ap. *kowalik* 'gatunek ptaków' (za: NMK, s. 203) [23].

⁸⁵ *Kowal* de super vertice Leszczycza herbu Luby 1458. ET: HKap., s. 102; *Kowale Jemielite* herbu Konopkow 1581. ET: HKap., poz. 134

⁸⁶ Nazwa ta pochodzi od niem. n. os. *Hanus*, *Hanusch*. W języku polskim *Hanus* to hipokorystyk im. *Johannes* z końcowym *-us*, którym dawniej oznaczano głoskę *sz* (por. NP 2, s. 162).

⁸⁷ *Kowalewski* de ar Buyny 1453. HKap., poz. 141; *Kowalewski* de Witynie herbu Bolescice 1465. HKap., poz. 114; *Kowalewski* herbu Radwan 1605. HKap., poz. 110.

⁸⁴ *Kotowskie* herbu Lady 1453. HKap., poz. 113.

KOWALSKI: Adalbert *Kowalski* 1639, LBŁ 1538; nazwisko utworzone od n. msc. *Kowalewskie, Kowalskie*, dziś *Kowalskie* Wlkp., pozn., gm. Pobiedziska; *Kowale*, sier., gm. Sieradz; *Kowale*, dziś *Kowala Duszcina* Młp., rad., gm. Wolanów (za: SEM cz. 3, s. 85) formantem *-ski* [59].

Forma żeńska: Tekla Franciszka *Kowalska* 1834, KAUE 46.

(KOWNACKI)⁸⁸ Forma żeńska: Jadwiga i Elżbieta *Kownackie* 1612, MBŁ 1089; nazwisko utworzone od n. os. i n. herb. *Kownata* (por SEM cz. 6, s. 25); też od n. msc. *Kownaty* Maz., ciech., gm. Płońsk; *Kownaty Borowe*, ciech., gm. Ojrzeń; *Kownaty Wojnowe, Kownaty Żędowe*, ciech., gm. Ciechanów; *Kownaty* Maz. łomż., gm. Piątnica; *Kownatki*, gm. Radziłów; *Kownacino*, dziś *Kownacin* gm. Grabowo, *Kownaty* gm. Jedwabne (za: SEM cz. 3, s. 86) formantem *-cki* [6].

KOZA: Walenty *Koza* 1608, MBŁ 156; nazwisko utworzone od ap. *koza* (za: SEM cz. 1, s. 124).

KOZAK: Mathias *Kozak* kupiec łomżyński 1593, APŁ zbiór Kopicjana; nazwisko utworzone od n. etn. *Kozak* lub ap. *kozak* 'pasterz kóz, junak' (za: SW I, s. 537) [3].

Forma żeńska: *Kozakowa* 1698, LME 64.

KOZ(Z)ARZE(W)SKI: Stanisław Leopold *Kozzarzeski* 1809, KAZŁ 142; Stanisław Leopold *Kozarzewski* 1809, KAUE 187; nazwisko utworzone od n. msc. *Kozarze* gm. ciechanow., pow. Wysokie Maz.;

Wlkp. *Kozarzewo, Kozarzow*, dziś *Kozarzew*, koniń., gm. Kazimierz Biskupi; Młp. *Kozarzow, Kozarzew*, dziś *Kasarzew Dolny i Górny*, lub gm. Krzczonów (za: SEM cz. 3, s. 86); n. msc. *Kozarze* formantem *-ski* [1].

KOZDRO: Jan *Kozdro* 1608, MBŁ 89; nazwisko utworzone od ap. *guzdrać*, gw. *kuzdrać* 'marudzić, robić coś powoli' (por. NP 1, s. 286).

KOZDROJCIK: Kazimierz *Kozdrojczik* 1638, LBŁ 1426; nazwisko utworzone od ap. *kozdraj, kozdroj* 'człowiek z rozczochranymi włosami, nicpoń' (por. NP 1, s. 286); też od n. msc. *Kozdroje* Maz., ciech., gm. Regimin (za: SEM cz. 3, s. 160) formantem *-ik*.

KOZDRUJ: Anna *Kozdrui* 1609, MBŁ 345; nazwisko utworzone od por. **KOZDROJCIK**.

KOZIELSKI: Stanisław *Kozielski* 1831, KAUE 25; nazwisko utworzone od n. msc. *Koźle, Koziel*, dziś *Koźle* łodz., gm. Stryków; *Kozielsko*, pil., gm. Damasławek; *Koźłowo*, pozn., gm. Opalenica (za: SEM cz. 3, s. 86); też od n. os. *Koziel, Koziol* (za: NMK, s. 204) formantem *-ski* [5].

KOZIEŁ⁸⁹: Albert *Kozieł* 1644, LBŁ 2105; nazwisko utworzone od ap. *koziel* 'samiec kozy' (za: SEM cz. 1, s. 125) [6].

KOZIK: *Albertus Kozik* 1598 LBŁ 49; nazwisko utworzone od ap. *koza* (za: SEM cz. 1, s. 125) formantem *-ik* lub od ap. *kozik* 'rodzaj noża' (za: NMP, s. 400); też n. msc. *Koziki*-Olszyny pow. i gm. Kolno, od n. rod. (por. NWHS, s. 119).

⁸⁸ *Kownata* herbu Kownata 1471, 1472, 1473. HKap. s. 139; poz. 156; „ród mazowiecki”; por. SEM cz. 6, s. 25..

⁸⁹ *Kozieł* de Nory herbu Bunicze 1536. HKap., poz. 115.

KOZIKOICZ//KOZIKOWICZ:

Regina *Kozikoicz* 1612, MBŁ 1108; Judka Sapsowicz *Kozikowicz* wyrobnik 1831, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *koza*, *kózka* (za: SEM cz. 1, s. 125-126) formantem *-owicz*.

KOZIKOWSKI:

Paweł *Kozikowski* de *Kisiołki* 1748, LMŁ 1418; nazwisko utworzone od n. msc. *Koziki* Maz. łomż., gm. Zambrów, gm. Kolno (za: NWHS, s. 133) formantem *-ski* [47].

Forma żeńska: Kamila *Kozikowska* 1866, KAZŁ 207.

KOZŁO(W)SKI:

Jan *Kozłowski* 1635, LBŁ 1143; Antoni *Kozłowski* 1795, KACŁ 1664; nazwisko utworzone od n. msc. *Kozłowo Żegoty*, *Kozłowo Witki* Maz., gm. Słupia; *Kozłów* Młp., kiel., gm. Kozłów; gm. Małogoszcz; *Kozłów*, dziś część wsi Pustynia, tarn., gm. Dębica (za: SEM cz. 3, s. 86); też od n. os. *Kozieł*, *Kozioł* (za: NMK, s. 205) formantami *-ski* // *-owski* [284].

Forma żeńska: Zofia *Kozłowska* 1690, LBŁ 1148.

KOŹLIK:

Kazimierz *Kozlyk* 1632, LBŁ 771; nazwisko utworzone od ap. *koziół*, stp. *koziół* (za: SHNO 1, s. 178) formantem *-ik*.

Forma żeńska: Barbara *Kozlikowa* 1730, LBŁ 15.

KOŹUSZEK:

Ignacy *Kozuszek* 1628, LBŁ 380; nazwisko utworzone od ap. *kożuch* (za: SEM cz. 1, s. 125) formantem *-ek*.

Forma żeńska: Marianna *Kożuszkówna* 1744, LMŁ 1311.

KRAJEWSKI:

Mathias f. d. *Mathiae Crayewski* de Lomza 1557, RTA, s. 134; nazwisko utworzone od n. msc. *Krajewo* (*Białe*, *Borowe*,

-Budziły, *-Ćwikły*, *-Korytki*, *-Łętowo*, *Stare*) gm. i pow. Zambrów (por. NWHS, s. 133 – 134); *Krajewo* Maz., ciech., gm. Iłowo Osada; też n. msc. *Krajewice* Wlkp., leszcz., gm. Gostyń; (za: SEM cz. 3, s. 87) formantem *-ski* [63].

Forma żeńska: Dorota *Krajewska* 1619, LBŁ 1013.

KRAKO(W)SKI⁹⁰:

Jakub *Krakowski* 1668, LBŁ 117; Franciszek Justyn *Krakoski* 1810, KAZŁ 300; nazwisko utworzone od n. msc. *Kraków* Młp. (miasto) (za: SEM cz. 3, s. 87) formantem *-ski* [1].

Forma żeńska: Anna *Krakowska* 1652, LBŁ 2771.

KRAKOWSZCZYK:

Adalbert *Krakowszczyk* 1680, LBŁ 724; nazwisko utworzone od por. **KRAKOWSKI** formantem *-yk*.

KRAMARZ⁹¹:

Paweł *Kramarz* 1605, LBŁ 621; nazwisko utworzone od ap. *kramarz*, stp. *kromarz* ‘kupiec, handlarz’ (za: SEM cz. 1, s. 126); też od n. msc. *Kramarzewo* Maz. łomż., gm. Radziłów (por. NWHS, s. 134) [1].

KRAMER (KREMER):

Józef *Kramer* były naczelnik powiatu ostrołęckiego 1865, KAZŁ 152; Notek i Róża *Kremer* 1896, KS; nazwisko utworzone od ap. śrwniem. *kraemer* ‘handlarz, właściciel kramu, kramarz’ (za: SEM cz. 5, s. 142) [2].

KRAMKOWSKI:

Pantaleon *Kramkowski* 1655, LBŁc 2963; nazwisko utworzone od n. msc. *Kramkowo* łomż., gm. Nur (NP 1, s. 458); n. msc. *Kramkowo* Maz. łomż., gm. Wizna;

⁹⁰ *Krakowski* herbu Drzewice 1545. HKap., poz. 83.

⁹¹ *Kramarz* de Nagorzyno herbu Prus. 1471. HKap., poz. 156.

Zareby-Kramki, gm. Zambrów (por. NWHS, s. 165 – 166) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Apolonia i Anastazja *Kramkowska* 1685, LBŁ 862.

KRASIŃSKI: Jakub *Krasinsky* 1645, LBŁ 2211; nazwisko utworzone od n. msc. *Krasne Maz.*, ciech., gm. Krasne; n. msc. *Krasino, Kraszyno*, dziś *Kraszyn* Wlkp., sier., gm. Zadzim; *Krasne*, dziś *Krasne Potockie* Młp., nowosąd., gm. Chełmiec (za: SEM cz. 3, s. 88) formantem *-ski*.

KRASKA//KRASKO: Adam *Krasko* 1781, KACŁ 1; Kielman Noskowicz *Kraska* 1827, APL z. 169; nazwisko utworzone od ap. *kraska*: '1. zd. od *krasa*; 2. pisanka; 3. gat. ptaka' (za: SHNO 1, s. 207) [2].

Forma żeńska: Katarzyna z Rożyńskich *Kraskowa* 1811, KAZŁ 16.

KRASOWSKI⁹²: Ludwik *Krasowski* 1878, KOPEŁ 333; nazwisko utworzone od n. msc. *Kraszowo*, dziś *Kraszewo Maz.*, ciech., gm. Raciąż; *Krasowo* (-Częstki, -Siódma, Wielkie), gm. Nowe Piekuty, pow. Wysokie Maz. (za: NWHS, s. 119) [13].

Forma żeńska: Stanisława *Krasowska* 1876, WPREŁ 102.

KRASUSKI⁹³: Bronisław *Krasuski* 1862, KAZŁ 231; nazwisko utworzone od n. msc. *Krasusza Gołowierzchy, Krasusza Łęcznowola, Krasusza Smolanka, Krasusza Zębry*, dziś Gołowierzchy i Zębry, Maz., siedl., gm. Trzebieiszów; Łęcznowola i Smolanka siedl., gm. Zbuczyn Poduchowny (za: SEM cz. 3, s. 88) formantem *-ski*.

⁹² „Dobra *Krasowo* w ziemi bielskiej leżą, których jest kilka wsi, ztąd *Krasowscy* pochodzą i różnych herbów używają” Kap, s. 207; Gloger, s. 39; np. *Krasowski* herbu Rawa 1596. HKap., poz. 109.

⁹³ *Krasuski* herbu Nowinczyk 1601. HKap., poz. 90.

KRASZEWSKI: Stanisław *Kraszewski* 1611, MBŁ 772; nazwisko utworzone od n. msc. *Kraszowice*, dziś *Kraszewice* Wlkp., piotr., gm. Masłowice (za: SEM cz. 3, s. 88) formantem *-ski* [32].
Forma żeńska: Elżbieta *Kraszewska* 1614, LBŁ 146.

KRAUZE: Ernest *Krauze* syn Teodora obywatel miasta Łomża 1862, AUPŚT 8; nazwisko utworzone od ap. śrwniem. *kraus* 'kędzierzawy'; możliwe też nawiązanie do ap. śrwniem. *kruse* 'dzbanek, żelazne naczynie do picia' (za: SEM cz. 5, s. 143) [5].

Forma żeńska: Zofia *Krauzówna*; „Wstąpiłem tylko na szklanekę herbaty do Zosi *Krauzówny*, która z ładnego podlotka z czasów moich szkolnych w Łomży, wyrosła i zmężniała na bardzo ładną pannę” 1861, (PPSz, s. 112).

KRAWCZYK: Zofia *Krawczyk* 1627, LBŁ 349; nazwisko utworzone od por. **KRAWIEC** formantem *-yk*; też od ap. *krawczyk* 'czeladnik krawiecki' (za: NMK, s. 207) [16].

KRAWCZYŃSKI: Hipolit *Krawczyński* żołnierz dymisyonowany 1866, KAZŁ 134; nazwisko utworzone od por. **KRAWCZYK** formantem *-ński* [9].

KRAWIEC: Laurenty *Krawiec* 1610, MBŁ 566; nazwisko utworzone od ap. *krawiec* (za: SEM cz. 1, s. 127).

KREPS: Antoni *Kreps* 1863, KAZŁ 53; nazwisko utworzone od ap. ngniem. *Krebs* 'rak'; *Krebs* 'przezwiśko człowieka, który łapał raki, miał czerwoną cerę, chodził wolno'; też n. msc. *Krebs* (za: NMK, s. 223).

KRET: Albert *Cret* 1641, LBŁc 1782; Zofia *Kret* 1666, LBŁ 3923; nazwisko utworzone od ap. *kret* (za: SEM cz. 1, s. 127).

KRIEGER: Joanna Anrygieta *Krieger* 1829, KAUEŁ 129; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Krūgel*, ta od ap. *Krug* 'dzbanek' (NP 1, s. 469).

KROPIEWNICKI: Józef *Kropiewnicki* 1815, KAZŁ 148; nazwisko utworzone od n. msc. *Kropiwniki*, *Kropiwnik* (za: SEM cz. 3, s. 89); też od n. msc. *Kropiwnica* gm. Kobylin Borzymy, pow. Wysokie Maz. (za: SHNO 1, s. 183) formantem *-cki* [2].

Forma żeńska: Jadwiga *Kropiewnicka* 1887, KOPEŁ 92.

KRÓL: Katarzyna *Król* 1650, LBŁ 2635; nazwisko utworzone od ap. *król*, od im. władcy Franków *Karola* (za: SEM cz. 1, s. 128); też od n. msc. np. *Radziszewo-Króle* gm. Ciechanowiec; *Zambrzyce-Króle* Maz. łomż., gm. Rutki-Kossaki (por. NWHS, s. 140, 165) [2].

KRÓLAK: Stanisław *Królak* 1871, KAŚŁ 2; nazwisko utworzone od por. **KRÓL** formantem *-ak* [1].

KRUK: Michał *Kruk* 1642, LBŁ 1913; nazwisko utworzone od ap. *kruk* (za: SEM cz. 1, s. 129).

KRUKOWSKI: Albert *Krukowski* 1728, LBL 604; nazwisko utworzone od n. msc. Krpłd., brak n. msc. (za: SEM cz. 3, s. 90) [7].

Forma żeńska: Katarzyna *Krukowska* 1690, KAŚŁ 73.

KRUPA: Halina *Krupa* 1617, LBŁ 680; nazwisko utworzone od ap. *krupa* 'kasza', psł. *krupa* 'pokruszone ziarno, okruh' (za: SEM cz. 1, s. 130); por. **KRUPI(E)ŃSKI** [8].

KRUPI(E)ŃSKI: Franciszek i Marcin *Krupiński* 1691, LBŁ 1197; Stefan *Krupiński* 1691, LBŁ 1202; nazwisko utworzone od n. os. *Krupa* formantem

-(in)ski (za: NMK, s. 210); też od n. msc. *Wojny*, dziś *Wojny-Krupy*, (*-Izdebnik*, *-Piecki*, *-Pietrasze*, *-Pogorzel*, *-Szuby Szlacheckie*, *-Wawrzyńce*) gm. Szepietowo, pow. Wysokie Maz. [2].
Forma żeńska: Magdalena *Krupińska* 1680, LBŁ 526; Elzbieta *Krupińska* 1686, LBŁ 796.

KRUSZE(W)SKI⁹⁴: Adalbert *Kruszewski* 1793, KACŁc 1445; Norbert Leopold *Kruszeski* 1830, KAUEŁ 47; nazwisko utworzone od n. msc. *Kruszewo* (za: SHNO 1, s. 185); też n. msc. *Kruszewo* (*-Brodowo*, *-Głąby*, *-Wypychy*) gm. Sokoły, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 135) formantem *-ski*; też n. msc. *Krusze* Maz. łomż., ostroł., gm. Klembów (za: SEM cz. 3, s. 90) [43].

Forma żeńska: Ewa *Kruszewska* 1790, KACŁc 1133.

KRYCH: Dorota *Krych* 1639, LBŁc 1512; nazwisko utworzone od im. typu *Kry-* typu *Kryspin*, *Krystian* lub od wyrazów gw. *krych* 'kreska', *krychać* 'rozdrabniać' (za: NP 1, s. 471).

KRYCZYT: Anna *Kryczyt* 1654, LBŁc 2870; nazwisko utworzone od podstawy *kryc-*, ap. gw. *kryca* 'żelazo kute', im. *Hryć* (<*Gregorius*), niem. n. os. *Kritz* (za: NP 1, s. 471) formantem *-yt*.

KRYGER: Jan Ludwik *Kryger* 1830, KAUEŁ 64; Emilia *Kryger* 1832, KAUEŁ 102; nazwisko utworzone od por. **KRIEGER**.

KRYNICKI: Józef *Krynicki* 1724, LBŁ 336; nazwisko utworzone od n. msc. *Krynica* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 90); też od n. msc. *Krynice* w pow. międzychodzkiem i tomaszowskim (za: NMK, s. 210) formantem *-ki* [2].

⁹⁴ *Kruszewski* herbu Radwan 1617. HKap., poz. 87.

Forma żeńska: Anna *Krinicka* 1712, LBŁ 1370.

KRYŃSKI⁹⁵: Jan *Kryński* sekretarz Trybunału Departamentu Łomżyńskiego 1809, KAUEŁ 214; 1810, KAUEŁ 351; nazwisko utworzone od n. msc. *Krynki Białokunki, Krynki Sobole*, biał., gm. Grodzisk (za: SEM cz. 3, s. 90) formantem *-ski* [1].

KRYSTOFCZYK: Katarzyna *Krystofcik* 1717, LBŁ 57; nazwisko utworzone od im. typu *Krzysztof, Krzyszтын, Krzysztan* (za: NP 1, s. 478) formantem *-ow-cz+yk* [2].

KRYS(Z)TOFOWICZ: Józef *Krystofowicz* dworską służbą bawiący się 1809, KAUEŁ 289; Katarzyna *Krystofowicz* 1809, KAUEŁ 289; nazwisko utworzone od im. *Krzysztof* (za: SHNO 1, s. 187).

Forma żeńska: Zofia *Krystofowiczowa* 1688, KAŚŁ 41.

KRYSTOWIAK: Stanisława *Krystowiaka* dziecię 1741, LMŁ 936; nazwisko utworzone od por. **KRYSTOFCZYK** formantem *-owiak*.

KRZEWSKI: Franciszek *Krzewski* 1731, LBŁ 44; nazwisko utworzone od n. msc. *Krzewo* Maz. łomż., gm. Zawady, gm. Piątnica (por. NWHS, s. 136) formantem *-ski* [30].

Forma żeńska: Marianna *Krzewska* 1730, LBŁ 87.

KRZYSTOWSKI: Paweł *Krzystowski* *vulgo Dytko* szewc 1737, LMŁ 671; nazwisko utworzone od im. typu *Krzysztof, Krysztof, Kryspin, Krystyn* (za: NP 1, s. 478) formantem *-ski*.

(KRZYWIŃSKI) Forma żeńska: Agnieszka *Krzywinska* 1702, LBŁ 518; nazwisko utworzone od n. msc. *Krzywiń*, leszcz. (miasto) (za: SEM cz. 3, s. 93) formantem *-ski* [1].

KRZYŻANOWSKI: Bernard *Krzyżanowski* 1734, LBŁ 450; nazwisko utworzone od n. msc. *Krzyżanowo, Krzyżanowice*, dziś *Krzyżanów* Maz. płoc., gm. Krzyżanów; *Krzyżanowo*, pozn., gm. Śrem; *Krzyżanowice*, rad., gm. Ilża (za: SEM cz. 3, s. 93) formantem *-ski* [11].

Forma żeńska: Katarzyna *Krzyżanowska* 1730, LBŁ 136.

KSIĄŻEK: Katarzyna *Xqżek* 1723, LBŁ 280; nazwisko utworzone od ap. *ksiądz* (za: SEM cz. 1, s. 132) formantem *-ek* [5].

Forma żeńska: Zofia *Książkowa* 1753, LMŁ 1773.

KUBERSKI: Franciszek *Kuberski* 1832, KAUEŁ 103; nazwisko utworzone od n. msc. *Kubra* Maz. łomż., gm. Jedwabne (za: NP 1, s. 482) formantem *-ski* [3].

Forma żeńska: Barbara *Kuberska* 1820, KAZŁ 44.

KUBEŁEK: Zofia *Kubetek* 1621, LBŁc 1471; nazwisko utworzone od ap. *kubel* (za: SEM cz. 1, s. 133) formantem *-ek* lub od *Kubel*, formy im. *Jakub* (za: SEM cz. 2, s. 58).

KUCHARZ: Jadwiga *Kucharz* 1601, LBŁ 332; nazwisko utworzone od ap. *kucharz* (za: SEM cz. 1, s. 133).

Forma żeńska: Petronela *Kucharzowna* 1740, LBŁ 76.

KUCHTA: Dorota *Kuchta* 1639, LBŁc 1519; nazwisko utworzone od ap. *kuchta* 'kucharz' (za: SEM cz. 1, s. 133) [1].

⁹⁵ *Kryński* herbu Rawicz to jest: Panna na Niedzwiedziu 1606. HKap., poz. 90; *Kryński* herbu Rogala 1670. HKap., poz. 90.

KUCISZ: Jan *Kucis* służący 1868, KAZŁ 79; nazwisko utworzone od podstawy *kut-*, por. *kutać* ‘otulać, przygarniać ręką’, ap. stp. *kuta* ‘habit zakonny’, *kuty*, *kuć*; (za: NP 1, s. 499) formantem *-isz* [10].

KUCZBORSKI: Stanisław *Kuczberski* 1650, LBŁ 2570; nazwisko utworzone od n. msc. *Kruczbork*, *Kuczborck*, dziś *Kuczborck*, Maz., ciech., gm. Kuczborck-Osada (za: SEM cz. 3, s. 90) formantem *-ski*.

KUCZEWICZ: Dorota *Kuczewi* córka adwokata łomżyńskiego 1628, LBŁ 422; nazwisko utworzone od ap. *kucz*a ‘chata, szafa, szopa’, najprawdopodobniej z ap. psł. *kuća* ‘kupa’ (za: SEM cz. 1, s. 133) formantem *-ewicz*.

KUCZEWSKI: Bartholomaeus *Kuczewski* senior konsul Lomzensis 1584, APB zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone od n. msc. *Kucze*, dziś *Kucze Wielkie* i *Małe* Maz. łomż., gm. Jedwabne (por. NWHs, s. 136) formantem *-(ew)ski* [20].

KUCZYŃSKI: Jakub *Kuczyński* 1757, LMŁc 2079; nazwisko utworzone od n. msc. *Kuczyna Wielka*, dziś *Kuczyna* Wlkp., leszcz., gm. Krobica; *Kuczyno*, dziś *Kuczyn* Maz., łomż., gm. Klukowo (za: SEM cz. 3, s. 94) formantem *-ski* [68].

Forma żeńska: Marianna *Kuczyńska* 1754, LMŁc 1874.

KUDŁA: Anna *Kudła* 1605, LBŁ 703; nazwisko utworzone od ap. *kudła* ‘włosy potargane, kędziory, rozczochrane kołtuny, kłaki, kosmyki’ (za: NMK, s. 215).

(KUJAWSKI) Forma żeńska: Maryanna *Kujawska* na służbie będąca 1819, KAŚŁ 10; nazwisko utworzone od

n. msc. Młp.: brak n. msc. (za: SEM cz. 3, s. 94) [6].

KUKAWKA: Boruch Idzkowicz *Kukawka* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *kukawka* ‘kukułka’ (za: SHNO 1, s. 191).

KUKIEŁKA⁹⁶: Moszk Bendetowicz *Kukielka* wyrobnik 1833, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *kukła*//*kukla* ‘podłużna bułka’; gwarowe z różnych stron Polski ‘pieczywo świąteczne, obrzędowe’ (za: SEM cz. 1, s. 134) formantem *-ka* [2].

KUKLIŃSKI: Łukasz *Kukliński* 1689, LBŁ 1112; nazwisko utworzone od n. msc. *Kuklino*, dziś *Kuklin* Maz., ciech., gm. Wieczfnia Kościelna (za: SEM cz. 3, s. 94); też od n. os. *Kukla* (za: NMK, s. 216) formantem *-(in)ski* [5].

Forma żeńska: Marianna *Kuklińska* 1682, LBŁ 758.

KUKOWSKI: Piotr *Kukowski* 1794, KACŁ 1534; nazwisko utworzone od n. msc. *Kukowo* Wlkp. włoc., gm. Skępe (za: SEM cz. 3, s. 94) formantem *-ski* [9].

KULAS: Szymon *Kulas* 1757, LMŁ 2091; nazwisko utworzone od ap. *kularwy*, *kulas* (za: SEM cz. 1, s. 135) [16].

Forma żeńska: Anna *Kulesina* 1869, KAZŁ 8.

(KULASZEWSKI) Forma żeńska: Ewa *Kulaszewska* 1878, KOPL 315; nazwisko utworzone od ap. *kula* lub *kuleć*, lub *kulić się* (por. NP 1, s. 487) formantem *-asz+ewski* [22].

⁹⁶ *Kukielka* de Nory herbu Buncze 1533. HKap., poz. 118.

- KULESZA**⁹⁷: Jan *Kulesza* 1774, KAUEŁ 1279; nazwisko utworzone od ap. *kulesz* ‘mamałyga’ (za: SEM cz. 1, s.135); też od n. msc. *Kulesze Kośc.* gm. Kulesze Kośc., pow. Wysokie Maz. (por. NWHŚ, s. 136) [56].
- KULESZCZYK**: Andrzej *Kuleszczyk* 1887, KOPEŁ 59; nazwisko utworzone od por. też **KULESZA** formantem *-czyk*.
- KULIGOWSKI**: Szymon *Kuligowski* 1740, LBŁ 74; nazwisko utworzone od n. msc. *Kuligów, Kuligowo* (za: SHNO 1, s. 192); też n. msc. *Kuligi*, gm. Rajgród, pow. Grajewo (por. NWHŚ, s. 136) formantem *-ski* [24].
- KULIK**: Małgorzata *Kulyk* 1632, LBŁ 915; nazwisko utworzone od ap. *kulik* ‘gatunek ptaka’ (za: SEM cz. 1, s. 135) [1].
- KULIKOWSKI**: Placyd *Kulikowski* 1755, LMŁ 1960; nazwisko utworzone do n. msc. *Kulików* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 94); też od n. msc. *Kuliki, Kulikowo* (za: SHNO 1, s. 193) formantem *-ski* [10].
Forma żeńska: Magdalena *Kulikowska* 1775, KAUEŁ 1382.
- KULIŃSKI**: Franciszek Wincenty Xawery *Kuliński* 1832, KAUEŁ 33; nazwisko utworzone od n. msc. *Kulin* (za: NP 1, s. 489).
Forma żeńska: Marianna *Kuklińska* 1782, KACŁ 195.
- KULKIN**: Girsz *Kulkin* 1896, KS; nazwisko utworzone od ap. *kula*, też od n. msc. *Kule* (Grodno, Kowno, Wilno); n.msc. *Kulki* (Witebsk), *Kulkiszki* (Wilno) (za: SEŻ, s. 199).
- KULMAN**: Fajba Jankielewicz *Kulman* perfumiarz 1840, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Kohlmann, Kühlmann, Kolm, Kullm*, te od *Kubl* (NP 1, s. 489).
- KULMEJER**: Jan Dawid *Kulmejer* 1811, KAZŁ 33; może nazwisko utworzone od *kul* por. **KULMAN** + *meier* śrwniem. *meier, meiger* ‘dzirżawca, zarządca, gospodarz’ (za: SEM cz. 5, s. 172).
Forma żeńska: Maryanna *Kulmejerowa* 1810, KAZŁ 321.
- KULWIC(Z)**: Józef *Kulwic* adwokat Trybunału Departamentu Łomżyńskiego 1810, KAUEŁ 367; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *kulw-* bfr. ‘kij zakrzywiony’; *kulbaka: kulba* lub *kulfon, kulbon* ‘człowiek niezgrabny; dureń’ (za: SEM cz. 1, s. 135) formantem *-ic(z)*.
- KUM(I)ELSKI**: Jan *Kumelski* 1721, LBŁ 172; nazwisko utworzone od n. msc. *Kumelsko, Kumielsko*, dziś *Kumelsk*, Maz. łomż., gm. Kolno (za: SEM cz. 3, s. 95).
Forma żeńska: Teodora *Kumielska* 1876, WPREŁ 185.
- KUNAT**: Elżbieta *Kunat* 1650, LBŁ 2636; nazwisko utworzone od im. *Konrad*, stwniem. *Cuonrad, Conrad, Cunrad* od ap. *kuoni* ‘odważny, dzielny, doświadczony w boju’ + ap. *rat* ‘rada’, ‘dający radę, doradca’ (za: SEM cz. 2, s. 72).
- KUNATOWSKI**: Franciszek *Kunatowski* 1717, LBŁ 69; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **KUNAT** formantem *-owski*.
Forma żeńska: Zofia *Kunatowska* 1731, LBŁ 35.

⁹⁷ „Na tych 10 wsiach kolatorskich rozsiadli się po Jadźwingach Rusini Kuleszowie. Prawdopodobnie ci wszyscy, których Kapica pod Domem Kuleszów herbu Ślepowron wymienia, z tych tu Kulesz byli”. Por. KKP, s. 232.

KUNZ: Neuman *Kunz* kupiec 1819, KAŚŁ 24; nazwisko utworzone od por. **KUNAT**; gniem. *Kunze* (za: SEM cz. 2, s. 73).

KUPIECKI: Wolf Herszkowicz *Kupiecki* 1827, 1828 APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *kupiec* (za: SEM cz. 1, s. 136) formantem *-cki* [2].

Forma żeńska: Myndla z Wolfow *Kupiecka* 1827, APŁ z. 169.

KUPIS: Michał *Kupis* 1887, KOPL 253; nazwisko utworzone od podstawy *kup-*, por. ap. *kupić*, *kupa* (NP 1, s. 491-492) formantem *-is* [17].

(KURAKOWSKI) Forma żeńska: Magdalena *Kurakowska* 1695, LBŁ 64; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *kur*, psł. *kurb* 'kogut' (za: SEM cz. 1, s. 136) formantem *-owski*.

KUREK: Jan *Kurek* 1469, ŁT. III 25; nazwisko utworzone od ap. *kur*, *kura*, *kurek* (za: SEM cz. 1, s. 136) też od ap. *kurek* 'chorągiewka, wiatraczek na kościele', przen. 'doskonały strzelec' lub n. os. *Kur* formantem *-ek* (za: NMK, s. 218) [8].

KURELSKI: Julian *Kurelski* 1896, KS; nazwisko utworzone od ap. *kura*, stp. *kur* 'kogut; gw. *kurasek* 'młody kogut' (za: NP 1, s. 492) formantem *-(el)ski* [5].

KURKO(W)SKI⁹⁸: Adam *Kurkoski* 1810, KAZŁ 351; nazwisko utworzone od n. msc. *Kurki* Maz. łomż., gm. Szczuczyn; *Kurkowo* gm. Grabowo (por. NWHS, s. 137) [15].

Forma żeńska: Marianna *Kurkowska* 1876, WPREŁ 165.

KURPIEŃSKI: Grzegorz *Kurpienski* 1810, KAZŁ 397; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Kurpie*, *Kurpiewo*, dziś *Kurpie Szlacheckie* Maz. ostroł., gm. Troszyn (za: SEM cz. 3, s. 96) formantem *-eński* [1].

KURPIEWSKI: Jan *Kurpiewski* 1646, LBŁ 2255; nazwisko utworzone od por. **KURPIEŃSKI** (za: SEM cz. 3, s. 96) [42].

Forma żeńska: Marianna *Kurpiewska* 1871, KAŚS 29.

KURPIK: Stanisław *Kurpik* 1651, LBŁ 2729; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. etn. *Kurp* 'mieszkaniec dawnej Puszczy Kurpiowskiej' (za: NP 1, s. 495) formantem *-ik*.

KURYŁO: Antoni *Curyło* 1711, LBŁ 1309; nazwisko utworzone od por. **CURYŁO**.

KUŚNIERZ: Michał *Kuśnierz* 1600, LBŁ 265; nazwisko utworzone od ap. *kuśnierz* (za: SEM cz. 1, s. 138).

KUŻELNY: Nikita *Kużelny* syn Pawła strażnik Łomżyńskiego miejskiego więzienia wyznania prawosławnego 1880, AUPsT 14; może nazwisko utworzone od stp. ap. *koża*, gw. *kuża* 'skóra' (por. NP 1, s. 456) formantem *-ny*.

Forma żeńska: Anna *Kużelna* córka Stefana żona szeregowego w stanie spoczynku 1895, AUŁS 29.

KWAPIS//KWAPIS(Z): Jakub *Kwapis* 1608, MBŁ 116; Tomasz *Kwapisz* 1612, MBŁ 1135; nazwisko utworzone od ap. *kwapić się* 'być skorym do czegoś' (za: SEM cz. 1, s. 139) formantem *-is(z)*.

Forma żeńska: Jadwiga *Kwapiszówna* 1688, KAŚŁ 44.

⁹⁸ *Kurkowski* de Kurkowo herbu Lubiczy 1489. HKap., poz. 157.

KWAPISZEWSKI: Jan *Kwapiszewski* 1730, LBŁ 29; nazwisko utworzone od por. **KWAPIS** formantem *-ewski*.
Forma żeńska: Łucja *Kwapiszewska* 1748, LBŁ 550.

KWASEK: Mateusz *Kwasek* 1610, MBŁ 480; nazwisko utworzone od ap. *kwas*, *kwasić* (za: SEM cz. 1, s. 139).

KWIATKOWSKI: Franciszek Adam *Kwiatkowski* 1786, KACŁ 615; nazwisko utworzone od n. msc. *Kwiatkowice* Wlkp., sier., gm. Wodzierady; *Kwiatków*, kal., gm. Ostrów Wielkopolski; Pom., *Kwiatki*, *Kwiatkowice*, dziś część Płużnicy, tor., gm. Płużnica (za: SEM cz. 3, s. 96) formantem *-ski* [46].

Forma żeńska: Józefa Barbara *Kwiatkowska* 1784, KACŁ 411.

KWIECIENSKI: właściciel restauracji Edward *Kwiecieński* uczestnik powstania styczniowego 1863, SWPP; nazwisko utworzone od n. msc. *Kwiecin*, okolicy szlacheckiej, pow. dzisiaj. (za: NMK, s. 220) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Felicja *Kwiecieńska* 1794, KACŁ 1638.

KWIK: Laurenty *Kwik* 1610, MBŁ 557; nazwisko utworzone od ap. *kwik* 'głos wydawany przez świnię' (za: SEM cz.1, s. 136) [3].

L

LACH: Stanisław *Lach* 1421, ŁT. I 17; nazwisko utworzone od *Lach*, *Lech* ‘Polak’; prawdopodobnie od n. etn. *Lędzanie*, pochodząca od ap. psł. *lęda* ‘pole nieuprawne’ (za: SEM cz. 4, s. 7).

(LACHOWSKI) Forma żeńska: Monika *Lachowska* 1866, KAZŁ 76; nazwisko utworzone od n. msc. Maz.: *Lachowo*, łomż., gm. Kolno (za: SEM cz. 3, s. 97); też od n. msc. *Lachowo a. Lachowo* w pow. bydgoskim (za: NMK, s. 221) lub *Lachy*, *Lachówka* (za: SHNO 1, s. 200) formantem *-ski* [4].

LAGO: Stanisław *Lago* kupiec łomżyński 1593, APŁ zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone od ap. *laga* ‘gruba laska’, dawniej też ‘naczynie na płyny’ (za: NP 2, s. 6).

(LANCZEWSKI) Forma żeńska: Zofia *Lanczewska* 1613, MBŁ 1198; nazwisko utworzone może od im. *Lanko*, *Lańko* (cerk. *Leonid*) lub od ap. *lan* ‘pole, niwa, rola’ (za: SHNO 1, s. 201) formantem *-ewski* [4].

LANGO: Maryanna *Lango* służąca 1868, KAZŁ 29; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Lang(e)*, ta od przym. *lang(e)* ‘długi’ (por. NP 2, s. 9) [4].

LASKOWSKI⁹⁹: Mateusz *Laskowski* 1656 LBŁ 3022; nazwisko utworzone m.in. od n. msc. *Laskowo Sierzputy*, *Laskowo Jabłoń*, dziś *Laskowiec*, Maz. łomż., gm. Trzcianne; *Laski*,

rad., gm. Warka; (za: SEM cz. 3, s. 97) formantem *-ski*; też od n. os. *Lasek* lub *Laska* (za: NMK, s. 222) formantem *-owski* [69].

Forma żeńska: Ludwika *Laskowska* 1876, WPRŁ 234.

LASOCKI: Jan *Lasocki* prefekt Departamentu Łomżyńskiego 1809, KAUL 284; nazwisko utworzone od n. msc. *Lasotki*, *Lasocice*, dziś *Lasotki*, płoc., gm. Iłów; *Lasocice*, leszcz., gm. Święciechowa; Młp. *Lasocice*, dziś *Krasne Lasocice*, nowosąd., gm. Jodłownik (za: SEM cz. 3, s. 97) formantem *-cki* [1].

LASOTA¹⁰⁰: Stanisław *Lasota* 1472, ŁT. III 218; nazwisko utworzone od ap. *las* (za: SEM cz. 1, s. 140) formantem *-ota*; też od im. *Lasota* (stp. tłumaczenie im. *Sylwester*) (za: NP 2, s. 9) [2].

LATOSZEK: Magdalena *Latoszek* 1600, LBŁ 241; nazwisko utworzone od ap. *lato* (za: SEM cz. 1, s. 141) formantem *-ek*.

Forma żeńska: syn Doroty *Latoskowny* 1634, LBŁ 997.

LAUDAŃSKI: Kazimierz *Laudański* traktiernik 1865, KAZŁ 91; prawdopodobnie nazwisko utworzone od ap. łac. *lauda* ‘chwała’ (por. NP 2, s. 11) formantem *-ań+ski* [3].

LAWENDOWSKI: Marcin *Lawendowski* 1682, LBŁ 778; nazwisko

⁹⁹ W źródłach łomżyńskich znajdujemy zapis: Sławuta *Laskowski* de districtu Lomzensi 1561, RTA, s. 187.

¹⁰⁰ Pochodzenie tego im. objaśnia A. Cieślíkowa, wskazując, że wywodzi się ono od im. *Sylwester*, por. *Czy staropolski Żegota czy Ignacy*, „Onomastica” XXV, s. 115 – 122.

- utworzone od ap. *lawenda* (za: NMK, s. 222) formantem *-owski* [3].
Forma żeńska: Katarzyna *Lawendowska* 1688, LBŁ 1032.
- LAWUR:** Izydor *Lawur* Professor Szkół Woiewodzkich w Łomży (...) w Łomży zamieszkały 1829, KAUL 171; Celestyna Kandyda *Lawur* (w skorowidzu zapis: *Lowur*), córka Izydora *Lawura*, 1829, KAUL 171; może nazwisko utworzone od niem. n. os. *Law*, skrótowiec n. os. *Lawerenz* i im. *Laurentius, Nicolaus* (por. NP 2, s. 11).
- LAZUROWICZ:** Adalbert *Lazurowicz* 1739, LBŁ 63; Felicjan *Lazurowicz* 1740, LBŁ 314; nazwisko utworzone od im. *Łazarz*, z hebr. *‘elī‘azār* ‘Bóg wspomógł’ (za: SEM cz. 2, s. 80) formantem *-owicz*.
- LEJDA:** Jan *Lejda* wyrobnik 1842, WMZŁ 89; nazwisko utworzone od ap. *lej* ‘pijak, opój’, *lejba* ‘człowiek gadatliwy; człowiek rozlazły, rozkiszły, gamoń’ (za: SHNO 1, s. 202).
- (LEJMAN)** Forma żeńska: Antonina *Lejmanówna* 1872, KAŚŁ 31; nazwisko utworzone od ap. śrwniem. *leie*, *lei* ‘skała, kamień; *lewe*, *lebe*, *leu* ‘lew, także pomocnik kata’; śrwniem. *le*, *wes-* ‘wzgórze, pagórek’; *lai* = *loh* ‘las, zagajnik + *man(n)* ‘człowiek, mężczyzna (za: SEM cz. 5, s. 154) [1].
- LEMANOWSKI:** Mateusz *Lemanowski* 1695, LBŁ 34; nazwisko utworzone od stp. (z niem.) *Leman* ‘lennik’ (za: NP 2, s. 14) formantem *-owski*.
Forma żeńska: Zofia *Lemanowska* 1704, LBŁ 754.
- LEMAŃSKI:** Tomasz *Lemański* 1887, KOPEŁ 217; nazwisko utworzone może od por. **LEMANOWSKI** [26].
- Forma żeńska:** Julianna *Lemańska* 1879, KOPEŁ 43.
- LENARD** (w rej. Lenart): Józefa *Lenard* 1830, KAUL 71; nazwisko utworzone od stwniem. *Loenhard* od ap. stwniem. ‘lew’, w formie zromanizowanej *leoni* stwniem. *hart* ‘mocny, dzielny’ (za: SEM cz. 2, s. 77) [1].
- LENCZEWSKI:** Bernard *Lenczewski* 1864, KAZŁ 51; nazwisko utworzone od n. msc. *Leńce* (za: SHNO 1, s. 203) formantem *-ewski* [5].
Forma żeńska: Barbara *Lenczewska* 1692, KAŚŁ 103.
- LENIEWICZ:** Tomasz *Leniewicz* 1705, LBŁ 861; nazwisko utworzone od ap. *leń* (za: SHNO 1, s. 204) formantem *-ewicz*.
- LESIEWICZ:** Antoni *Lesiewicz* 1769, KAUL 966; nazwisko utworzone od *las* formantem *-ewicz* (za: SEM cz. 1, s. 141) [1].
- (LESZCZ)** Forma żeńska: Zofia *Leszczanka*, panięskie dziecko Anny *Leszczanki* 1652, LBŁ 2757; nazwisko utworzone od ap. *leszcz* ‘gatunek ryby’ (za: SEM cz. 1, s. 143).
- LESZCZEŃSKI:** Stanisław *Leszczeński* 1688, KAŚŁ 41; nazwisko utworzone od n. msc. *Leszczno*, dziś *Leszno* Wlkp., koniń., gm. Grabów; *Leszczno*, dziś *Leszno* (miasto); n. msc. *Leszczna*, *Leśna*, dziś *Leszno*, przem., gm. Medyka, Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 99) formantem *-ski*.
Forma żeńska: *Leszczeńska* 1699, LMŁ 73.
- LESZCZEWSKI:** Dominik *Leszczewski* 1868, KAZŁ 164; KAŚŁ 61; nazwisko utworzone od por. **LESZCZ** (NP 2, s. 17) formantem *-ewski* [17].

LESZCZYNA: Aron Idzkowicz *Leszczyzna* kramarz 1828, 1837, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *leszczyzna* ‘krzew, rzadziej drzewo z rodziny brzoźowatych’ (za: SEM cz. 1, s. 143).

LES(Z)CZYŃSKI: Jakub *Leszczyński* 1670, LBŁ 251; Piotr *Leszczyński* 1695, LBŁ 43; nazwisko utworzone od por. **LESZCZEŃSKI** [16].

Forma żeńska: Anna *Leszczyńska* 1616, LBŁ 454.

LEŚNIEWSKI¹⁰¹: Feliks *Leśniewski* gospodarz 1864, KAZŁ 72; nazwisko utworzone od n. msc. *Leśniewo-Niedźwiedź* Maz. łomż., gm. Kulesze Kośc., pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 138) n. msc. *Leśniewo Nadolne* i *Leśniewo Nagórne*, dziś *Leśniewo Dolne* i *Górne*, ciech., gm. Grudus (za: SEM cz. 3, s. 99); formantem *-ski* [12].

Forma żeńska: Łucja *Leśniewska* 1745, LMŁ 1176.

LEW: Dawid Leybowicz *Lew* piekarz 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *lew* (za: SEM cz. 1, s. 143); im. *Leon*, łac. *Leon, leonis* ‘lew’ (za: SEM cz. 2, s. 78); od hebr. *Levi* ‘należący do plemienia *Lewiego*, czyli *Lewita*, tłumaczone jako ‘przywiąże się’ (za: SEM cz. 7, s. 12).

LEWANDO(W)SKI: Ignacy *Lewandowski* kapitan Regimentu Trzynastego Batalionu Drugiego Kompanii Drugiej 1809, KAUL 198; nazwisko utworzone od n. os. *Lewanda* < *lawenda*, *lewanda* lub n. msc. *Lewandów* w pow. warszawskim (za: NMK, s. 224) formantem *-(ow)ski* [24].

Forma żeńska: Felixa Katarzyna *Lewandowska* 1830, KAUL 198.

LEWICKI: Adalbert *Lewicki* 1695, LBŁ 50; nazwisko utworzone od n. msc. *Lewiczyn* Maz., rad., gm. Belsk Duży; n. msc. *Lewice* Wlkp., gorz., gm. Międzychód; (za: SEM cz. 3, s. 100); też od n. os. *Lewik, Lewic* (za: NMK, s. 224) formantem *-ski* [4].

Forma żeńska: Elżbieta *Lewicka* 1691, KAŚŁ 88.

LEWIN: Hynda *Lewin* 1810, KAUL 341; nazwisko utworzone od stwniem. *Liewfin* < stwniem. *liub* ‘kochany’ + *wini* ‘przyjaciel’ (za: SEM cz. 2, s. 78) [1].

Forma żeńska: Hynda *Lewinowna* 1810, KAZŁ 29.

LEWINOWICZ: Markey *Lewinowicz* (przyjął chrzest w wieku 22 lat i przyzwiśko Maciej Polkowski) 1811, KAUL 44; nazwisko utworzone od por. **LEWIN** formantem *-owicz*.

LEWIŃSKI: Lewin Hersz *Lewiński* fabrykant mydła 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **LEWIN** formantem *-ski* [8].

Forma żeńska: Katarzyna *Lewińska* 1870, KAŚŁ 48.

LEWKO: Szłoma Mortkowicz *Lewko* kramarz 1830, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **LEW** (za: SEM cz. 7, s. 12) formantem *-ko* [2].

LEWKOŃ: Idzk Dawidowicz *Lewkoń* kramarz 1827, APŁ z. 169; Izrael, syn Idzka Dawidowicza *Lewkonia* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **LEW**.

LEWKOWICZ: Eliasz *Lewkowicz* kupiec 1832, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **LEW** (za: SEM cz. 2, s. 78).

¹⁰¹ „Dobra *Leśniewo* w ziemi bielskiej leżą.” HKap., s. 237.

- LEYBOWICZ:** Jozska *Leybowicz* 1809, KAUEŁ 194; nazwisko utworzone od im. żyd. *Leb*, hebr. *lew* ‘serce’ (za: SEŻ, s. 207).
- LEYDY:** Ferdynand *Leydy* szewc w Mieście Łomży zamieszkały// Obywatel 1837, KUŁ 127; 1840, KUŁ 74; 1840, KUŁ 96; 1843, KUŁ 144; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Leid*, ta od śrwniem. *leit* ‘zasmucający, smutny’ (za: NP 2, s. 6).
- LEYMAN:** Józef Benedykt *Leyman* 1830, KAUEŁ 62; nazwisko utworzone od por. **LEJMAN**.
- LEYZEROWICZ:** Dworka *Leyzerowicz* 1808, KAZŁ 86; nazwisko utworzone od im. jid. *Lejzer*, to od bibl. *Eleazar* (za: SEŻ s. 208).
- LEYZOR:** Ester *Leyzor* 1809, KAUEŁ 283; nazwisko utworzone od por. **LEYZEROWICZ**.
Forma żeńska: Mirka *Leyzerowna* 1808, KAZŁ 50.
- LICHOMSKI:** Felix Władysław *Lichomski* 1831; może nazwisko utworzone od ap. *lichy* ‘zły, mizerny’ lub *lichota* ‘rzecz bezwartościowa’ (por. NP 2, s. 19-20) formantem *-om+ski* [29].
Forma żeńska: Michalina *Lichomska* 1866, KAZŁ 214.
- LICHOTA:** Kunegunda *Lichota* 1763, KAUEŁ 428; nazwisko utworzone od ap. *lichy*, *lich* (za: SEM cz. 1, s. 144), też od ap. *lichota* ‘1. bieda, nędza; 2. rzecz licha, nic warta; 3. nędzarz, biedak, chudy pacholek’ (za: SW I, s. 588).
- LIGEZA:** Klotylda Albina *Ligeza* 1830, KAUEŁ 38; nazwisko utworzone od ap. *ligeza* ‘lubiący się przymilać’, gw. ‘człowiek lubiący się wylegiwać’ (za: SEM cz. 1, s. 144).
- LIGNIFABER:** Łukasz *Lignifaber* 1651, LBŁ 2732; nazwisko utworzone od ap. *lignifaber* ‘cieśla, kołodziej, stolarz’ (za: NMK, s. 226) por. **FABRILIGNARI**.
- (LIPCZEWSKI)** Forma żeńska: Maryanna *Lipczevska* przechrzcianka 1809, KAŚŁ 37; może nazwisko utworzone od ap. *lipa* lub *lipiec*.
- (LIPCZYŃSKI)** Forma żeńska: Małgorzata *Lipczyńska* 1794, KACŁ 1583; nazwisko utworzone od ap. *lipa* (za: NP 2, s. 22) formantem *-yński*.
- LIPIŃSKI:** Józef *Lipiński* 1865, KAZŁ 131; nazwisko utworzone od n. msc. *Lipińskie* Maz. łomż., gm. i pow. Grajewo; *Lipniki* Maz. łomż., gm. Szczuczyn (por. NWHS, s. 123 i 139) [99].
Forma żeńska: Karolina *Lipińska* wyrobnica 1867, KAZŁ.
- LIPKA:** Anna *de Lipka* 1621, LBŁ 1519; nazwisko utworzone od n. msc. *Lipka* (kilka wsi) (za: NP 2, s. 22).
- LIPKO(W)SKI:** Józef *Lipkowski* majster kunsztu szefcowskiego 1810, nazwisko utworzone od ap. *lipka* (za: NP 2, s. 22) formantem *-owski*.
Forma żeńska: Maryanna *Lipkoska* 1809, KAZŁ 188.
- (LIPNICKI)** Forma żeńska: Marianna *Lipnicka* 1640, LBŁ 1656; nazwisko utworzone od n. msc. *Lipnica* Włkp. pozn., gm. Szamotuły; *Lipnica*, sier., gm. Poddębice; Młp. *Lipnica*, kiel., gm. Małogoszcz; *Lipnica Murowana*, tarn., gm. Nowy Wiśnicz; *Lipnik*, krak., gm. Wiśniowa; *Lipnik*, tarnob., gm. Lipnik (za: SEM cz. 3, s. 101) formantem *-cki*.
- LIPSKI:** Józef *Lipski* 1649, LBŁ 2510; nazwisko utworzone od n. msc. Maz.

Lipa Drewnowo, dziś *Drewnowo Lipskie*, łomż., gm. Boguty-Pianki; *Lipe Wlkp.*, kal., gm. Blizanów; Młp. *Lipa*, kiel gm. Radoszyce; *Lipa*, dziś *Lipnik*, kiel., gm. Kije; *Lipie*, dziś część wsi Sadek, nawosąd., gm. Jodłownik; *Lipie*, rad., gm. Błędów (za: SEM cz. 3, s. 101) formantem *-ski* [17].

Forma żeńska: Katarzyna *Lipska* 1618, LBŁ 950.

LIS: Valentinus *Lys*¹⁰² de Lomza 1555, RTA, s. 64; nazwisko utworzone od ap. *lis* (za: SEM cz. 1, s. 145); też od n. heraldycznej *Lis*, herb stanowiła strzała przekrzyżowana dwukrotnie (za: SEM cz. 6, s. 29); n. msc. *Lisy* Maz. łomż., gm. Stawiski, pow. Kolno (por. NWHS, t. 5, s. 322) [12].

Forma żeńska: *Lisowa* 1699, LMŁ 76.

LISEK: Sebastianus *Lisek* de Lomza 1561, RTA, s. 581; nazwisko utworzone od por. **LIS** formantem *-ek* [1].

Forma żeńska: *Annae Liskowa* de Lomza 1560, RTA, s. 170.

LISEWSKI: Paweł *Lisewski* 1656, LBŁ 3011; nazwisko utworzone od n. msc. *Lisów*, *Lisowo*, *Lisowice* (za: NP 2, s. 22) [31]

LISIEWICZ: Ewa *Lisiewicz* 1685, LBŁ 873; nazwisko utworzone od n. os. *Lis* formantem *-ewicz* (za: NMK, s. 228).

LISIEWSKI: Stanisław *Lisiewski* 1685, LBŁ 917; nazwisko utworzone od por. **LISOWSKI** formantem *-ski*.

Forma żeńska: *Agnieszka Lisiewska* 1750, LMŁc 1563.

(LISOWSKI) Anna *Lisowska* 1712, LBŁ 1341; nazwisko utworzone od n. msc. *Lisy* Maz. łomż. gm. Stawiski; formantem *-(owa)ski* [4].

LISTO(W)SKI: Franciszek *Listowski* 1762, KAUE 396; nazwisko utworzone od ap. *list*, *liść* (za: NP 2, s. 23) formantem *-owski* [6].

Forma żeńska: *Józefa Franciszka Listowska* 1760, KAUE 154.

LISZEWICZ: Jan *Liszewicz* 1695, LBŁ 51; nazwisko utworzone od por. **LISIEWICZ** formantem *-ewicz*.

LIWSKI: Stanislaus *Liwski* de Lomza 1569, RTA, s. 255; nazwisko utworzone od n. msc. *Liw* Maz., siedl., gm. Liw (za: SEM cz. 3, s. 102) formantem *-ski*.

Forma żeńska: *Wanda Liwska* 1876, WPRE 217.

LOMZIENSKI: Jan *Lomziński* stelmach 1593, APŁ zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone od n. miasta *Łomża* (za: NP 2, s. 23) formantem *-eński*.

LONDYŃSKI: Roman *Londyński* zm. 1890, „Dr medycyny Inspektor Lekarski Guberni łomżyńskiej”, (...) przybył do Łomży dr *Londyński* – żydowski lekarz, który zmienił swoją religię. Był to człowiek inteligentny, o bystrym umyśle i wielki kpiarz” KPŁGŻ, s. 198; *Londyński* „wychrzczony Żyd, lekarz, pionier szpitala w Łomży, wybudowanego w II poł. XIX w.”, KPŁGŻ, s. 60, 79, może nazwisko utworzone od niem. n. os. *Lund*, ta ze śrwniem. *lünde*, *lunde* ‘fala’ (za: NP 2, s. 28) lub od n. miasta *Londyn*; formantem *-ński* [2].

LUBECKI: Wincenty *Lubecki* podśadek sądu policji poprawczej 1820, KAZŁ 46; nazwisko utworzone od n. msc. *Lubki*, *Łubki*, dziś *Norwe Łubki* Maz. płoc., gm. Bulkowo (za: SEM cz. 3, s. 102); też od n. msc. *Lubcz* w pow. mogińskim, *Lubcza* w

¹⁰² *Lisy* nazwa dawnej (XVI w.) prywatnej wsi szlacheckiej, dziś w gm. Stawiski.

pow. jędrzejowskim, złotowskim (za: NMK, s. 229) formantem *-cki* [16].

Forma żeńska: Marianna *Lubecka* 1887, KOPEŁ 126.

LUBIŃSKI: Franciszek *Lubiński* wyrobnik 1863, KAZŁ 199; nazwisko utworzone od n. msc. *Lubień* Wlkp., kal., gm. Lisków lub *Lubień*, dziś *Lubień Kujawski*, włoc. (miasto); *Lubieniec*, *Lubienice* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s.103) formantem *-ski* [8].

(LUTOSŁAWSKI) Forma żeńska: Paulina *Lutosławska* 1896, KS 349; nazwisko utworzone najpewniej od *Luto-* od ap. *lut* 'srogi, okrutny, dziki' + *Sławo-*; od psł. *slava*, *slaviti* 'sława, sławić' (za: SEM cz. 1, s. 147, 276) formantem *-ski*.

(LUTOSTAŃSKI) Forma żeńska: Jaddwiga *Lutostańska* 1696, KAŚŁ 176; nazwisko utworzone od n. msc. *Lutostań* (ta od im. *Lutomir*, *Lutosław*) Maz. łomż., gm. Łomża (za: NWHS, s. 139) formantem *-ski* [6].

LUTRZYKOWSKI: Stefan *Lutrzykowski* wyrobnik 1867, KAZŁ 125; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Luther*, ta od im. *Liutheri* lub nowsze 'wyznawca luteranizmu' (za: NP 2, s. 28) formantem *-yk+owski* [33].

LUT(T)O: Franciszek a Pauli *Lutto* 1788, KACŁ 793; Bonawentura Jan *Luto* 1793, KACŁ 1471; nazwisko utworzone od podstawy *lut-*, por. ap. *luty* 'mocny', stp. *lutować się* 'litować się' (za: NP 2, s. 28).

LUXA: Mateusz *Luxa* 1619, LBŁ 1027; nazwisko utworzone może od ap. łac. *lux*, *-cis* 'światło, jasność, blask' (za: SEM cz. 7, s. 66).

Ł

ŁABĘCKI: Józef *Łabęcki* 1866, KAZŁ 112; nazwisko utworzone od n. msc. *Łabędź*, Krpłd. część wsi Dzików, przem. gm. Stary Dzików (za: SEM cz. 3, s.105); też od n. msc. *Łabędy*, *Łabędzie* (za: SHNO 1, s. 209) formantem *-cki* [2].

ŁADA¹⁰³: Paweł *Łada* 1613, MBŁ 1159; nazwisko utworzone od ap. *łada* ‘porządek, rządność’; w wołacz: *łado* ‘jakiś okrzyk, imię rzekomego bożka’ (za: SEM cz. 1, s. 148); też od n. herb. *Łada* (za: SEM cz. 6, s. 31); od n. msc. *Łady* Maz. łomż., gm. Czerwin; *Łady* (*Borowe, Polne*) gm. Zamrów (por. NWHS, s. 139) [83].

ŁAKOMY: Jakub *Łakomy* 1617, LBŁ 726; nazwisko utworzone od ap. *łakomy* (za: SEM cz. 1, s. 149) [1].

Forma żeńska: Urszula *Łakoma* 1615, LBŁ 331.

ŁAPIŃSKI¹⁰⁴: Jan *Łapiński* 1830, KAUL 14; nazwisko utworzone od n. msc. *Łapy* (za: SHNO 1, s. 211) formantem *-ski* [40].

Forma żeńska: Eleonora *Łapińska* 1811, KAZŁ 8.

ŁASKI¹⁰⁵: Kazimierz *Łaski* żołnierz dymisjonowany 1868, KAZŁ 136; nazwisko utworzone od n. msc. *Łas-Toczyłowo* Maz. łomż., gm. Zawady (za: SEM cz. 3, s. 106) formantem *-ki* [2].

¹⁰³ *Łada* de ar *Lady* 1470. HKap., poz. 128.

¹⁰⁴ *Łapa v Łapinski*, Dobra zaś Ich Dziedziczne dawniej Lapticze 1440. 1499. Oblata 1645. HKap., poz. 111.

¹⁰⁵ *Lasski* herbu Prussy 1464. ET: HKap., poz. 102.

ŁAWIŃSKI: Michał *Ławiński* Traktiernik... w Łomży zamieszkały 1829, KAUL 190; nazwisko utworzone od ap. *ławwa* ‘sprzęt domowy służący do siedzenia’, dawniej też ‘kładka; stragan’ (za: NP 2, s. 35) formantem *-ński*.

Forma żeńska: Jadwiga Teresa *Ławińska*, córka Michała *Ławińskiego* 1829, KAUL 190.

ŁAWSKI: Leyba Mejerowicz *Ławski* solarz 1835, APŁ z. 169; Meer Lejbowicz *Ławski* 1896, KS; nazwisko utworzone od n. msc. *Ławsko*, dziś *Ławsk* Maz. łomż., gm. Wąsosz; *Ławy*, ostroł., gm. Rzekuń (za: SEM cz. 3, s. 106) formantem *-i*.

ŁAZO(W)SKI: Ignacy Piotr *Łazowski* sędzia Trybunału Departamentu Łomżyńskiego 1809, KAŚŁ 38; nazwisko utworzone od n. msc. *Łazy* *Podkrojewo*, dziś *Łazy* Maz., ciech., gm. Strzegowo-Osada (za: SEM cz. 3, s. 106) f. formantem *-owski*.

Forma żeńska: Marianna Teofila *Łazowska* 1829, KAUL 229.

ŁEMPICKI//ŁĘPICKI: Albertus *Łempicki* subjudex terratris Lomzensis 1641, HKap. poz. 306; Albertum *Łępicki* judicex terratris Łomzensis 1648, HKap. poz. 202, 306; nazwisko utworzone od n. msc. dawniej wsi szlach. i włośc. *Łempice*, *Łępice*, dziś *Łempice*. Maz. łomż., gm. Wąsosz; *Łempice*, dziś *Łępice*¹⁰⁶, ciech., gm. Pokrzywnica (por. NWHS, s. 140-141) formantem *-ski* [31/3].

¹⁰⁶ „Dom *Łempickich* herbu Junosza” HKap., s. 247.

Forma żeńska: Marianna Scholastyka *Lempicka* 1753, LME 1745.

ŁEPKO(W)SKI: Kazimierz *Łepkowski* 1795, KACŁ 1674; nazwisko utworzone od n. msc. *Łebki* ciech., gm. Strzegowo-Osada (za: NP 2, s. 37) formantem *-ski* [52].

Forma żeńska: Agnieszka *Łepkowska* 1796, KACŁ.

ŁĘKOWSKI: Adam *Łękowski* de Łomża 1568, RTA, s. 232; Joannes et Adam *Łękowszczy* kupcy łomżyńscy 1593, APŁ zbiór Kopicjana; nazwisko utworzone od n. msc. *Łękorowo* Maz. łomż. gm. Grajewo (por.: NWHS, s. 141 [2]).

(ŁĘTOWSKI): Emilia Izabela *Łętowska* 1833, KAUE 115; nazwisko utworzone od n. msc. *Łętowo*, dziś *Łętowo-Dąb* Maz. łomż., gm. Kołaki Kośc. (por. NWHS, s. 141) formantem *-ski*.

(ŁOJEWSKI) Forma żeńska: Agnieszka *Łojewska* 1685, LBŁ 782; nazwisko utworzone od n. msc. *Łoje* Maz. łomż., gm. Radziłów; *Łojewo*, dziś *Łojki* gm. Grajewo (por. NWHS, s. 141-142) formantem *-(ew)ski* [14].

ŁOMŻYCKI: Albert *Łomżycki* 1612, MBŁ 1006; nazwisko utworzone od n. msc. *Łomżycza* Maz. łomż., przedmieścia Łomży (por. SG, t. 5, s. 699) formantem *-ki*.

Forma żeńska: Jadwiga *Lomzicka* 1618, LBŁ 932.

ŁOPI(E)ŃSKI¹⁰⁷: Paweł *Łopinski* kapitan Wojska Liniowego oraz Komendant Gwardyi Narodowej w Mieście Departamentowym Łomży 1809, KAUE 209, 266; nazwisko utworzone od n. msc. *Łopienie* (-Jeże,

-Szelągi, -Zyski), gm. Nowe Piekuty, pow. Wysokie Maz.; n. msc. *Ślasy-Łopieniste*, dziś Szlasy (-Lipno, -Mieszki) Maz. łomż., gm. Rutki-Kossaki, pow. Zambrów (por. NWHS, s. 125, 152) formantem *-ski*.

(ŁOPUSKI) Forma żeńska: Jadwiga *Łopuska* 1869, KAZŁ 266; nazwisko utworzone od n. msc. *Łopuszka Mała*, *Łopuszka Wielka* Krpłd., przem. gm. Kańczuga (za: SEM cz. 3, s. 108); też od n. msc. *Łopusy*, *Łopusze* (za: SHNO 1, s. 215) formantem *-ski* [2].

ŁOSZEWSKI: Grzegorz *Łoszewski* archiwista akt dawnych przy Trybunale w Łomży 1868, KAZŁ 77; Konstanty *Łoszewski* 1879, KOPŁ 73; nazwisko utworzone od ap. *łos* (por. NP 2, s. 41) formantem *-ewski*; też od n. msc. dawnej wsi szlach. *Łosewo* Maz. łomż., gm. Kolno, gm. Grajewo (por. NWHS, s. 142) formantem *-ski* [3].

ŁOŻYŃSKI: Ludwik *Łożyński* były artysta dramatyczny 1867, KAZŁ 131; nazwisko utworzone od n. msc. *Łozina* Kresy Wsch. (za: NP 2, s. 43) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Anna *Łożyńska* mniszka łomżyńskiego klasztoru 1869, KAZŁ 260.

ŁUBA¹⁰⁸: Paulus *Luba* 1561, RTA, s. 404; nazwisko utworzone od ap. stokr. *lub'a* 'rodzaj kory', ap. pol. *łuba* 'twarda kora', 'obwód drewniana, kabłąk', 'koszałka' (za: SHNO 1, s. 216); od n. msc. *Łuby-Kiertany* (-Kurki) Maz. łomż., gm. Miastkowo (por. NWHS, s. 143) [10].

¹⁰⁷ *Łopienski* herbu Jednorożec 1597. HKap., s. 109.

¹⁰⁸ *Luba* herbu Luby 1480. ET; HKap., poz. 99; *Łubowie* Skolimowscy herbu Radwan 1617. HKap., s. 87.

ŁUCZYŃSKI: Jakob¹⁰⁹ *Łuczyński* 1866, KAZŁc 119; nazwisko utworzone od n. msc. *Łuczynce* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 109); też od n. os. *Łucz*, *Łuczyna* (za: NMK, s. 235) formantem *-ski*.

ŁUGOWSKI: Tadeusz *Ługowski* 1618, LBŁ 983; nazwisko utworzone od n. msc. *Ługów* Młp., lub., gm. Jastków (za: SEM cz. 3, s. 109) formantem *-ski* [5].

ŁUKASIE(W)SKI//ŁUKASZEW-SKI: Jakub *Łukasieski* 1808, KAZŁ 42; Eustachy *ks. Łukaszerowski* gwardyan klasztoru Księży Kapucynów 1867, KAZŁ 152; nazwisko utworzone od n. msc. *Łukaszewo*, *Łukaszów* (por. NP 2, s. 44) formantem *-ewski* [12].

Forma żeńska: Katarzyna *Łukasiewska* 1796, KACŁ 1760.

ŁUKASIAK: Mikołaj *Łukasiak* 1887, KOPEŁ 178; nazwisko utworzone formantem *-ak* od por. **ŁUKASIK** [10].

ŁUKASIK: Mateusz *Łukasik* 1749, LMŁ 1495; nazwisko utworzone od im. **ŁUKASZ** formantem *-ik* [4].

ŁUKASZ: *Łukasz* parobek P. Truskowskiego 1737, LMŁ 697; im. *Łukasz*, łac. *Lukas*, prawdopodobnie spieszczenia łac. im. *Lucanus* lub *Lucius* (za: SEM cz. 2, s. 81).

ŁUKOWSKI: Mikołaj *Łukowski* 1654, LBŁ 2921; nazwisko utworzone od n. msc. *Łukowo* Maz., pow. makow.; Włkp., poz., gm. Oborniki; *Łukowo*, pil., gm. Wągrowiec; *Łukowa* Młp., kiel., gm. Chęciny (za: SEM cz. 3, s. 110) formantem *-ski* [1].

Forma żeńska: Agnieszka *Łukowska* 1649, LBŁ 2506.

ŁUNIEWSKI: *Łuniewskiego* dwoje bliźniąt 1740, LMŁ 883; nazwisko utworzone od n. msc. *Łuniewo*, dziś *Łoniewo*, Maz. płoc., gm. Radzanowo (za: SEM cz. 3, s. 110); też *Łuniewo* gm. Klukowo, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 143) formantem *-ski* [10].

Forma żeńska: Anna *Łuniewska* 1741, LBŁ 8.

ŁUPI(E)ŃSKI: Alexander *Łupieński* 1864, KAZŁ 118; Józef *Łupiński* 1869, KAZŁ 96; nazwisko utworzone od n. msc. *Łupianka* pow. biał., gm. Łapy (por. SHNO 1, s. 218) formantem *-ski* [10].

ŁYSY: Piotr *Łysy* 1619, LBŁ 1108; nazwisko utworzone od ap. *Łysy* (za: SEM cz. 1, s. 154).

Forma żeńska: Dorota *Łysa* 1610, MBŁ 470.

ŁYSSAKOWSKI: Jacobus *Łyssakowski* succamerarius Łomzensis 1475, HKap. poz. 317; nazwisko utworzone od n. msc. *Łysaków* Młp., gm. Czermin (za: SEM cz. 3, s. 110) formantem *-ski*.

¹⁰⁹ Dawna forma współczesnego im. *Jakub*.

M

- MACIATOWICZ:** Łukasz *Maciatowicz* 1865, KAZŁ 163; nazwisko utworzone od por. **MACIEJ** formantem *-(at)owicz*.
- MACIEJ:** *Maciej* rybak 1430, ŁT. I 115; im. *Maciej* łac. *Matthias, Matthaeus*, z hebr. 'dar Jahwe' (za: NP 2, s. 50-51).
- MACIEJESKI:** Michał *Maciejeski* sługa prefektury 1810, KAZŁ 382; nazwisko utworzone od n. msc. *Macewo*, dziś *Macew* Wlkp., kal., gm. Gołuchów; *Maciejowice*, siedl., gm. Maciejowice (za: SEM cz. 3, s. 110); też od im. *Maciej* lub n. msc. *Maciejewo* w pow. starogrodzkim, toruńskim (za: NMK, s. 237) formantem *-ski* [40].
- MACKI:** Fabian *Macki* 1879 KOPEŁ 166; nazwisko tworzone od por. **MACIEJ** (za: NP 2, s. 48-49) [17].
- MACIACZEK//MACIACZYK:** Zofia *Maciaczek* 1621, LBŁ 1475; Zofia *Maciaczyk* 1628, LBŁ 334; nazwisko utworzone od por. **MACIEJ** formantem *-ek// -yk*.
- MACIAK:** Anna *Maciak* 1629, LBŁ 610; nazwisko utworzone od im. **MACIEJ** (za: SEM cz. 2, s. 82) formantem *-ak*. [1].
- MACKIEWICZ:** Julian *Mackiewicz* major, dowódca komendy w Łomży 1864, KAZŁ 218; nazwisko utworzone od im. *Macko, Macsko, Maczko* (za: SHNO 1, s. 221) formantem *-ewicz* [7].
- MAGERSKI:** Józef *Magerski* lokaj 1811, KAŚŁ 36; nazwisko utworzone najpewniej od ap. śrwniem. *mager, meger* 'chudy, szczupły' (za: NP 2, s. 54-55) formantem *-ski* [1].
- MAGNUSKI:** Martinus *Magnuski* kupiec łomżyński 1593, APŁ zbiór Kopicjana; nazwisko utworzone od n. msc. *Magnusze*, dziś *Magnusy* Wlkp., sier., gm. Wodzierady (za: SEM cz. 3, s. 111) formantem *-ki*.
- MAGNUSZEWICZ:** Elżbieta *Magnuszewicz* 1746, LMŁ 1225; nazwisko utworzone od n. os. *Magnus* formantem *-ewicz* (za: NMK, s. 239).
- MAGNUSZEWSKI:** Adalbert *Magnuszewski* 1749, LBŁ 588; nazwisko utworzone od n. msc. *Magnuszewo Kotowo*, dziś *Magnuszew Duży* i *Magnuszew Mały* Maz. łomż., ostrol., gm. Szelków (za: SEM cz. 3, s. 111) formantem *-ski*.
- Forma żeńska:** Elżbieta *Magnuszewska* 1744, LBŁ 261.
- MAJEWSKI:** przez *Maiewskich* dziecko zaduszone w łusku 1739, LMŁ 851; nazwisko utworzone od n. msc. *Majewo* w pow. starogrodzkim lub n. os. *Maj* (za: NMK, s. 241) formantem *-ski* [27].
- Forma żeńska:** Marianna *Majewska* 1739, LBŁ 233.
- MAJOROWICZ:** Ruchla *Majorowicz* 1809, KAUŁ 221; nazwisko utworzone od im. hebr. *Meir*; też od niem. n. os. *Maier* 'dzierżawca'; (za: NP 2, s. 56) formantem *-owicz*.
- MAKAREWICZ:** Jan *Makarewicz* 1876, WPRŁ 49; nazwisko utworzone od im. *Makary* z grec. 'szczęśliwy', przejęte od łac. *Macarius* (za: SEM cz. 2, s. 91) formantem *-ewicz* [28].
- MAKARSKI:** Kazimierz *Makarski* 1626, LBŁ 68; nazwisko utworzone od por. **MAKAREWICZ**.

MAKOWSKI: *Makowskiego* żona 1737, LMŁc 714; nazwisko utworzone od n. msc. *Makow*, dziś *Maków Mazowiecki* Maz. (miasto); *Makowo Bure*, dziś *Makowskie* Maz. łomż., gm. Jedwabne; (za: SEM cz. 3, s. 111); też *Makowo* gm. Kobylin Borzymy (por. NWHS, s. 143) formantem *-ski* [78].
Forma żeńska: *Zofia Makowska* 1635, LBŁ 1089.

MAKSYM: Szymon *Maxim* 1699, LBŁ 317; nazwisko utworzone od im. *Maximus*, łac. *maximus*, stopień najwyższy od łac. *magnus* 'wielki' (za: SEM cz. 2, s. 84) [2].

MAKSYMIAK: *Anastazja Maximiak* 1708, LBŁc 1125; nazwisko utworzone od por. **MAKSYM** formantem *-ak*.

MAKSYMOWICZ//MAXIMOWICZ: *Stanisław Maximowicz* 1690, KAŚŁ 80; *Jan Maximowicz* 1698, LBŁ 195; nazwisko utworzone od łac. *maximus* (stopień najwyższy od *magnus* 'wielki') (za: SEM cz. 2, s. 84) formantem *-owicz* od por. **MAKSYM** [6].

MALARZ: *Zofia Malarz* 1608, MBŁ 24; nazwisko utworzone od ap. *malarz* (za: SEM cz. 1, s. 156).
Forma żeńska: *Magdalena Malarzówna* 1690, LBŁ 1162.

MALESZE(W)SKI¹¹⁰//MALESIE(W)SKI: *Thomas Gaspari Maleszewsky* 1613/1614, ASAZ, s. 86; *Ignacy Malesiewski* 1774, KAUE 1309; nazwisko utworzone od n. msc. Młp.: *Maleszowa*, kiel., gm. Pierzchnica; Maz.: *Maliszew-Porkusy*, dziś *Maliszewo-Perkusy*, *Maliszewo Eynki*, łomż., gm. Zawady (za: SEM cz. 3,

s. 112); też od n. msc. *Maleszew*, *Maleszewo*, *Malesze* (za: SHNO cz. 1, s. 224) formantem *-(ew)ski* [9].

Forma żeńska: *Janina Maleszewska* 1767, KAUE 811.

MALEWSKI: *Ignacy Malewski* 1879, KOPEŁ 131; nazwisko utworzone od n. msc. *Malewo* Wilkp. leszcz., gm. Gostyń (za: SEM cz. 3, s. 112) formantem *-ski* [2].

MALIK: *Michael Malik* kupiec łomżyński 1593, APŁ zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone formantem *-ik* od por. **MALC**; też od wsł. *malik* 'dziecko, najmłodszy w rodzinie' (za: SHNO 1, s. 224).

MALINO(W)SKI¹¹¹: *Franciszek Malinowski* 1683, LBŁ 820; *Marcin Malinoski* 1808, KAŚŁ 24; nazwisko utworzone od n. msc. *Malinówka* Krpłd., krośn., gm. Haczów (za: SEM cz. 3, s. 112); od n. os. *Malina* lub n. msc. *Malinowo* (za: SHNO 1, s. 225) formantem *-(ow)ski* [184].
Forma żeńska: *Róża Malinowska* 1601, LBŁ 297.

MALISZE(W)SKI¹¹²: *Antoni Maliszewski* 1789, KACŁ 893; nazwisko utworzone od n. os. *Malisz*, *Małysz* lub od n. msc. *Maliszewow* pow. plockim, lipnowskim (za: NMK, s. 242); od n. msc. *Maliszewo-Perkusy*, -Łynki Maz. łomż. gm. Zawady (por. NWHS, s. 143) formantem *-ski* [33].
Forma żeńska: *Bogumiła Maliszewska* 1809, KAŚŁ 27.

MALON: *Małgorzata Malon* 1721, LBŁ 180; nazwisko utworzone od ap.

¹¹¹ *Malinowski* armor tria cornua 1563. HKap., poz. 86.

¹¹² *Maliszewski* herbu Wawrzęta ats Slepowron 1712. HKap., poz. 91.

¹¹⁰ *Maleszewo* *Maleszewski* herbu Grzymały 1464. ET: HKap., poz. 102.

- mały* lub od im. złożonych typu *Matomir* (za: NP 2, s. 62) formantem *-on*.
Forma żeńska: Marianna *Malonówna* 1730, LBŁ 17.
- MALONOWSKI:** Józef *Malonowski* 1733, LBŁ 337; nazwisko utworzone od n. msc. *Malanów*, *Malanowo* (za: NP 2, s. 59) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Konstancja *Malonowska* 1783, KACŁ 212.
- MAŁASZEWSKI:** Mikołaj *Małaszewski* 1733, LBŁ 61; może nazwisko utworzone od ap. *mały* (za: NP 2, s. 61) formantem *-asz+ewski* [2].
- MAŁEK:** Piotr *Matek* 1613, MBŁc 1252; nazwisko utworzone od członu *Mato-*, *Mał*, *Mały*, *Mała*, *Malec*, *Malc* (za: SEM cz. 1, s. 156) formantem *-ek* [1].
- MAŁGORZATA:** *Małgorzata* żona mieszczanina Świętosława 1434, ŁT. I 208. 1434, ŁT. I 218; nazwisko utworzone od im. łac. *Margarita* ‘perła’, wyrazu poch. orient. (za: SEM cz. 2, s. 84).
- MANKIEWICZ:** Natalia *Mankiewicz* 1866, KAZŁ 162; nazwisko utworzone od n. os. *Mank*//*Mańko* (za: SHNO 1, s. 227) formantem *-ewicz* [5].
- MAŃKOWSKI:** Laurenty *Mańkowski* 1604, LBŁ 575; nazwisko utworzone od n. msc. *Mańkowo* Wlkp., wieś w dawnym pow. kalis., dziś zaginiona (za: SEM cz. 3, s. 113) formantem *-ski* [1].
- MARCHEWKA:** Kuszal Danielowicz *Marchewka* wyrobnik 1834, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *mar-chewka* (za: SEM cz. 1, s. 158) [2].
- MARCIN:** *Marcin*, parobek u Sikorskiego 1696, LMŁ 9; im. *Marcin*, łac. *Martinus*, utworzone od n. bóstwa rzym. *Mars* (za: SEM cz. 2, s. 86).
- Forma żeńska:** *Marcinówny* ze szkoły dziecięcej 1706, LMŁ252.
- MARCINKIEWICZ:** Michał *Marcinkiewicz* 1732, LBŁ 50; nazwisko utworzone od por. **MARCIN** formantem *-(ki)ewicz* [5].
Forma żeńska: Franciszka *Marcinkiewiczówna* 1809, KAZŁ 247.
- MARCINOWSKI:** Bolesław Dionizy *Marcinowski* pisarz w fabryce 1875, KAŚŁ 21; nazwisko utworzone od n. msc. *Marcinkowice*, *Marcinowice*, dziś *Marcinowice* Młp., kiel., gm. Kozłów; *Marcinkowice*, *Marcinowice*, dziś *Marcinkowice*, kiel., gm. Charsznica (za: SEM cz. 3, s. 113) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Anna *Marcinowska* wyrobница 1865, KAZŁ 193.
- MARCJANIK:** Petronela *Marcjanik* 1730, LBŁc 95; nazwisko utworzone od łac. im. *Marcianus*, dawniej *Marcyjan* (od łac. *Martianus*) (za: NP 2, s. 68) formantem *-ik*.
Forma żeńska: Katarzyna *Marcyjanikówna* 1749, LMŁ 1445.
- (MARCZEWSKI)** Forma żeńska: Alexandra *Marczewska* wyrobница 1866, KAZŁ 177; nazwisko utworzone od n. os. *Marcz* < *Marek* lub n. msc. *Marczewskie* pow. odolanowskim (za: NMK, s. 245) formantem *-(ew)ski*.
- MARC(Z)AK:** Jakuba *Marcaka dicti Biały* córka Katarzyna 1750, LMŁc 1544; nazwisko utworzone od im. *Marek* formantem *-ak* (za: NMK, s. 244) [8].
- MARCZYK:** Abram Szmulowicz *Marczyk* rzeźnik 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od *Marczyk*, formy im. *Marek*, z łac. *Marcus* o niewyjaśnionej etymologii. Wywodzi się je np. od italskiego boga wojny

Marsa (za: SEM cz. 2, s. 87) formantem *-yk* [8].

Forma żeńska: Etkka z Herszkow Szmulowa *Marczykowa* 1828, APŁ z. 169.

MARGELSKI//MARGIELSKI: Szymon *Margelski* 1749, LMŁ 1475; nazwisko utworzone od stp. *margać* ‘machać ogonem (o zwierzęciu)’ lub od im. *Małgorzata* (za: NP 2, s. 69) formantem *-el+ski*.

Forma żeńska: Anastazja *Margielska* 1738, LBŁ 185.

MARCATOR: Bartłomiej *Marcator* 1637, LBŁ 1379; nazwisko utworzone od ap. łac. *mercator*, *-oris* ‘kupiec’ (za: NP 2, s. 85).

MARKIEWICZ: Karol *Markiewicz* chirurg drugiego rzędu 1865, KAZŁ 61; nazwisko utworzone od n. os. *Marek* (za NMK, s. 246) formantem *-ewicz* [3].

MARKOWICZ: Małgorzata *Markowicz* 1616, LBŁ 528; nazwisko utworzone od im. *Marek* łac. *Marcus* o niewyjaśnionej etymologii, wywodzi się je m. in. od italskiego boga wojny *Marsa* (za: SEM cz. 2, s. 87) formantem *-owicz*.

MARKOWSKI: Łukasz *Markowski* 1686, KAŚŁ 8; nazwisko utworzone od n. msc. *Marki* Maz. łomż., gm. Kolno; *Mareckie* gm. Grajewo; *Markowo* gm. Nowe Piekuty, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 144) *Markowice* Wlkp., pozn., gm. Kleszczewo; *Markowice* Młp. częst., gm. Koziegłowy (za: SEM cz. 3, s. 113); formantem *-ski* [14].

Forma żeńska: Krystyna *Markowska* 1797, KACŁ 1890.

MASIEJCZYK: Adam *Masiejczyk* żołnierz urlopowany 1874, KAŚŁ 14;

nazwisko utworzone od im. *Mojżesz* (za: NP 2, s. 112) formantem *-cz+yk* [1].

MASŁOWSKI: Grzegorz *Masłowski* 1767, KAUL 764; nazwisko utworzone od n. msc. *Masłowo* Wlkp., pozn., gm. Dolks; *Masłowice*, sier., gm. Wieluń; *Masłowice*, piotr., gm. Masłowice; *Masłow*, dziś *Masłów Pierwszy* i *Drugi* Młp., kiel., gm. (za: SEM cz. 3, s. 114) formantem *-ski* [13].

Forma żeńska: Anastazja *Masłowska* 1768, KAUL 856.

MASTALERZ: Katarzyna *Mastalerz* 1611, MBŁ 861; nazwisko utworzone od ap. *masztalerz* ‘stajenny’ (za: SHNO 1, s. 231).

Forma żeńska: Dorota *Mastlerzowna* 1619, LBŁ 1010.

MASTELSKI: Wielmożny Wincenty *Mastelski* (w rejestrze: *Mastalski*) Lekarz Obwodowy 1841, KUŁ 92; nazwisko utworzone od por. **MASTALERZ** formantem *-ski* [4].

MAŚLIŃSKI: Alexander *Masliński* 1865, KAZŁ 214; nazwisko utworzone od ap. *masło*, psł. *masło* (za: SEM cz. 1., s. 159) formantem *-iński* [3].

Forma żeńska: Antonina *Maslińska* 1868, KAZŁ 243.

MATERNA: Adolf *Materna* 1875, KAŚŁ 64; nazwisko utworzone od łac. *maternus* ‘pochodzący od matki, macierzyński’, żeński odpowiednik im. *Maternus* (za: SEM cz. 2, s. 89).

MATLACZYK: Albert *Matlaciak* 1645, LBŁ 2183; nazwisko utworzone od ap. słowac. *matlák* ‘głupkowaty człowiek’ (za: NP 2, s. 77) formantem *-yk*.

MATLAK//MATŁAK: Stanisław *Matlak* 1622, LBŁ 1742; Łukasz *Mattak* 1652, LBŁ 2818; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im.

- Maciej* > *Mat-la* (za: SEM cz. 2, s. 82) formantem *-ak* [14].
- MATULEWICZ:** Jan *Matulewicz* na służbie będący 1821, KAZŁ 77; nazwisko utworzone od im. *Matul* (*Maciej, Mateusz*) (za: SHNO 1, s. 232) formantem *-ewicz* [2].
- MATUSIEWICZ:** Anastazja *Matusiewicz* 1834, KAUŁ 19; nazwisko utworzone od im. *Matusz* (za: NMK, s. 248) lub od por. **MACIEJ** (*Mateusz, Matyjasz*) (za: SEM cz. 2, s. 81 – 82) formantem *-ewicz* [5].
- MATUSZAK:** Berta *Matuszak* panna córka mieszczanina miasta Łomża Augusta 1879, AUPŃT 25a; nazwisko utworzone od por. **MATUSIEWICZ** (za: NP 2, s. 52) formantem *-ak*.
- MATUSZE(W)SKI:** Piotr *Matuszewski* 1797, KACŁ 2009; nazwisko utworzone od por. **MATUSIEWICZ** formantem *-ewski* [34].
Forma żeńska: Jadwiga *Matuszewska* 1739, LBŁc 241.
- MATYS:** *Matys* poddany 1696, LMŁc 15; nazwisko utworzone od n. os. *Matys*, ta od por. **MACIEJ** (za: SEM cz. 2, s. 89) [1].
- MATYSZCZYK:** Ignacy *Matyszczyk* 1864, KAZŁ 88; Aleksandra *Matyszczyk* 1876, WPRŁ 201; nazwisko utworzone od por. **MATUSIEWICZ** formantem *-czyk*.
- MATYSZEWICZ:** Stanisław *Matyszewicz* 1830, KAUŁ 106; nazwisko utworzone od por. **MATUSIEWICZ** formantem *-ewicz*.
Forma żeńska: Maryanna *Matyszewska* 1841, RRŁ 9.
- MATYSZE(W)SKI//MATYSIEWSKI:** Kacper *Matyszewski* 1748, LBŁc 474; Benedykt *Matysiewski* 1749, LMŁc 1453; nazwisko utworzone od n. msc. *Matyski, Matyszki* (za: SHNO 1, s. 233) formantem *-ewski* [32].
Forma żeńska: Petronela *Matyszewska* 1751, LBŁc 801.
- MĄCZKA:** Marianna *Mączka* 1729, LBŁc 43; nazwisko utworzone od ap. *mąka* (za: SEM cz. 1, s. 160) formantem *-ka* [2].
Forma żeńska: Zofia *Mączczyzna* 1747, LMŁ 1327.
- MĄDRY:** *Mądry* mieszczanin 1439, ŁT. I 310; nazwisko utworzone od ap. *mądry* (za: SEM cz. 1, s. 160); ap. *mądry* 'szczwany, chytry, przebiegły' też 'znachor' (za NMK, s. 249) [2].
- MEJEROWICZ:** Hirszk *Mejerowicz* 1820, KAZŁ 27; Jona *Mejerowicz* wyrobnik 1840, APŁ z. 169; nazwisko utworzone prawdopodobnie od żyd. im. *Meer* (za: AŻP, s. 57) lub śrwniem. *meier, meiger* 'dzierżawca, zarządca, gospodarz' (za: SEM cz. 5, s. 172) formantem *-owicz*.
Forma żeńska: Mała z Zelkow *Mejerowiczowa* Abramowa Wrona 1828, APŁ z. 169.
- MELCER:** Regina Aloiza *Melcer* 1833, KAUŁ 173; nazwisko utworzone od śrwniem. ap. *melzer* 'śłodownik' (za: SEM cz. 5, s. 173).
- MEYER:** Krystyan *Mejer* gospodarz 1809, KAUŁc 264; nazwisko utworzone od żyd. im. *Meer* (za: AŻP, s. 57) lub śrwniem. *meier, meiger* 'dzierżawca, zarządca, gospodarz' (za: SEM cz. 5, s. 172).
- MEŻEŃSKI//MEŻYŃSKI:** Paweł *Mężenski* 1685, LBŁ 863; nazwisko utworzone od n. msc. *Mężenino*¹¹³

¹¹³ „Mieszka tu drobna szlachta; starożytnie gniazdo

Antiqua, dziś *Mężenin* Maz. łomż., gm. Śniadowo (za: SEM cz. 3, s. 115) formantem *-ski* [4].

Forma żeńska: Marianna *Mężeńska* 1687, LBŁ 1008.

MIARKA: Anna *Miarka* 1609, MBŁ 383; nazwisko utworzone od ap. *miara*, *mierzyc* (za: SEM cz. 1, s. 161) formantem *-ka* [7].

MIAROWSKI: Leon *Miarowski* 1864, KAZŁc 175; nazwisko utworzone od por. **MIARKA** (za: NP 2, s. 87) formantem *-owski*.

MIASOTA: Marcin *Miasota* rajca 1468, ŁT. II 530; może nazwisko utworzone od ap. *mięso*. Nazwa niejasna.

MICHACKI: Walenty *Michacki* 1612, MBŁ 933; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **MICHAJŁOW** formantem *-cki*.

Forma żeńska: Dorata *Michacka* 1639, LBŁ 1517.

MICHAJŁOW: Nikita *Michajłow* syn Michała Strażnik Ziemskiej Straży miasta Łomża 1878, AUPŚT 5; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. *Michał*, od hebr. *mikha'el* 'któż jest jak Bóg', łac. *Michael* (za: SEM cz. 2, s. 91) formantem *-ow*.

Forma żeńska: Tekla *Michajłowa* córka szeregowego Łomżyńskiego szpitala Wojskowego Finagena zmarła od puchliny wodnej 1862, AZPŚT 6a.

MICHALAK: Krystyna *Michalak* 1738, LBŁc 152; nazwisko utworzone od im. **MICHAJŁOW** (za: NMK, s. 252) formantem *-ak* [31].

MICHALSKI: Łukasz *Michalski* 1740, LBŁ 324; nazwisko utworzone od

n. msc. *Michalino* Wlkp., część wsi Dobierzyn, pozn., gm. Buk (za: SEM cz. 3, s. 116) [32].

MICHAŁO(W)SKI: Alexander *Michałowski* 1830, KAULc 9; nazwisko utworzone od n. msc. *Michałowice* płoc., gm. Góra Św. Małgorzaty; *Michałowice* Młp., krak., gm. Michałowice; *Michałowice* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 116) formantem *-ski* [20].

Forma żeńska: Leja *Michałowska* 1896, KS.

MICHAŁUSZKA: Moskal *Michałuska* włóczęga 1810, KAZŁ 258; nazwisko utworzone formantem *-uska* od por. **MICHALAK**.

MIECZKOWSKI¹¹⁴: Marcin *Mieczkowski* 1640, LBŁ 1726; nazwisko utworzone od n. msc. *Mieczki*, dziś *Mieczki Czarne* Maz. łomż.: gm. Jedwabne; *Mieczki*, dziś *Mieczki Suchołaszczki*, gm. Stawiski; *Mieczki* pow. łomż., gm. Rutki; *Mieczki Pozimaki*, dziś *Mieczki Poziemaki* ostrol., gm. Troszyn (za: SEM cz. 3, s. 116) formantem *-owski* [134].

Forma żeńska: Eufamia *Mieczkowska* 1639, LBŁ 1541.

MIECZNIK: Marcin *Miecznik* 1610, MBŁ 628; nazwisko utworzone od ap. *miecznik* 'wyrabiający miecze' lub 'urzędnik dworski noszący miecz' (za: SEM cz. 1, s. 162).

MIECZNIKOWSKI: Stanisław *Miecznikowski* 1690, LBŁ 1189; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **MIECZNIK** formantem *-owski* [7].

Mężeńskich, wspomniane w aktach w 1423 roku"; por. SG, t. 6., s. 281.

¹¹⁴ *Mieczkowski* herbu Buyno 1475; HKap., poz. 156; *Mieczkowski* herbu Pierszchały 1577. HKap., poz. 88.

MIEDZIAK: *Miedziakow* dziecię 1701, LMŁ 122; nazwisko utworzone może od ap. *miedziak* ‘1. moneta miedziana; 2. miedziany kocioł’ (za: SW I, s. 655).

MIELCAREK: Balbina *Mielcarek* 1864, KAZŁ 183; Joachim *Mielcarek* 1864, KAZŁ 208; nazwisko utworzone od ap. śrwniem. *melzer* ‘śłodownik’, ‘piwowar’ (za: SEM cz. 5, s. 174) formantem *-ek*.

MIERKOWSKI: Fabian *Mierkowski* 1641, LBŁ 1752; nazwisko utworzone od ap. *miara*, *mierzyc* (za: SEM cz. 1, s. 161) formantem *-owski*.

Forma żeńska: Marta *Mierkowska* 1695, KAŚŁ 150.

MIERZEJEWSKI¹¹⁵: Stanislaus *Mierzejewski* f. relictæ Stanisłai Gorski 1573, RTA, s. 265; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. os. *Mierzeja* od ap. *mierzeja* ‘wał ziemny, wyspa’. N. ta daje się zrekonstruować na podstawie n. ter. *Mirzejewo*, dziś *Mierzejewo*, las oraz okolica szlachecka, np. *Borowce-Mierzejewo* Maz. łomż., pow. ostroł. (za: SEM cz. 6, s. 34) formantem *-(ew)ski* [110].

Forma żeńska: Zofia *Mierzeiewska* 1611, MBŁ 753.

(MIESZKOWSKI) Forma żeńska: Kamilla *Mieszkowska* 1865, KAZŁ 258; nazwisko utworzone od n. msc. *Mieszki*, dziś *Mieszki Bursy*, *Mieszki Kuligi*, *Mieszki Leśniki* Maz., ciech., gm. Winnica (za: SEM cz. 3, s. 117); też *Ślasy-Mieszki*, dziś *Szlasy* (-Lipno, -Łopieniste) Maz. łomż., gm. Rutki-Kossaki, pow. Zambrów (za: NWHS, s. 152) formantem *-owski* [6].

MIKLASZEWSKI: Walenty *Miklaszewski* asesor Trybunału Departamentu Łomżyńskiego 1809, KAUEŁ 183; nazwisko utworzone od im. *Mikołaj* (*Miklasz*) z grec. *Nicolaos* (‘zwycięstwo’ + ‘lud, ludzie, wojownicy’) (za: SEM cz. 2, s. 92) formantem *-ewski* [3].

MIKOŁAJCZUK: Szymon *Mikołajczuk* żołnierz Kałużyńskiego Pułku Piechoty 1865, KAZŁ 168; nazwisko utworzone od por. **MIKLASZEWSKI** formantem *-czuk*.

MIKUCCI¹¹⁶: Alexander *Mikucci* pisarz prywatny 1866, KAZŁ 109; nazwisko utworzone od formy im. *Mikołaj* < *Mikuc*, *Mikuta* (za: SHNO 1, s. 242) formantem *-cki* [6].

Forma żeńska: Marianna *Mikucka* 1685, LBŁ 872.

MIKULSKI: Woyciech *Mikulski* 1833, KAUEŁ 81; nazwisko utworzone od n. msc. *Mikulice* Wlkp. koniń., gm. Dobra (za: SEM cz. 3, s. 118) lub od n. msc. *Mikulicze*, *Mikul-Horodok*, *Mikulin* (za: SHNO 1, s. 242); też od n. os. *Mikuta* – formy im. *Mikołaj* (za: NMK, s. 256) formantem *-ski* [4].

Forma żeńska: Wiktorya *Mikulska* 1829, KAUEŁ 165.

MILBERG: Aniela Maria Sabina *Milberg* 1865, KAZŁ 149; nazwisko utworzone od im. *Mild* ‘szczodry, dobry, łaskawy’ + niem. ap. *Berg* ‘góra’ (za: NP 2, s. 99) [2].

MILER/MILLER: Karol Jan Franciszek *Miler* 1829, KAUEŁ 185; Jan *Milner* 1831, KAUEŁ 115; Juliusz *Miller* wyrobnik 1864, KAZŁ 187; Nochim

¹¹⁵ *Mierzejewscy* de Mierzeiewo Tomaszce Dctq Ostrol. herbu Szeliga 1675. HKap., poz. 104.

¹¹⁶ *Mikuta* herbu Buyno 1471, 1472; HKap.; s.156; *Micuta* herbu Buyno. 1472. 1474. 1475. 1476. HKap., poz. 156; *Micuta* herbu Buyno 1487. HKap., poz. 156.

Miller 1896, KS; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Miller*, *Müller* 'młynarz' (za: NMK, s. 257) [16].

MIL(DEWSKI)¹¹⁷: Martinus et Mathias *Mylewsczy* de Lomza 1544, RTA, s. 18; Stanislaus *Miliewski* de Lomza 1575, RTA, s. 351; nazwisko utworzone od n. msc. *Milewo* Maz. łomż., gm. i pow. Łomża; gm. Szczuczyn, pow. Grajewo; *Milewo-Gałązki* gm. Grabowo, pow. Kolno; *Milewo* (-*Łosie*, -*Tosie*, *Wielkie*) gm. Troszyn, pow. ostroł. (gniazdo *Milewskich*); *Milewo Zabielne* gm. Kobylin Borzymy, pow. Wysokie Maz. (za: NWHS, s. 146-147); też *Milewo* Maz.: pow. sierp., gm. Koziegłowy; pow. płoń., gm. Sochocin, n. msc. *Milewo* (-*Brzegedy*, -*Bylice*, -*Gawory*, -*Kulki*, -*Lesne*, -*Rączki*, -*Ruszczyny*, -*Szwejski*, -*Byki*, -*Zabiele*, -*Żółtki*) pow. ciechan., gm. Zalesie¹¹⁸ (por. SG, t. 6, s. 424) formantem *-ski* [90].

Forma żeńska: Barbara *Milewska* 1599, LBŁ 158.

MILKE: Emilia Karolina *Milke* 1832, KAUL 112; nazwisko utworzone od ap. *milknąć* (por. NP 2, s. 100).

MILASZEWSKI: Franciszek *Milaszewski* weteran 1811, KAZŁ 7; nazwisko utworzone od n. msc. *Miłoszowice* tarnob., gm. Bogoria (za: NP 2, s. 100) [8].

MIŁOS(IEK): Jakub *Miłosiek* żołnierz czasowo urlopowany 1871, KAŚŁ 48;

nazwisko utworzone od ap. *miły*, od im. złożonych typu *Miłobor*, *Miłostaw* (za: NP 2, s. 101) formantem *-osi+ek* [18].

MIŁOWSKI: Martinus *Myłowski* de Lomza 1546, RTA, s. 331; nazwisko utworzone od n. msc. *Miłowanie* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 119); też od n. msc. *Miłowice* w pow. koziel. (za: NMK, s. 257) formantem *-ski* [1].

MIODOWNIK: Jacobus *Miodownik* kupiec łomżyński 1593, APŁ zbiór Kopicjana; nazwisko utworzone od ap. *miód*, *miodowy* formantem *-(ow)nik*.

(MIODUSZEWSKI)¹¹⁹ Forma żeńska: Marta *Mioduszevska* 1863, KAZŁ 7; nazwisko utworzone od n. msc. *Miodusy* (za: SHNO 1, s. 245); wsie szlach. *Miodusy* (-*Litwa*, -*Staszkowięta*, -*Stok*, *Wielkie*) gm. Wysokie Maz. (por. NWSH, s. 130) formantem *-ewski* [61].

MIOTEŁKA: Elżbieta *Miotetka* 1618, LBŁ 955; nazwisko utworzone od ap. *miotła* (za: SEM cz.1, s. 166) formantem *-ka*.

MISIEWICZ: Felix *Misiewicz* 1809, KAZŁ 173; nazwisko utworzone od im. *Mis*, *Misz* (*Michał*) (za: SHNO 1, s. 245) formantem *-ewicz* [5].

MŁAWSKI: Mateusz *Mławski* 1615, LBŁ 241; nazwisko utworzone od n. msc. *Mława* Maz., ciech. (miasto) (za: SEM cz. 3, s. 120) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Katarzyna *Mławska* 1617, LBŁ 788.

MŁYNARCZYK: Jakub *Młynarczyk* 1614, LBŁ 100; nazwisko utworzone od ap. *młynek*, *młynarz*, *młynarczyk* (za: SEM cz. 1, s. 168) [20].

¹¹⁷ *Mylewski* herbu Buyny 1462. ĘT: HKap., poz. 101; *Miliewski* herbu Buyny 1476. 1489. HKap., poz. 156; *Milewski* herbu Slepowrony 1555. ĘT: HKap., poz. 133; *Milewski* de Milewo Tosie herbu Slepowron 1604. HKap., poz. 124; *Milewski* herbu Slepowron de Milewo a Trzciane 1686. HKap.; s.112.

¹¹⁸ Teren zamieszkały przez licznie rozrodzoną drobną szlachtę; por. SG, t. 6, s. 424.

¹¹⁹ *Mioduszevski* de Miodusze Mikołaiowięta parva Brok herbu Topor 1603. HKap., s. 90.

MEYNARZ: Albert *Młynarz* 1629, LBŁ 465; nazwisko utworzone od ap. *młynarz* (za: SEM cz. 1, s. 168).

MOCARSKI: Maciei *Mocarski* 1841, RRŁ 121; nazwisko utworzone od Maz. n. msc. *Mocarze* wsie szlach., gm. Jedwabne (za: NWHS, s. 61) formnatem *-ski* [28].

Forma żeńska: Marianna *Mocarska* 1878, KOPEŁ 63.

MODRZEWSKI: Hieronimus *Modrzewski* 1560, RTA, s. 155; nazwisko utworzone od n. msc. *Modrze* Wilkp., pozn., gm. Stęszew; *Modrzewie*, pil., gm. Domasławek (za: SEM cz. 3, s. 122) formantem *-(ew)ski*.

MODZELE¹²⁰: Albertus *de Modzele* 1469, ET. III 41; Paweł *de Modzele* 1619, LBŁ 1008; nazwisko utworzone od n. msc. *Modzele* por. **MODZELEWSKI**.

MODZELE(W)SKI: Tomasz Mikołaj *Modzelewski* 1790, KACŁ 1127; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *modzel* 'stwardnienie, zgrubienie skóry, odcisk' (za: SHNO 1, s. 248; SEM cz. 1, s. 169) formantem *-ewski*; też od n. rod. *Modzel*, *Modzele* (SEM t. 6, s. 34); n. msc. *Modzele-Górki* Maz. łomż., gm. Rutki-Kossaki; *Modzele* gm. Grajewo; *Stare Modzele*, *Modzele-Wypychy* gm. Łomża (por. NWHS, s. 148-149); n. msc. *Modzele* Maz., pow. płoń., gm. Modzele (por. SG, t. VI, s. 575) formantem *-ewski* [176].

Forma żeńska: Franciszka *Modzelewska* 1689, LBŁ 1068.

MOJŻESZ: Katarzyna *Mojzesz* 1680, LBŁ 507; nazwisko utworzone od

im. *Mojżesz* – im. poch. heb. lub egip. o niewyjaśnionej etymologii; istnieje wiele hipotez; szukano związku z egipskim *msj* 'urodzić', arabskim *m-w-sz* 'dziecię nowo narodzone', koptyjskim *mo* 'woda' i *usza* 'wydobyć', hebrajskim *naszach* 'wyciągnąć z wody' (za: SEM cz. 2, s. 95).

Forma żeńska: *Mojzeszka* Stara 1710, LMŁ 325; Roza *Mojżeszowna* 1819, KAŚŁ 7.

MOLITOR: Zofia *Molitor* 1622, LBŁ 1684; nazwisko utworzone od ap. łac. *molitor*, *-oris* 'cieśla, budowniczy' (za: NP 2, s. 114).

MONASTERSKI: Filip *Monasterski* 1782, KACŁ 162; nazwisko utworzone od n. msc. *Monasterzyska* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 122) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Elżbieta Józefata Julianna *Monasterska* 1784, KACŁ 345.

MONCZEK: Izrael *Monczek* 1896, KS; nazwisko utworzone od podstawy *mąk-//męk-*, por. ap. *mąka*, *męka*, *męczyc*; też *mączczar* 'handlarz mąką' (za: NP 2, s. 80) formantem *-ek* [2].

MORAWSKI: Mikołaj *Morawski* 1819, KAŚŁ 1; nazwisko utworzone od n. msc. *Mory* Maz., ciech., gm. Pokrzywnica; *Murawy*, *Morawy*, dziś część wsi *Morawy Wielkie*, ostroł., gm. Krzynowłoga Mała (za: SEM cz. 3, s. 123) formantem *-ski* [2].

Forma żeńska: Karolina *Morawska* 1868, KAŚŁ 35.

(MORDASZEWSKI) Forma żeńska Marianna *Mordaszewska* 1871, KAŚŁ 26; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *mordarz* 'morderca' lub im. bibl. *Mordokai* (za: NMK, s. 264); *Mordokai* – im. żyd. *Morduchaj*, *Mordechaj* (za: SHNO 1, s. 250) formantem *-ewski* [1].

¹²⁰ *Modzel* de ar Pyaseczna 1471. HKap., s. 128; *Modzel* de ar Sokola 1473. HKap., poz. 142; *Modzel* herbu Modzele 1487. HKap., s. 156.

MORTEK//MORTKO: Gitta *Mortkowna* 1819, KAŚŁ 4; nazwisko utworzone od żyd. im. *Mordechaj* (*Mortko*) (za: AŻP, s. 154).

MORTKOWICZ: Herszk *Mortkowicz* arendarz 1809, KAUL 240; nazwisko utworzone od por. **MORTEK//MORTKO** (za: AŻP, s. 154) formantem *-owicz*.

Forma żeńska: Sprynca *Mortkowiczówna* 1808, KAZŁ 46.

MOSKAL: Jan *Moskal* 1614, LBŁ 75; nazwisko utworzone od ap. *moskal* m. in. '1. człowiek dużo jedzący, żarłok'; 2. 'placек owsiany'; też od n. etn. *Moskal* (za: NMK, s. 264).

MOSSEL: Łukasz *Mossel* 1738, LMŁ 735; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. na *Mo-*, typu *Mojstaw* (por. NP 2, s. 118) lub formantem *-el*.

MOSZCZYŃSKI//MOSZCZEŃSKI//MOŚCIŃSKI: Aleksander *Moszczyński* 1696, LBŁ 92; Walentego *Moszczeńskiego* synacek Woyciech 1706, LMŁ 227; Kazimierz *Moscinski* 1730, LBŁ 81; nazwisko utworzone od n. msc. *Moszczenica* pow. piotr.; n. herald. (za: SEM cz. 6, s. 35) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Petronela *Moscinska* 1731, LBŁ 180.

MOSZEK: Elka z *Moszkow*, żona Herszka Berkowicza Brokowczyka, 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone najpewniej od żyd. im. *Mojżesz* (*Moszko*, *Mosko*, *Mosze*, *Moses*) (za: AŻP, s. 58, 155) lub od por. **MOSSEL** (za: NP 2, s. 118) [4].

Forma żeńska: Etta *Mośkowna* 1819, KAŚŁ 29.

MOSZKOWICZ: Rafał *Moszkowicz* 1808, KAŚŁ 6; nazwisko utworzone formantem *-owicz* od por. **MOSZEK**.

Forma żeńska: Rachla *Moszkowiczówna* 1810, KAŚŁ 75.

MOŚCICKI: Kazimierz *Mościcki* 1867, KAZŁ 89; nazwisko utworzone od n. msc. *Gołasze-Mościckie* (*-Dąb*), gm. Kulesze Kośc., pow. Wysokie Maz. (NWHS, s. 111); n. msc. *Mościska* Wlkp., pil., gm. Wysoka (za: SEM cz. 3, s. 124) formantem *-cki* [26].

Forma żeńska: Antonina *Moscicka* 1831, KAUL 171.

MOŚCI(E)ŃSKI: Laurenty *Moscinski* 1703, LBŁ 692; może nazwisko utworzone od por. **MOSZCZYŃSKI** formantem *-yński*.

Forma żeńska: Agnieszka *Moscinska* 1687, LBŁ 1029.

MROCZEK¹²¹: Marianna *Mroczek* 1725, LBŁc 382; nazwisko utworzone od ap. *mrok* 'zmierzch'; *mroczek* 'gatunek nietoperza' (za: SHNO 1, s. 253); też od n. msc. *Mroczi-Kamienny Stok*, dziś *Mroczi Maz. łomż.*, gm. Przytuły (por. NWHS, s. 149) formantem *-ek*.

MROCZKO: Julian *Mroczo* 1868, KAZŁ 27; nazwisko utworzone od *Mrocze-*; ap. *mroczyć* 'ściemniać się, chmurzyć' (za: SEM cz. 1, s. 172); por też **MROCZEK** formantem *-ko*.

MROCZKOWSKI: Benedykt *Mroczkowski* 1692, KAŚŁ 110; nazwisko utworzone od n. msc. *Mroczi Maz. łomż.*, gm. Przytuły (por. NWSH, s. 149) formantem *-ski* [43].

Forma żeńska: Rozalia *Mroczkowska* 1754, LMŁ 1844.

MROZEWSKI: Mateusz *Mrozewski* 1705, LBŁ 858; nazwisko utworzone od n. msc. *Mrozy Maz.* (kilka wsi) (za: NP 2, s. 119) formantem *-wski*.

¹²¹ *Mroczek* herbu Kosciesche 1524. HKap.; s. 116.

- MROZOWICZ:** Joszko *Mrozowicz* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *mroz*, *mróz* (za: SEM cz. 1., s. 172) formantem *-owicz*.
Forma żeńska: Estera Meierowa *Mrozowiczowa* wyrobnica 1828, APŁ z. 169.
- (MROZOWSKI)** Forma żeńska: Joanna *Mrozowska* wyrobnica 1867, KAZŁ 40; nazwisko utworzone od por. **MROZEWSKI** [5].
- MRÓWCZYŃSKI:** Antoni Felix *Mrowczyński* 1832, KAUL 56; nazwisko utworzone od podstawy *mrow-*, np. por. ap. *mrówka* (za: NP 2, s. 119) formantem *-yński*.
Forma żeńska: Leopoldyna Serafina *Mrowczyńska* 1830, KAUL 197.
- MRÓWKO:** Jan *Mrówko* syn Karola szeregowy Łomżyńskiego lazaretu miejskiego 1896, AMPsT 3; nazwisko utworzone od por. **MRÓWCZYŃSKI** [7].
- MSZCZONOWSKI:** Andreas *Mszczonowski* de Lomza 1573, RTA, s. 285; nazwisko utworzone od n. msc. *Mszczonów* Maz., skiern. (miasto) (za: SEM cz. 3, s. 124) formantem *-ski*.
- MŚCICH:** Joachim *Mscich* 1640, LBŁ 1654; nazwisko utworzone od *Mści-*, *Mśc-ich*, to od ap. *mścić się* ‘wymierzać karę, brać odwet’ (za: SEM cz. 1, s. 172-173); por. też **MŚCICHOWSKI**.
- MŚCICHOWSKI:** Piotr *Mścichowski* 1637, LBŁ 1331; nazwisko utworzone od n. msc. *Mścichy* Maz. łomż, gm. Radziłów (por. NWHS, s. 149) formantem *-owski* [28].
- MŚCIGNIEW:** *Mścigniew* dawny rajca 1467, ET II 422; nazwisko utworzone od im. złożonego *Mści-* + *Gniewo-* (za: SEM cz. 1, s. 77, 172-173).
- MUCHA:** Kacper *Mucha* 1613 B, LBŁ 38; nazwisko utworzone od ap. *much* (za: SEM cz. 1, s. 173) [6].
- MUCHARSKI:** Jan *Mucharski* 1868, KAZS 186; nazwisko utworzone od n. msc. *Mucharz* biel., gm. Mucharz (za: NP 2, s. 124) formantem *-ski* [5].
- MUCZYŃSKI:** *Muczyński* 1896, KS; nazwisko utworzone od ap. *muczyć* ‘mówić niewyraźnie’ (za: NP 2, s. 124) formantem *-yński* [1].
- MULARZ:** Łukasz *Mularz* 1608, MBŁ 191; nazwisko utworzone od ap. *mularz*, *murarz* (za: NMK, s. 267).
- MULARZEWICZ:** Adam *Mularzewicz* 1887, KOPL 171; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **MULARZ** formantem *-ewicz*.
- MURACH:** Rozalia *Murach* 1863, KAZŁc 111; nazwisko utworzone od ap. *mur* (za: NP 2, s. 125) formantem *-ach* [1].
Forma żeńska: Rozalia *Murachowa* 1869, KAŚŁ 24.
- MURA(W)SKI:** Michał *Murawski* 1810, KAZŁ 355; Henryk *Muraski* 1830, KAUL 34; nazwisko utworzone od n. msc. *Murawy Wielkie*, dziś *Morawy Wielkie* Maz., ostroł., gm. Krzynowłoga Mała (za: SEM cz. 3, s. 124); formantem *-ski* [22].
Forma żeńska: Zofia *Murawska* 1791, KACŁ 1210.
- MURZYN:** Marcin *Murzyn* 1829, KAUL 210; nazwisko utworzone od ap. *Murzyn* lub *murzyn* ‘koń maści murzynkowatej’, ‘ptak z czarną głową’, ‘młody cietrzew’ (za: SHNO 1, s. 254) [1].

MUSZYŃSKI: Jan *Muszyński* wyrob-
nik 1842, WMZŁ 138; nazwisko
utworzone od n. msc. *Muszyna* Młp.
(zapisy także z Krpłd); nowosąd.
(miasto) (za: SEM cz. 3, s. 125)
formantem *-ski* [13].

Forma żeńska: Franciszka *Muszyń-
ska* 1815, KAZŁ 145.

MUŻYCKI: Franciszek *Mużycki* 1811,
KAUŁ 18; może nazwisko utwo-
rzone od ap. gw. *muża* 'nieokrzes-
niec, głuptas'; też od ap. wsch. *muż*
'mężczyzna, mąż' lub od ap. *muza*
(por. NP 2, s. 127) formantem *-cki*.

Forma żeńska: Wiktorya Maryanna
Mużycka 1874, KAŚŁ 30.

N

- NAGALSKI:** Antoni Bazyli *Nagalski* 1831, KAUEŁ 80; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Nagel, Nagal*, te od śrw-niem. *nagel*, stwniem. *nagal* ‘gwóźdź (za: NP2, s. 134)’formantem *-ski*.
Forma żeńska: Teofila Eleonora *Nagalska* 1830, KAUEŁ 23.
- NAGÓRKA:** Franciscus *Nagorka* de Lomza 1560, RTA, s. 171; nazwisko utworzone od wyrażenia przyimkowego *na gorze, na górę* (za: SEM cz. 1, s. 178) lub od n. msc. *Nagórki* Maz. łomż., gm. Piątnica; *Nagórki*-Jabłoń gm. Zambrów (por. NWHŚ, s. 150) [6].
- NAPIÓRKO(W)SKI:** Woyciech *Napiorkowski* 1820, KAZŁc 10; nazwisko utworzone od n. msc. *Napiórki* Maz., ostr., gm. Rzewnie (za: NP 2, s. 138) formantem *-(ow)ski* [23].
Forma żeńska: Maryanna *Napiorkowska* 1808, KAZŁ 87.
- NAPIWOCKI:** Józef *Napiwocki* kramarz, gospodarz 1835, KUŁ 170; 1839, KUŁ 179; nazwisko utworzone najpewniej od wyrażenia przyimkowego *na piwo!* Mogło ono stanowić pierwotnie proklamację wojskową, adhortatywną, eliptyczną, podobnie jak *na pole!* czy *na górę!* (za: SEM cz. 6, s. 37) formantem *-cki*.
Forma żeńska: Paulina *Napiwocka* 1831, KAUEŁ 74.
- NARBUT(T):** Benedykt *Narbutt* sędzia pokoju okręgu łomżyńskiego 1865, KAZŁ 180; nazwisko utworzone od lit. im. *Narbutas/Norbutas* obok *Narbuta*. Derywat z rodzimym lit. *-ut-* od *Narbis*, skróconej postaci im. niem. *Norbert* (za: SEM cz. 7, s. 27).
- Forma żeńska:** Balbina *Narbutowa* 1869, KAZŁ 43.
- (NAROLEWSKI)** Forma żeńska: Florentyna *Narolewska* 1873, KAŚŁ 53; nazwisko utworzone od n. msc. *Narol* przem., gm. Narol (za: NP 2, s. 139) formantem *-ewski* [33].
- NATAN:** Józef *Natan* kupiec starozakonny 1810, KAUEŁ 336; nazwisko utworzone od im. bibl. *Natan* (za: NP 2, s. 140).
Forma żeńska: Tauba *Natówna* 1808, KAŚŁ 14.
- NATANSON:** Barul *Natanson* 1896, KS 354; nazwisko utworzone od por. **NATAN** formantem *-son*.
- NATURALISTA:** Władysław *Naturalista* 1841, RRŁ 98; Stanisław *Naturalista* były żołnierz finlandzkiego batalionu 1868, KAZŁ 62; nazwisko utworzone od ap. *naturalista* ‘zwolennik natury’ (za: NP 2, s. 139).
- NAWROCKI:** Marcin *Nawrocki* 1693, KAŚŁ 122; nazwisko utworzone od n. os. *Nawrot* < *nawracać (się)*, *nawrot* ‘nawrócenie się, powrót na łono’ (za: NMK, s. 273) formantem *-cki* [4].
Forma żeńska: Petronela *Nawrocka* 1864, KAZŁ 40.
- NEJMAK:** Ryfka *Nejmak* 1896, KS; może nazwisko utworzone od niem. n. os. *Neuman*, ta od *Neuman* ‘człowiek nowy, przybysz, nowoosiadły’ (por. NP 2, s. 145).
- NEJMAN:** *Nejman* Hiel, Lejbka 1844, APŁ 46, Łomża; nazwisko utworzone od por. **NEJMAK** [6].

NEJS: Frydrych *Nejs* 1810, KAZŁc 315; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Neis*, to od śrwniem. *neien*, *neisen* ‘uciskać, prześladować, nienawidzić’ (za: NP 1, s. 135).

Forma żeńska: Dorota *Nejsowa* 1810, KAZŁ 263.

NERKOWSKI: Julianna *Nerkowska* akuszerka 1841, KUŁ 136; 1842, KUŁ 159, 188, 200; 1843, KUŁ 25; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *nerka*, śrwniem. *niere* (za: SEM cz. 1, s. 181) formantem *-owski* [11].

NEUMARK: Aleksander Zyskind *Neumark*, syn Gdala *Neumarka* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od licznych n. msc. niem. *Neumarkt* (za: SEM cz. 5, s. 184).

NEY: Marianna *Ney* 1834, KAULc 18; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Neu*, *Ney-*, te od *neu* ‘nowy’ (za: NP 1, s. 145).

NIECIKOWSKI: Franciszek Xawery *Niecikowski* 1866, KAZŁ 247; nazwisko utworzone od n. msc. *Niecikowo*, dziś *Nieiki* Maz. łomż., gm. Wąsosz (za: SEM cz. 3, s. 127) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Katarzyna *Nicigowska* 1648, LBŁ 2478.

NIEC(Z)KOWSKI: Paweł *Nieckowski* 1643, LBŁ 1956; Maciej *Nieczkowski* wyrobnik 1876, KAŚŁ 28; nazwisko utworzone od ap. *niecka* ‘płaskie naczynie drewniane’ (za: NP 1, s. 148) formantem *-owski*.

NIEDŹWIE(C)DZKI¹²²: Tomasz *Niedźwiecki* 1609, MBŁ 447; nazwisko

utworzone od n. msc. *Miedźwiada*, *Niedźwiada*, dziś *Niedźwiadna* Maz. łomż., gm. Szczuczyn (za: SEM cz. 3, s. 117); też n. herb formantem *-ski* [31/9].

Forma żeńska: Zofia *Niedźwiecka* 1608, MBŁ 59.

NIEDŹWIEDŹ: Jadwiga *Niedzwiedz* 1756, LMŁ 2002; nazwisko utworzone od ap. *niedźwiedz*, *miedźwiedz* (za: SEM cz. 1, s. 163) [3].

NIEGOWSKI: Paweł *Niegowski* 1627, LBŁ 312; nazwisko utworzone od n. msc. *Niegowa* częst., gm. Niegowa, *Niegów* Maz. łomż., ostr., gm. Zabrodzie (za: NP 1, s. 151) formantem *-ski* [2].

NIEMCZYŁOWSKI//MIEMCZINOWSKI//MIĘCZINOWSKI: Sebastianus *Niemczyłowski* de Lomza 1561, RTA, s. 449; Sebastianus *Miemczinowski* de Lomza 1568, RTA, s. 232; Simon *Mięmczinowski* de Lomza 1575, RTA, s. 351; Domini *Mięmczinowski* de Lomza 1576, RTA, s. 536; nazwisko utworzone od n. etn. *Niemiec* (por. NP 2, s. 152) formantem *-owski*.

(NIEMIROWSKI) Forma żeńska: Władysława *Niemirowska* 1864, KAZŁ 217; nazwisko utworzone od im. stp. *Niemier*, *Niemir* (za: SHNO 1, s. 261) formantem *-owski* [5].

NIESKO(U)RSKI: Marcin *Nieskowski* 1640, LBŁ 1725; nazwisko utworzone od ap. *nieskory* ‘nieprędko, powolny, niechętny’ (za: NP 2, s. 154) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Jadwiga *Nieskorska* 1640, LBŁ 1716.

NIESTOJAN: Michał *Niestojan* 1439, ŁT. I 319; może nazwisko utworzone od *nie stać*, na Kresach Wsch. im. *Nestor*, *Niestor* (por. NP 2, s. 154).

¹²² *Niedzwiedzki* de Ołdaki herbu Rawicz 1569. HKap., poz. 107; *Niedźwiecki* de Niedźwiadna Terra Wiznen. Walsosen. herbu Przerowa v Przyrowa 1683. HKap., poz. 111.

- NIESZK:** Jan *Nieszek* 1470, ŁT. III 97 i 1472, ŁT. III 262; nazwisko utworzone od n. os. na *Nie-*, typu *Niegoślawa*, *Niestaw* (za: NP 2, s. 154).
- (NIEWĘGŁOWSKI)** Forma żeńska: Olimpia *Niewęglowska* 1869, KAZŁ 49; nazwisko utworzone od n. msc. *Niewęglosz* biał., gm. Czemierniki (za: NP 2, s. 154).
- NIXA//NIXA:** Piotr *Nix* 1781, KACB 61; Franciszek *Nixa* 1811; nazwisko utworzone prawdopodobnie od formy im. *Mikołaj* (*Nicz*, *Nik*, *Nik-s(z)*) (za: SEM cz. 2, s. 93) [40].
- NINKIEWICZ:** Jan *Ninkiewicz* 1863, KAZŁ 27; nazwisko utworzone od im. typu *Ninogniew*, *Ninomysł*; podstawa *Nino-* od psł. *nynǔ* ‘nowy, młody’ (za: NP 2, s. 159) formantem *-ki+ewicz*.
- NITKOWSKI:** Andrzej *Nitkowski* 1868, KAZŁ 175; nazwisko utworzone od ap. *nić*, *nitka* (za: NP 2, s. 147) formantem *-owski* [7].
Forma żeńska: Marianna *Nitkowska* wyrobница 1869, KAZŁ 141.
- (NITRZ)** Forma żeńska: Marianna *Nitrzówna* 1700, KAŚŁ 224; nazwisko utworzone od por. **MIKOŁAJCZUK** (za: NP 2, s. 99).
- (NIWIŃSKI)** Forma żeńska: Seweryna *Niwińska* 1819, KAZŁ 20; nazwisko utworzone od n. msc. *Niwa* w pow. sieradz., częstoch., olkus., będziń. lub n. msc. *Niwy* w pow. łask., piotrk., (za: NMK, s. 276 – 277); też od n. msc. *Niwino* (za: SHNO 1, s. 263) formantem *-ski* [5].
- NOSEK:** Kazimierz *Nosek* 1696, LBŁ 79; nazwisko utworzone od ap. *nos* (za: SEM cz. 1, s. 188) formantem *-ek*, też od n. msc. *Noski Śnietnie* gm. Sokoły, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 132) [17].
- NOSKOWICZ:** Jek *Noskowicz* syn Noska Herszkowicza 1811, KAZŁc 482; nazwisko utworzone od ap. *nossek* (za: SEM cz. 1, s. 188) formantem *-owicz*.
- (NOSZKOWSKI)**¹²³ Forma żeńska: Maryanna *Noszkowska* 1875, KAŚŁ 41; nazwisko utworzone od *nosić*, też od im. na *No-*, typu *Nowosiódł* (za: NP 2, s. 163) formantem *-k+owicz*.
- NOWACKI:** Wincenty *Nowacki* 1868, KAZŁ 166; nazwisko utworzone od n. os. *Nowak* (za: NMK, s. 278) formantem *-ski* [48].
Forma żeńska: Katarzyna *Nowacka* 1793, KACŁ 1408.
- NOWAK:** Andrzej *Nowak* 1621, LBŁ 1591; nazwisko utworzone od ap. *nowak* ‘nowicjusz, człowiek początkujący w jakimś zawodzie, bez przeszłości, parweniusz’ lub ‘przybysz, człowiek nowy’ (za: NMK, s. 279) [25].
- (NOWAKOWSKI)** Forma żeńska: Kąmira *Nowakowska* 1868, KAZŁ 80; nazwisko utworzone od por. **NOWAK** formantem *-(ow)ski* lub n. msc. *Nowakowo* pow. szamotul. (za: NMK, s. 279) [34].
- NOWICKI:** Paweł *Nowicki ex Judaismo Conversum* 1738, LBŁ 52; nazwisko utworzone od n. msc. Kpłd.: *Nowica* (za: SEM cz. 3, s. 130); też od n. os. *Nowik* + formant *-ski*; może *Nowicki* ‘człowiek nowy w jakimś środowisku’ (za: NMK, s. 279) [28].
Forma żeńska: Joanna *Nowicka* 1809, KAZŁ 138.

¹²³ *Noskowski v Noszkowski* de Noski Śnietna herbubu Slepowron 1596. HKap., poz. 109.

NOWIŃSKI: Moszk Noskowicz *Nowiński* liwerant 1834, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *nowina* ‘rzecz nowa’, ‘nowy człowiek, przybysz’ (za: SEM cz. 1, s. 188) formantem *-ski* [1].

Forma żeńska: Julia *Nowinska* córka Stanisława żona prezesa Trybunału miasta Łomża radcy stanu Piotra syna Józefa 1864, AUPŚT 6a.

NOWOWIEJSKI: Władysław *Nowowiejski* adwokat w Trybunale Obywatelskim 1871, KAŚŁ 36; nazwisko utworzone od n. msc. *Nowa Wieś* wiele wsi lub *Nowawieś* m.in. pow. plesz., poznań., szamotul., bydg., inowrocł. (za: NMK, s. 280) formantem *-ski* [4].

Forma żeńska: Ewa *Nowowiejska* 1737, LBŁ 94.

NURCZYK: Józef *Nurczyk* 1887, KOPEŁ 212; nazwisko utworzone od ap. *nur*, *nurek*, stp. *norek* ‘ptak wodny’ (za: NP 2, s. 165) formantem *-yk* [5].

Forma żeńska: Weronika *Nurczykowa* wyrobnica 1869, KAZŁ 156.

O

- OBRYCKI**¹²⁴: Feliks *Obrycki* 1872, KAŚŁ 51; nazwisko utworzone od n. msc. *Obryte* Maz. łomż., gm. Nur (za: SEM cz. 3, s. 132) formantem *-cki* [6].
Forma żeńska: Zofia *Obrycka* 1620, LBŁ 1284.
- OBUCHOWSKI**: Andrzej *Obuchowski* 1680, LBŁ 733; nazwisko utworzone od ap. *obuch* '1. ucho siekiery, topora; 2. gatunek dawnej broni; 3. buty' lub n. msc. *Obuchów* w pow. dzisieńskim, witebskim formantem *-(ow)ski* (za: NMK, s. 281).
Forma żeńska: Brygida *Obuchowska* 1681, LBŁ 576.
- OCHOCKI**: Józef *Ochocki* 1755, LBŁ 1135; nazwisko utworzone od n. msc. *Ochocice* Wlkp., piotr., gm. Kamieński (za: SEM cz. 3, s. 132) formantem *-cki*.
- OCHOTKA**: Szymon *Ochotka* 1614, LBŁ 157; nazwisko utworzone od ap. *ochota* 'chęć' (por. NP 2, s. 171) formantem *-ka*.
- ODZIEMSKI**: Eustachy Maxymilian *Odziemski* 1833, KAUL 172; nazwisko utworzone ap. *odziomek* 'dolna część pnia drzewa' (za: NP 2, s. 173) formantem *-ski*.
- (OGONOWSKI)** Forma żeńska: Anna *Ogonowska* 1696, LBŁ 77; nazwisko utworzone od n. msc. *Ogonowo* (za: SHNO 1, s. 268) też n. msc. *Ogony* Maz. łomż. ostroł., gm. Różan (za: NP 2, s. 174) formantem *-ski* [18].
- OKRASA**: Zofia *Okrasa* 1608, MBŁ 69; nazwisko utworzone od ap. *okrasa* 'ozdoba, przybranie'; też 'przyprawa' (za: SEM cz. 1, s. 194) też od n. msc. *Okrasin* łomż., gm. Radziłów (za: NP 2, s. 176) [2].
- OKULIŃSKI**: Władysław *Okuliński* 1896, KS; nazwisko utworzone od n. msc. *Okulice* tarn., gm. Rzezawa (za: NP 2, s. 177) [5].
Forma żeńska: Wiktoria *Okulińska* 1887, KOPEŁ 285.
- (OKUNIEWSKI)** Forma żeńska: Józefa *Okuniewska* 1869, KAZŁ 79; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *okuń* 'okoń' (za: SEM cz. 1, s. 195) formantem *-ewski* lub od n. msc. Maz. *Okuniew* warsz., gm. Halinów formantem *-ski* [1].
- OKUROWSKI**: Stanisław *Okurowski* 1614, LBŁ 134; nazwisko utworzone od n. msc. *Okurowo*, Maz. łomż., gm. Kolno (za: SEM cz. 3, s. 133) formantem *-ski* [5].
Forma żeńska: Marianna *Okurowska* 1708, LBŁ 1141.
- OLBRICHT**: Zuzanna *Olbricht* 1612, MBŁ 1057; nazwisko utworzone od im. *Adalbert*, *Olbracht*, w stwniem. *Athalbracht* (*adal* 'szlachetny ród' i *beracht* 'jasny, błyszczący' (za: SEM cz. 2, s. 2).
- OLECHOWSKI**: Konstanty *Olechowski* żołnierz urlopowany 1869, KAZŁ 21; nazwisko utworzone od n. msc. Kpłd.: *Olechowiec*, *Olchowiec*, dziś *Olchowiec*, krośn., gm. Czerna (za: SEM cz. 3, s. 133) formantem *-ski* [10].

¹²⁴ *Obrycki* herbu Buynowie 1522. HKap., poz. 157; *Obriczki* de Kownati herbu Buyny 1532. HKap., poz. 117; *Obriczki* de Rostuszewo herbu Buyny 1532. HKap., poz. 117.

(OLEJOWICZ): Forma żeńska: Ryfka z *Oleiwiczow*, żona Leybka Idzkowicza Kadzidło, 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *olej* ‘płynny tłuszcz wyciskany z oliwek lub innych roślin oleistych’ (za: NP 2, s. 178) formantem *-owicz*.

OLEKSIAK: Grzegorz *Oleksiak* 1762, KAUŁc 346; nazwisko utworzone od im. *Oleksy*, formy im. *Aleksy*, łac. *Alexius* z grec. ‘bronie, strzegę’ (za: SEM cz. 2, s. 7) formantem *-ak*.

OLENDER¹²⁵: Stanisław *Olender* wyrobnik 1869, KAZŁ 270; nazwisko utworzone od n. etn. *Holender* ‘pochodzący z Holandii’ (za: NP 1, s. 309) [15].

OLESIŃSKI: Antoni *Olesiński* wyrobnik 1864, KAZŁ 21; nazwisko utworzone od n. msc. *Olesin*, dawniej *Oleszyn* (kilka wsi) (za: NP 2, s. 179) formantem *-ski*.

(OLESKI) Forma żeńska: Anna *Oleska* 1712, LBŁ 1360; nazwisko utworzone od n. msc. *Olsze* Wlkp., wieś w par. Wieszczytyno w dawnym powiecie kościańskim, dziś zaginiona; Młp., *Oleszno*, kiel., gm. Krasocin; Krpłd. *Olesko* (za: SEM cz. 3, s. 133) [1].

OLESZEWSKI: Marcin *Oleszewski* 1744, LBŁ 263; może nazwisko utworzone od ap. *olsza*, *olcha* ‘drzewo liściaste’ (por. NP 2, s. 180) lub od im. *Oles* formantem *-ewski*.

Forma żeńska: Brigitta *Oleszewska* 1730, LBŁ 87.

OLEWNIK: Małgorzata *Olewnik* 1599, LBŁ 160; nazwisko utworzone od ap. *olej* > *oliwnik* ‘ten, kto trudni się wyrobem oleju’ (za: SEM cz. 1, s. 195).

OLEDZKI: Wacław *Ołędzki* 1876, WPREŁ 122; nazwisko utworzone od n. msc. *Ołędy*, Maz. siedl., gm. Zbuczyn Poduchowny (za: SEM cz. 3, s. 133).

OLSAŃSKI: Jan *Olszański* 1820, KAUŁ 31; nazwisko utworzone od n. msc. *Olszany* Krpłd., przem., gm. Krasiczyn; *Olszany*, *Olszanica*; Krpłn. *Holszany*, *Olszany* w dawnym pow. oszmiań. (za: SEM cz. 3, s. 134) formantem *-ski* [4].

OLSZE(W)SKI¹²⁶: Albertus filus Joannis *Olszewski* terra Lomzensis incola 1595, APB zbiór Kapijana; Franciszek *Olszeski* majster kunsztu szewskiego 1809, KAŚŁ 36; nazwisko utworzone od n. msc. *Olszewo-Borki*¹²⁷ Maz., ostrol., gm. Olszewo-Borki; *Olszewo-Przyborowo*, łomż., gm. Rutki-Kossaki; *Olszewo*, łomż., gm. Śniadowo (za: SEM cz. 3, s. 134); też *Olszewo-Góra* gm. Jedwabne, pow. Łomża (por. NWHS, s. 134) formantem *-ski* [74].

Forma żeńska: Jadwiga *Olszewska* 1638, LBŁ 1477.

OLDAKOWSKI: Wincenty *Oldakowski* 1869, KAZŁ 197; nazwisko utworzone od n. msc. *Oldaki* Maz. łomż., gm. Rzekuń, pow. ostrow.; *Oldaki-Magna-Brok*¹²⁸ gm. Czyżew,

¹²⁵ „Do fabryk dworskich w folwarku Małypłock sprowadzono z Hollandji rzemieślników, ztąd utworzyły się familija *Olender*, która we wsi Cieloszka osiadłszy, dziś zupełnie *skurpiata*, a nawet daleko jest zuchwalszą od tubylców”, por. Polujański A., *Wędrówki po Guberni Augustowskiej...*, s. 63.

¹²⁶ *Olszewski* de Zagroby herbu Rawicze 1514. HKap., poz. 157; *Olszewski* herbu Lubiczny 1555. TE: HKap., poz. 133; *Olszewski* herbu Trzaska 1595. HKap., poz. 134.

¹²⁷ Wg SG, t. 7, s. 508-518: *wsie szlacheckie*. U Kapiicy opisywane jako *domy Olszewskich* herbu: Kościeszka, Rawicz, Trzaska, poz. 374, 378, 379.

¹²⁸ U Kapiicy opisane jako: „Dobra *Oldaki* w ziemi nurskiej...”, poz. 308.

pow. Wysokie Maz (por. NWHS, s. 154) formantem *-owski* [8].

Forma żeńska: Cecylia *Oldakowska* 1864, KAZŁ 98.

OP(EN)ĘCHOWSKI: Ignacy *Opęchowski* 1695, KAŚŁ 156; nazwisko utworzone od n. msc. *Opęchowo*¹²⁹ Maz. ostroł., gm. Troszyn; ta od ap. *pęch* 'węch', *popęchać* 'obwąchać' (por. NWHS, s. 154) formantem *-ski* [16].

Forma żeńska: Magdalena *Opęchowska* 1876, WPREŁ 162.

ORCZYK: Stanisław *Orczyk* 1629, LBŁ 577; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *orczyk* 'w wozie dyszlowym bark u sztelwagi, dla zakładania postronków od koni; w wozie hołoblowym cały przyrząd dla przypięcia drugiego konia' (za: SW I, s. 920).

Forma żeńska: *Greta Orcowna* 1809, KAZŁ 190.

ORDYNIAK: Jan *Ordyniak* 1750, LMŁ 1578; nazwisko utworzone prawdopodobnie od *Ordyn* formantem *-ak*; por. **ORDYNICZ**.

ORDYNICZ: Katarzyna *Ordynicz* 1754, LBŁ 1068; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. os. *Ordyn* od ap. *ordyniec* 'człowiek należący do ludności służebnej ze wsi zorganizowanej na prawie halickim; też od ap. *orda*, tatarskie *ordu* 'wojsko' (za: SEM cz. 1, s. 199) formantem *-icz*.

ORDYNIEC: Jan syn *Ordyńców* 1750, LBL 693; nazwisko utworzone od grec. im. *Ordon*, lub od łac. *ordonis* 'oddział'; też od ap. *ordyniec* 'członek ordy' (za: NP 2, s. 184) formantem *-ec*.

ORGANISTA: Paulus *Organista* kupiec łomżyński 1593, APŁ zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone od

ap. *organista*, łac. *organista* (za: SEM cz. 1, s. 199).

ORGANISZCZYK: Mateusz *Organiszczyk* 1627, LBŁ 201; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *organista* formantem *-yk*; *organiszczyk* 'syn organisty, uczeń organisty' (za: SEM cz. 1, s. 199).

(ORLIŃSKI) Forma żeńska: Ewa *Orlińska* 1686, KAŚŁ 11; nazwisko utworzone od n. msc. Wlkp. *Orle Wielkie*, pozn. gm. Chrzypsko Wielkie (za: SEM cz. 3, s. 135) formantem *-ski*.

ORŁOWSKI: Piotr *Orłowski* stelmach 1593, APŁ zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone od n. msc. *Orło* Maz. łomż., gm. Miastkowo; *Orły*, dziś *Orły-Cesin* Maz. skiern., gm. Sochaczew; *Orły*, warsz., gm. Ożarów Maz. (za: SEM cz. 3, s. 135); formantem *-ski* [38].

Forma żeńska: Teresa *Orłowska* 1692, LBŁ 1279.

ORSZULAK: Adalbert *Orszulak* 1722, LBŁc 215; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. *Urszula*, poch. łac. *Ursula*, od ap. *ursus* 'niedźwiedź'; w Polsce obok im. *Urszula* funkcjonowała postać *Orszula* (za: NP 2, s. 641) formantem *-ak*.

ORZECHOWSKI: Gotfryd *Orzechowski* 1796, KACŁ 1813; nazwisko utworzone od n. msc. *Orzeszkowo* Wlkp., pozn., gm. Kwilcz; *Orzechowce* Krpłd., przem., gm. Żurawica (za: SEM cz. 3, s. 135); też od n. os. *Orzech* lub n. msc. *Orzechów* pow. noworadom., włodaw.; *Orzechowo*, m.in. w pow. wrzesiń., toruń. (za: NMK, s. 287-288) formantem *-(ow)ski* [31].

Forma żeńska: Zofia *Orzechowianka* 1696, KAŚŁ 175; Julia *Orzechowska* 1834, KAUL 28.

¹²⁹ *Wieś drobnej szlachty*, por. SG, t. 7, s. 553.

ORZEŁEK, ORZOŁEK: Aleksander *Orzełek* 1862, KAZŁ 242; Stanisław *Orzołek* 1863, KAZŁ 150; nazwisko utworzone od ap. *orzeł* (za: SEM cz. 1, s. 199) formantem *-ek* [19].

OSIECKI: Jacobus *Osieczki* f. d. Mogliszowski Reginalis Maiestatis Bonae reginae Poloniae... de capitaneatu Lomzensi, Kolnensi et Visnensi 1555, RTA, s. 40; nazwisko utworzone od n. msc. *Osiek-Pniewo*, dziś *Osiek* Maz. płoc., gm. Zawidz (za: SEM cz. 3, s. 136) formantem *-cki* [10].

Forma żeńska: Dorota *Osiecka* 1710, LBŁ 1295.

OSINOWSKI: Franciszek *Osinowski* 1887, KOPEŁ 190; nazwisko utworzone od ap. *osina* 'osika' (za: NP 2, s. 187) formantem *-owski*.

Forma żeńska: Franciszka *Osinowska* 1876, WPRŁ 192.

OSTASZEWSKI: Kazimierz *Ostaszewski* 1863, KAZŁc 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Ostaszewo*¹³⁰ Maz., pow. pułt.; też *Ostasze* pow. biel. (za: SG, t. 7., s. 662) formantem *-(w)ski* [20].

Forma żeńska: Marianna *Ostaszewska* 1619, LBŁ 1131.

OSTRO(W)SKI: Antoni *Ostrowski* 1750, LBŁ 647; nazwisko utworzone od n. msc. pn. *Ostrow*, dziś *Ostrówek* Maz., warsz., gm. Karczew (za: SEM cz. 3, s. 136-137); też *Ostrów* pow. włodaw. i *Ostrów* (tzw. *Łomżyńska*) pow. łomż. (za: SG, t. 7., s. 697) formantem *-ski* [61].

Forma żeńska: Anna *Ostrowska* 1616, LBŁ 549.

OSTROŻNY: Piotr *Ostrożny* 1471, ŁT. III 321; 1472 ŁT. III 203, 213; 1473, ŁT. 321; nazwisko utworzone od ap. *ostrożny* 'przebiegły, chytry', od ap. *ostroż*, *ostroża* 'straż' (za: SEM cz. 1, s. 201); może też od n. msc. *Ostrożne* Maz. łomż., gm. Szumowo (por. SG, t. 7., s. 732).

OSZKINIS: Wincenty *Oszkinis* wyrobnik 1873, KAŚŁ 65; nazwisko utworzone od im. wsł. *Onisko*, *Onisko* (: cerk. *Onisij*, *Onisim*) (za: SHNO, t. 1., s. 275) formantem *-is* [16].

OWCA: Jadwiga *Owcz*a 1635, LBŁ 1171; nazwisko utworzone od ap. *owca* (za: SEM cz. 1, s. 203).

OWCZAK: Katarzyna *Owczak* 1680, LBŁ 518; nazwisko utworzone od por. **OWCA** formantem *-ak*.

OWCZAREK: Zofia *Owczarek* 1681, LBŁ 584; nazwisko utworzone od ap. *owczarek* '1. pastuszek do owiec, pomocnik pasterza owiec; 2. rasa psa; 3. rodzaj tańca' (za: NMK, s. 290) [1].

OWIECZKA: Mateusz *Owieczka* 1629, LBŁ 620; nazwisko utworzone od ap. *owieczka*, zd. od ap. *owca* (za: SEM cz. 1, s. 203).

OZYPIŃSKI: Antoni *Ozypiński* 1830, KAUEŁ 103; nazwisko utworzone od im. *Józef*, na Kresach Wsch. *Osip* (za: NP 1, s. 358) formantem *-iński*.

Forma żeńska: Henryka *Ozypińska* 1832, KAUEŁ 51.

OŻAROWSKI: Leybka Nisonowicz *Ożarowski* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Ożarki-Olszanka* Maz. łomż., gm. Rutki-Kossaki, *Ożary Wielkie* gm. Chlebiotki (por. NWHS, s. 155 i SG, t. 7., s. 794) formantem *-ski* [6].

¹³⁰ W SG opisane jako „dawna okolica szlachecka”, t. 7, s. 662.

OŻEBCIK: Andrzej *Ożebcik* 1613,
LBŁ 34; może nazwisko utworzone
od por. **OŻEP** formantem *-cik*.

OŻEP: Tomasz *Ożep* 1609, MBŁ 448;
nazwisko utworzone od im. *Ożep, Jożep,
Jożef//Józef* (za: SEM cz. 2, s. 104).

P

- PAC**¹³¹: Krystyna Anna *Pac* 1610, MBŁc 484; nazwisko utworzone od *Pako* (psł. *paky*, *pako* ‘znów’, *pače* ‘więcej’) (za: SEM cz. 1, s. 205); też od im. *Pac(z)* (*Pakostaw*, *Hipacy*, cerk. *Ipatij*) (za: SHNO 2, s. 11) [4].
- PACHOCKI**: Albert *Pachocki* 1732, LBŁ 256; nazwisko utworzone od im. na *Pa-*, typu *Parweł*, *Pakostaw*; w pochodnych też od ap. *pacha*; *pachać* ‘czynić, działać’ (za: NP 2, s. 195-196) formantem *-ocki*.
- PACHUCKI**: Adolf *Pachucki* 1862, KAZŁ 233; nazwisko utworzone od im. *Pachucy*, polska adaptacja im. grec. *Pafnoútios*, łac. *Paphnutius*, to od koptyj. *papnute*, *paphnuti* ‘sługa boży’; w Kościele prawosławnym używanego w formie *Pafnutyj*, *Pachnuc* (za: NP 2, s. 96); też od n. msc. *Pachuczyno*, *Pachucin*, *Pachuczyn* Maz. łomż., gm. Kolno (por. NWHS, s. 155) formantem *-cki* [19].
Forma żeńska: Józefata *Pachucka* 1868, KAŚŁ 36.
- PACIONKO**: Zofia *Pacionko* 1602, LBŁ 367; nazwisko utworzone od podstawy *pacia*, por. *paciać* ‘paćkać’, ap. *pacia* ‘ćma’; też od ap. *paciać* ‘brudas’ (por. NP 2, s. 197) formantem *-on+ko*.
- PACKI**: Paweł *Paczki* 1627, LBŁ 313; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Patz* lub od n. msc. *Pace* biał., gm. Brańsk, dawny pow. biels. (za: NP 2, s. 197).
- PACYŃSKI**: Paweł *Pacyński* 1794, KACŁ 1551; nazwisko utworzone od n. msc. *Paczyna*, dziś *Pacyna* Maz. płoc., gm. Pacyna (za: SEM cz. 3, s. 139) formantem *-ski*.
- PACZKOWSKI**: Karol *Paczkowski* 1868, KAŚŁ 44; nazwisko utworzone od n. msc. Krpln. brak n. msc. (za: SEM cz. 3, s. 138); też od im. *Pac(z)ko* od *Parweł*, *Pakostaw*, *Hipacy* (za: SHNO 1, s. 11) formantem *-owski* [5].
- PAGIEL**: Alexander *Pagiel* 1863, KAZŁ 4; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Pagel*, ta od im. *Paulus*, *Parweł* (por. NP 2, s. 198).
- PAJEWSKI**: Józef *Paiewski* 1651, LBŁ 2666; nazwisko utworzone od n. msc. *Pajewo*¹³² Maz. ciech., gm. Gołymin (za: SEM cz. 3, s. 139) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Anna *Pajewska* 1629, LBŁ 500.
- PALUSZEK**: Stanisław *Paluszek* 1687, LBŁ 974; nazwisko utworzone od ap. *palec* (za: SEM cz. 1, s. 205) [1].
- PAŁASIŃSKI**: Bartłomiej *Pałasiński* 1719, LBŁ 84; nazwisko utworzone od ap. *pałasz* ‘rodzaj broni siecznej’ (za: NP 2, s. 202) formantem *-iński* [2].
- PAŁASZEWSKI**: Stanisław *Pałaszewski* 1748, LMŁ 1393; nazwisko utworzone od por. **PAŁASIŃSKI** (za: NP 2, s. 202) formantem *-ewski*.
Forma żeńska: Marcjanna *Pałaszewska* 1734, LBŁ 88.

¹³¹ Nazwisko generała i hrabiego, właściciela m.in. miejscowości Raczek i Dowspuda w obwodzie augustowskim; por. Kolberg O., *Mazowsze*, cz. 5, s. 17.

¹³² „Może Padniewo, pierwotnie okolica szlach.” Por. SG, t. XV, cz. 2, s. 429.

- PANICZ:** Jozzko *Panicz* 1896, KS; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *pan* (za: SEM cz. 1, s. 206); też od *Pankracy* (formy: *Pan*, *Panek*, *Pani-ec*, *Pan-ic*) (za: SEM cz. 2, s. 104-105).
- PANISZEK:** Magdalena *Paniszek* 1616, LBŁ 523; nazwisko utworzone od por. **PANICZ** formantem *-ek*.
- PANKIEWICZ:** Helena *Pankiewicz* 1871, KAŚŁ 36; nazwisko utworzone od n. os. *Panek* (za: NMK, s. 292) formantem *-ewicz*.
- PANŃSKI:** Stanisław *Pański* wójt 1468, ŁT. II 530; 1473, ŁT. III 299; nazwisko utworzone od ap. *pan* formantem *-ski*.
- PAPIŃSKI:** Wawrzyniec Hiacynt *Papinski* 1786, KACŁ 589; nazwisko utworzone od n. msc. *Papy*, *Papice* w dawnej ziemi drohickiej (za: NP 2, s. 206) formantem *-ski*.
- PARDA:** Wiktor *Parđa* 1887, KOPEŁ 246; nazwisko utworzone może od ap. *pard* 'lampart', łac. *pardus* 'lampart, pantera' (za: SEM cz. 1, s. 207); ap. *pard* 'rys' (za: SW II, s. 970) [4].
- PARZYCH:** Marianna *Parzych* 1874, KAŚŁc 63; nazwisko utworzone od ap. *parzyć* 'oblewać wrzątkiem' (za: SEM cz. 1, s. 208) formantem *-ych* [35].
- PASTERZ:** Małgorzata *Pastorz* 1628, LBŁ 374; nazwisko utworzone od por. **PASTOR** (za: NP 2 s. 213).
- PASTOR:** Paweł *Pastor* 1639, LBŁc 1513; nazwisko utworzone od łac. ap. *pastor*, *-oris* 'pasterz, pastuch, duszpasterz' (za: SEM cz. 7, s. 71).
- PASTOREK:** Anna i Zofia *Pastorek* 1639, LBŁ 1549; nazwisko utworzone od por. **PASTOR** formantem *-ek*.
- PASZKOWSKI:** Kazimierz *Paszkowski* 1762, KAUEŁ 345; nazwisko utworzone od n. msc. *Paszki*, *Paski*, dziś *Norwe Paski* Maz., skiern., gm. Teresin; *Paszkówka*, biel., gm. Brzeźnica (za: SEM cz. 3, s. 149); też od n. os. *Paszek* (za: NMK, s. 295) formantem *-(ow)ski* [11].
Forma żeńska: Franciszka Katarzyna *Paszowska* 1761, KAUEŁ 263.
- PASZNIK//PASNIK:** Urszula *Pasznik* 1610, MBŁ 604; Apolonia *Pasnik* 1610, MBŁ 487; nazwisko utworzone od ap. *paszchnik*//*paśnik* 'rzemieślnik wyrabiający pasy' (za: SEM cz. 1, s. 209).
- PASZTETNIK:** Anna *Pasztetnik* 1639, LBŁ 1566; nazwisko utworzone od ap. *pasztetnik* 'ten, kto robi paszety; też cukiernik, marcepannik' (za: NMK, s. 295).
- PATOKA:** Tomasz *Patoka* w służbie będący syn gospodarzy 1819, KAŚŁ 21; nazwisko utworzone od ap. *patoka* 'miód płynny' lub *patoki* 'liche, cienkie piwo' (za: SEM cz. 1, s. 209).
- PAWELSKI:** Franciszek *Parwelski* majster kunsztu stolarskiego 1809, KAUEŁ 254; KAŚŁ 28; nazwisko utworzone od im. *Parweł* łac. *Paullus* 'mały, niski' (za: SEM cz. 5, s. 106) formantem *-ski* [1].
Forma żeńska: Felicjanna Julianna *Parwelska* 1821, KAZŁ 91.
- PAWKYNCA:** Maciej *Pawkynca* 1447, ŁT I 547; może nazwisko utworzone od ap. *parw* 'gatunek ptaka' lub od im. *Parweł* (por. NP 2 s. 216-217).
- PAWLAK:** Marianna *Pawlak* 1782, KACŁc 174; nazwisko utworzone od por. **PAWELSKI** formantem *-ak* (za: NMK, s. 297) [7].

PAWLICKI: Jan *Parwlicki* wyrobnik 1865, KAZŁ 276; nazwisko utworzone od n. msc. *Parwlice* elbl. gm. Kwidzyn (za: NP 2, s. 218) formantem *-cki* [1].

Forma żeńska: Ludwika *Parwlicka* 1887, KOPEŁ 122.

PAWLIK: Mateusz *Parwlik* 1717, LBŁc 17; nazwisko utworzone od n. os. *Parwlik*, zdrobnienia od *Parwet*, łac. *Paullus* od *paulus* 'mały, niski' (za: SEM cz. 2, s. 106) formantem *-ik*.

PAWLUK: Franc *Parwłuk* 1896, KS; nazwisko utworzone od n. os. *Parwłuk* (*Parwet*) (za: SHNO 2, s. 21) formantem *-uk*.

PAWŁOWSKI: Jakub *Parwłowski* 1692, KAŚŁ 103; nazwisko utworzone od n. msc. *Parwetki* Maz. łomż., gm. Jedwabne, pow. Łomża (NWHS, s. 136); n. msc. *Parwłowice* Maz., skiern., gm. Teresin (za: SEM cz. 3, s. 141); też od n. os. *Parwet* (za: NMK, s. 297) formantem *-(ow)ski* [33].

Forma żeńska: Katarzyna *Parwłowska* 1638, LBŁ 1491.

PECZYŃSKI: Łukasz *Peczyński* 1694, KAŚŁ 139; nazwisko utworzone od n. msc. *Pęczyny* tarn., gm. Obrazów (za: NP 2 s. 226) formantem *-ski* [1].

Forma żeńska: Katarzyna *Pecinska* 1715, LBŁ 1515.

PEŁCZYŃSKI: Andrzej *Pelczinski* 1641, LBŁ 1843; nazwisko utworzone od n. msc. *Pelczyska* sier., gm. Wartkowice (za: NP 2 s. 220) [1].

PEŁKA: Paweł *Pelka* 1644, LBŁ 2050; nazwisko utworzone od psł. ap. *pbkkb*, *petk* 'połek, połk, pułk' (za: SEM cz. 1, s. 211) formantem *-a* [3].

(PEŁKOWSKI) Forma żeńska: Doro-
ta *Pelkowska* 1640, LBŁ 1638;

nazwisko utworzone od por. **PEŁKA** formantem *-owski*.

PEPEŁOWSKI: Adolf *Peptowski* „obecnie najślawniejszy adwokat i prawnik w kraju, wówczas jako delegat jednego z Rosyjskich uniwersytetów, syn tyż prawnika z Łomży” 1861, PPSz, s. 109, 110; nazwisko utworzone od n. msc. *Peptowo*¹³³ Maz. płoc., gm. Bodzanów (za: SEM cz. 3, s. 141) formantem *-ski* [2].

Forma żeńska: Helena *Peptowska* 1866, KAZŁ 140.

PERKOWSKI: Marcin *Perkowski* 1682, LBŁ 779; nazwisko utworzone od n. msc. *Perki*¹³⁴ (*-Bujenki*, *-Franki*, *-Karpie*, *-Lachy*, *-Mazowsze*, *-Wyphychy*) gm. Sokoły, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 155 – 156); też n. msc. *Perki* Maz., pow. płocki (por. SG, t. 8., s. 10) formantem *-(ow)ski* [15].

Forma żeńska: Jadwiga *Perkowska* 1687, LBŁ 1006.

PERŁA: Idzk Mejerowicz *Perła* gospodarz 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *perła* (za: SEM cz. 1, s. 211).

PERZANOWSKI: Mateusz *Perzanowski* 1635, LBŁ 1102; nazwisko utworzone od n. msc. *Perzanowo* Maz., pow. ostroł., gm. Czerwonka (za: NP 2, s. 224) [36].

Forma żeńska: Zofia *Perzanowska* 1643, LBŁ 1978.

PEYSACHOWICZ: Dawid *Peysachowicz* 1819, KAŚŁ 7; nazwisko

¹³³ Miejscowości: *Peptowo Nagorne* (*Nagurki*), *Peptowo Pacierzowe*, *Peptowo Wyliaszłowo* są opisywane w opracowaniu: Pawiński A., *Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym. Źródła dziejowe*, t. VI. *Mazowsze*, Warszawa 1895, s. 16.

¹³⁴ Opisywane jako „okolica szlachecka”, por. SG, t. 8, s. 10.

- utworzone od hebr. *Pejsach, Pesachja* ‘pascha’ (za: AŻP, s.161) formantem *-owicz*.
- PĘTKOWSKI:** Albert *Pętkowski* 1609, MBŁ 324; nazwisko utworzone od n. msc. *Pętkowo Wielkie Maz.*, pow. ostrow., gm. Zaremby Kośc. (por. SG, t. 8, s. 39); n. msc. Wlkp. *Pętkowo*, pozn., gm. Środa Wielkopolska (za: SEM cz. 3, s. 142) formantem *-ski*.
- PIANKA:** Marianna *Pianka* 1755, LMŁ 1912; nazwisko utworzone od ap. *pianka* ‘dzwoniec’, ‘piana’ (za: SEM cz. 1, s. 212) [37].
- PIASECKI:** Alexander *Piasecki* syn aptekarza 1842, WMZŁ 143; nazwisko utworzone od n. msc. *Piaseczno Maz.*, warsz. (miasto); (za: SEM cz. 3, s. 142); też od n. os. *Piasek* (za: NMK, s. 300) formantem *-cki* [16].
Forma żeńska: Hippolita Leokadya Karolina *Piasecka* 1833, KAUŁ 192.
- (PIASKOWSKI)** Forma żeńska: Maryanna *Piaskowska* 1868, KAZŁ 35; nazwisko utworzone od n. msc. por. **PIASECKI** formantem *-owski* [2].
- PIAŚCIK:** Eliasz *Piaścik* garbarz 1831, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od podstawy *piast-*, por. ap. *piasta* ‘część koła u wozu’, też *piastować* ‘opiekować się’; też od mitologicznej postaci *Piasta* (za: NP 2, s. 228) formantem *-ik*.
- PIAŚCIŃSKI:** Stanisław *Piaściński* 1867, KAZŁc 142; nazwisko utworzone od por. **PIAŚCIK** formantem *-iński*.
Forma żeńska: Franciszka *Piaścińska* wyrobница 1865, KAZB 247.
- PIĄTEK:** Zofia *Piątek* 1608, MBŁ 76; nazwisko utworzone od ap. *piąty* > *piątek*, też od n. msc. *Piątek Wielki* koło Stawiszyna w pow. kalis., łączyc. (za: NMK, s. 300 – 301) [40].
- Forma żeńska:** Maryanna *Piątkowa* 1866, KAZŁ 305.
- PIĄTKO(W)SKI:** Andrzej *Piątkowski* 1691, LBŁ 1118; nazwisko utworzone od n. msc. *Piątki* (za: SHNO 2, s. 23); też od n. os. *Piątek* (za: NMK, s. 301) formantem *-(ow)ski* [1].
Forma żeńska: Anna *Piątkowska* 1699, LBŁ 286.
- PIECHOCIŃSKI:** Grzegorz *Piechociński* 1748, LBŁ 495; nazwisko utworzone od n. msc. *Piechoty* tarnob., gm. Padew Narodowa (za: NP 2, s. 231) [12].
Forma żeńska: Marcjanna *Piechocińska* 1742, LBŁ 87.
- PIECHOSKI:** Zygmunt *Piechoski* 1735, LBŁ 505; nazwisko utworzone od n. msc. *Piechowice* gdań., gm. Dziemiany-Lipusz, *Piechów* sier., gm. Wierzchlas (za: NP 2, s. 231) [16].
- PIECHOTA:** Franciszka *Piechota* 1626, LBŁ 84; nazwisko utworzone od im. *Piotr* (za: SEM cz. 2, s. 108).
- PIECHOTKA:** Martinus *Piechotka* 1597, LBŁ 63; nazwisko utworzone od im. *Pie-ch+ota*, formy im. *Piotr* (za: SEM cz. 2, s. 108) formantem *-ka*.
- PIECHOWICZ:** Marianna *Piechowicz* 1740, LBŁ 298; nazwisko utworzone od n. os. *Piechno (Piotr)* (za: SEM cz. 2, s. 108) formantem *-owicz* [11].
Forma żeńska: Maryanna *Piechowiczowa* wyrobница 1868, KAZŁ 70.
- PIECKA//PIECKO:** Dorota *Piecka* 1603, LBŁ 416; Karol *Piecko* wyrobnik 1868, KAZŁ 96; nazwisko utworzone od formy im. *Piotr* łac. *Petrus* ‘skała’ (*Pie-c(z)+ko*) (za: SEM cz. 2, s.108).

PIECZKO: Franciszka *Pieczko* 1819, KAZŁ 70; nazwisko utworzone od por. **PIECKA** (za: SEM cz. 2, s. 108).

PIEKARCZYK: Szymon *Piekarczyk* 1612, MBŁ 1090; nazwisko utworzone od ap. *piekarczyk* 'czeladnik lub chłopiec piekarski' (za: SW II, s. 996).

PIEKAREWICZ//PIEKAROWICZ: Szymon Jan *Piekarewicz* żołnierz urlopowany 1874, KAŚŁ 28; nazwisko utworzone od por. **PIEKAREWICZ** formatem *-ewicz*.

PIEKARSKI: Jan Beker *Piekarski* 1810, KAZŁ 369; nazwisko utworzone od n. msc. *Piekary*, pozn. gm. Stęszew; Młp. *Piekary*, krak., gm. Proszowice (za: SEM cz. 3, s. 143); też od n. os. *Piekarz* formantem *-ski* [17].
Forma żeńska: Magdalena *Piekarska* 1819, KAZŁ 67.

PIEKARZ: Samuel *Piekarz* 1618, LBŁ 897; nazwisko utworzone od ap. *piekarz* (za: SEM cz. 1, s. 214).

PIEKUT¹³⁵: Anna *Piekut* 1648, LBŁ 2440; Jan *Piekut* 1746, LMŁc 1247; nazwisko utworzone od ap. *piekut* 'bekas', 'kogut' (za: SEM cz. 1, s. 214); por. też **PIEKUTOWSKI**.

PIEKUTO(W)SKI: Krzysztof *Piekutowski* 1648, LBŁ 2441; Jakób *Piekutoski* więzień 1841, RRŁ 134; nazwisko utworzone od n. msc. *Piekutowo* (za: SHNO 2, s. 26); też *Piekuty*-Urbany gm. Nowe Piekuty, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 156-157) formantem *-ski* [1].

PIEŃKOWSKI: Petrus *Pienkowski* d. capitanei Lomzensis 1568, RTA, s. 558; nazwisko utworzone od

n. msc. *Pieńki Borowe* Maz. łomż., gm. Jedwabne (por. NWHS, s. 61) formantem *-(ow)ski* [69].

Forma żeńska: Antonina Józefa *Pienkowska* 1775, KAUL 1359.

PIERNIK: *Piernika* żona 1737, LMŁ 668; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *piernik* 'rodzaj ciasta' (za: NP 2, s. 234) lub od por. **PIERNIKARZ**.

PIERNIKARZ: Mikołaj *Piernikarz* 1648, LBŁ 2459; nazwisko utworzone od ap. *piernikarz* 'ten, kto wypieka pierniki, miodownik, kichlarz' (za: NMK, s. 303).

PIERONEK: Łucja *Pieronek* 1608, MBŁc 172; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *piorun* (za: SEM cz.1, s. 217) formantem *-ek*.

PIETRASZEWSKI: Jan *Pietraszewski* 1869, KAŚŁ 61; nazwisko utworzone od n. msc. *Bronaki-Pietrasze* Maz. łomż., gm. Jedwabne, pow. Łomża; *Wojny-Pietrasze* gm. Szepietowo, pow. Wysokie Maz. (NWHS, s. 145, 160); też *Piotraszówka*, dziś Boguchwała, rzesz. (za: NP 2, s. 244) formantem *-ewski//ski* [16].

Forma żeńska: Katarzyna *Pietraszewska* wyrobница 1869, KAZŁ 236.

(PIETRUSZKA) Forma żeńska: Ewa *Pietruszczyna* 1879, KOPEŁ 144; nazwisko utworzone od n. os. *Pietruszka*, zdrobnienia im. *Piotr* (za: SEM cz. 2, s. 108) [1].

PIETRUSZKIEWICZ: Jan *Pietruszkiewicz* 1868, KAZŁ 232; nazwisko utworzone od im. *Piotr* (za: NP 2, s. 242) formantem *-(ki)ewicz* [3].

(PIETUCHOWSKI) Forma żeńska: Maryanna *Pietuchowska* 1863, KAZŁ 187; nazwisko utworzone

¹³⁵ *Piekut* herbu Gozdawa Lelia 1632. HKap., poz. 111.

może od ap. wsł. *pietuch* 'kogut'; *pituch* 'ziemniaki gotowane w wodzie na rzadko' (za: SHNO 2, s. 25) formantem *-owski* [6].

PIORUNEK: *Piorunek* 1701, LMŁc 130; nazwisko utworzone od ap. *piorun*, *piorunek* 'n. drobnej monety' (za: SEM cz. 1, s. 217); *piorunek* 'pół grosza, dawna moneta polska, tak zwana od polskiego senatora i podskarbiego, nazwiskiem Pioruna z Kurozwęk za Zygmunta I' (za: SW II, s. 1010) [10].

PIOTR: Piotr kupiec 1432, ŁT. I 162. 1433, ŁT. I 185. 1434, ŁT. I 208. 1439, ŁT. I 325; im. łac. *Petrus* 'skała' (za: SEM cz. 2, s. 108).

Forma żeńska: Agnieszka *Piotrowa* 1747, LMŁ 1324.

PIOTREK: Benedykt *Piotrek*, syn *laboriosi Petri cogn. Piotrek*, 1653, LBŁc 2840; nazwisko utworzone od por. **PIOTR** (za: SEM cz. 2, s. 108) formantem *-ek*.

PIOTROWICZ: Miron *Piotrowicz* pomocnik w kancelarii prawnej 1873, KAŚŁ 23; nazwisko utworzone od n. os. *Piotr* (za: SEM cz. 2, s. 108) formantem *-owicz* [2].

PIOTROWSKI¹³⁶: Andrzej *Piotrowski* 1693, LBŁ 1341; nazwisko utworzone od n. msc. np. Maz.: *Piotrowice* Maz., warsz., gm. Karczew (za: SEM cz. 3, s. 144); też od n. os. *Piotr* (za: NMK, s. 307) formantem *-(ow)ski* [129].

Forma żeńska: Anna *Piotrowska* 1867, KAZŁ 147.

PIÓRKO: Herszk Chackowicz *Piórko* furman 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *pióro*, *piórko* (za: SEM cz. 1, s. 217).

PIROG//PIROK: Andreas *Pirog* tribunus Łomzensis 1478, HKap. poz. 28, 221; Stanislaus *Pirok* capitaneus Łomzensis 1482, HKap. poz. 28; nazwisko utworzone od ap. *pirog* 'pieróg, nadziewane ciasto' (za: SEM cz. 1, s. 217).

PISAŃSKI: Konstanty *Pisański* 1868, KAZŁ 231; nazwisko utworzone od ap. *pisać*, *pisarz* 'ten, co pisze' (za: NP 2, s. 245) formantem *-ski* [1].

PISARSKI: Józef *Pisarski* syn Jana mieszkaniec miasta Łomża 1878, AUPŚT 15a; nazwisko utworzone od ap. *pisarski*, też od n. msc. *Pisary* krak., gm. Zabierzów (za: NP 2, s. 245) [8].

(PISZCZATO(W)SKI) Forma żeńska: Anna *Piszczatowska* 1656, LBŁ 3047; Katarzyna *Piszczatoska* 1809, KAZŁ 255; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *pisz*, *piszczyć* 'wydawać przenikliwy głos' (za: SHNO 2, s. 35); też od n. msc. *Piszczaty*¹³⁷ gm. Kobylin Borzymy, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 158) formantem *-owski*.

PIWOWAR: Jakub *Piwowar* 1613, MBŁ 1246; nazwisko utworzone od ap. *piwowar* 'człowiek zajmujący się warzeniem piwa' (za: SEM cz. 1, s. 218).

PIWOWARSKI: Ignacy *Piwowarski* 1773, KAUL 1220; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **PIWOWAR** formantem *-ski* [6].

Forma żeńska: Franciszka Barbara *Piwowarska* 1771.

PLAGA: Marta Joannis *Plaga* 1606 LBŁ 815; nazwisko utworzone od ap. *plaga* 'uderzenie, chłosta; klęska żywiołowa' (za: NP 2, s. 247).

¹³⁶ *Piotrowski* herbu Baranek z chorągwią 1599. HKap., poz. 89.

¹³⁷ „Wsie szlacheckie”, por. SG, t. 8, s. 233.

Forma żeńska: Anna *Pladzanka* 1705, LMŁc 183.

PLEC(Z)KA: Marianna Tekla *Plecka* 1789, KACŁ 910; nazwisko utworzone od ap. *plec-ka*, *pleca*, psł. *pletje* (za: SEM cz. 1, s. 220); też od niem. n. os. *Pletz* (za: NP 2, s. 249) formantem *-ka*.

PLEWA: Mateusz *Plewa* 1620, LBŁ 1351; nazwisko utworzone od ap. *plewa*, psł. *plewy* 'odpadki po wymłóceniu zboża' lub *plíwa* 'błonka na oku' (za: SEM cz. 1, s. 220).

Forma żeńska: Katarzyna *Plewczanka* 1692, KAŚŁ 105.

(PLUCIŃSKI)¹³⁸ Forma żeńska: Maryanna *Plucińska* 1863, KAZŁ 50; nazwisko utworzone od n. msc. *Pluty* Maz. łomż., gm. Jedwabne (por. NWHS, s. 61).

PLUSKWA: Mateusz *Pluskwa* 1617, LBŁ 647; nazwisko utworzone od ap. *pluskwa* (za: SEM cz. 1, s. 220).

PLUSKWIK: Paweł *Pluskwik* 1612, LBŁ 1211; Urszula *Pluskwik* 1622, LBŁ 1747; nazwisko utworzone od por. **PLUSKWA** formantem *-ik*.

PŁAWSKI: Bolesław Dyonizy *Pławski* 1834, KAUL 52; nazwisko utworzone od n. msc. *Pławno* rzesz., gm. Borowa; tarnob., gm. Stalowa Wola (za: NP 2, s. 253) [1].

Forma żeńska: Adella *Pławska* 1868, KAZŁ 9.

PŁOCHARCZYK: Andrzej *Płocharczyk* 1621, LBŁ 1581; nazwisko utworzone od por. **PŁOCHARZ** formantem *-czyk*.

PŁOCHARZ: Zofia *Plocharz* 1626, LBŁ 93; nazwisko utworzone od ap. *płocharz* 'wyrabiający płochy – przyrządy używane w tkactwie' (za: SHNO 2, s. 37).

PŁOŃSKI¹³⁹: Michael *Płonski* de Lomza 1574, RTA, s. 302; 1574, RTA, s. 561; nazwisko utworzone od n. msc. *Płońsko*, dziś *Płońsk* Maz. ciech. (miasto); też n. msc. *Płonka Kościelna*, *Płonka Kozły*, *Płonka Matyski*, biał., gm. Łapy (za: SEM cz. 3, s. 145) formantem *-ski* [9].

Forma żeńska: Antonina *Płomska* 1785, KACŁ 469.

PNIEWSKI: Benedykt i Albert *Pniewscy* 1634, LBŁ 995; nazwisko utworzone od n. msc. *Pniewo* (*Budy Pniewskie*, *Rybno*, *Gać*) Maz. łomż., gm. Puchały; też pow. pułt., gm. Zatory (por. SG, t. 8, s. 333) formantem *-ski*.

PODBIELSKI¹⁴⁰: Jan Wiktor *Podbielski* kurator przy Trybunale Cywilnym w Łomży 1816, KAZŁ 317; nazwisko utworzone od n. msc. *Podbiele Wielkie* i *Podbiele Małe*, dziś *Podbiele* i *Podbielko* Maz., ostroł., gm. Stary Lubotyń (za: SEM cz. 3, s. 146) formantem *-ski* [34].

(PODGÓRNY) Forma żeńska: Agnieszka *Podgórna* 1613, MBŁ 1156; nazwisko utworzone od ap. *podgórnny* (za: SEM cz. 1, s. 224), por. też **PODGÓRSKI**.

PODGÓRSKI: Albert *Podgorski* 1640, LBŁ 1664; nazwisko utworzone od n. msc. *Podgórze* m. in. w pow. rawskim, kaliskim formantem *-ski* (za: NMK, s. 312); liczne osady (por. SG, t. 8, s. 380) [2].

¹³⁸ *Pluta* herbu Kuczaby. 1474. HKap., poz. 156; *Pluty* herbu Zagroby 1544. HKap., poz. 83.

¹³⁹ *Płonski* herbu Rolicz 1588. HKap., poz. 107.

¹⁴⁰ *Potbbyelski* de ar Trzaski 1470. HKap., poz. 128.

Forma żeńska: Zofia *Podgorska* 1641, LBŁ 1888.

PODKAJ//POTKAJ: Franciszek *Potkaj* 1766, KAUL 738; Konstancja Scholastyka *Podkaj* 1782, KACŁ 138; nazwisko utworzone od ap. stp. *potkać (się)* ‘spotkać’ (za: NP 2, s. 286) formantem *-aj*.

Forma żeńska: Katarzyna *Podkaiowa* 1809, KAZŁ 158.

PODLASKI: Franciszek *Podlaski* 1792, KACB 1371; nazwisko utworzone od n. etn. *Podlasie* (za: SHNO 2, s. 39) formantem *-ski* [5].

Forma żeńska: Marianna *Podlaska* 1787, KACB 692.

PODLEŚNY: Dyonizy *Podleśny* 1866, KAZŁ 276; nazwisko utworzone od n. msc. *Guty Podleśne*, Maz. łomż., gm. Grabowo, pow. Kolno; *Świdry Podleśne* gm. Grabowo, pow. Kolno (NWHS, s. 105, 152); *Podleśne* rad., gm. Zwoleń (za: SEM cz. 3, s. 147) formantem *-y* [3].

Forma żeńska: Zofia *Podleśna* 1866, KAZŁc 174.

PODOBALIK: Petronela *Podobalik* 1745, LMS 1172; nazwisko utworzone od ap. gw. *podoba* ‘podobieństwo’, *podobać się* (por. NP 2, s. 263) formantem *-alik*.

PODOBAŁA: Jakub *Podobała* 1612, MBŁ 1022; nazwisko utworzone od por. **PODOBALIK** formantem *-ała*.

PODRAZA: Wojciech *Podraza* 1467, ŁT. II 422; nazwisko utworzone od ap. *podraza* ‘klin w żarnach’, gw. *podrazić* ‘wetknąć’ (za: SEM cz. 1, s. 225).

PODWOJSKI: Jan *Podwojski* 1637, LBŁ 1383; nazwisko utworzone od ap. *podwojski* ‘woźny sądowy’ (za: SHNO 2 s. 40).

Forma żeńska: Dorota *Podwojska* 1635, LBŁ 1098.

(POGORZELSKI)¹⁴¹ Forma żeńska: Emilia *Pogorzelska* 1874, KAŚŁ 2; nazwisko utworzone od n. msc. *Pogorzatki* gm. Kobylin Borzymy (por. NWHS, s. 114); od n. msc. *Pogorzalka*, *Pogorzal* (za: SHNO 2, s. 40) formantem *-ski* [15].

POGROSZEWSKI: Jan *Pogroszewski* kominiarz 1875, KAŚŁ 53; nazwisko utworzone od n. msc. *Pogroszewo*, dziś *Pogroszew* Maz., warsz., gm. Ożarów Mazowiecki (za: SEM cz. 3, s. 148) formantem *-ski* [63].

POHL: Dorota Paulina *Pohl* 1829, KAUL 204; nazwisko utworzone od podstawy *pol-*, por. *pole*, *pół*, *Polak*, im. z częścią *-pol-*, typu *Polikarp*, *Apolonia*, *Leopold* lub od niem. n. os. *Pohl*, ta od *Pole* ‘Polak’ lub *Pohl* ‘staw’ (za: NP 2, s. 270).

POKROP: Adam *Pokrop* 1635, LBŁ 1106; nazwisko utworzone od ap. *pokropić*, *pokrop* ‘spryskanie wodą’ (za: NP 2, s. 269).

POKROPIK: Piotr *Pokropik* 1648, LBŁ 2452; nazwisko utworzone od por. **POKROP** formantem *-ik*.

POLAK: Katarzyna *Polak* 1610, MBŁ 573; nazwisko utworzone od n. etn. *Polak* (za: SEM cz. 4, s. 11) [19].

POLAŃSKI: Jan *Polański* 1831, KAUL 50; nazwisko utworzone od n. msc. *Polany*, w dawnym pow. łęczyc., dziś zaginionej; Młp. *Polany*, rad., gm. Wierzbica; *Polanka Wielka*, biel., gm. Osiek (za: SEM cz. 3, s. 149) formantem *-ski*.

¹⁴¹ *Pogorzelscy* herbu Jastrzębscy 1552. HKap., poz. 84; *Pogorzelski* z Droh. herbu Rawicz 1608. HKap., poz. 90.

Forma żeńska: Maryanna *Polańska* 1829, KAUL 226.

POLKOWSKI: Euzebin *Polkowski* włościanin 1809, KAULc 279; nazwisko utworzone od n. msc. *Polkowo*, dziś *Karwowo-Polki*, Maz. łomż., gm. Radziłów (za: SEM cz. 3, s. 149), też *Polki-Teklin* gm. Zambrów (por. NWHS, s. 159) formantem *-ski* [31].

Forma żeńska: Małgorzata *Polkowska* 1866, KAZŁ 14.

POŁONKA: Leyzor Moszkowicz *Połonka* drwal 1829, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *połon* 'nie-wola; zdobyc'; też od im. *Apolonija* (za: NP 2, s. 270) formantem *-ka*.

POŁOŃCZYK: Katarzyna *Połończyk* 1862, KAZŁc 229; nazwisko utworzone od por. **POŁONKA** formantem *-cz+yk* [6].

POŁOŃSKI: Andrzej *Połośki* 1876, WPRŁ 148; nazwisko utworzone od por. **POŁONKA** formantem *-ski*.

Forma żeńska: Wiktoria *Połośka* 1868, KAŚŁ 28.

POPCZYK: Andrzej *Popcik* 1651, LBŁ 2738; nazwisko utworzone od ap. *pop* 'duchowny w Kościele prawosławnym' (za: SEM cz. 1, s. 230; SHNO 2, s. 43) formantem *-yk*; por. też **POPEK**.

POPEK: Zofia *Poppek* 1604, LBŁ 539; nazwisko utworzone od por. **POPCZYK** formantem *-ek* [1]; też od n. msc. *Popki* Maz. łomż., gm. Mały Płockm (por. NWHS, s. 159).

POPIELECKI: Tomasz *Popielecki* 1744, LBŁ 271; nazwisko utworzone od ap. *popiół* (za: NP 2, s. 279) formantem *-ecki*.

Forma żeńska: Marianna *Popielecka* 1746, LBŁ 390.

POPIOŁEK: Jadwiga *Popiołek* 1611, MBŁ 852; nazwisko utworzone od zdrobnienia ap. *popiół* (za: NMK, s. 315) formantem *-ek* [20].

POPKOWSKI: Adalbert *Popkowski* 1751, LBŁ 760; nazwisko utworzone od por. *Popczyk*; też od n. msc. *Popki* Maz. łomż., gm. Mały Płock (za: NP 2, s. 279) formantem *-owski*; też *Popowo* gm. Grajewo (por. NWHS, s. 159) formantem *-ski* [13].

Forma żeńska: Marianna *Popkowska* 1754, LMEŁ 1877.

POPLAWSKI¹⁴²: Piotr *Popławski* 1637, LBŁ 1330; nazwisko utworzone od n. msc. *Popławy* siedl., gm. Trzebieszów (za: SEM cz. 3, s. 150) też n. msc. *Popławy* pow. bielski, gm. Brańsk, formantem *-ski* [38].

Forma żeńska: Ewa i Katarzyna *Popławska* 1684, LBŁ 850.

POREDA: Jan *Poreda* żołnierz urlopowany 1866, KAZŁ 158; nazwisko utworzone od *poradzić* 'udzielić komuś rady', ap. *porada* 'rada' (za: NP 2, s. 280) [13].

POROWSKI: Paweł *Porowski* więzień ciężki 1841, RREŁ 125; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Porośla*, dziś *Porośl-Kije* gm. Sokoły, pow. Wysokie Maz. (za: NWHS, s. 139) formantem *-wski* [5].

Forma żeńska: Elżbieta *Porowska* 1690, LBŁ 1158.

PORYCKI: Boruch Jankielowicz *Porycki* solarz 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Poryte*, dziś *Poryte-Jabłoń*, *Poryte-Szlacheckie*, *Poryte-Włościańskie*, Maz. łomż.,

¹⁴² *Popławski* T-a Biels. herbu Trzaska 1590. HKap., poz. 135; *Popławski* herbu Trzaska 1634. HKap., poz. 111.

- gm. Stawiski (por. NWHS, s. 160) formantem *-cki*.
- POSEŁ:** Stanisław *Poseł* 1609, MBŁ 334; nazwisko utworzone od ap. *po-seł* 'człowiek wysłany z wiadomością' (za: SEM cz. 1, s. 231).
- POŚWIATA:** Jan *Poświata* 1601, LBŁ 341; nazwisko utworzone od ap. *poświata* 'światło' (za: SEM cz. 1, s. 232).
Forma żeńska: Katarzyna *Poświęciana* 1748, LMŁ 1361.
- POŚWI(E)CIK:** Jadwiga *Poswiecik* 1611, MBŁ 855; Urszula *Poswiczik* 1613, LBŁ 9; nazwisko utworzone od por. **POŚWIATA** formantem *-ik*.
- POTEĞA:** Michał *Potęga* 1748, LMŁc 1430; nazwisko utworzone od ap. *po-tęga* 'siła, moc' (za: NP 2, s. 286) [1].
Forma żeńska: Zofia *Potęgorwa* 1748, LMŁc 1423.
- (POWICHROWSKI)** Forma żeńska: Anna *Powichrowska* 1887, KOPEŁ 87; nazwisko utworzone od ap. *powichrować, powichrzyć, pokręcić, zmącić*' (za: NP 2, s. 288) formantem *-owski* [7].
- POZNAŃSKI:** Mateusz *Poznansky* 1644, LBŁc 2124; nazwisko utworzone od n. msc. *Poznań* (miasto) Wlkp. (za: SEM cz. 3, s. 152) formantem *-ski* [4].
Forma żeńska: Anna *Poznańska* 1634, LBŁc 1065.
- POZNIŃSKI:** Laurenty *Pozninski* 1757, LMŁ 2141; może nazwisko utworzone od stp. *poździe* 'późno' (por. NP 2, s. 289).
Forma żeńska: Klara *Pozninska* 1752, LMŁ 1643.
- PRANGE:** Gotlib August *Prange* 1797, KACEŁ 1976; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Prengel, Pranger*, te może od śrwniem. *pranger, branger* 'pręgierz' (NP 2, s. 296).
- PREISS:** Marianna *Preiss* 1879, KOPEŁ 202; nazwisko utworzone od niem. n. msc. *Preis*, ta od śrwniem. *pris* 'godny pochwały', 'cena'; też od *Preuß*, ta od *Preuße* 'Prusak' (za: NP 2, s. 293) [2].
- PROCHENKOWICZ:** Anna *Prochchenkowicz* 1685, LBŁ 781; może nazwisko utworzone od ap. *proch* 'pył, kurz, okruszyny' (za: NP 2, s. 298).
- PROKOP:** Filip *Prokop* 1869, KAZŁ 176; im. grec. *Prokopios* 'przed czymś bić, uderzać', łac. *Procopius* (za: SEM cz. 2, s. 112) [1].
- PROSIŃSKI:** Franciszek *Prosiński* 1809, KAUEŁ 289, 305; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. Maz.: *Prosienica*, ostroł., gm. Ostrów Maz. (za: SEM cz. 3, s. 153); też od n. msc. *Proszanka* (za: SHNO 2, s. 51) formantem *-ski* [4].
Forma żeńska: Ewa *Prosińska* 1745, LMŁ 1161.
- PROSTAK:** Maryna *Prostak* 1655, LBŁ 3002; nazwisko utworzone od ap. *prosty* formantem *-ak*.
- (PROSZYŃSKI)** Forma żeńska: Paulina *Proszyńska* 1831, KAUEŁ 33; nazwisko utworzone od n. msc. *Pruszyn*, siedl., gm. Siedlce (za: SEM cz. 3, s. 153) formantem *-ski*.
- PRÓCHNO//PRUCHNO:** Rozalia *Pruchno* 1731, LBŁ 206; Mateusz *Prochno* 1734, LBŁ 482; nazwisko utworzone od ap. *próchno* (za: SEM cz. 1, s. 235).
- PRUSACKI:** Franciszek *Prusackzy* 1728, LBŁc 588; nazwisko utworzone od n. etn. *Prus* 'członek narodu pruskiego', por. też n. herbu *Prus* (za: NP 2, s. 302).

PRUSACZYK: Marianna *Prusaczyk* 1743, LBŁc 107; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **PRUSAK** formantem *-czyk* [14].

PRUSAK: Jakub *Prusak* 1668, LBŁ 36; nazwisko utworzone od n. etn. *Prus* 'Prusak, Niemiec', n. herbu *Prus* (za: SHNO 2, s. 52) formantem *-ak*.

PRUSIK: Franciszka *Prusik* 1887, KOPEŁ 280; nazwisko utworzone od por. **PRUSAK** formantem *-ik* [1].

PRUSI(E)ŃSKI: Jakub *Prusiński* 1688, KAŚŁ 42; *Prusieńskiego* żona 1735, LMŁ 626; nazwisko utworzone od n. msc. *Proszki*, dziś *Pruszeki Wielkie* gm. Rutki-Kossaki, pow. Zambrów (za: NWHS, s. 160); też n. msc. *Pruszin* (za: SHNO 2, s. 52) formantem *-ski* [23].

Forma żeńska: Zofia *Prusieńska* 1733, LBŁ 332;

PRUS(Z)KOWSKI: Adam Alberti *Pruskowski* 1616/1617, ASAZ, s. 97; nazwisko utworzone od n. msc. *Proszki*, dziś *Pruszeki Wielkie* Maz. łomż., gm. Rutki-Kossaki, pow. Zambrów (por. NWHS, s. 160); też *Proszkowo* Maz., ciech., gm. Szeńsk (za: SEM cz. 3, s. 153) formantem *-(ow)ski* [2].

PRUSZYŃSKI: Łukasz *Pruszyński* 1730, LBŁ 130; Paweł *Pruszyński* instigator¹⁴³ *civitalensis* 1747, LMŁ 1300; nazwisko utworzone od n. msc. *Pruszyn* Maz., gm. Siedlce (za: SEM cz. 3, s. 153) formantem *-ski* [2].

Forma żeńska: Gertruda *Pruszyńska* 1745, LMŁ 1166.

PRUSZKO: Forma żeńska: Franciszka *Pruszkowa* 1864, KAZŁ 201; nazwisko utworzone od ap. *proch*, *prószyc*, gw. *prusz* 'drzazgi', też dźwiękonaśladowcze gw. *prus* 'przywoływanie krów i owiec', także gw. *pruszek* 'cząstka' (za: SEM cz. 1, s. 237) formantem *-owa* [51].

PRZESTRZELSKI¹⁴⁴: Łukasz *Przestrzelski* wyrobnik 1862, KAZŁ 254; nazwisko utworzone od n. msc. *Przestrzele* Maz. łomż., gm. Jedwabne (za: SEM cz. 3, s. 155) formantem *-ski* [38].

PRZEŹDZIECKI: Alexander Konstanty *Przeździecki* 1875, KAŚŁ 79; nazwisko utworzone od n. msc. *Przeździecko*, dziś *Przeździecko-Drogoszowo*, *Przeździecko-Dworaki*, *Przeździecko-Grzymki*, *Przeździecko-Jachy*, *Przeździecko-Lenarty*, Maz. łomż., gm. Andrzejewo; *Przeździecko-Mroczyki*, gm. Zambrów (za: SEM cz. 3, s. 156) formantem *-cki* [14].

Forma żeńska: Teofila *Przeździecka* 1873, KAŚŁ 5.

(PRZĘCZKOWSKI) Forma żeńska: Katarzyna *Przęczkowska* 1597, LBŁ 65; może nazwisko utworzone od n. msc. *Przęczki* Maz. łomż., gm. Mały Płock (por. NP 2, s. 306).

PRZYBOROWSKI¹⁴⁵: Michał *Przyborowski* 1647, LBŁ 2387; nazwisko utworzone od n. msc. *Przyborowice Wielkie*, *Przeborowice*, *Przyborowo*, Maz. łomż., gm. Grabowo (za: SEM cz. 3, s. 154) formantem *-ski* [3].

PRZYBYLSKI: Albert *Przybylski* 1616, LBŁ 486; nazwisko utworzone od n. os. *Przybył*, też *Przybyła*, *Przybyło* (za: NMK, s. 320) formantem *-ski* [34].

¹⁴³ *Instyigator* '1. urzędnik w dawnej Polsce, który dochodził krzywd krajowi wyrządzonych, prokurator królewski; 2. dający powód, oskarżyciel' (za: SW I. I, s. 421).

¹⁴⁴ *Przestrzelski* herbu Buinowie 1524. HKap., poz. 116.

¹⁴⁵ *Przyborowski* herbu Grzymała 1474. HKap., poz. 156.

- PRZYBYŁOWSKI:** Leon *Przybyłowski* 1865, KAZŁ 227; nazwisko utworzone od n. msc. brak n. msc. Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 156); może też od ap. *przybyć, przybyły* przybysz, ten, kto przybył (za: NMK, s. 320) formantem *-owski* [25].
- PRZYBYSI(Z)EWSKI:** Lucjan *Przybysiewski* 1693, LBŁ 1354; nazwisko utworzone od n. msc. *Przybyszówka* Krpłd., rzesz., gm. Świlcza (za: SEM cz. 3, s. 156) [3].
- PRZYCHODZIENŃ:** Helena *Przychodzien* 1793, KACŁ 1424; nazwisko utworzone od ap. *przychodzien* 'przybyły' (za: SHNO 2, s. 54) [50].
- PRZYGODA:** Michał *Przygoda* 1810, KAZŁc 334; nazwisko utworzone od ap. psł. *prigoda* 'przygoda' (za: SEM cz. 1, s. 242).
Forma żeńska: Małgorzata *Przygodzanka* 1686, KAŚŁ 6.
- PRZYIEMSKI:** Franciszek *Przyiemski* 1829, KAUL 155; nazwisko utworzone od n. msc. *Przyjma* Włkp., koniń., gm. Golina (za: SEM cz. 3, s. 157) formantem *-ski*.
- (PRZYŁUCKI//PRZYŁUSKI)** Forma żeńska: Konstancja *Przyłucka* 1793, KACŁ 1494; Tekla Aniela *Przyłuska* 1795, KACŁ 1704; nazwisko utworzone od n. msc. *Przyłuka, Przyłuki* Kresy Wsch., *Przyłuski* skier., gm. Biała Rawska (za: NP 2, s. 315).
- PRZYSTAWSKI:** Ludwik *Przystawski* 1741, LBŁ 23; nazwisko utworzone od stp. ap. *przystaw* 'pomocnik' (za: NP 2, s. 316) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Zofia *Przystawska* 1744, LME 1136.
- PRZYTULSKI:** Józef *Przytulski* 1789, KACŁ 909; nazwisko utworzone prawdopodobnie od *przytulić* 'przycisnąć, przygarnąć do siebie' (za: SEM cz. 1, s. 242); też od n. msc. *Przytuły* gm. Jedwabne formantem *-ski*.
Forma żeńska: Scholastyka *Przytulska* 1781, KACŁ 52.
- PSTRĄGOWSKI:** Franciszek *Pstrągowski* 1874, KAŚŁ 17; nazwisko prawdopodobnie utworzone od ap. *pstrąg* 'gatunek ryby' formantem *-owski*; też od n. msc. *Pstrągowa* rzesz., gm. Czudec (za: NP 2, s. 318) formantem *-ski* [4].
- PSZCZOŁKOWSKI:** Marcin *Pszczółkowski* 1810, KAUL 361, 324; nazwisko utworzone od ap. *pszczołka* formantem *-owski*.
Forma żeńska: Antonina *Pszczółkowska* 1810, KAZŁ 261.
- PTAK:** Małgorzata *Ptak* 1620, LBŁc 1322; nazwisko utworzone od ap. *ptak* (za: SEM cz. 1, s. 243); też od ap. *ptak* 'rodzaj gry towarzyskiej', 'członek męski' (za: NMK, s. 321) [28].
- PTAKUS:** Rochla, córka Wolfa Herszkowicza *Ptakusa* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **PTAK** formantem *-us*.
- PTASIŃSKI:** Laurenty *Ptasiński* 1794, KACŁ 1600; nazwisko utworzone od por. **PTAK** formantem *-iński*.
Forma żeńska: Katarzyna *Ptasinska* 1711, LBL 1324.
- PTASZEK:** Wieniczyśław *Ptaszek* 1609, MBŁ 405; nazwisko utworzone od por. **PTAK** (za: SEM cz. 1, s. 243) formantem *-ek*.
Forma żeńska: Marianna *Ptaszkowa* 1689, KAŚŁ 62.
- PTASZYŃSKI:** Jan Adam *Ptaszyński* 1767, KAUL 807; nazwisko utworzone od por. **PTAK** formantem *-yński* [17].

Forma żeńska: Marianna *Ptaszyńska* 1745, LBŁ 297.

PUCHALAK: Ignacy *Puchalak* 1724, LBŁ 327; nazwisko utworzone prawdopodobnie od błr. *puchal* ‘człowiek nadęty’; też od *puchacz*, gw. *puchala* (za: SEM cz. 1, s. 243) lub od n. msc. *Puchały Maz. łomż.*, gm. Łomża; formantem *-ak*.

Forma żeńska: Antoniowny *Puchalczki* 1739, LMŁ 838.

PUCHALCZYK: Aron Jankielowicz *Puchalczyk* mularz 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone formantem *-czyk* od por. **PUCHALAK**.

PUCHALSKI¹⁴⁶: Walenty *Puchalski* 1722, LBŁc 206; nazwisko utworzone od n. msc. *Puchały*¹⁴⁷ Maz. łomż., gm. Łomża, Maz., warsz., gm. Raszyńiec (za: SEM cz. 3, s. 157) formantem *-ski* [21].

Forma żeńska: Katarzyna *Puchalska* 1725, LBŁc 443.

(PUŁAWSKI)¹⁴⁸ Forma żeńska: Józefa *Puławska* 1820, KAZŁc 159; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Pułazie-Świerże* gm. Szepietowo, pow. Wysokie Maz. (za: NWSH, s. 140) formantem *-ski* [6].

PUSZ: Józefa *Pusz* 1868, KAZŁ 58; nazwisko utworzone od ap. *pusz* ‘pióropusz’ (za: SEM cz. 1, s. 244) [17].

PUZDERNIK: Urszula *Puzdernik* 1618, LBŁ 941; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *puzdro* ‘puddło z przegródkami’, w psł. *puzdro* ‘moszna samców, zwykle konia’ (za:

SEM cz. 1, s. 245); też ap. *puzdernik* ‘wytwórca pudeł i futerałów do przechowywania różnych przedmiotów’¹⁴⁹ formantem *-nik*.

Forma żeńska: Agnieszka *Puzderniczka* 1645, LBŁ 2159.

PUŻNIEWSKI: Jan *Puzniewski* 1751, LBŁ 834; nazwisko utworzone od ap. stp. *pożdzie* ‘późno’ (za: NP 2, s. 289) formantem *-ewski*.

Forma żeńska: Marianna *Puzniewska* 1751, LBŁ 833.

(PUŻEWSKI) Forma żeńska: *Pużewska* 1706, LMŁ 199; nazwisko utworzone od ap. *puzo* ‘brzuch bydłęcy’ (za: NP 2, s. 325) formantem *-ewski*.

PYCIA: Ludwik Lumnia *Pycia* 1808, ADŁ; nazwisko utworzone od *pytać*, por. też gw. ap. *pyta* ‘ogon; członek męski; powróż do bicia’ (za: NP 2, s. 326) [2].

PYTLEWSKI: Aleksander *Pytlewski* 1870, KAŚŁ 47; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *pytel* ‘rodzaj sita’, ‘koszula pokutna’, pożyczka ze stwniem. *butil* lub śrwniem. *biutel* (za: SEM cz. 1, s. 246); też od n. os. *Pytel* < *pytel* ‘worek, miech, mieszek’, też od ap. *pytel* młynarski ‘do niego przesiewa się zmieloną mąkę’ (za: NMK, s. 323) formantem *-ewski* [2].

¹⁴⁶ *Puchalskie* de ar Buyny 1465. HKap., poz. 127.

¹⁴⁷ „Puchały (r. 1421), g. Puchalskich”; por. Gloger, s. 11.

¹⁴⁸ *Pułaski* herbu Slepowron 1591. HKap., poz. 109; *Pułaski* herbu Pułasie Magna herbu Bawola głowa z mieczem 1619. HKap., poz. 107.

¹⁴⁹ <https://spjs.ijp.pan.pl/haslo/index/23306/55206>

R

RACZKOWSKI: Stanisław *Raczkowski* 1876, WPRĘ 188; nazwisko utworzone od n. msc. *Raczkowo* Wlkp. pozn., gm. Skoki; *Raczkowo*, dziś *Raczków*, sier., gm. Warta; *Raczki*, wieś w dawnym woj. Łęczyc., dziś zagin.; *Raczkowa*, krośn., gm. Sanok (za: SEM cz. 3, s. 158) formantem *-(ow)ski* [7].

Forma żeńska: Aniela *Raczkowska* 1871, KAŚŁ 22.

RADGOWSKI¹⁵⁰: Stanislaus *Radgowski* de districtu Lomzensi 1568, RTA, s. 217; nazwisko utworzone od n. msc. *Radgoszcz* Maz. łomż., ostroł., gm. Troszyn (za: SEM cz. 3, s. 159) formantem *-ski* [12].

Forma żeńska: Dorota *Radgowska* 1657, LBŁ 3203.

RADŁOWSKI: Walerian *Radłowski* 1866, KAZŁ 190; nazwisko utworzone od n. msc. *Radłowo* Wlkp., koniń., gm. Strzałkowo; *Radłowo*, dziś *Radłów*, kal., gm. Raszków; Krpld. *Radłowice* (za: SEM cz. 3, s. 159) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Marcycanna *Radłowska* 1868, KAŚŁ 23.

RADOMSKI: Jan *Radomski* 1638, LBŁ 1453; nazwisko utworzone od n. msc. *Radom* Młp. (za: SEM cz. 3, s. 159) formantem *-ski* [12].

Forma żeńska: Justyna *Radomska* 1685, LBŁ 906.

RADULSKI: Chudor *Radulski* 1444, HKap. poz. 448; nazwisko utworzone

od n. msc. *Radule*, biał., gm. Tykocin (za: SEM cz. 3, s. 160) formantem *-ski* [5].

(RADZIKOWSKI) Forma żeńska: Joanna *Radzikowska* 1819, KAZŁ 88; nazwisko utworzone od n. msc. *Radzikowo*, dziś *Radzików-Kornica*, *Radzików-Oczki*, *Radzików-Stopki*, *Radzików Wielki* Maz., warsz., gm. Błonie; *Radzików*, siedl., gm. Mordy; (za: SEM cz. 3, s. 160) formantem *-ski* [2].

RADZI(Y)MIŃSKI Gorgoniusz *Radzimiński* 1870, KAŚŁ 42; nazwisko utworzone od n. msc. *Radzimino-Sona* Maz., wieś w dawnym powiecie ciechanow., dziś zagin.; *Radzimino-Włosty*, dziś *Włosty*, część wsi Kozdroje, ciech., gm. Regimin (za: SEM cz. 3, s. 160) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Kazimiera *Radziemińska* 1878, KOPEŁ 52.

RAFALCZYK: Dorota *Rafalczyk* 1614, LBŁ 67; nazwisko utworzone od por. **RAFAŁ**.

RAFALIK: Krzysztof *Raphalik* 1722, LBŁ 222; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. **RAFAŁ** formantem *-ik*.

RAFALSKI: Aleksander *Rafalski* 1887, KOPEŁ 93; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **RAFAŁ** [2].

Forma żeńska: Emilia *Rafalska* córka wyrobnicy 1842, WMZŁ 176.

RAFAŁ: *Raphael de Lomza* 1546, RTA, s. 30; nazwisko utworzone od im. *Rafał*, z hebrajskiego '(którego) Bóg uzdrawia', łac. *Raphael* (za: SEM cz. 2, s. 114).

¹⁵⁰ *Radgoszczki* herbu Ostroga 1463. ŁT: HKap., poz. 101.

RAFAŁOWICZ: Stanisław *Rafałowicz* 1863, KAZŁ 52; nazwisko utworzone od por. **RAFAŁ** formantem *-owicz* (za: SEM cz. 2, s. 114).

RAFAŁOWSKI: Michał *Raffałowski* 1738, LBŁ 47; nazwisko utworzone od n. msc. *Rafałowice, Rachwałowice*, dziś *Rachwałowice* Młp., kiel., gm. Koszyce (za: SEM cz. 3, s. 161) formantem *-ski* [12].

Forma żeńska: Katarzyna *Rafałowska* 1743, LBŁ 115.

RAJKOWSKI: Adam *Rajkowski* 1796, KACŁ 1869; nazwisko utworzone od ap. *raj* 'niebo' albo *raić* 'nastęrczyć' (za: SEM cz. 1, s. 248) formantem *-owski* [18].

Forma żeńska: Maryanna *Raykoska* 1810, KAZŁc 350.

RAJMUNTOWICZ: *Rajmuntowicz* 1896, KS; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Reimond*, ta od im. złożonego *Raginmund* (za: NP 2, s. 335) formantem *-owicz* [6].

RAKO(W)SKI: Jacobs *Rakowski* f. d. Nicolai Troszinski capitanei Lomzensis 1569, RTA, s. 242; 1569, RTA, s. 252; nazwisko utworzone od n. msc. *Rakowo* Maz. łomż., gm. Piątnica; *Rakowo*¹⁵¹ *Norwe* gm. Mały Płock (por. NWHS, s. 161); też *Rakowiec*, dziś część miasta Warszawy; *Rakowo Wielkie*, dziś część miasta Warszawy (za: SEM cz. 3, s. 161) formantem *-ski* [43].

Forma żeńska: Julianna *Rakoska* 1810, KAZŁ 342.

RAMA: Jan *Rama* 1618, LBŁ 867; nazwisko utworzone od podstawy

ram-, por. *rama, ramię*, niem. n. os. *Ram* (za: NP 2, s. 337) [1].

RAMOTOWSKI: Adam *Ramotowski* wyrobnik 1869, KAZŁ 60; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Romoty*, dziś *Ramoty* Maz. łomż.: gm. Stawiski; *Ramoty -Piotrowo, Ramoty Stare* gm. Śniadowo (por. NWHS, s. 162) formantem *-owski*.

RANTOWICZ: Kazimierz *Rantowicz* 1756, LMŁ 1997; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Rand, Rant*, te od stwniem. *rant* 'brzeg tarczy' (za: NP 2, s. 337) formantem *-owicz*.

Forma żeńska: Anna *Rantowiczowa* 1747, LML 1346.

RAPNICKI: Tytus Daniel Makary *Rapnicki* 1833, KAUŁ 33; nazwisko utworzone od ap. *rap, rapa* 'koń ciemnej maści' (za: NP 2, s. 339) formantem *-nicki*.

Forma żeńska: Jadwiga *Rapnicka* 1863, KAZŁ 49.

RASZ//RAŚ Józef *Rasz* 1869, KAŚŁc 53; nazwisko utworzone od formy *Ra-sz* członów: *Raci-* < z psł. *ratb* 'wojna, walka' lub *Rado-* < z psł. *radb* 'być zadowolonym, chętnym, cieszyć się' (za: SEM cz. 1, s. 246 – 248) [23].

RASZKIEWICZ: Jan Alexander *Raszkiewicz* 1830, KAUŁ 127; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **RASZ//RAŚ** formantem *-ewicz* [4].

RATAJ: Stanisław *Ratay* 1615, LBŁ 274; nazwisko utworzone od ap. *rataj* 'kmięć, oracz, wieśniak, chłop, też gbur, prostak' (za: NMK, s. 327).

RATOWSKI: Jacobs *Rathowski* 1555, RTA, s. 42; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. Młp.: *Ratoszyn*, rad., gm. Radzanów (za: SEM cz. 3, s. 161) formantem *-ski* [2].

¹⁵¹ „Okolice szlachecka nad rz. Skrodą. Jest to gniazdo *Rakowskich* wspomniane w akcie z 1433 r.” SG, t. 9, s. 518.

- Forma żeńska:** Aniela *Ratowska* 1871, KAŚŁ 2.
- RATUSKI:** Grzegorz *Ratuski* 1686, KAŚŁ 12; nazwisko utworzone od n. msc. *Ratusza* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 162) formantem *-ski* [2].
Forma żeńska: Stefanowa *Ratuska* 1709, LMŁ 317.
- RATYŃSKI**¹⁵²: Kazimierz *Ratyński* 1869, KAZŁ 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Ratyniec* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 162); też od n. msc. *Ratyniec, Ratynice* (za: SHNO 2, s. 66) formantem *-ski* [6].
Forma żeńska: Teofila *Ratyńska* 1833, KAULc 74.
- RAUSZ:** Ulryka Amalia *Rausz* 1833, KAUL 7; nazwisko utworzone prawdopodobnie od zniemczonej formy n. *Rus* 'Ruś' – *Raus, Rausch* (za: SEM cz. 4, s. 12).
- (RAWECKI)** Forma żeńska: Eufemia Rozalia Konstancja *Rawecka* córka adwokata 1811, KAUL 26; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. herb. *Rawa*; 1. n. os. *Rawa*, 2. n. msc. *Rawa* (za: SEM cz. 6, s. 50) formantem *-cki*.
- (RAYSKI)** Forma żeńska: Felicjana Maryanna *Rayska* 1809, KAUL 183; nazwisko utworzone od por. **RAJKOWSKI** formantem *-ski*; też od n. msc. *Raj* w pow. brzeżań., kozienic., iłżec. lub od n. msc. *Rajsko* pow. kalis. (za: NMK, s. 326) formantem *-ski* [1].
- (RAŻEŃSKI)** Forma żeńska: Dorota *Rażeńska* 1700, KAŁŚ 223; nazwisko utworzone od *razić* 'uderzać', *raz*, stp. ap. *raza* 'cios' (za: NP 2, s. 342) formantem *-eński*.
- REGULSKI:** Tomasz Adam *Regulski* 1788, KACŁ 881; nazwisko utworzone od n. msc. *Regulice* Młp., krak., gm. Alwernia (za: SEM cz. 3, s. 162) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Zuzanna Zofia Franciszka *Regulska* 1829.
- REJNART:** Katarzyna *Rejnart* 1872, KAŚŁ 32; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Reiner*, ta od im. złożonych *Ragin-heri* (za: NP 2, s. 336) [2].
- REMBISZEWSKI**¹⁵³: Antoni *Rembiszewski* 1731, LBŁ 179; nazwisko utworzone od n. msc. *Rębiszewo-Zegłady* Maz. łomż., gm. Kołaki Kośc. (za: SEM cz. 3, s. 162) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Stanisława *Rembiszewska* 1865, KAZŁ 216.
- REMISZEWSKI//REMISIEWSKI:** Szymon *Remisiewski*, syn Wawrzyńca szewca ojców Jezuitów 1739, LMŁ 848; Ignacy *Remiszewsky* 1748, LBL 514; nazwisko utworzone od n. msc. *Remiszew* (za: SHNO 2, s. 67) formantem *-ski* [23].
Forma żeńska: Marianna *Remiszewska* 1748, LMŁ 1352.
- RENTOWICZ:** Teresa *Ręntowicz* 1744, LBŁ 258; nazwisko utworzone od por. **RANTOWICZ** formantem *-owicz*.
- REPLIŃSKI:** Marcin *Repliński* zegarmistrz 1819, KAŚŁ 11; może nazwisko utworzone od niem. n. os. *Röppel*, ta od im. *Hrodbald* lub *Hrodbert* (por. NP 2, s. 348).
Forma żeńska: Agata Weronika *Replińska* 1832, KAUL 1.

¹⁵² *Ratynski* herbu Wierzbowa 1558. HKap., poz. 85.

¹⁵³ *Rembiszewski* herbu Prussy 1466. HKap., poz. 135; *Rembiszewski* herbu Prussy 1558. HKap., poz. 133.

**REYSENSTEINN//REJZENSZ-
TEYN//REYCZENSZTEYN:**

Joanna Elżbieta *Reyssensteinn* 1794, KACŁ 1565; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Reis, Reise*, ta od im. złożonych na *Ragin-* (za NP 2, s. 336) + ap. *stein* por. **STEIN**.

ROGAL: Waleria *Rogal* 1605, LBŁ 766; nazwisko utworzone ap. *rogal, rogala* '1. bułka kształtu półksiężycy, rożek; 2. rogacz' (za: NMK, s. 329) lub od ap. *rogal* 'jeleń, mąż, któremu się żona sprzeniewierzyła' (za: SHNO 2, s. 69); por. też **ROGALA**.

ROGALA¹⁵⁴: Andrea Stanisłai *Rogala* 1600, LBŁ 281; nazwisko utworzone od por. **ROGAL**; też od n. msc. *Rogale* Maz. łomż., gm. Stawiski, pow. Kolno (por. NWHS, s. 162); też *Rogale Szlacheckie* Maz., pow. makow., gm. Gąsewo (za: SG, t. 9, s. 658) i n. herb. *Rogala* (za: SEM cz. 6, s. 50).

ROGALSKI: Baltazar *Rogalski* 1622, LBŁ 1606; nazwisko utworzone od n. msc. por. **ROGALA** formantem *-ski* [43].

Forma żeńska: Anna *Rogalska* 1619, LBŁ 1125.

ROGIŃSKI: Paweł *Rogiński* 1735, LMŁ 618; nazwisko utworzone od n. msc. *Roginice*, dziś *Rogienice* (*Piaseczne, Wypychy*) Maz. łomż., gm. Mały Płock, pow. Kolno (za: NWHS, s. 141) formantem *-ski* [41].

Forma żeńska: Katarzyna *Roginska* 1793, KACŁ 1505.

ROGO(W)SKI: Nicolaus *Rogowski* de Lomza 1556, RTA, s. 490; nazwisko utworzone od n. msc. *Pluty-Rogowo*, dziś *Pluty*, Maz. łomż. gm. Jedwabne

(por. NWHS, s. 158); też n. msc. *Rogowo* Wlkp., bydż., gm. Rogowo; leszcz., gm. Krobia; *Rogów*, koniń., gm. Przykona; *Rogów* Młp., kiel., gm. Opatowiec; *Rogów* Krpłd., zamoj., gm. Grabowiec (za: SEM cz. 3, s. 163); formantem *-ski* [121].

Forma żeńska: Katarzyna *Rogowska* 1697, KAŚŁ 187.

ROGULSKI: Tomasz *Rogulski* 1784, KACŁ 416; nazwisko utworzone od n. msc. *Rogulice*, płoc., gm. Góra Świętej Małgorzaty (za: SEM cz. 3, s. 163) formantem *-ski* [3].

ROJEK: Anna *Rojek* 1611, MBŁ 717; nazwisko utworzone od ap. *rój* 'pszczoły z jednego gniazda' (za: SEM cz. 1, s. 252) formantem *-ek* [9].

ROLA: Marcin *Rola* 1604, LBŁ 492; nazwisko utworzone od *Rol, Rol-a*, formy im. *Roland* ze stwniem. *Hroldland, Rodland, Rolland, Roland*: germ. *brōth* 'sława, zwycięstwo' + germ. *landa* 'kraj, ziemia' (za: SEM cz. 2, s. 116) lub n. herb. *Rola* od n. os. *Rola* – osoby Dominika zwanego *Rola*, pierwszego poświadczonego źródłowo przedstawiciela rodu (za: SEM cz. 6, s. 51); też od ap. *rola* 'ziemia uprawna' (za: SHNO 2, s. 50) [1].

ROMANOWICZ: Franciszek *Romanowicz* 1712, LBŁ 1385; nazwisko utworzone od im. *Roman*, łac. *Romanus* 'Rzymianin' od n. miasta *Roma* 'Rzym' (za: SEM cz. 2, s. 116) formantem *-owicz* [1].

ROMANO(W)SKI: Stanisłai *Romanowski* 1692, LBŁ 1296; nazwisko utworzone od n. msc. *Romany* Maz. łomż., gm. Stawiski (za: SEM cz. 3, s. 164), też formantem *-ski* [65].

Forma żeńska: Helena *Romanowska* 1680, LBŁ 514.

¹⁵⁴ *Rogale* wieś szlachecka, gm. Stawiski, pow. Kolno (por. SG, t. 9, s. 658).

- (ROMAŃSKI)** Forma żeńska: Ewa *Romańska* 1866, KAZŁ 4; nazwisko utworzone od por. **ROMANOWICZ** formantem *-ski* prawdopodobnie [11].
- ROPEL:** Grzegorz *Ropel* 1615, LBŁ 248; nazwisko utworzone od im. *Rop-el*, formy im. *Robert*, *Rob-in*, zlatynizowany *Robinus* (za: SEM cz. 2, s. 115). **Forma żeńska:** *Ropelka* stara 1730, LMŁc 522.
- ROPELIK:** Andrzej *Ropelik* 1618, LBŁ 968; nazwisko utworzone od por. **ROPEL** formantem *-ik*.
- ROPELEWSKI:** Mateusz Józef *Ropelewski* 1750, LMŁ 1512; nazwisko utworzone od por. **ROPEL** formantem *-(ew)ski* [3]. **Forma żeńska:** Barbara *Ropelewska* 1749, LBŁ 557.
- ROSI(E)ŃSKI:** Marcin *Rosinski* dicti Reszka 1750, LMŁ 1537; Jan *Rosiński* 1785, KACŁ 442; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. os. *Rosina* od ap. *rosa* (za: SEM cz. 1, s. 235) formantem *-ski* [3]. **Forma żeńska:** Marianna *Rosienska* 1696, LBŁ 73.
- ROSKOWIC(Z)//ROSKOWICZ:** Marek *Roskowicz* 1613 B, LBŁ 22; Mateusz *Roskowic* 1616, LBŁ 439; Jan *Roszkowicz* 1642, LBŁ 1891; nazwisko utworzone od im. na *Ro-*, typu *Rościstaŕw*, *Robert*, *Roch* (za: NP 2, s. 362) formantem *-k+owicz*.
- (ROSLAN)** Forma żeńska: Anna *Roslánówna* 1733, LBŁ 68; *Roslanka* 1733, LMŁ 572; nazwisko utworzone od im. *Roslán*, *Rustán* (za: SHNO 2, s. 71).
- ROSSEFELD:** Ewa *Rossefeld* 1796, KACŁ 1837; nazwisko utworzone od niem. n. msc. *Rosenwalde* na Warmii (por. SG, t. 12, s. 754).
- ROSTEK**¹⁵⁵: Katarzyna *Rostek* 1605, LBŁ 718; nazwisko utworzone od *Rost*, formy członu *Rości-* od ap. psł. *orsti* 'rosnąć'; możliwe też ap. *rost*, *roszt* 'rdza' (za: SEM cz.1, s. 253), też od n. msc. *Rostki* Maz. łomż.: gm. Jedwabne, gm. Stawiski, pow. Łomża; gm. Troszyn, pow. ostroł. (por. NWHS, s. 163 – 164) formantem *-ek*.
- ROSTKOWSKI:** Mejer Izrael Zelkowiec *Rostkowski* handlarz mąki 1836, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Rostki* np.: Maz. łomż., gm. Stawiski; *Rostkowo* ciech., gm. Czernica Borowe (por. NWHS, s. 163) formantem *-ski*. **Forma żeńska:** Marianna *Rostkowska* 1650, LBL 2617.
- ROSKOWSKI**¹⁵⁶: Jakub *Roskowski* 1670, LBŁ 254; nazwisko utworzone od n. msc. *Roszki* (*-Chrzczony*, *Lesne*, *-Sączki*, *-Ziemaki*) wsie szlach., gm. Sokoły, pow. Wysokie Maz. (za: NWHS, s. 142 – 143) formantem *-ski* [26]. **Forma żeńska:** Ewa *Roszkowska* 1605, LBŁ 776.
- ROZA:** Sender Leyzorowicz *Roza* garbarz 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od im. *Roża*//*Róża*, łac. *Rosa* 'róża' (za: SEM cz. 2, s. 117).
- ROZANCIK:** Łukasz *Rozancik* 1651, LBŁ 2731; nazwisko utworzone od por. **ROZA** formantem *-(an)czyk(-cik)*.
- (ROZANOWSKI)** Forma żeńska: Dorota *Rozanowska* 1636, LBŁ 1211; nazwisko utworzone

¹⁵⁵ *Rostek* de Kotowo herbu Szeligi 1469. HKap., poz. 113.

¹⁵⁶ Roszki Woczki, Włodki et Troianki herbu Rolicz 1588. HKap., poz. 107; *Roskowski* herbu Kuczaba 1596. HKap., poz. 109.

prawdopodobnie od por. **ROZA** formantem *-(ow)ski*.

ROZANOWICZ: Izrael, syn Szlomy Szmulowicza *Rozanowicza* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **ROZA** formantem *-owicz*.

ROZENBLUM: Eliasz Zacharowicz *Rozenblum* kramarz 1832, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Rosen*, ta od n. msc. *Rosen* lub od śrwniem. *rōse* 'róża' (za: NP 2, s. 361) + *Blum* niem. ap. die *Blume* 'kwiat' (za: NP 1, s. 41).

ROZENFELD: Jan *Rozenfeld* majster kunsztu szefcowskiego 1810, KAUL 334; nazwisko utworzone od por. **ROSSEFELD**.

ROZMUSIK: Anna *Rozmusik* 1635, LBŁ 1154; nazwisko utworzone od grec. im. *Erazm*, to od *Erasmus*, *erasmus* 'godny miłości, miłowany' (za: NP1, s. 181) formantem *-ik*.

ROZIŃSKI//ROZYŃSKI: Fryderyk Wilhelm *Rozyński* 1796, KACŁ 1766; Jakub *Roziński* 1697, KAŚŁ 195; nazwisko utworzone od n. msc. *Rożenna*, dziś *Rożanna* bydg., gm. Bukowiec (za: NP 2, s. 366) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Krystyna *Rozińska* 1783, KACŁ 251.

ROZWODOWSKI: Joannis *Rozwodowski* altarisista ecclesia Lomzensis 1585, APB zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone może od n. msc. *Rozwadowo* (za: SHNO 2, s. 73) formantem *-ski* [3].

(ROŻYŃSKI) Forma żeńska: Antonina *Rożyńska* 1876, KAŚŁ 27; nazwisko utworzone od n. msc. *Rożenna*, dziś *Rożanna* bydg., gm. Bukowiec (za: SEM cz. 3, s. 166) formantem *-ski* [1].

RÓŻAŃSKI//ROZAŃSKI: Bartłomiej *Rozanski* 1644, LBŁ 2119; Aleksander *Różański* urzędnik urzędu skarbowego miejskiego 1871, KAŚŁ 37; nazwisko utworzone od n. msc. *Rożan*, *Różan*, Maz., ostroł., pow. makow. (miasto) (za: SEM cz. 3, s. 166) formantem *-ski* [6].

Forma żeńska: Zofia *Rozanska* 1706, LBL 915.

RUBELSALM: Johan Gotfrid *Rubelsalm* wachmistrz podprefektury powiatu łomżyńskiego 1810, KAŚŁ 76; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Rubel* + *Salm* od hebr. im. *Salomon* 'niosący pokój' (za: NP 2, s. 392).

Forma żeńska: Dorota *Rubensalmona* 1810, KAZŁ 125.

RUBIN: Adolf *Rubin* syn Wilhelma włościanin wsi Łomżyca 1891, AMPŚT 4; nazwisko utworzone od 1. *rubin* 'kamień szlachetny' (za: SEM cz. 1, s. 256); 2. im. *Rubin* – formy im. *Robert* od stwniem. *Hrodebert*, *Robert*, *Opert*, *Rubert*, *Rupert*, *Ruprecht* od germ. *broth* 'sława, zwycięstwo' i stwniem. *beraht* 'jasny, błyszczący' (za: SEM cz. 2, s. 115).

(RUCIŃSKI) Forma żeńska: Maryanna *Rucińska* 1808, KAZŁ 35; nazwisko utworzone od n. msc. *Ruciany* (za: SHNO 2, s. 74) formantem *-ski* [14].

RUDEK: Paweł *Rudek* 1887, KOPL 284; nazwisko utworzone od ap. *rudy*, *rudek* 'rudzielec' (za: SEM cz. 1, s. 256).

Forma żeńska: Konstancja *Rudniowa* 1863, KAZŁ 2.

RUDKA: Marianna *Rudka* 1690, KAŚŁ 80; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *ruda* 'surowiec mineralny' (za: SEM cz. 1, s. 256) lub od ap. *rudy* 'kolor żółtoczerwony'

- (za: SHNO 2, s. 74-75) formantem *-ka* [3].
- RUDNICKI:** Marcin *Rudnicki* (z Poznania) 1686, KAŚŁ 11; nazwisko utworzone od n. msc. *Rudniki* pozn., gm. Opalenica; *Rudki* Wlkp., pozn., gm. Ostroróg (za: SEM cz. 3, s. 167) formantem *-cki* [11].
Forma żeńska: Barbara *Rudniczka* 1744, LMŁ 1111.
- (RUDOWSKI)** Forma żeńska: Regina *Rudowska* 1869, KAŚŁ39; nazwisko utworzone od n. msc. *Rudowo* Maz. płoc., gm. Bielsk (za: SEM cz. 3, s. 167) formantem *-ski*.
- RUDZKI:** Jan *Rucki* 1741, LBŁ 45; nazwisko utworzone od n. msc. *Ruda*, *Rudka* (za: SHNO 2, s. 75), też Maz. łomż. *Rutki* gm. Rutki-Kossaki; *Rutki* gm. Wizna (por. NWHS, s. 164) formantem *-ski* [4].
Forma żeńska: Agnieszka *Rudzka* 1744, LBŁ 188.
- RUSEK:** Agnieszka *Rusek* 1609, MBŁ 336; nazwisko utworzone od n. os. *Rus*, *Rusz* < n. etn. *Rus* lub od ap. *rusy* '1. (o włosach) jasnokasztanowy, rudawy; 2. (o cerze) brunatny, śniady, lekko oliwkowy, ogorzały' (za: NMK, s. 335) [3].
- RUSIN:** Adam *Rusin* 1604, LBŁ 485; nazwisko utworzone od n. etn. *Rusin* 'mieszkaniec Rusi' (za: NMK, s. 334); może też od ap. *rusy* 'o kasztanowych włosach' (za: SHNO 2, s. 76).
- RUSINCZYK:** Jan *Rusincik* 1621, LBŁ 1504; nazwisko utworzone od por. **RUSIN** formantem *-czyk*.
- RUSINEK:** Agnieszka *Rusinek* 1634, LBŁ 965; nazwisko utworzone od por. **RUSIN** (za: SEM cz. 4, s. 12) formantem *-ek* [1].
- RUTKOWSKI**¹⁵⁷: Michał *Rutkowski* 1676, LBŁ 462; nazwisko utworzone od n. msc. *Rutkowskie* Maz. łomż., gm. Wizna, pow. Łomża (por. NWHS, s. 164-165) formantem *-(ow)ski* (za: NMK, s. 335-336); [128].
Forma żeńska: Elżbieta *Rutkowska* gospodyni Xdza Kostka 1738, LMŁ 734.
- RYBAK:** Adama *Rybaka* dziecię 1697, LMŁ 37; nazwisko utworzone od ap. *ryba* (za: SEM cz. 1, s. 257) lub n. os. *Ryba* (za: NMK, s. 336) formantem *-ak*; też od ap. *rybak* 'ten co łowi ryby' (za: AŻP, s. 165) [2].
Forma żeńska: *Rybaczka* 1704, LMŁ 157.
- RYBIAK:** Mateusz *Rybak* 1652, LBŁ 2812; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **RYBAK**.
- RYBICKI:** Chaim Leybowicz *Rybicki* stolarz 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Rybitwy Zamoście i Kokoszki*, dziś *Rybitwy-Zamoście* Maz., ciech., gm. Baboszowo (za: SEM cz. 3, s. 168) formantem *-cki* [48].
Forma żeńska: Rywka *Rybicka* córka Zelka mieszkanka miasta Łomża panna wiary żydowskiej 1879, AUPŚT 8a.
- (RYBIŃSKI)** Forma żeńska: Urszula *Ribinska* 1680, LBŁ 723; nazwisko utworzone od n. msc. *Rybno* Maz. łomż., gm. Łomża (za: SEM cz. 3, s. 168) formantem *-ski* [7].
- RYCHLICZEK:** Agnieszka *Richliczek* 1608, MBŁ 3; nazwisko utworzone od ap. *rychły* formantem *-ek*; por. też **RYCHLIK**.

¹⁵⁷ *Ruthkowscy* herbu Buncze 1462. ET: HKap., poz. 101; *Rutkowscy* herbu Slepowronczyc D-ctq Lomzen 1558. HKap., poz. 85.

RYCHLIK: Jakub *Rychlik* 1616, LBŁ 536; nazwisko utworzone od n. msc. *Rychlik* pow. czarnk., Wlkp. lub n. os. *Rychlik*, też *Rychlicz* (za: NMK, s. 336) [8] formantem *-ik*.

RYCHLICKI: Dominik *Rychlicki* dworską służbę traktujący 1810, KAŚŁ 25; nazwisko utworzone od por. **RYCHLIK** formantem *-cki* [6].

(RYCHTER) Forma żeńska: Anna Dorota z Weyttow *Rychterowa* 1811, KAŚŁ 15; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Richter* < ap. śrwniem. *rihter* 'kierownik, najwyższy zwierchnik, regent, sędzia' (za: SEM cz. 5, s. 207) [8].

RYDZEWSKI: Antoni *Rydzewski* mularz 1868, KAZŁ 130; Mateusz Aleksander *Rydzewski* kowal 1874, KAŚŁ 29; nazwisko utworzone od n. msc. *Rydzewo-Pieniążki, Szlachec-kie* Maz. łomż., gm. Radziłów, pow. Grajewo; *Rydzewo-Świątki* gm. Kolno (por. NWHS, s. 165); ciech., gm. Ciechanów (za: SEM cz. 3, s. 168) formantem *-ski* [18].

RYKOWSKI: Jacobus *Rikowski* f. d. Hieronim Mogliszowski capitanei Lomzensis 1556, RTA, s. 91; 1558, RTA, s. 145; 1561, RTA, s. 191; nazwisko utworzone od n. msc. *Rykowo*, dziś *Ryków*, Maz. płoc., gm. Kutno (za: SEM cz. 3, s. 169), też n. msc. *Rykacze*¹⁵⁸ Maz. łomż., gm. Zambrów i pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 165) formantem *-ski* [8].

RYLSKI: Michał *Rylski* 1830, KAUŁ 150; nazwisko utworzone od n. msc. *Rylsk* w pow. rawskim (za: NMK, s. 338).

Forma żeńska: Józefa Izabella *Rylska* 1834, KAUŁ 43.

RYMARZ: Andrzej *Rimarz* 1612, MBŁ 1120; nazwisko utworzone od ap. *rymarz* 'rzemieślnik robiący około rzemieni, siodlarz' (za: SW II, s. 1430).

Forma żeńska: Anna *Rymarzowna* 1750, LMŁ 1527.

RYNKIEWICZ: Zofia *Rynkiewicz* 1631, LBŁ 660; nazwisko utworzone od podstawy *ryn(e)k*, por. ap. *rynek* 'centralny plac w mieście', *rynka* 'płaski rondel do smażenia'; niem. n. os. *Rink* (za: NP 2, s. 378).

RYTELEWSKI¹⁵⁹: Kacper *Rytelewski* 1700, LBŁ 421; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Rüttel*, ta od n. terenowej *Rüttel*, z śrwniem. *riutili* 'małe karczowisko' formantem *-ewski* [1].

RZĄDCA: Adalbert *Rządca* 1731, LBŁ 35; nazwisko utworzone od ap. *rządca* 'urzędnik, zarządzający cudzym majątkiem' (za: SHNO 2, s. 79).

RZECHOWICZ: Józef *Rzechowicz* 1755, LBŁ 1129; nazwisko utworzone od gw. *rzechać* 'rzechotać' (za: NP 2, s. 381).

(RZECZKOWSKI) Forma żeńska: Marianna *Rzeczowska* 1752, LMŁ 1678; nazwisko utworzone od n. msc. *Rzeczaków, Rzeczki* (za: NP 2, s. 381) [8].

RZEZAK: Małgorzata *Rzezak* 1608, MBŁ 102; nazwisko utworzone od ap. *rzezak* 'dłuto do rzeźbienia w drzewie' (za: SEM cz. 1, s. 259); też od ap. *rzezak* '1. nóż rzeźniczy, kuchenny; 2. nóż ofiarniczy; 3. nóż

¹⁵⁸ „Rykacze Sulkwostok (r. 1423)” jako gniazdo Rykaczewskich wspomina: Gloger Z., *Dawna ziemia łomżyńska...*, dz. cyt., s. 10.

¹⁵⁹ *Rytel* herbu Lubiczowie 1558. HKap., poz. 86; *Rytel* herbu Słepowron 1558. HKap., poz. 86; *Rytel* herbu Lubicz 1621. HKap., poz. 88.

ogrodniczy zakrzywiony w końcu'
(za: SW II, s. 1437) [2].

RZEŹNIK: Łukasz *Rzesnik* 1608,
MBŁ 193; nazwisko utworzone od
ap. *rzeźnik* (za: SEM cz. 1, s. 260) [1].

RZONCA: Franciszek *Rzonca* 1869,
KAZŁ 24; nazwisko utworzone
od ap. *rządca* 'zarządzający cudzym
majątkiem' (za: NP 2, s. 381); też od
n. msc. *Rzące* gm. Sokoły, pow. Wy-
sokie Maz. (por. NWHS, s. 165) [2].

RZONDKOWSKI: Antoni *Rzond-
kowski* 1896, KS; nazwisko utwo-
rzone od ap. *rząd* 'szereg, kolejność;
porządek; naczelny organ państwa'
lub od im. złożonych typu *Rzędzi-
mir, Rzędzistaw* (za: NP 2, s. 380)
formantem *-owski* [1].

RZOTKIEWICZ: Stanisław *Rzot-
kiewicz* 1829, KAUŁc 206; An-
toni *Rzotkiewicz* 1831, nazwisko
utworzone od ap. *rzodkiew* 'rośli-
na warzywna' (za: NP 2, s. 385)
formantem *-icz* [34].

S

- SADKOWSKI:** Baltazar *Sadkowski* 1773, KAUE 1174; nazwisko utworzone od n. msc. *Sadkowice*, rad., gm. Solec nad Wisłą; *Sadkowice* Maz., skiern., gm. Sadkowice (za: SEM cz. 3, s. 171); też od n. msc. *Sadki* (za: SHNO 2, s. 82) formantem *-(ow)ski* [1].
Forma żeńska: Marianna *Satkowska* 1767, KAUE 823.
- SADŁOWSKI:** Jan *Sadłowski* 1879, KOPE 204; nazwisko utworzone od n. msc. *Sadłowo*, *Sadłowice* (kilka wsi) (za: NP 2, s. 388) [3].
- SADO(W)SKI:** Albert *Sadowski* 1652, LBŁ 2774; nazwisko utworzone od n. msc. *Sadowie*, *Sądowie*, *Sadowa* Wlkp., wieś koło Poznania, dziś zaginiona; *Sady*, pozn., gm. Tarnowo Podgórne; *Sadowie* Młp., częst., gm. Lelów (za: SEM cz. 3, s. 171); też od n. msc. *Sadowo*, *Sady* (za: SHNO 2, s. 82) formantem *-(ow)ski* [47].
Forma żeńska: Agata *Sadowska* 1754, LBŁc 1004.
- SADZIK:** Mateusz *Sadzik* 1614, LBŁ 69; nazwisko utworzone od ap. *sad*, *sadzić* (za: SEM cz. 1, s. 261) formantem *-ek*.
- SAFIANNIK:** Jan *Safiannik* 1622, LBŁ 1722; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *safiannik* 'rzemieślnik wyprawiający skórki na safian; garbarz' (za: SW II, s. 1443).
Forma żeńska: Katarzyna *Saffianka* 1749, LMŁ 1449.
- SAFIAŃSKI:** Karol *Safiański* Obywatel Kowal 1840, KUŁ 111; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **SAFIANNIK** formantem *-ski*.
- Forma żeńska:** Rozalia *Safiańska* obywatelka 1837, KUŁ 224.
- SAFRANEK:** Ewa *Safranek* 1611, MBŁ 811; nazwisko utworzone od ap. *szafran* 'przyprawa ze sproszkowanych znamion krokusa', przejęte z arab. przez łac. *safranum* (za: SEM cz. 1, s. 298) [3].
- SAKIEWICZ:** Maryanna *Sakiewicz* wyrobница 1842, WMZŁ 109; nazwisko utworzone od ap. *sak* '1. rodzaj sieci na ryby, wór'; 2. ciepłe, watowe okrycie dla kobiet, palto' (za: SHNO t. II, s. 82) formantem *-ewicz*.
Forma żeńska: Anna *Sakiewiczówna* 1841, RRŁ 175.
- SAKOWSKI:** Władysław *Sakowski* 1868, KAŚŁ 40; nazwisko utworzone od n. msc. *Saków* w pow. tureckim (za: NMK, s. 34) lub od n. msc. *Saki* (za: SHNO 2, s. 82) formantem *-owski* [18].
Forma żeńska: Agnieszka *Sakowska* 1638, LBŁ 1419.
- SALEWSKI:** Mateusz *Salewski* 1608, MBŁ 155; nazwisko utworzone od n. msc. *Salowa* biel., gm. Maków Podh. (za: NP 2, s. 393).
Forma żeńska: Zofia *Salewska* 1622, LBŁ 1676.
- (SALWOWSKI)** Forma żeńska: Konstancja *Salwowska* 1790, KACŁ 1109; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. łac. *salvus*, pol. ap. *salwa* 'wystrzał, wybuch' (za: SEM cz. 1, s. 262) formantem *-owski* [11].
- SAMBORSKI:** Jan *Samborski* 1654, LBŁ 2885; nazwisko utworzone od

- n. msc. *Sambory* Maz. łomż., gm. Wizna (za: SEM cz. 3, s. 171) formantem *-ski* [8].
Forma żeńska: Ewa *Samborska* 1811; KAŚŁ 45.
- SANIEWSKI:** Wawrzyniec *Saniewski* 1768, KAUEŁ 907; nazwisko utworzone od n. msc. *Sanie-Dąb* Maz. łomż., gm. Kołaki Kośc., pow. Zambrów (por. NWHS, s. 166); n. msc. *Szaniarwa*, dziś *Szaniarwy* siedl., gm. Trzebieszów (za: NP 2, s. 521) [30].
- (SANKOWSKI)** Forma żeńska: Aleksandra *Sankowska* 1869, KAZŁ 143; nazwisko utworzone prawdopodobnie od formy *Sanko//Sańko* im. *Aleksander* (za: SEM cz. 2, s. 6-7) formantem *-owski* [9].
- SAPIŃSKI:** Antoni *Sapiński* 1872, KAŚŁ 50; nazwisko utworzone od n. msc. *Sapy* (kilka msc.) (za: NP 2, s. 398) formantem *-iński* [3].
- (SARNACKI)**¹⁶⁰ Forma żeńska: Antonina *Sarnacka* 1758, LBŁc 1369; może też od n. msc. *Sarnaki* pow. droh. (za: NP 2, s. 398) formantem *-cki* [16].
- SARTOR:** Anna *Sartor* 1612, MBŁ 1005; nazwisko utworzone od łac. *sartor* '1. lichy krawiec, łaciarnik'; 2. pielarz, gracownik' (za: NMK, s. 342).
- SASIŁOWSKI:** Andrzej *Sasiłowski* 1743, LBŁ 183; może nazwisko utworzone od im. *Sasin*, *Sosin*, *Sasim* używanego w Kościele prawosławnym (por. NP 2, s. 399).
Forma żeńska: Marianna *Sasiłowska* 1746, LBŁ 366.
- SASIN**¹⁶¹: Stanisław *Sasin* 1636, LBŁc 1242; nazwisko utworzone od n. msc. od n. msc. *Sasiny* Maz. łomż. gm. Zambrów (por. NWHS, s. 166).
- (SASINOWSKI)** Anna *Sasinowska* 1744, LMŁ 1103; nazwisko utworzone od n. msc. *Sasiny* (za: SHNO 2, s. 86); n. msc. *Sasiny* Maz. łomż., gm. Zambrów (por. NWHS, s. 166) formantem *-owski* [8].
- SAWICKI**¹⁶²: Piotr *Sawicki* na służbie będący 1819, KAŚŁ 23; nazwisko utworzone od n. msc. *Sawic(z)e* Maz., siedl., gm. Repki (za: NP2, s. 401) formantem *-ski* [117].
Forma żeńska: Kunegunda *Sawicka* 1741, LBŁ 345.
- SCHAMBRZYCZ:** Stanisław *Schambrzycz* 1470, ŁT. III 101; nazwisko utworzone od n. msc. *Zembrzyce*, *Zambrzyce* Maz. łomż., pow. zambr., gm. Rutki-Kossaki (za: NP 2, s. 737); por. **ZAMBRZYCKI**.
- SCHMIDT//SZMYTT//SZMIT:** Gotlieb *Schmidt* krawiec 1809, KAŚŁ 50; Joan Krystyan *Szmytt* 1809, KAŚŁ 33; Maryanna *Szmit* 1815, KAZŁ 138; nazwisko utworzone od germ. *Schmit* < ap. śrwniem. *smit* 'rzemieślnik wykonujący przedmioty z metalu, kowal' (za: SEM cz. 5, s. 227) [17/5].
- (SEKUTOWSKI)** Forma żeńska: Zofia *Sekutowska* 1700, LBŁ 453; nazwisko utworzone od ap. *sekut*

¹⁶⁰ Sarnaki Zadarewo herbu Zaramby wdt medium leonis et 4. lapides. 1561. HKap., poz. 86.

¹⁶¹ *Sasinowie* to n. jednego z plemion ruskich, zamieszkujących teren dzisiejszego Pojezierza Ostródzko-Nidzkiego. N. ich miała związek z prus. ap. *sasnis* 'zając'. W stp. *Sasin* mógł oznaczać 'mieszkańca Saksonii' (za: SEM cz. 4, s. 13); *Sasin* herbu Lelia na trzech Stolcach 1575. HKap., poz. 107.

¹⁶² Sawice herbu Zagroby 1544. HKap., poz. 83.

'kłótnik, sekutnik' (NP 2, s. 406) formantem *-owski*.

SENDACZ: Guna Szymonowicz *Sendacz* 1827, APŁ z. 169; może nazwisko utworzone od im. złożonych typu *Sędzimir, Sędzistaw*, też od ap. *sąd, sądzić, sędzia* (por. NP 2, s. 401) lub od 1. n. msc. *Sende(n)* w Westfalii; 2. zdrobnienia od im. chrześc. *Aleksander*; 3. niewykluczone także *Sender* < *Senner* (śrwniem. *senne* 'pasterz alpejski') (za: SEM cz. 5, s. 240).

SERAFIŃSKI: Dyonizy *Serafiński* gospodarz 1811, KAŚŁ 43; nazwisko utworzone od n. os. *Serafin*, to od *serafin* 'anioł' (za: SHNO 2, s. 88); też od n. msc. *Serafin* pow. ostroł. formantem *-ski* [8].

Forma żeńska: Konstancja *Serafińska* 1831, KAUL 148.

SERIFABER: Regina *Serifaber* 1634, LBŁ 1073; nazwisko utworzone od ap. łac. *serifaber* 'ślusarz' (za: SEM cz. 7, s. 77).

SERVUS: Wit *Servus* 1733, LBŁc 360; nazwisko utworzone nazwisko utworzone im. *Serwacy*, im. łac. *Servatius*, od *servatus* 'zachowany' (za: NP 2, s. 411).

SERWATKA: Apolonia *Serwatka* 1754, LBŁc 1005; nazwisko utworzone od ap. *serwatka* 'płyn odcisnięty przy wyrobie sera ze zsiadłego mleka' (za: SHNO 2, s. 89) [5].

SERWATKO: Mateusz *Serwatko* 1764, KAUL 578; nazwisko utworzone od por. **SERWATKA** [48].

(SERWATOWSKI) Forma żeńska: Maryanna Franciszka *Serwatowska* 1830, KAUL 99; nazwisko utworzone od por. **SERVUS**; też od niem. *Servat* od *servatus* 'zachowany' (za: NP2, s. 411) formantem *-owski*.

SĘCZEK: Anna *Sęczek* 1783, KACB 241; nazwisko utworzone od ap. *sęk, sęczek* (za: SEM cz. 1, s. 265).

SĘ(EN)KOWSKI: Wawrzyniec Antoni i Roch Jan *Senkowsy* 1782, KACŁ 172; Antoni *Sękowski* 1794, KACB 1527; nazwisko utworzone od n. msc. *Sękowo* Wlkp. pozn., gm. Duszniki; *Sękowo* Maz., ciech., gm. Działdowo; płoc., gm. Bielsk (za: SEM cz. 3, s. 172) lub n. os. *Sęk* (za: NMK, s. 345) formantem *-(ow)ski*.

SĘP: Małgorzata *Sęp* 1608, MBŁ 120; nazwisko utworzone od ap. *sęp* (za: SEM cz. 1, s. 265).

SĘPIK: Paweł *Sępić* 1614, LBŁ 64; nazwisko utworzone od por. **SĘP** formantem *-ik*.

SĘ(EM)PŁAWSKI//SĘPŁOWSKI: Józef *Sęplawski* 1713, LBŁc 1403; Kacper *Sęplowski* 1714, LBŁc 1437; Stanisław *Sęplawski* 1717, LBŁ 32; nazwisko utworzone od n. msc. *Samplawa*, dawniej *Sęplawa* olszt., gm. Lubawa (za: NP 2, s. 395).
Forma żeńska: Krystyna *Sęplawska* 1717, LBŁc 73.

SIDLIK: Agnieszka *Sidlik* 1608, MBŁ 101; nazwisko utworzone od ap. *szydło* 'gruba igła' (za: NP 2, s. 566) formantem *-ik* [4].

SIDŁO: Jadwiga *Sidło* 1611, MBŁ 869; nazwisko utworzone od ap. *szydło* 'gruba igła' (za: NP 2, s. 566).

(SIEDLECKI) Forma żeńska: Kune-gunda *Siedlecka* 1766, KAUL 697; nazwisko utworzone od n. msc. *Siedlce* Maz. (miasto); *Siedlec* płoc., gm. Łęczycza; *Siedlce, Siedlec*, dziś *Siedlec* pozn., gm. Kostrzyn; *Siedlec*, leszcz., gm. Pępowo (za: SEM cz. 3, s. 173) formantem *-cki* [10].

- SIEMI(E)ŃSKI:** Kazimierz *Sieminski* 1699, LBŁ 268; Benedykt *Simiński* 1767, KAUL 783; nazwisko utworzone od n. msc. n. msc. *Siemień Nadrzeczny* Maz. łomż., gm. Łomża (por. NWHS, s. 167) *Siemienino*, *Siemino*, dziś *Zimin* Wlkp., pozn., gm. Kleszczewo (za: SEM cz. 3, s. 174) formantem *-ski* [5].
Forma żeńska: Katarzyna *Siemieńska* 1699, LBŁ 410.
- SI(E)NIAWSKI:** Adam *Sieniarwski* 1863, KAZŁ 163; nazwisko utworzone od n. msc. *Sieniarwa* Krpłd., przem. (miasto) (za: SEM cz. 3, s. 174) formantem *-ski* [4].
Forma żeńska: Katarzyna *Siniarwska* 1773, KAUL 1195.
- SIENICKI:** Józef *Sienicki* 1887, KOPEŁ 271; nazwisko utworzone od n. msc. *Sienica* bydg., gm. Czersk, *Siennicze* Krpł. (za: NP2, s. 420) formantem *-ski* [18].
- SIENISKI//SIENSKI:** Stanisław i Mateusz *Sieniski* 1608, MBŁ 163; nazwisko utworzone od n. msc. *Siенno* pil., gm. Wągrowiec; *Siensko*, dziś część wsi Długa Wieś (za: SEM cz. 3, s. 174).
Forma żeńska: Jadwiga *Sienska* 1742, LMŁ 975.
- SIENKIEWICZ//SZENKIEWICZ:** Jakub Ignacy *Siękiewicz* 1767, KAUL 816; Łukasz Ignacy *Szeńkiewicz* 1793, KACŁ 1484; Franciszka *Szenkiewicz* 1797, KACŁ 1903; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. *Sienko*, *Siensko* od wśl. *Siemion* (za: SHNO 2, s. 93 – 94) formantem *-ewicz* [32].
- (SIENNICKI)** Forma żeńska: Jadwiga *Siennicka* 1621, LBŁ 1543; nazwisko utworzone od n. msc. *Siennica*, *Siennica*, dziś *Siennica Różana* Krpłd., chełm., gm. Siennica Różana (za: SEM cz. 3, s. 174); por. **SIENICKI** formantem *-cki* [2].
- SIENKA:** Katarzyna *Sieńka* 1731, LBŁ 33; nazwisko utworzone od członu *Siemi-*, z psł. *sěmbja* ‘ród, rodzina’ (za: SEM cz. 1, s. 266-267); może też od im. *Sienko*, *Siensko* od wśl. *Siemion*, cerk. *Simieon* (za: SHNO 2, s. 94) [2].
- SIER(Z)PUT(H):** Mateusz *Sierzput* 1608, MBŁ 159; Dorota *Sierzput* 1617, LBŁ 659; Jakub *Sierput* 1618, LBŁ 892; Adam *Sierput* 1619, LBŁ 1170; Filip *Sierzputh* 1622, LBŁ 1689; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *sirp*, *sirzp* ‘sierp’ (*Sier(z)p-ut*) (za: SEM cz. 1, s. 269).
- SIERZPUTO(W)SKI//SIERPUTOWSKI**¹⁶³: Paulus Laurentii *Sierputowsky* 1631/1632, ASAZ, s. 137; nazwisko utworzone od n. msc. *Sierzputy Stare (Młode)* Maz. łomż., gm. Łomża; *Sierzputy (-Marki, -Zagaje)* gm. Śniadowo (por. NWHS, s. 168) formantem *-(ow)ski* [44].
Forma żeńska: Aniela *Sierzputowska* włościanka 1842.
- (SIEWIERSKI)** Forma żeńska: Ewa *Siewierska* 1753, LBŁ 998; nazwisko utworzone od n. msc. *Siewiersk* Wlkp., włoc., gm. Chocień (za: SEM cz. 3, s. 174) formantem *-ski* [2].
- SIĘGAJ:** Laurenty *Siggai* 1608, MBŁ 133; nazwisko utworzone od ap. *sięgać* ‘chwycić, brać’ (por. NP 2, s. 423) formantem *-aj*.
- SIĘGAJCZYK:** Anna *Sięgajczyk* 1642, LBŁ 1884; nazwisko utworzone od por. **SIĘGAJ** formantem *-cz+yk*.

¹⁶³ *Sierzputowski* herbu Dąbrowa 1605. Ter: Łomzen: HKap., poz. 123; *Sierzputowski* de utrag, *Sierzputy* ex Parochia Szczepankovien herbu Lubicz 1607. HKap., poz. 124.

SIKORA: Marcin *Sikora* 1681, LBŁ 716; nazwisko utworzone od ap. *sikora* 'ptak' (za: SEM cz.1, s. 268) [2].

SIKORSKI: Stanisław *Sikorski* 1612, MBŁ 1080; nazwisko utworzone od n. msc. *Sikory* w pow. warsz., rypiń. lub n. os. *Sikora* (za: NMK, s. 347); też *Sikory* (-*Bartkowięta*, -*Bartyczki*, -*Janowięta*, -*Pawłowięta*, -*Piotrowięta*, -*Tomkowięta*, -*Wojciechowięta*)¹⁶⁴, gm. Kobylin Borzymy, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 146) formantem *-ski* [25].

Forma żeńska: Dorota *Sikorska* 1601, LBŁ 320.

SIODLARZ: Albertus *Syodlarz* de Lomza 1555, RTA, s. 64; nazwisko utworzone od ap. *siodło* (za: SEM cz. 1, s. 268) formantem *-arz*.

SIPOWSKI: August *Sipowski* 1864, KAZŁ 189; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *sip* 'gatunek jastrzębia', *sipiet* 'mówić z chrypką' (za: SHNO 2, s. 96) formantem *-owski* [16].

SIUCHNA//SIUCHNO: Bartłomiej *Siuchna* 1609, nazwisko utworzone od *siuch* 'odpędzanie owiec', od ap. *siuchna* 'owca' (za: NP 2, s. 427).

SIUCHNIK: Anna *Siuchnik* 1634, LBŁ 989; może nazwisko utworzone od por. **SIUCHNA** formantem *-ik* lub od ap. *siuchta*, *siuchty* 'znajomości, układy, powiązania' (por. NP 2, s. 427).

SIWIK: Karol *Siwik* 1867, KAZŁ 75; nazwisko utworzone najpewniej od *siwy* formantem *-ik* [56].

SKARZ(Ż)YŃSKI¹⁶⁵: Mathias *Skarzynski* d. Nicolai Wierzbiczki notarii Terre Lomzensis 1569, RTA, s. 245; Seweryn *Skarzyński* radca prefektury 1814, KAZŁ 35; nazwisko utworzone od n. msc. *Skarzyno*, dziś *Skarzyn Maz. ciech.*, gm. Płońsk (za: SEM cz. 3, s. 176) też od n. msc. *Skarzyn* (-*Abramy*, -*Nowawieś*, -*Starawieś*) *Maz. łomż.*, gm. Czerwin, pow. ostroł.; *Skarżyn Stary*, Nowy gm. Zambrów (por. NWHS, s. 168) formantem *-ski* [9/16].

SKAWINA: Jakub *Skawina* 1621, LBŁ 1507; nazwisko utworzone od n. msc. *Skawina* Młp., *krak.* (miasto) (za: SEM cz. 3, s. 176).

SKIERKOSKI: Bojumier Domysław *Skierkoski* 1833, KAUL 5; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *skierka* 'najmniejsza częśćka czegoś' (za: SEM cz.1, s. 271) formantem *-owski* [2].

SKIWSKI: Stanisław *Skiwski* 1869, KAŚŁ 2; nazwisko utworzone od n. msc. *Skiwy* *biał. gm. siemiat.* (za: NP 2, s. 432) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Marya Józefa *Skiwska* 1875, KAŚŁ 57.

(SKŁADOWSKI) Forma żeńska: Zofia *Składowska* 1887, KOPEŁ 269; nazwisko utworzone od n. msc. *Składow* lub., gm. Baranów (za: NP 2, s. 432).

Forma żeńska: Zofia *Składowska* 1887, KOPEŁ 269.

SKŁODOWSKI¹⁶⁶: Wielmożny Józef *Skłodowski* profesor Gimnazjum

¹⁶⁴ Wsie szlacheckie. „W 1421 r. osiadł tu niejaki Maciej *Sikora* i posiadłość swą rozdzielił między synów, których imiona pozostały dotąd nazwą tych działów” por. SG, t. 10, s. 607.

¹⁶⁵ *Skarzyński* de ar Pomyany 1467. HKap., poz. 127; *Skarzynskie* dicti Kysyele de Malibrog herbu Buncze 1477. HKap., poz. 130.

¹⁶⁶ *Skłodo* herbu Kościeszca 1596. HKap., poz. 109.

Łomżyńskiego 1837, KUŁ 56; nazwisko utworzone od n. msc. *Skłody Borowe* (-Przyrusy) gm. Nowe Piekuty, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 168) formantem *-owski* [2].

SKNERA: Marcin *Sknera* 1613, MBŁ 1237; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *sknera* '1. skąpiec, kutwa, mrzygłód, liczykrupa, szperka; 2. ten, co wciąż skwierczy, żali się, narzeka' (za: SW II, s. 1494).

SKNERCZYK: Anna *Sknerczyk* 1614, LBŁ 87; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **SKNERA** formantem *-czyk*.

SKOCZEK: Helena *Skocek* 1609, MBŁ 403; Dorota *Skoczek* 1615, LBŁ 401; nazwisko utworzone od ap. *skoczek* 'n. rośliny' (za: SEM cz. 1, s. 271).

SKOPEK: Jan *Skopek* 1611, MBŁ 885; nazwisko utworzone od ap. *skop* 'baran'; 'naczynie'; 'danina w snopach' lub od wyrażenia przyimkowego z *kopy* < *kopa* 'stóg siana' (za: SEM cz. 1, s. 271).

SKORUPA¹⁶⁷: Jan *Skorupa* 1738, LMŁ 737; nazwisko utworzone od ap. *skorupa* (za: SEM cz. 1, s. 272) [3].

Forma żeńska: *Skorupina* 1699, LMŁ 66.

(SKORUPIŃSKI) Forma żeńska: Agnieszka *Skorupińska* 1688, LBŁ 1030; nazwisko utworzone od por. **SKORUPA** formantem *-iński* [2].

SKOWROŃSKI: Michał Franciszek *Skowroński* 1831, KAUL 132; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *skowronek*, może też od n. msc. *Skowronki* (za: SEM cz. 1, s. 273) formantem *-ski* [13].

SKROCKI//SKRODZKI¹⁶⁸: Paweł *Skrocki* 1599, LBŁ 139; nazwisko utworzone od n. msc. *Skroda*¹⁶⁹ *Mała* Maz. łomż., gm. Stawiski; *Skroda* Wielka gm. Grabowo, pow. Kolno; *Skrodzkie* gm. Rajgród, pow. Grajewo (por. NWHS, s. 168) formantem *-ski* [5/51].

Forma żeńska: Julianna *Skrocka* 1783, KACŁ 236; Maryanna *Szkrodzka* 1810, KAZŁ 373.

SKRZYDŁO: Agnieszka *Skrzydło* 1608, MBŁ 241; nazwisko utworzone od ap. *skrzydło* (za: SEM cz. 1, s. 274); też od n. os. i n. herb. *Skrzydło* (por. SEM cz. 6, s. 53).

SKRZYŃSKI: Bartłomiej *Skrzyński* 1629, LBŁ 611; nazwisko utworzone od n. msc. *Skrzynki* Maz., ciech., gm. Płońsk *Skrzynki*, *Krzyńki*, dziś *Skrzynki* Wlkp., pozn., gm. Kórnik; *Skrzynka* Młp., krak., gm. Dobczyce; (za: SEM cz. 3, s. 178) formantem *-ski*.

SKUTNIK: Stanislaus *Skutchnik* de Lomza 1555, RTA, s. 64; nazwisko utworzone od ap. *szkuta* 'mały statek rzeczny'; też gw. *szkuta* 'coś lichego', 'ostra trawa', 'sierść zwierząt' (za: SEM cz. 1, s. 304) lub od *szkutnik* '1. flis, oryl; 2. prowadzący statek; 3. mężczyzna, który skutny robi; 4. gatunek gwoździ' (za: SW II, s. 1636).

SŁODZINA: Marcin *Słodzina* 1619, LBŁ 1032; nazwisko utworzone od ap. *stodki*, *stodzina* 'odpady ze słodu, n. rośliny, prawdopodobnie strączkowej;

¹⁶⁸ *Skrodzki* de Skroda Magna ex ar Awdaniecz 1605. Dctq Coln: HKap., poz. 145; *Skrodzki* de Skroda Parva Coln de ar Awdaniecz 1605. Dctq Coln: HKap., poz. 145; *Skrodzki* de Skroda Parva Dobki ex ar trzy Krzyże i Podkowa 1609. Dctq Coln: HKap., poz. 145.

¹⁶⁹ Miejscowość opisywana jako „gniazdo *Skrodzki*” w dokumentach z 1432 r., SG, t. 10, s. 717.

¹⁶⁷ *Skorupka* herbu Slepowron 1558, HKap., poz. 85.

jakiś kosmetyk' (za: SEM cz. 1, s. 277).

SŁOMA: Łucja *Słoma* 1605, LBŁ 722; nazwisko utworzone od ap. *słoma* (za: SHNO 2, s. 277).

SŁOMCEWICZ: Jankiel Szlamowicz *Słomcewicz* handlarz wiktuałów 1833, APŁ z. 169; może nazwisko utworzone od por. **SŁOMA** formantem *-ewicz*.

SŁOMIK: Mateusz *Słomik* 1621, LBŁ 1531; nazwisko utworzone najpewniej od por. **SŁOMA** formantem *-ik*.

SŁOMKA: Abram Jakubowicz *Słomka* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **SŁOMA** (za: SEM cz. 1, s. 277) formantem *-ka* [4].

SŁUCKI: Albert *Słucki* 1756, LMŁ 2033; nazwisko utworzone od n. msc. *Słuck* na Białorusi (za: NMB s. 356).

SMEKTA: Elżbieta *Smekta* 1724, LBŁ 371; nazwisko utworzone od gw. *smekta*, *smechtać* 'głaszać' (za: NP 2, s. 450).

SMOLEŃ: Michał *Smolen* 1685, LBŁ 888; nazwisko utworzone od ap. *smoła*, *smoleń* 'zagęszczona smoła drzewna' (za: SEM cz. 1, s. 280); też ap. *smoleń* 'brudas, pijak' (za: SHNO 2, s. 103).

SMOLEŃSKI: Jakub *Smolenski* 1741, LBŁ 84; nazwisko utworzone od n. msc. *Smoleń*, *Smolin*, dziś *Smoleń* Młp., kat., gm. Pilica; *Smolin* Pom., wieś w dawnym powiecie kartuskim, dziś zaginiona; *Smolna*, *Smolno* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 180) lub n. msc. *Smoleń*, *Smoleńsk* (za: SHNO 2, s. 103) formantem *-ski* [4].

Forma żeńska: Katarzyna *Smolenska* 1761, KAUL 284.

(SMOLIŃSKI) Forma żeńska: Janina Ewa Zofia *Smolińska* 1830, KAUL

168; Maryanna Magdalena *Smolinska* 1832, KAUL 59; nazwisko utworzone od por. **SMOLEŃSKI** (za: SEM cz. 3, s. 180) [7].

SMUGORZEWSKI//SMUGORZOWSKI: Szymon *Smugorzewski* 1636, LBŁ 1285; nazwisko utworzone od n. msc. *Smogorzów*, *Smogorzewo* (kilka wsi) (za: NP 2, s. 450) [10].
Forma żeńska: Marianna *Smugorzowska* 1691, KAUL 94.

SMYTT: Jan Krystyan *Smytt* 1809; nazwisko utworzone od por. **SCHMIDT**.

SOBIERAJ: Anna *Sobierai* 1608, MBŁ 195; nazwisko utworzone od złożenia części psł. *seb*, *sob-* (siebie, sobie) z częścią *-raj* (za: SEM cz. 1, s. 281).

SOBIESI(A)K: Tomasz *Sobiesiak* 1612, MBŁ 1138; Laurenty *Sobieszik* 1617, LBŁc 728; nazwisko utworzone prawdopodobnie od *Sobi-esi+(ak)*, jednej z form członu *Sobie-* <psł. *seb-*, *sob-* (celownik l. poj. zaimka zwrotnego *se*) (za: SEM cz. 1., s. 281) formantem *-ak*.

(SOBIESKI) Forma żeńska: Ludwika *Sobieska* wyrobница 1869, KAZŁ 191; nazwisko utworzone od n. msc. *Sobieszyn* Młp., lub., gm. Ułęż (za: SEM cz. 3, s. 181) lub od n. msc. *Sobieszczaki* (za: SHNO 2, s. 105) formantem *-ski* [29].

SOBOCIŃSKI: Jan *Sobociński* 1793, KACŁ 1450; nazwisko utworzone od n. msc. *Sobocin* (za: SHNO 2, s. 105) formantem *-ski* [22].

Forma żeńska: Marcjanna *Sobocińska* 1781, KACŁ 6.

SOBOL: Moszk Wolfowicz *Sobol* kramarz 1830, APŁ z. 169; nazwisko

- utworzone od ap. *sobol*, *soból* 'gatunek zwierzęcia' (za: SEM cz. 1, s. 281) [5].
- SOBOLE(W)SKI:** *Sobolewski* 1689, KAŚŁ 61; Gotard *Soboleski* wyrobnik 1809, KAUS 185; nazwisko utworzone od n. msc. *Sobolewo* Wilkp., pil., gm. Czarnków; *Sobolewo*, wieś pod Kowalewem Kamienieckim, dziś zaginiona; *Sobolów* Młp., tarn., gm. Łapanów (za: SEM cz. 3, s. 181) formantem *-ski* [25].
Forma żeńska: Aleksandra *Sobolewska* 1703, LBŁ 673.
- SOBOLIŃSKI:** Cyprian *Soboliński*, ojcem Notarius Juratus Civitatis Łomzensis 1739, LBŁ 259; nazwisko utworzone od por. **SOBOL** (za: NP 2, s. 457) formantem *-iński*.
Forma żeńska: Maria *Sobolińska* 1739, LBŁ 259.
- SOBOTCZYK:** Anna *Sobotczyk* 1615, LBŁ 269; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **SOBOTA** formantem *-czyk*.
- SOBOTKA:** Jan *Sobotka* 1629, LBŁ 596; nazwisko utworzone od ap. *sobota*, psł. *sobota* z łac. *sabbatum* (za: SEM cz. 1, s. 281) formantem *-ka*.
- SOCHA:** Ignacy *Socha* 1601, LBŁ 284; nazwisko utworzone od ap. *socha* '1. rosochate drzewo do podparcia; 2; podpora, wsparcie, filar; 3. gatunek radła, czyli pługa, mały pług' (za: SW II, s. 1523).
- SOCHACZEWSKI:** Mateusz, Stanisław *Sochaczewski* 1612, MBŁ 1069; nazwisko utworzone od n. msc. *Sochaczew* skier. (miasto) (za: NP 2, s. 458) formantem *-ski*.
- (SOJKOWSKI)** Forma żeńska: Franciszka *Sojkowska* 1866, KAZŁ 132; nazwisko utworzone od ap. *soja*, *sojka*, *sójka* 'ptak z rodziny krukowatych' (za: NP 2, s. 459) formantem *-owski*.
- SOKALSKI:** Juljan *Sokalski* 1875, KAŚŁ 43; nazwisko utworzone od n. msc. *Sokal* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 182) lub n. msc. *Sokale* (za: SHNO 2, s. 106) formantek *-ski* [11].
- SOKOLEK:** Marcin *Sokolek* stelmach 1593, APŁ zbiór Kapicjana; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *sokół* 'gatunek ptaka' (za: SHNO 2, s. 106) formantem *-ek*.
- SOKOLIK:** Jan *Sokolik* 1618, LBŁ 878; nazwisko utworzone od por. **SOKLEK** (za: NP 2, s. 460) formantem *-ik* [2].
- SOKOŁOWSKI:** Jacobus *Sokolowski* de districtu Bielzensi a Lomza 1555, RTA, s. 40; 1555, RTA, s. 62; nazwisko utworzone od n. msc. *Sokolowo* Maz., ciech., gm. Grudusk; *Sokolowo*, dziś *Sokolowo Włościańskie*, ostrol., gm. Obryte; też n. msc. *Sokoły* gm. Stawiski, *Sokoły* gm. Szczuczyn; *Sokoły*, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 169); n. msc. *Sokolów* Młp., piotr., gm. Pradyż; *Sokolow*, dziś *Sokolów Dolny* i *Górny*, kiel., gm. Sobków; Pom: *Sokolowo*, tor., gm. Golub-Dobrzyń (za: SEM cz. 3, s. 182) formantem *-ski* [125].
Forma żeńska: Zofia *Sokolowska* 1610, MBŁ 495.
- SOŁTANOWICZ:** Anastazja *Sołtanowicz* 1759, LMŁ 2300; nazwisko utworzone od ap. *sołtan*//*sultan* (za: SEM cz. 1, s. 282) formantem *-owicz*.
- SOŁTYS:** *Sołtys* szewc z Łomży 1442, ŁT. I 414; nazwisko utworzone od ap. *sołtys* 'zwierzchnik administracji wiejskiej' (za: NP 2, s. 462).
- SOMOWSKI:** Albert *Somowski* 1470, ŁT. III 85; nazwisko utworzone od n. msc. *Somowo*, dziś *Szumowo* Maz. łomż., gm. Szumowo (za: SEM cz. 3, s. 182) formantem *-ski*.

- SOROKIEWICZ:** Ludmiła *Sorokiewicz* 1870, KAŚŁ 34; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. wsł. *soroka* ‘sroka’ (za: SHNO 2, s. 108) formantem *-ewicz* [1].
- SOSNOWSKI:** Jan *Sosnowski* 1751, LBŁ 778; nazwisko utworzone od n. msc. *Sosnowo* w pow. włocł., rypiń.; *Sosna* w pow. siedl., *Sosne* w pow. brodn. (za: NMK, s. 355-356); wsie pod Pelplinem, dziś zaginione Pom.; *Sosnowica* Krpłd., chełm., gm. Sosnowica (za: SEM cz. 3, s. 183); formantem *-(ow)ski* [33].
Forma żeńska: Marianna *Sosnowska* 1755, LBŁ 1184.
- SOYKA//SUIKA:** Agnieszka *Suika* 1600, LBŁ 217; Katarzyna *Soyka* 1609, MBŁc 429; nazwisko utworzone od ap. *sojka*, *sójka* ‘gatunek ptaka’, ‘pieróg z kapusty, buraków lub kaszy jaglanej’ (za: SHNO 2, s. 106).
- SPINEK//SZPINEK:** Mateusz *Spinek* 1608, MBŁ 148; Anastazja *Szpinek* 1640, LBŁ 1735; nazwisko utworzone od ap. *spinac* (za: SEM cz. 1, s. 283) formantem *-ek*.
- SPINKOWIC:** Mateusz *Spinkowic* 1626, LBŁ 82; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **SPINEK** formantem *-owicz*.
- SPODNIIEWSKI:** Edward Franciszek *Spodniewski* 1832, KAUEŁ 98; nazwisko utworzone od ap. *spód* dawniej ‘pod spodem, z odwrotnej strony’, też ‘podstawa, dno’, por. *spodni* ‘leżący pod czymś; dolny, niższy’ (za: NP 2, s. 468) formantem *-ewski*.
Forma żeńska: Joanna Emilia *Spodniewska* 1830, KAUEŁ 195.
- SPYTEK:** Jadwiga *Spytek* 1625, LBŁ 27; nazwisko utworzone od psł. *spyti* ‘nadaremnie’ (za: SEM cz. 1, s. 284) formantem *-ek*.
- SPYTKIEWICZ:** Marianna *Spitkiewicz* 1689, LBŁ 1096; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **SPYTEK** formantem *-ewicz*.
- SREBRNICKI:** Pełtyn Leybowicz *Srebrnicki* introligator 1827, 1828 APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *srebro*, stp. *srzebro* ‘metal szlachezny’ (za: NP 2, s. 471) formantem *-icki*.
- STACHELEK:** Kazimierz *Stachelek* 1791, KACŁ 1161; nazwisko utworzone od im. na *Sta-*, typu *Stanisław*; może też od im. *Eustachy* (za: NP 2, s. 472) formantem *-ek*.
- STANISŁAW:** *Stanisław* kierownik szkoły 1426 (?), ŁT. I 89; im. złożone z rozkaznika *stani!* (stane, stać) i *slaw* (sława, słać) o przybliżonym znaczeniu ‘niech się stanie sławnym’ (za: SEM cz. 2, s. 120).
- STANISŁAWOWICZ:** *Stanisławowica*, mieszczanina Łomzińskiego dziecię 1712, LMEŁ 338; nazwisko utworzone od por. **STANISŁAW** (za: SEM cz. 2, s. 120) formantem *-owicz*.
- STANISŁAWSKI:** Józef *Stanisławski* Plackomendant Miasta Departamentowego Łomży 1809, KAUEŁ 198; nazwisko utworzone od n. msc. *Stanisławów* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 184) lub od n. msc. *Stanisław* w pow. wadow., *Stanisława* w pow. turec. *Stanisławie* w pow. tczew., świec., kartus. (za: NMK, s. 357) formantem *-ski* [1].
- STANISZ:** Jakub *Stanisz* 1619, LBŁ 113; nazwisko utworzone od im. *Stan-isz*, formy im. *Stanisław* (za: SEM cz. 1, s. 285; SEM cz. 2, s. 121).
- STANISZCZYK:** Laurenty *Staniscik* 1651, LBŁ 2700; nazwisko utworzone od por. **STANISZ** formantem *-czyk*.

- STANISZEWSKI:** Jan *Staniszewski* 1878, KOPEŁ 342; nazwisko utworzone od n. msc. *Staniszewice* Maz., rad., gm. Chynów; *Staniszowice* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 184) lub od n. msc. *Staniszewo* w pow. średz., kartus. lub n. os. *Stanisz* (za: NMK, s. 357-358) formantem *-(ew)ski* [36].
Forma żeńska: Franciszka *Staniszewska* 1755, LBŁ 1095.
- STANIURA:** Albert *Staniura* 1619, LBŁ 1086; nazwisko utworzone od im. złożonych typu *Stanisław*, *Stanimir* (za: NP 2, s. 474).
- STANIURCZYK:** Albert *Staniurcik* 1658, LBŁ 3227; nazwisko utworzone od por. **STANIURA** formantem *-czyk*.
- STANKIEWICZ:** Franciszka *Stankiewicz* 1756, LMŁ 2015; nazwisko utworzone od *Stan-ko*, *Stańki-ewic(z)* – form im. *Stanisław* (za: SEM cz. 2, s. 121) [17].
- STANKOWSKI:** Wojciech *Stankowski* 1693, KAŚŁ 125; nazwisko utworzone prawdopodobnie od *Stanek*, *Stan-ko*, form im. *Stanisław* (za: NMK, s. 358) formantem *-owski*.
- (STANULEWICZ)** Forma żeńska: Marianna *Stanulewiczowa* 1869, KAZŁ 174; nazwisko utworzone prawdopodobnie od *Stan-ul*, formy im. *Stanisław* (za: SEM cz. 2, s. 121) formantem *-ewicz* [7].
- (STEC)** Forma żeńska: Maryanna *Stecówna* 1809, KAŚŁ 42; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. *Stec* (cerk. *Stiefan*) (za: SHNO 2, s. 114) [3].
- STECZKIEWICZ:** Jan *Steczkiewicz* 1747, LBŁ 438; nazwisko utworzone od im. *Stecko*, *Steczko* (za: SHNO 2, s. 114) formantem *-ewicz* [1].
- STECZKOWSKI:** Leon *Steczkowski* 1726, LBS 480; nazwisko utworzone od im. *Stecko*, *Steczko* (cerk. *Stiefan*) (za: SHNO 2, s. 114) formantem *-owski* [3].
Forma żeńska: Katarzyna *Steczowska* 1728, LBŁ 661.
- STEFAN:** Stefan mieszczanin 1426, ŁT. I 89; im. *Stefan*, łac. *Stephanus* z grec. ‘wieniec’ (za: SEM cz. 2, s. 122 – 123).
- STEFANOWICZ:** Teodor *Stefanowicz* kancelista 1842, WMZŁ 195; nazwisko utworzone od por. **STEFAN** formantem *-owicz* (za: SEM cz. 2, s. 123) [10].
- STELMACH:** Benedykt *Stelmach* 1635, LBŁ 1114; nazwisko utworzone od ap. *stelmach* ‘rzemieślnik wyrabiający korpusy, czyli pudła powozów, bryczek i części drewniane, kołodziej, woźnik, wozownik’ (za: NMK, s. 359).
- STELMASZCZYK:** Stefan *Stelmaszczyk* 1887, KOPL 173; nazwisko utworzone od por. **STALMACH** formantem *-czyk*.
- (STĘPCZYŃSKI)** Forma żeńska: Ludwika *Stępczyńska* 1808, KAZŁ 33; nazwisko utworzone od ap. stp. *stępa* ‘urządzenie do tłoczenia, ubijania; pułapka na niedźwiedzia’; też od *stąpać* ‘kroczyć, iść’ (za: NP 2, s. 485) formantem *-yński* [4].
- STĘPIEŃ:** Michał *Stępień* flisak 1868, KAZŁ 163; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *stąpać* (za: SEM cz. 3, s. 287) formantem *-eń* [1].
Forma żeńska: Elżbieta Joanna *Stępiówna* 1605, LBŁ 712.
- STĘPIŃSKI:** Benedykt *Stępiński* 1769, KAUL 970; nazwisko utworzone od n. msc. *Stępa* kal., gm. Czastary,

Sępina rzesz., gm. Frysztak (za: NP 2, s. 486) [9].

Forma żeńska: Barbara *Stępińska* 1766, KAŹŁ 751.

STODÓLSKI: Ludwik Szczepan *Stodólski* stolarz 1871, KAŚŁ 30; nazwisko utworzone od ap. *stodoła* 'budynek do przechowywania zboża i słomy' (za: NP 2, s. 487) formantem *-ski* [1].

STOKOWSKI: Mateusz *Stokowski* 1783, KACŁ 2; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *stok* 'strumień, źródło' (za: SEM cz. 1, s. 288) formantem *-owski* [2].

STOLARCZYK: Agnieszka *Stolarczyk* 1730, LBS 75; nazwisko utworzone od ap. *stół, stolarz* (za: SEM cz. 1, s. 288) formantem *-czyk* [1].

STOLARZ: Jan *Stolarz* 1655, LBŁ 3001; nazwisko utworzone od ap. *stolarz* (za: SHNO 2, s. 115).

Forma żeńska: Zofia *Stolarzówna* 1688, KAŚŁ 42.

STOPKA: Tomasz *Stopka* 1608, MBŁ 237; nazwisko utworzone od ap. *stopa* (za: SEM cz. 1, s. 288).

STRACHOCKI: Laurenty *Strachocki* 1729, LBŁ 38; nazwisko utworzone od n. msc. *Strachocie* Wlkp., koniń., gm. Dobra; *Strachocin, Strachoczyn* Młp., dziś *Strawczyn*, kiel., gm. Strawczyn; *Strachocin, Straszęcina*, wieś w par. Wrzawy w dawnym woj. lubel., dziś zaginiona; *Strachocina* Krpłd., krośn., gm. Sanok (za: SEM cz. 3, s. 186).

Forma żeńska: Marianna *Strachocka* 1730, LBŁ 116.

STRĘKOWSKI: Tomasz *Strękowski* gospodarz 1869, KAŻŁ 86; nazwisko utworzone prawdopodobnie od

n. msc. *Strękowo*, dziś *Strękowa Góra* gm. Zawady, pow. biał. (za: NWHS, s. 149) formantem *-owski* [2].

STROMSKI: Władysław *Stromski* 1830, KAŹŁ 95; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *strum* 'potok' (za: SEM cz. 1, s. 290) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Paulina *Stromska* 1865, KAŻŁ 217.

STROŻAK: Mateusz *Strozak* 1745, LMŁc 1163; nazwisko utworzone od ap. *stroż/stróż* (za: SEM cz. 1, s. 291) formantem *-ak*.

STRYCHARZ: Marianna *Strycharz* 1736, LBŁ 13; nazwisko utworzone od ap. *strycharz* '1. rzemieślnik produkujący cegłę; 2. jednostka miary ciał sypkich' (za: SEM cz. 1, s. 291).

Forma żeńska: Marianna *Strycharzowa* 1758, LMŁ 2206.

STRZELECKI: Józef *Strzelecki* 1868, KAŚŁ 32; nazwisko utworzone od n. msc. *Strzelce Wielkie* Wlkp., leszcz., gm. Piaski; *Strzelce*, Młp., kiel., gm. Oleśnica; *Strzelczyce, Strzelice, Strzelce* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 188) lub od n. os. *Strzelec* (za: NMK, s. 362) formantem *-cki* [16].

Forma żeńska: Franciszka *Strzelecka* 1868, KAŻŁ 89.

STRZESZEWSKI: Maciej *Strzeszewski* aresztant 1841, RRŁ 33; nazwisko utworzone od n. msc. *Strzeszewo* Maz. łomż., gm. Śniadowo (za: SEM cz. 3, s. 188) formantem *-ski* [4].

STYPUŁKOWSKI: Kazimierz *Stypułkowski* 1699, LBŁc 368; nazwisko utworzone od n. msc. *Stypułki* (*-Borki, -Szymany, -Święchy*) gm. Kobylin Borzymy, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 171 – 172) formantem *-owski* [10].

Forma żeńska: Zuzanna *Stypułkowska* 1879, KOPEL155.

SUCHAROWSKI: Aleksander *Sucharowski* stolarz 1875, KAŚL 32; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *suchar* ‘wysuszony kawałek chleba’, ‘uschnięte drzewo’ (za: SHNO 2, s. 118) formantem *-owski* [1].

Forma żeńska: Maryanna *Sucharowska* 1865, KAZŁ 254.

SUCHCICKI: Nicolaus *Suchciczki* f. d. Abraae Magnuzewski iudicis Lomzensis 1556, RTA, s. 104; nazwisko utworzone od n. msc. *Suchcice* Maz., ostroł., gm. Czerwiń (za: SEM cz. 3, s. 189) [2].

(SUCHCIEŃSKI) Forma żeńska: Katarzyna *Suchcienska* 1717, LBŁ 34; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Suchcice* Maz., ostroł., gm. Czerwiń (za: SEM cz. 3, s. 189) formantem *-ski*.

SUCHCIŃSKI: Laurenty *Suchciński* 1751, LBŁ 792; nazwisko utworzone od n. msc. *Suszczyno, Suchczyn*, dziś *Suczyn* Maz., siedl., gm. Kobieli (za: SEM cz. 3, s. 190) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Elżbiewta *Suchcińska* 1737, LME 681.

SUCHNICKI: Edmund *Suchnicki* 1896, KS 357; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *suchy* (za: SHNO 2, s. 118) formantem *-cki* [12].

SUCHOROG: Laurenty *Suchorog* 1608, MBŁ 112; nazwisko utworzone od ap. *suchy* + *rog* ‘róg’ (za: NP 2, s. 504).

SUDRA(W)SKI//SIUDRAWSKI: Laurenty *Sudraski* 1668, LBŁ 144; Antoni *Sudrawski* 1754, LME 1809; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Suder, Sudor*, te od śrwniem. ap. *süter* ‘szewc, krawiec’ lub średniem. *suder*

‘południowy, po południowej stronie’, albo od *sudra, sudro* ‘zniszczone odzież’, *sudrać, szudrać* ‘drapać’; może też od niem. n. os. *Schuder*, a ta od *schudden* ‘potrząsać, głównie głową’ (za: NP 2, s. 505) formantem *-owski*.

Forma żeńska: Agnieszka *Siudrawska* 1792, KACŁ 1277.

SULCZ: Anna *Sulcz* 1613, MBŁ 1255; Agnieszka *Sulcz* 1619, LBŁ 1003; nazwisko utworzone od por. **SZULC**.

SULEJ: Marianna *Sulej* 1790, KACŁ 1032; nazwisko utworzone od n. os. *Sul-ej*, będącej formą członu *Suli-*, psł. płn. *suliti* ‘obiecować’, pol. gw. *sulić* ‘stręczyć, nakłaniać’ (za: SEM cz. 1, s. 295) [5].

SULEJEWSKI: Szymon *Sulejewski* 1609, MBŁ 420; nazwisko utworzone od n. msc. *Sulejewo, Sulejów* (za: SHNO 2, s. 119) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Magdalena *Sulejewska* 1628, LBŁ 375.

SULEWSKI¹⁷⁰: Jan *Sulewski* 1611, MBŁ 805; nazwisko utworzone od n. msc. *Sulewo-Kownaty, Sulewo-Prusy* Maz. łomż., pow. szczuczyn., gm. Wąsosz; *Sulewo*, dziś *Sulejewo*, pozn., gm. Brodnica; leszcz., gm. Lipno (za: SEM cz. 3, s. 189) formantem *-ski* [32].

Forma żeńska: Helena *Sulewska* 1609, MBŁ 351.

SULIKOWSKI: Andrzej *Sulikowski* Exekutor Prefektury Departamentu Łomżyńskiego 1809, KAUL 224; nazwisko utworzone od n. msc. *Sulki* Maz. łomż., gm. Miastkowo, pow. Łomża (por. NWHS, s. 172) formantem *-ski* [44].

¹⁷⁰ *Sulewski* herbu Kownaty. 1472. HKap., poz. 156.

SULIMA¹⁷¹: Franciscus *Sulima* de Lomza 1575, RTA, s. 349; nazwisko utworzone od psł. *suliti* ‘obiecować’; gw. *sulić* ‘stręczyć, nakłaniać’ (za: SEM cz. 1, s. 295); od n. msc. *Sulimy* Maz. łomż., gm. Nowogród, pow. Łomża (por. NWHS, s. 172) [2].

SULIŃSKI: Albert *Sulinski* 1611, MBŁ 748; nazwisko utworzone od n. msc. *Suleńczyce*, dziś *Sulęcice* Maz. płoc., gm. Zawidz; *Sulino*, dziś *Sulin* Wlkp., pozn., gm. Klecko (za: SEM cz. 3, s. 189); też n. msc. *Sulęcin*¹⁷² Maz. łomż., pow. ostrow., gm. Komorowo, pow. ostrow. (por. SG, t. 11, s. 569) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Zofia *Sulinska* 1613, MBŁ 1220.

SUŁOWSKI: Władysław *Sułowski* 1869, KAZŁ 262; nazwisko utworzone od n. msc. *Sulikowo*, dziś *Sulkowo-Briany* i *Sulkowo Rzeczne* Maz. płoc., gm. Mochowo; *Sulkowo Wielkie*, dziś *Sulkowo Polne* ciech., gm. Strzegowo Osada (za: SEM cz. 3, s. 190), formanyem *-ski*.

Forma żeńska: Regina *Sułowska* 1608, MBŁ 136.

SUPIŃSKI: Jan *Supiński* 1876, WPRŁ 59; nazwisko utworzone od n. msc. *Supy* Maz. łomż., gm. Przytuły (por. NWHS, s. 173) formantem *-ński*; n; msc. *Supienie* suwal., gm. Filipów (za: NP 2, s. 508) [19].

Forma żeńska: Izabela *Supińska* 1815, KAZŁ 110.

SUPNIEWSKI: Maciej *Supniewski* 1751, LBŁ 757; nazwisko utworzone

od nazwisko utworzone od ap. *supa* ‘zupa’, też ‘komora celna’ (za: NP 2, s. 508) formantem *-ni+ewski*; por. też **SUPIŃSKI** [12].

SUPRANOWSKI: *Supranowski* 1724, LME 401; nazwisko utworzone od im. *Sofron*, *Sofronij*, *Sopron*, używanego w Kościele prawosławnym, to od grec. *Sōphrónios*, od *sōdzō* ‘zachować, ocalić’ i *phrén* ‘myśl, umysł’, notowane na Kresach Wsch. (za: NP 2, s. 459) formantem *-owski*.

Forma żeńska: Teresa *Supranowska* 1719, LBŁ 96.

SURA(W)SKI: Mateusz *Surawski* 1617, LBŁ 765; Stanisław *Suraski* 1795, KACŁ 1720; nazwisko utworzone od gw. ap. *surawa* ‘szuwar, sito wie, zarośla’, *surawy* ‘wilgotny, mokry’ (za: NP 2, s. 508) formantem *-ski* [42].

Forma żeńska: Dorota *Surawska* 1717, LBŁ 5.

S(Z)URMA: Anna *Surma* 1609, MBŁ 378; Maryna *Szurma* 1654, LBŁ 2915; nazwisko utworzone od ap. *surma* ‘rodzaj instrumentu’ (za: SHNO 2, s. 121) [2].

SUSKI¹⁷³: Joannis *Suski* vice capitanei Lomzensis 1600, APB zbiór Kapijana; nazwisko utworzone od n. msc. *Susko Stare*, dziś *Stary Susk* Maz. łomż., ostroł., gm. Rzekuń; też: *Sucha* Wlkp., kal., gm. Żerków; *Sucha* Młp., kiel., gm. Charsznica; rad., gm. Sucha; (za: SEM cz. 3, s. 190) formantem *-i* [9].

Forma żeńska: Jadwiga *Suska* 1608, MBŁ 160.

¹⁷¹ *Sulima* de Lyenarthy de ar Sulimy 1484. HKap., poz. 143; „Mieszka tu drobna szlachta.” SG, 11, s. 571.

¹⁷² W opisie czytamy: „Mieszka tu drobna szlachta i włościanie”. Por. SG, t. 11, s. 569.

¹⁷³ *Suski* herbu Pomian 1612. HKap., poz. 24; *Suscy* de Susko Junochy herbu Pomian 1669. HKap., poz. 125.

- SUSKIEWICZ//SIUSKIEWICZ//SIUSZKIEWICZ:** Józef *Siuskiewicz* 1725, LBŁ 396; Damazy *Suskiewicz* 1727, LBŁ 573; Franciszek *Siuszkiewicz* 1757, LMŁ 2149; nazwisko utworzone od *siusiać, siuska* (za: NP 2, s. 428) formantem *-ewicz*.
- SUTOR:** Johannes *Sutor* 1611, MBŁ 810; nazwisko utworzone od ap. łac. *sutor, -oris* 'szewc' (za: SEM cz.1, s. 77).
- SUWAŁA:** Anna *Suwała* (córka *Suwałów*) 1788, KACŁc 835; nazwisko utworzone od n. msc. *Chrostowo Suwały Duże, Chrostowo Suwały Małe* Maz., pow. ostroł., gm. Troszyn (SG 1, s. 647); n. msc. *Suwała* pow. brodnic. (za: SG 1, s. 364).
- SWEJK:** Zofia *Sweyk* 1643, LBŁ 1977; nazwisko utworzone od lit. n. os. *Sveja* (za: SHNO 2, s. 134).
- SYPNIEWSKI:** Michał *Sypniewski* 1753, LBŁ 980; nazwisko utworzone od n. msc. *Górki-Sypniewo* (-Szewkowo) Maz. łomż., gm. Piątnica, pow. Łomża (por., NWHS, s.112); też *Sypniewo* Maz., pow. makow.; formantem *-ski* [4].
Forma żeńska: Anna *Sypniewska* 1687, LBŁ 959.
- S(Z)ABŁO(W)SKI:** Leonardus *Sablowski* de Lomza 1556, RTA, s. 490; Michał Stanisław *Szabłowski* 1832, KAUL 99; nazwisko utworzone od n. msc. *Szabły, Sabły*, dziś *Szabły Młode* Maz. łomż., gm. Śniadowo (za: SEM cz. 3, s. 191) formantem *-owski* [38].
Forma żeńska: Matylda *Szablowska* 1868, KAZŁ 14.
- SZAFIAŃSKI:** Kacper *Szafiański* 1842, WMZŁ 7; nazwisko utworzone od por. **SAFIANNIK** (za: NP 2, s. 388-389) formantem *-ski*.
- Forma żeńska:** Maryanna *Szafianska* 1831, KAUL 161.
- SZANIAWSKI:** Alexander *Szaniawski* 1866, KAZŁ 331; nazwisko utworzone od n. okolicy szlacheckiej *Szaniawy* (za: SHNO 2, s. 124); może też od n. msc. *Szaniawy* siedl., gm. Trzebieszów (za: SEM cz. 7, s. 559) formantem *-ski* [1].
Forma żeńska: Helena *Szaniawska* 1876, KAZŁ 220.
- SZAPIRA, SZAPIRO:** Wasyl *Szapiła* syn Dawida podoficer w stanie spoczynku zamieszkały w mieście Łomży wyznania prawosławnego 1879, AUPST 24; Andrzej *Szapiro* syn podoficera Austriackiego Pułku Grenadierów w stanie spoczynku Wasyla syna Mikołaja zmarł na suchoty 1895, AZŁS 28; nazwisko utworzone od ap. *saper* 'żołnierz wojsk inżynierskich' lub od niem. n. os. *Schapper* (za: NP 2, s. 397) [3].
- SZAWŁOWSKI:** Stanislaus *Szawłowski* de Lomza 1573, RTA, s. 284; nazwisko utworzone od n. msc. *Szawłowice*, dziś *Sadłowice*, Młp., tarnob., gm. Wojciechowice (za: SEM cz. 3, s. 191).
- SZCZAWIŃSKI:** Leyba Wolfowicz *Szczawiński* osadzony w więzieniu w Łomży kawaler 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Szczawino*, dziś *Szczawin Kościelny* Maz. płoc., gm. Szczawin Kościelny; *Szczawino, Szczawin*, dziś *Szczawin* łódz., gm. Zgierz; *Szczawne* Krpłd. krośn., gm. Komańcza (za: SEM cz. 3, s. 192) formantem *-ski* [34].
Forma żeńska: Ludosława *Szczawińska* żona prezydenta Łomży 1867, KAZŁ 201.

SZCZEBUCH: Joannes et Franciscus *Szczebuchowie* kupcy łomżyńscy 1593, APŁ zbiór Kąpicjana; nazwisko utworzone od im. *Szczepan*, starszej postaci im. *Stefan* (por. NP 2, s. 480-481).

SZCZEPAŃSKI: Maciej *Szczepański* 1809, KAŚŁ 32; nazwisko utworzone od im. *Szczepan* formantem *-ski* (za: NMK, s. 367) [2].

(SZCZEPKOWSKI) Forma żeńska: Agnieszka *Szczepkowska* 1650, LBŁ 2560; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. *Szczepan* (forma *Szczepko*) (za: SEM cz. 2, s. 123) formantem *-wski* [7].

SZCZERBA: *Albertus syodlarz de Lomza Szczerba*, RTA, s. 102; *Albertus Szczerba de Lomza* 1556, RTA, s. 109; nazwisko utworzone od ap. *szczerba*, stp. *szczyrba* 'miejsce pozostałe po odpadnięciu czegoś, wyrwa' (za: NP 2, s. 527).

SZCZĘSNY: Adalbert *Szczesny* 1755, LBŁc 1120; nazwisko utworzone od ap. *szczęsny*, *szczesny* 'szczęśliwy' (za: SEM cz. 1, s. 301; SHNO 2, s. 125) [41].

Forma żeńska: Anna *Szczesna* 1732, LBŁ 269.

SZCZĘSNOWICZ: Stanisław *Szczęsnowicz* 1872, KAŚŁ 40; nazwisko utworzone najpewniej od por. **SZCZĘSNY** formantem *-owicz* [3].

SZCZUKA¹⁷⁴: Franciszek Salezy Alexander *Szczuka* 1820, KAZŁ 128; nazwisko utworzone od ap. *szczuka* 'szczupak' (za: SEM cz. 1, s. 301) [2].

SZELAŻEK: Ignacy *Szelązek* 1748, LMŁ 1358; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *szeląg*, od śrwniem. *schilling* (za: SEM cz. 1, s. 303) 'pieniądz polski, jeden z najmniejszych, w różnych czasach różnie wartujący' (za: SW II, s. 1628) formantem *-ek*.

Forma żeńska: *Szeląszkowny* dziecko 1740, LMŁ 900.

SZELIGOWSKI: Franciszek *Szeligowski* 1749, LBŁ 582; nazwisko utworzone od n. msc. *S(z)eligi-Leśnica* (-Kolonia) Maz. łomż., gm. Zambrów (por. NWH, s. 173); może też od n. herb. *Szeliga, Szeligi, n. os.* Szeliga, wcześniej poświadczonej w n. msc. *Szeligi* w pow. pyzdrowskim (za: SEM cz. 6, s. 57) formantem *-owski* [20].

Forma żeńska: Apolonia *Sieligowska* 1733, LBŁ 323.

SZEMBORSKI¹⁷⁵: Jan *Szemborski* 1810, KAUŁ 360; nazwisko utworzone od n. msc. *Szembory* siedl., gm. Kałuszyn (za: NP 2, s. 533); też n. msc. *Szembory* dziś *Szymbory* gm. Szepietowo, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 174).

SZEPIETOWSKI//SIEPIETOWSKI¹⁷⁶: Adam *Szepietowski* 1768, KAUŁ 928; Jan Nepomucen *Szepietowski* 1774, KAUŁ 1283; nazwisko utworzone od n. msc. *Szepietowo* pow. Wysokie Maz. (za: SHNO 2, s. 128) formantem *-ski* [1].

Forma żeńska: Józefa *Szepietowska* 1762, KAUŁ 367.

¹⁷⁴ *Szczuka* de Nieczyki herbu Grabie 1477. HKap., poz. 156; *Szczuka* herbu Grabie 1477. HKap., poz. 156; *Szczuka* herbu Grabcze 1486. HKap., poz. 156; *Szczuka* de Szczuki herbu Grąbie 1638. HKap., poz. 118.

¹⁷⁵ *Szembory* Andrzeiowięta herbu Kościeszka 1598. HKap., poz. 109; *Szembory* Włodki herbu Slepown 1598. HKap., poz. 109.

¹⁷⁶ *Szepietowski* herbu Ogonczyk 1591. HKap., poz. 109.

- SZEWczyk:** *Szewczyk* u Dudzieńskiego 1699, LMŁ 77; nazwisko utworzone od ap. *szwiec*, psł. *šwvcb* ‘szewc’ (za: SEM cz. 1, s. 308) [21].
- S(Z)KLARZ:** Joannes *Sklarz* de Lomza 1537, RTA, s. 387; Jadwiga *Sklarz* 1613, MBŁ 1284; nazwisko utworzone od ap. *szklarz* ‘rzemieślnik wprawiający szyby; ten, co handluje szkłem’ (za: SHNO 2, s. 130).
- SZKODA:** Maciej *Szkoda* szewc 1437, ŁT. I 246; nazwisko utworzone od ap. *szkoda* ze stwaniem. *scado* (za: SEM cz. 1, s. 304).
- SZKUTNIK:** Brygida *Szkutnik* 1654, LBŁ 2873; nazwisko utworzone od ap. *szkuta* ‘mały statek rzeczny’ też gw. *szkuta* ‘coś lichego’, ‘ostra trawa’, ‘siersć zwierząt’ (za: SEM cz. 1, s. 304) formantem *-nik*.
- SZKUTNICZEK:** Jakub *Szkutniczek* 1651, LBŁ 2683; nazwisko utworzone od por. **SZKUTNIK** formantem *-czek*.
- SZLAK:** Florentyna *Szlak* (w rej. *Szlach*¹⁷⁷) 1833, KAUL 88; nazwisko utworzone od ap. *szlak*, *slak* ‘droga, przesmyk; ślad, trop’, dawniej ‘uderzenie, udar serca, paraliż’ (za: NP 2, s. 540) [2].
- SZLAMOWICZ:** Daszka *Szlamowicz* 1808, KAZŁ 32; nazwisko utworzone od żyd. im. *Szloma* od bibl. *Szlome*, *Salomon* (za: AŻP, s. 171) formantem *-owicz*.
- SZLESZYŃSKA:** Rozalia *Szleszyńska* służąca 1876, KAŚŁ 46; nazwisko utworzone od n. msc. n. msc. *Szlaszy* Maz. łomż., gm. Radziłów, pow. Grajewo (por. NWHŚ, s. 175) [7].
- SZMITKO:** curka *stawetnych* Godliba *Szmitki* Maystra kunsztu krawieckiego i Maryanny z Tandetow, (...) Małżonkow w Łomży zamieszkałych, 1818, AP; nazwisko utworzone od por. **SCHMIDT** formantem *-ko* (za: SEM cz. 5, s. 227) [3].
Forma żeńska: Alexandra *Szmitkówna* 1863, KAZŁ 159.
- SZMULOWICZ:** Sender *Szmulowicz* 1809, KAZŁ 217; nazwisko utworzone od im. żyd. *Szmul* od bibl. *Szemuel*, *Szmuel*, *Samuel* (za: AŻP, s. 173) formantem *-owicz*.
Forma żeńska: Tauba *Szmulowna* (w rej. *Szlomowna*) 1819, KAŚŁ 28.
- SZMUYŁO:** Leia z *Szmuylów*, żona Moszka Aronowicza Rozanowicza, 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od żyd. im. *Szmujfo*, por. **SZMULOWICZ**.
- SZNEJDER:** Hiob *Sznejder* syn Daniela czasowo urlopowany szeregowy wyznania prawosławnego 1878, AMPśT 8; nazwisko utworzone od niem. ap. *Schneider*, śrwniem. *snider* ‘krawiec’ i od niem. n. os. *Schneider* (za: NP 2, s. 544) [2].
- SZNIAROWSKI:** Jakub *Szniarowski* 1809, KAUL 223; nazwisko utworzone od por. **ŚMIAROWSKI**.
Forma żeńska: Małgorzata *Szniarowska* 1774, KAULc 1305.
- SZOMELKA:** Stanisław *Szomelka* 1471, T. Zakroczymska VI 200; nazwisko utworzone od ap. śrwniem. *schamel*, *schemel* ‘wstydlivy’, „przezwisko człowieka skrytego, powściągliwego” (za: SEM cz. 5, s. 220)
- SZORC:** Joannes *Szorc* capiteneus łomzensis 1469, HKap. poz. 277; nazwisko utworzone od ap. *szorc* ‘część zbroi’ (za: SEM cz. 1, s. 305); też od

¹⁷⁷ Wg NP2, s. 540: ‘szlachcic rubaszny jako obywatel ziemski, hreczkosiej’.

ap. śrwniem. *schurz* 'obcięty, krótki' (za: SEM cz. 5, s. 234).

SZOSTAKOWSKI: Wincenty *Szostakowski* 1865, KAZŁ 225; nazwisko utworzone n. msc. *Szostaki*, dawniej *Szóstaki* Maz. łomż., gm. Jedwabne; też od n. os. *Szostak* (por. NMK, s. 370) formantem *-owski* [6].

SZOSTEK: Adalbert *Szostek* 1705, LBŁ 873; nazwisko utworzone od ap. *szosty*//*szósty*, psł. *šestb* (za: SEM cz. 1, s. 305-306); może też od ap. *szostak* 'człowiek o sześciu palcach; moneta; jeleni' (za: SHNO 2, s. 131); por. **SZOSTAKOWSKI** [16].

Forma żeńska: Jadwiga *Szostkówna* 1698, KAŚŁ 198; Woyciechowa *Szostkowa* 1703, LMŁ 151.

SZPADKOWSKI: Fortunat *Szpadkowski* 1831, KAULc 8; nazwisko utworzone od ap. *spadek* (za: NP 2, s. 466) formantem *-owski*.

SZPAKOWSKI: Seweryn *Szpakowski* żołnierz czasowo urlopowany 1868, KAZŁ 100; nazwisko utworzone od n. msc. *Szpaki*, *Szpakowo* (za: SHNO 2, s. 132) formantem *-(ow)ski* [3].

SZPRENGIEL//SZPRĘGEL: Wilhelm Hetman *Szprengiel* 1833; Jan Gustaw *Szpręgel* 1832, KAUL 36 (obaj w rej. zapisani jako *Szprengel*); nazwisko utworzone od niem. n. os. *Sprang-*, *Spreng-*, *Spring-* (za: NP 2, s. 552).

SZRETTTER: Adam *Szretter* 1707, LBŁ 1075; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Schröter*, ta od śrwniem. ap. *schröder*, *schräder* 'woźnica' (za: NP 2, s. 553).

SZTACHELSKI: Franciszek *Sztachelski* 1820, KAZŁc 48; nazwisko utworzone od im. na *Sta-*, typu *Stanisław*,

też *Eustachy* lub od n. msc. *Stachura* kiel., gm. Mniów; (za: NP 2, s. 472) formantem *-el+ski* [11].

Forma żeńska: Marianna *Sztachelska* 1792, KACŁc 1359.

SZUBA: Michał i Regina *Szuba* 1639, LBŁ 1591; nazwisko utworzone od ap. *szuba* 'wierzchnie okrycie podbite futrem'; (za: SEM cz. 1, s. 308); też od też gw. *szubać* 'pchać, posuwać powodując szmer' (za: NP 2, s. 557) [29].

SZUDRA(W)SKI: Stanisław *Szudrawski* gospodarz 1810, KAŚŁ 65; Antoni *Szudraski* 1830, KAUL 1; nazwisko utworzone od por. **SUDRAWSKI** (za: NP 2, s. 505) formantem *-owski* [13].

Forma żeńska: Maryanna *Szudraska* 1808, KAZŁ 70.

SZULC: Franciszek *Szulc* 1609, MBŁ 415; nazwisko utworzone od niem. ap. *Schulze* 'wójt, sołtys' (za: NP 2, s. 558) [27].

Forma żeńska: Wiktoria *Szulcowa* 1868, KAZŁ 126.

(SZULIŃSKI) Forma żeńska: Anna *Szulinska* 1638, LBŁ 1460; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Schule Gott* formantem *-(iń)ski* (za: NMK, s. 372) [1].

SZULK: Marianna *Szulk* 1698, LBŁ 203; nazwisko utworzone od im. złożonych typu *Sulistaŭ*, *Sulimir* (por. NP 2, s. 507).

SZULOWICZ: Moszek Izraelowicz *Szulowicz* szkolnik w Łomży 1809; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. os. *Schule* < *Schule* 'szkoła' (za: NMK, s. 371) formantem *-owicz*.

SZULTHE: Balthazar *Szulthe* de Lomza 1555, RTA, s. 70; 1556, RTA, s. 109; nazwisko utworzone od niem.

n. os. *Schult*, ta od średniem. *schulthête*, *schulte* ‘wójt, sołtys’ (za: NP 2, s. 559); por. **SZULC**.

SZUMAN: Karol *Szuman* Powroźnik 1841, KUŁ 128; 1844, KUŁ 107; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Szumann*, ta od ap. śrwniem. *schuochman* ‘szewc’ (za: NP 2, s. 559).

(SZUMIŃSKI) Forma żeńska: Baltazara *Szumińska* 1871, KAŚŁ 39; nazwisko utworzone od n. msc. *Szumin* siedl., gm. Łochów (za: NP 2, s. 559) formantem *-ski*.

S(Z)UMOWSKI: Albert *Sumowski* 1638, LBŁ 1440; Joachim *Szumowski* 1651, LBŁ 2654; nazwisko utworzone od n. msc. *Somowo*, dziś *Szumowo* Maz. łomż., gm. Szumowo (za: SEM cz. 3, s. 182) formantem *-ski* [23].

Forma żeńska: Zofia *Sumowska* 1608, MBŁ 33; Ewa *Szumowska* 1643, LBŁ 1967.

SZUS(Z)KIEWICZ: Józefa *Szuskiwiczka* *vulgo* *Maximiaka* żona 1737, LMŁ 673; nazwisko utworzone od ap. *suszyć*, *susza* stp. ‘suchy teren; obumarłe drzewo’, też od *suchy* ‘pozbawiony wilgoci; chudy’ (za: NP 2, s. 510) formantem *-ki+ewicz*.

Forma żeńska: Katarzyna *Szuskiewiczówna* 1730, LBŁ 19.

SZUSZKOWSKI: Karol *Szuskowski* 1864, KAŻŁ 159; nazwisko utworzone od por. **SZUSZKIEWICZ** formantem *-kowski*.

(SZWEDZIŃSKI) Forma żeńska: Marianna *Szwedzińska* 1757, LMŁ 2108; nazwisko utworzone od n. etn. *Szwed* ‘pochodzący ze Szwecji’, niektóre formy od niem. n. os. *Schwede* (za: NP 2, s. 563) formantem *-iński*.

SZYC: Józef *Szyc* 1876, WPRŁ 142; etymologia nazwisk niejasna, może od n. msc. *Szyce*, także od ap. *szyca* ‘czólenko tkackie’ (za: SEM cz. 1, s. 309) [7].

SZYDLIK: *Szydlyk* de Lomza 1508, 1509; TŁ; Zofia *Sydlik* 1612, MBŁ 971; nazwisko utworzone od por. **SZYDŁO** formantem *-ik* [4].

SZYDŁO: Anna *Sydło* 1615, LBŁ 311; nazwisko utworzone od ap. *szydło* (za: SEM cz. 1, s. 309).

SZYDŁOWSKI: Symeon *Szydłowski* 1782, KACŁ 190; nazwisko utworzone od n. msc. *Szydłów* Wlkp. sier., gm. Lutomiersk; piotr., gm. Grabica; *Szydłowo* bydg., gm. Trzemeszno; *Szydłów* Młp., kiel., gm. Szydłów; *Szydłowie* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 195) formantem *-ski* [4].

Forma żeńska: Katarzyna *Szydłowska* 1785, KACŁ 456.

SZYMANIAK: Walenty *Szymaniak* 1869, KAŻŁ 160; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. *Szymon*, *Szyman* (za: SHNO 2, s. 134) formantem *-ak* [3].

SZYMANOWSKI¹⁷⁸: Johannes *Simanowski* de Lomza 1575, RTA, s. 351; 1576, RTA, s. 379; Michał *Simanowski* 1597, LBŁ 75; nazwisko utworzone od n. msc. *Szymany* Maz. łomż., gm. Grajewo; gm. Wąsosz (por. NWHS, s. 174 – 175) formantem *-owski* [8].

Forma żeńska: Celestyna *Szymanowska* 1879, KOPL 82.

SZYMAŃCZYK: Łukasz *Szymanczyk* 1752, LMŁ 1646; nazwisko utworzone od por. **SZYMANIAK** (za:

¹⁷⁸ *Simanowski* herbu Slepowron 1600. HKap., poz. 123.

NP 2, s. 568) (za: NP 2, s. 568) formantem *-cz+yk* [2].

SZYMAŃSKI: Jakub *Simanski* 1651, LBŁ 2696; nazwisko utworzone od im. *Szyman* (za: NMK, s. 373) lub por. **SZYMANOWSKI** formantem *-ski* [207].

Forma żeńska: Helena *Szymanska* 1705, LBŁ 813.

S(Z)YMBORSKI: Józef Benedykt *Szymborski* 1834, KAUEŁ 44; nazwisko utworzone od n. msc. *Szymbory* pow. Wysokie Maz. lub n. msc. *Szymborze* w pow. inowroc. (za: NMK, s. 373); też od n. msc. *Szymbory* (za: SHNO 2, s. 135) formantem *-ski* [31].

Forma żeńska: *Symborska* 1646, LBŁ 2257.

SZYMONOWICZ: Salmon *Szymonowicz* 1809, KAUEŁ 191; nazwisko utworzone od im. *Szymon* (za: SEM cz. 2, s. 124) formantem *-owicz* [2].

SZYNKA: Marianna *Szynka* (córka *Szynków*) 1785, KACEŁ 474; nazwisko utworzone od ap. *szynka* 'część zbroi', ze śrwniem. *schinke* (za: SEM cz. 1, s. 310).

SZYNKIEWICZ: Rozalia *Szynkiewicz* 1785, KACEŁ 488; nazwisko utworzone od podstawy *szynk-*, por. ap. *szynk* 'karczma', dawniej 'podczaszy' (za: NP 2, s. 571), por. też **SZYNKA** formantem *-ewicz*.

SZYSZKA: Henryk *Szyszka* 1869, KAZEŁ 232; nazwisko utworzone od ap. *szysz*, *szyszka* (za: SEM cz. 1, s. 310) [4].

SZYSZKIEWICZ: Józef *Szyszkiewicz* 1697, LBŁc 136; nazwisko utworzone od n. os. *Szyszka*; por. **SZYSZKA** formantem *-ewicz* (za: NMK, s. 373) [1].

Ś

- ŚCIANKA:** Stanisław i Albert *Scianka* 1632, LBŁc 893; może nazwisko utworzone jako zd. od ap. *ściana* (por. NP 2, s. 574) formantem *-ka*.
Forma żeńska: *Sciancyna* Stara 1729, LMŁ 502.
- ŚLEDZIEWSKI:** Stanislaus *Sledzy-ewski* familiaris d. castellani Sendomirensis... et praediis capitaneatus Lomzensis et Wiznensis 1544, RTA, s. 15; nazwisko utworzone od n. msc. *Śledziwo*, *Śledzie*¹⁷⁹, dziś *Śledzie* Maz. łomż., gm. Zambrów (za: SEM cz. 3, s. 196) formantem *-(ew)ski* [15].
Forma żeńska: Agnieszka *Sledziowska* 1613, LBŁ 44.
- ŚLIWECKI:** Antoni *Śliwecki* 1887, KOPEŁ 200; nazwisko utworzone od ap. *śliwa* 'drzewo lub krzew owocowy', też od ap. *śliwka* 'owoc śliwki' (za: NP 2, s. 578) formantem *-cki* [26].
- ŚLIWIENSKI:** Indrzej *Śliwieński* mielczarz służył na probostwie lat 30, 1735, LMŁ 635; nazwisko utworzone od por. **ŚLIWOWSKI**; też n. msc. *Śliwno*, Wlkp., pozń., gm. Kuślin (za: SEM cz. 3, s. 196) formantem *-ski*; też od n. os. *Śliwa* formantem *-(in)ski* (za: NMK, s. 374) [11].
- ŚLIWOWSKI:** Franciszek *Śliwowski* żołnierz urlopowany 1869, KAZŁ 162; nazwisko utworzone od n. msc. *Śliwowo Łopienie* Maz. łomż., gm. Rutki-Kossaki (por. NWHS, s. 175) formantem *-ski* [9].
- ŚLUSARZ:** Zofia *Slosarz* 1617, LBŁ 694; nazwisko utworzone od ap. *ślusarz* (za: SEM cz. 1, s. 312) [1].
- ŚMIAŁECKI:** Leonard *Smialecki* 1726, LBŁ 476; nazwisko utworzone od ap. *śmiały* 'odważny' (za: NP 2, s. 580) formantem *-eckki*.
Forma żeńska: Marianna *Smialecka* 1755, LBŁ 1108.
- ŚMIAROWSKI**¹⁸⁰: Adam *Smiarowski* 1647, LBL 2354; Jakub *Szmiarowski* żołnierz 1864, KAZŁ 200; nazwisko utworzone od n. msc. *Śmiarowo* Maz. łomż., gm. Mały Płock, pow. Kolno (por. NWHS, s. 176), ta od n. os. *Śmiara* i od ap. *smiara* 'uległość, pokora' (za: SEM cz. 1, s. 312) formantem *-(ow)ski* [59].
Forma żeńska: Regina *Smiarowska* 1622, LBŁ 1739.
- ŚMIGIELSKI:** Feliks *Śmigielski* 1896, KS 356; nazwisko utworzone od n. msc. *Śmigiel* Wlkp., leszcz. (miasto) (za: SEM cz. 3, s. 196) też od n. os. *Śmigiel* lub n. msc. *Śmigiel* (za: NMK, s. 375) formantem *-ski* [2].
- ŚREDNICKI//SZREDNICKI:** Jan Wiktor *Średnicki* wyrobnik 1874, KAŚŁ 1; nazwisko utworzone od n. msc. *Średnica* (*-Jakubowięta*, *-Maćkowięta*, *-Pawłowięta*) gm. Szepietowo, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 176) formantem *-cki* [2].
Forma żeńska: Ludwika *Szrednicka* 1834, KAUEŁ 30.

¹⁷⁹ „Śledzie dawniej Śledziowe (r. 1393), g. Śledziewskich”; Gloger, s. 12.

¹⁸⁰ *Smiarowski* de Smiarowo Żarnowiec herbu Grzymała 1675. ŁT: HKap., poz. 104; *Smiarowski* de Smiarowo Żarnowiec et Chłudnie herbu Grzymała, 1675. ŁT: HKap., poz. 104.

ŚWIĄTKOWSKI: Paweł *Świątkowski* 1896, KS 377; nazwisko utworzone od n. msc. *Świątkowo*, *Świątkowice* (kilka) (za: NP 2, s. 586) [21].

Forma żeńska: Maryanna *Świątkowska* wyrobница 1867, KAZŁ 168.

ŚWIDER¹⁸¹: Walenty *Swyder* 1610, MBŁ 483; nazwisko utworzone od ap. *świder* (za: SEM cz. 1, s. 314) [2].

ŚWIDEREK: *Swiderek* 1740, LMŁc 905; nazwisko utworzone od ap. *świderek*, *świder*, *świdry* 'oczy zezowate' (za: SHNO 2, s. 138) [2].

Forma żeńska: Jadwiga *Świderków*na 1732, LBŁc 59.

ŚWIDERKO: Paweł *Świderko* 1746, LBŁc 357; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *świder* formantem *-ko*.

ŚWIDERSKI¹⁸²: Jan *Swiderski* 1613, MBŁ 1231; nazwisko utworzone od n. msc. *Świder* Maz., część miasta Otwocka (za: SEM cz. 3, s. 197); n. msc. *Świder*, *Świdry* (za: SHNO 2, s. 138) lub od n. os. *Świder* (za: NMK, s. 377) formantem *-ski* [83].

Forma żeńska: Felicjanna *Świdarska* 1738, LBŁ 49.

ŚWIDZIŃSKI: Walenty *Świdziński* 1874, KAŚŁ 19; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Świdno* Maz., rad., gm. Mogielnica; *Świdno* Młp., kiel., gm. Krasocin (za: SEM cz. 3, s. 197) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Marianna Anna *Swidzińska* 1756, LBŁ 1198.

ŚWIECKO: Katarzyna *Świecko* 1651, LBŁ 2702; może nazwisko utworzone od ap. *świeca*, stp. *świca* (za: NP 2, s. 586) formantem *-ko*.

ŚWIERCZEWSKI: Stanislaus *Sfirczewski* de Lomza 1574, RTA, s. 314; nazwisko utworzone od n. msc. *Świrczewice*, *Świrczewo*, dziś *Świercze-Koty* Maz., ciech., gm. Świercze-Koty (za: SEM cz. 3, s. 198); też od n. msc. *Pułazie-Świerze*, ta od n. rod. *Świersz*, *Świrsz*; *Jabłonka-Świrczewo* (*Kościelna*) gm. i pow. Wysokie Maz. (za: NWHS, s. 140) formantem *-(ew)ski* [31].

ŚWIERCZEWSKI: Stanislaus *Sfirczewski* de Lomza 1569; RTA, s. 256; nazwisko utworzone od n. msc. *Świerze* (za: SHNO 2, s. 138) formantem *-ewski*.

ŚWIETLIŃSKI: Kasper *Świetliński* 1831, KAUL 2; nazwisko utworzone od n. msc. *Świetlikowo* gdań., gm. Tczew (za: NP 2, s. 585) formantem *-iński*.

Forma żeńska: Helena *Świetlińska* 1820, KAŚŁ 35.

ŚWIĘCICKI: Andreas, fillius d. Francisci *Święciczki* 1576, RTA, s. 357; nazwisko utworzone od n. msc. *Święcice* Maz., warsz., gm. Ożarów Maz. (za: SEM cz. 3, s. 197) formantem *-cki* [8].

ŚWIĘCIŃSKI: Tomasz *Święciński* 1841, RRŁ 40; nazwisko utworzone od n. msc. *Świętczyno*, *Święcino*, dziś *Święcienin* Maz. łomż., gm. Radziłów, pow. Grajewo (za: NWHS, s. 1) formantem *-ski* [3].

ŚWIĘCKI: Felix *Sfięczki* de capitanei Lomzensis 1573, RTA, s. 560; nazwisko utworzone od n. msc. *Święck Wielki* gm. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 176) [23].

¹⁸¹ *Świder* herbu Buynowie 1486. 1489. HKap., poz. 156.

¹⁸² *Swiderski* de Swidry Dobrzyca ex ar Podkowa i dwa Krzyża, Slepowron 1609. Dctq Coln: HKap., poz. 145; *Swiderski* herbu Slepowron 1612. ET: HKap., poz. 124.

Forma żeńska: Zofia *Święcka* 1617,
LBŁ 658.

**ŚWIĘSZKOWSKI//ŚWIĘCZ-
KOWSKI:** Modest *Święszkowski*
1862, KAZŁ 245; nazwisko utwo-
rzone od n. msc. *Święszkowice*, dziś
Śnieżkowice Młp., kiel., gm. Waśniów
(za: SEM cz. 3, s. 198) formantem
-ski [27].

Forma żeńska: Urszula *Święczkow-
ska* 1820, KAZŁ 129.

(ŚWITAJEWSKI) Forma żeńska: Ewa
Świtajewska 1874, KAŚŁc 41; nazwi-
sko utworzone od ap. *świt* 'pora, gdy
zaczyna dzień; brzask', *świtać* (za: NP
2, s. 591) formantem -aj+ewski [21].

ŚWITALSKI: Adam *Świtalski* 1788,
KACŁ 777; nazwisko utworzone od
por. **ŚWITAJEWSKI** formantem
-al+ski.

Forma żeńska: Agnieszka *Świtalska*
1808, KAŚŁ 2.

T

TABĘDZKI: Mateusz *Tabędzki* 1601, LBŁ 338; nazwisko utworzone od n. msc. *Tabądz*, *Tabądz*, *Tabędz*, dziś *Tabędz* Maz. łomż., gm. Zambrów (za: SEM cz. 3, s. 199) formantem *-ki*.

Forma żeńska: Małgorzata *Tabędzka* 1610, MBŁ 534.

TADAJ: Teofil *Tadaj* służący 1874, KAŚŁ 59; nazwisko utworzone od im. *Tadej* z aram. *thad-daj* ‘(człowiek) o szerokiej piersi’, łac. *Thaddaeus* (za: SEM cz. 2, s. 125) [15].

TADEWICZ: Piotr Ignacy *Tadewicz* 1784, KACŁ 296; nazwisko utworzone od por. **TADAJ** (za: NP 2, s. 593) formantem *-ewicz*.

Forma żeńska: Marianna *Tadewicz* 1785, KACŁ 482.

TALARO(W)SKI: Józef Zachariasz *Talarowski* 1788, KACŁ 781; nazwisko utworzone od ap. *talar* ‘jednostka monetarna’ (za: SHNO 2, s. 140) formantem *-owski*.

Forma żeńska: Balbina Magdalena *Talarowska* 1786, KACŁ 559.

TANDECIK: Marcin *Tandecik* 1652, LBŁ 2822; nazwisko utworzone może od ap. *tandēt* ‘miejsce, gdzie przebywają ci, którzy bawią się kupowaniem i odprzedawaniem starych lub gotowych rzeczy’ (za: SW II, s. 1692).

TANDET: Andrzej *Tandet* 1781, KACŁ 109; nazwisko utworzone od por. **TANDECIK**.

TANDETA: Jakub *Tandeta* 1608, MBŁ 99; nazwisko utworzone od por. **TANDECIK** formantem *-a*.

TARASIEWICZ: Andrzej *Tarasiewicz* wyrobnik 1844, KUŁ 56; nazwisko utworzone od łac. *Tharasius*, z grec. ‘poruszać, wprowadzać zamieszanie’, wsł. *Taras(z)*, *Taras(z)ko*, *Tarasiewicz*//*Taraszewicz* (za: SEM cz. 2, s. 126) [2].

TARGOŃSKI¹⁸³: Benedykt *Targoński* 1878, KOPEŁ 187; nazwisko utworzone od n. msc. *Targonie* (*-Krytuły*, *-Wity*, *-Wielkie*) gm. Zawady, pow. biał. (por. NWHS, s. 177) formantem *-ski* [4].

Forma żeńska: Elżbieta *Targonska* 1635, LBŁ 1184.

TARNOGÓRSKI: Jakub *Tarnogorski* 1694, LBŁ 1397; nazwisko utworzone od n. msc. *Tarnogóra* w pow. krasnostaw., nisk. formantem *-ski* (za: NMK, s. 379).

TARNOPOLCZYK: Abram, syn Chaima Leybowicza *Tarnopolczyk* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Tarnopol* (miasto) formantem *-czyk*.

TARNOWSKI: Andreas *Tarnowski* de Lomza 1559, RTA, s. 242; nazwisko utworzone od n. msc. *Tarnowo* Maz. płoc., gm. Bedlno; *Tarnowo Stare* i *Nowe*; *Tarnowo*, dziś *Tarnów*, siedl., gm. Wilga; (za: SEM cz. 3, s. 200); Maz. łomż. *Tarnowo-Goski* gm. Zambrów (por. NWHS, s. 177) formantem *-ski* [18].

Forma żeńska: Zofia *Tarnowska* 1608, MBŁ 78.

¹⁸³ Targonija herbu Ostojje 1473. HKap., poz. 130; „Targonie (r. 1413): T. Krytuły, T. Wielkie, T. Wity, g. Targońskich”; Gloger, s. 12.

- TCHÓRZEWSKI:** Jan Nepomucen *Tchórzewski* 1863, KAZŁ 107; nazwisko utworzone od n. msc. *Tchorzewo*, dziś *Torzewo* Wlkp., włoc., gm. Topólka (za: SEM cz. 3, s. 200) lub od n. msc. *Tchórzew*, *Tchórzowa* (za: SHNO 2, s. 142) formantem *-ski* [17].
Forma żeńska: Jadwiga *Tchórzewska* 1869, KAZŁ 12.
- TEKSEL:** Michalina *Teksel* 1869, KAŚŁ 2; prawdopodobnie nazwisko utworzone od ap. rum. *teslar* ‘stolarz’; ap. jid. *teşler* ‘cieśla’ (za: SEŻ, s. 329).
- TKACZ:** Stanisław *Tkacz* 1733, LBŁc 398; nazwisko utworzone od ap. *tkacz* (za: SEM cz. 1, s. 321).
- TKACZUK:** Rozalia *Tkaczuk* 1733, LBŁ 362; nazwisko utworzone od por. **TKACZ** formantem *-uk*.
- TKACZYK:** Joachim *Tkaczyk* 1755, LBŁ 1145; nazwisko utworzone od por. **TKACZ** (za: SHNO 2, s. 144) formantem *-yk*.
- TOK:** Maria *Tok* 1870, KAŚŁ 11; nazwisko utworzone od ap. *tok* ‘naczynie na płyny, beczka’ (za: SEM cz. 1, s. 321).
- TOKARZ:** Katarzyna *Tokarz* 1608, MBŁ 209; nazwisko utworzone od ap. *tok* ‘naczynie na płyny, beczka’; *toczyć* ‘obrać, toczyć’ (za: SEM cz. 1, s. 321); też od ap. *tokarz* ‘rzemieślnik zajmujący się toczeniem’ (za: NMK, s. 380).
- TOMASZEWICZ:** Kazimierz *Tomaszewicz* żołnierz polski 13 pp 2 batal. 1809, KAZŁ 163; nazwisko utworzone od im. *Tomasz*, aram. *toma* ‘bliźniak’, łac. *Thomas* (za: SEM cz. 2, s. 128) formantem *-ewicz* [13].
- TOMASZEWSKI:** Antoni Laurenty *Thomasewski* przechrzta 1728, LBŁ 631; nazwisko utworzone od n. msc. *Tomasze Maz.* łomż., gm. Czerwin, pow. ostroł. (por. NWHS, s. 178); też od n. os. *Tomasz* (za: NMK, s. 380 – 381) formantem *-(ew)ski* [152].
Forma żeńska: Maria Magdalena *Tomaszewska* 1786, KACŁ 583.
- TOMKIEWICZ:** *Tomkiewicz* 1896, KS 372; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. *Tomek*, *Tomko*, *Tomasz* (za: SHNO 2, s. 146) formantem *-ewicz* [3].
- TOPCZEWSKI:** Franciszek *Topczewski* nadkonduktor gościńców 1821, KAZŁc 94; nazwisko utworzone od n. msc. *Top(i)czewo* (za: SHNO 2, s. 146 – 147) formantem *-ski* [10].
- TRACZ:** Agnieszka *Tracz* 1611, MBŁ 921; nazwisko utworzone od ap. *tracz* ‘robotnik obrabiający piłą kloce drewna’ (za: SEM cz. 1, s. 323).
- TRACZYC//TRACZYK:** Józef *Traczyk* 1638, LBŁ 1437; Marianna *Traczyk* 1755, LBŁc 1116; nazwisko utworzone od por. **TRACZ** formantem *-yc//-yk*.
- TREL:** Cecylia *Trel* 1782, KACŁ 197; nazwisko utworzone od ap. *trela*, *trel*, *tryl* ‘określony układ tonów’ (za: NP 2, s. 617).
- TRELA:** Agata *Trela* 1696, LBŁ 74; nazwisko utworzone może od por. **TREL**; też ap. *trel* ‘1. miejsce na skład drzewa w lesie; 2. droga przez pagórek; 3. piękny śpiew’ (za: NP 2, s. 617).
Forma żeńska: Marianna *Trelówna* 1740, LBŁ 68.
- TRELAK:** Anna *Trelak* 1698, LBŁ 189; nazwisko utworzone od por. **TRELA** formantem *-ak*.
Forma żeńska: Zofia *Trelakowa* primi voti Podobalikowa 1742, LMŁ 981.

TREPANO(W)SKI: Felix Wiktor *Trepanoski* 1833, KAUEŁ 96; nazwisko utworzone od ap. *trepa* 'stopień na schodach', *trepy* 'stare buty' (za: NP 2, s. 618) formantem *-an+owski* [20].

Forma żeńska: Joanna *Trepanowska* 1862, KAZŁ 157.

TROIANO: *Troiano* konsuli de Lomza 1447, APB zbiór Kopicjana; nazwisko utworzone od *troje*, *troić*, *trzy* lub też od n. miasta starożytnego *Troja* (za: NP 2, s. 619) formantem *-o*; por. **TROJAN**.

TROJAN: *Trojan* rajca 1442, ŁT. I 411; nazwisko utworzone od ap. *trojak* 'coś składającego się z trzech części' (za: SEM cz. 1, s. 324) lub od im. *Trojan* (za: SHNO 2, s. 149).

TROJANKA: Abram Leybowicz *Trojanka* krawiec 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **TROJAN** formantem *-ka*.

TROJANOWICZ: Mikołaj *Trojano-wicz* 1473, ŁT. III 358; 1475, KT. II 182; nazwisko utworzone od por. **TROJAN** formantem *-owicz*.

TROJANOWSKI: Walenty *Trojanowski* dymisjonowany żołnierz 1868, KAZŁ 6; nazwisko utworzone od n. msc. *Trojanowice* Młp., piotr., gm. Żarnów (za: SEM cz. 3, s. 202); od n. msc. *Trojanowo* (za: SHNO 2, s. 149); też n. msc. *Roszki Trojany* gm. Sokoły, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 142) lub *Trojanów* m. in. w pow. ciechan., mław., sochacz., rawsk (za: NMK, s. 383) formantem *-ski* [13].

Forma żeńska: Marianna *Trojanowska* 1682, LBŁ 763.

TROL(L): dziecię nieżywe *Trolow* 1842, WMZŁ 104; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Troll*, ta od śrwniem. *trolle*, *trol* 'tuman, głuptas' (za: NP 2, s. 620).

TROSZYŃSKI//TROSIŃSKI:

Bartholomaeus *Tbrossynski* plebanus ibidem de districtu Lomzensi 1556, RTA, s. 90; 1556, RTA, s. 108; 1561, RTA, s. 178; Nicolai *Trossinski* capitanei Lomzensium 1575, APB zbiór Kopicjana; nazwisko utworzone od im. na *Tro-*, typu *Trofim*, lub *trocha* (za: NP 2, s. 620) formantem *-yński* // *-iński*; też n. msc. *Troszyno*, dziś *Troszyn* Maz. łomż., gm. Troszyn, pow. ostroł. (por. NWHS, s. 154) formantem *-ski* [2].

Forma żeńska: Maryanna Józefata *Trosińska* 1831, KAUEŁc 113.

TROTH: Zuzanna *Troth* 1639, LBŁ 1527; może nazwisko utworzone od niem. n. os. *Trott*, ta od śrwniem. *trotten* 'pomału, ciężko się poruszać'; też ap. *troty*, *trot* 'drobne gałęzie' (za: NP 2, s. 620).

TRUCHANOWSKI: Jakub *Truchanowski* 1698, LBŁ 220; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. wśl. *Truchan* Kresy Wsch. (za: NP2, s. 621) formantem *-(ow)ski*.

Forma żeńska: Tekla *Truchanowianka* 1698, KAŚŁ 199.

TRUSKOLASKI: Alfons Łukasz *Truskolaski* 1830, KAUEŁ 180; nazwisko utworzone od n. msc. *Truskolasy* -Lachy, -Niewisko, -Olszyna, -Wola, -Stare gm. Sokoły, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 179) formantem *-ski* [13].

TRUSZKOWSKI¹⁸⁴: Albertus Andreae *Truszkowsky* 1629/1630, ASAZ, s. 132; nazwisko utworzone od n. msc. *Truszki* Maz. łomż., gm. Śniadowo,

¹⁸⁴ *Truszkowski* herbu Jednorożec 1546; *Truskowski* de Truski herbu Jednorożec 1592. HKap., poz. 83 i 135; *Truszkowscy* herbu Bończa; por. SG, t. 15, cz. 2, s. 664.

Truszki gm. Piątnica, *Truszki-Kucze*, -Zalesie gm. Kolno (za: NWHS, s. 178-179); też n. msc. *Truszki* biał., gm. Bielsk Podlaski (za: NP 2, s. 621) [56].
Forma żeńska: Aleksandra *Truszkowska* 1756, LMŁ 2052.

TRWOGA: Katarzyna *Trwoga* 1610, MBŁ 580; nazwisko utworzone od ap. *trwoga* 'spór, zatarg, niebezpieczeństwo' (za: SEM cz. 1, s. 325).

TRZASKA¹⁸⁵: Mikołaj *Trzaska* golarz 1426, ŁT. I 89; nazwisko utworzone od ap. *trzaska* 'drobny ułamek drewna, drzazga' (za: SEM cz.1, s. 325), też od n. msc. *Trzaski* Maz. łomż., gm. Przytuły, gm. Rutki-Kossaki, gm. Troszyn, gm. Ciechanowiec (za: NWHS, s. 179-180); n. msc. *Trzaski* Maz., pow. sierpec., gm. Stawiszyn (por. SG, t. 12, s. 537) [44].

Forma żeńska: Barbara z Monasterkich *Trzaszczyna* 1815, KAZŁ 98.

TRZASKACZ: Józef *Trzaskacz* 1703, LBŁ 654; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **TRZASKA** formantem *-acz*.

TRZCIŃSKI: Julian *Trzciniński* 1865, KAZŁ 232; nazwisko utworzone od n. msc. *Trzcianka* Maz., skiern., gm. Łyszkowice (za: SEM cz. 3, s. 203); też *Trzciana*, *Trzciane* (za: SHNO 2, s. 151); n. msc. *Tybory Trzcianka* pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 156) formantem *-ski* [8].

Forma żeńska: Antonina *Trzcinska* 1809, KAZŁ 212.

TRZECIAK: Jan *Trzeciak* 1869, KAŚŁ 24; nazwisko utworzone od ap. *trzy*, *trzeciak* 'zwierzę trzyletnie' (za: SEM cz. 1, s. 327); też od *trzeciak* m.in. '1. trzeci koń zaprzężony na przyprzążkę; 2. trzecia osoba w grze; 3. gatunek miodu pitnego; 4. trzecie dziecko w rodzinie' (za: NMK, s. 384) [3].

Forma żeńska: Rozalia *Trzeciakowa* wyrobnica 1869, KAZŁc 68.

TRZMIEL: Grzegorz *Trzmieł* 1733, LBŁ 335; nazwisko utworzone od ap. *trzmieł* (por. NP 2, s. 625).

(TRZMIELEWSKI) Forma żeńska: Barbara *Trzmielewska* 1765, KAUL 670; nazwisko utworzone od por. **TRZMIEL** formantem *-ewski* [1].

TUŁAJ: Albert *Tulai* 1605, LBŁ 758; nazwisko utworzone od ap. *tulać się* 'chodzić bez celu, błąkać się'; ap. *tulać* 'włóczęga, bezdomny' (za: SEM cz. 1, s. 328).

TUPALSKI: Piotr *Tupalski* 1785, KACŁ 429; nazwisko utworzone od n. msc. *Tupadły* Wlkp., bydż., gm. Inowrocław; gm. Kcynia (za: SEM cz. 3, s. 204) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Franciszka *Tupalska* 1794, KACŁ 1628.

TUPTA: Anna *Tupta* 1620, LBŁc 1303; nazwisko utworzone od ap. *tuptać* 'chodzić dużo' (za: NP 2, s. 628).

TUREK: Wojciech *Turek* 1439, ŁT. I 310; nazwisko utworzone od n. etn. *Turek* 'bisurman' (za: SEM cz.1, s. 328) lub n. etn. *Turek* 'członek szczepów turko-tatarskich' (za: SEM cz. 4, s. 17); też od n. msc. *Turczyn* Maz. łomż., gm. Rajgród, pow. Grajewo (por. NWHS, s. 180) [5].

Forma żeńska: Marianna *Turkówna* 1686, KAŚŁ 16.

¹⁸⁵ *Trzaski* herbu *Trzaski* 1463. ŁT: HKap., poz. 102; *Trzaska* herbu *Trzaski* 1466. HKap., poz. 135; *Trzaska* de Kleczkowo herbu *trzaski* 1473. HKap., poz. 135; *Trzaska* herbu *Trzaskowicz* signum, medium lune et duo stellae. 1571. HKap., poz. 87; *Trzaski* herbu krzyż podkowa ats Nalęcz 1583. HKap., poz. 89.

TURZYŃSKI//TURZEŃSKI: Hiacynt *Turzynski* 1684, LBŁ 823; *Turzeńskiego* dziecię 1697, LMŁ 34; nazwisko utworzone od n. msc. *Turzyno*, dziś *Turzyn* Wlkp., bydg., gm. Kcynia; *Turzyn* Młp., częst., gm. Lelów (za: SEM cz. 3, s. 204) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Marianna *Turzynska* 1680, LBŁ 516.

TUTAS: Julianna Henryka *Tutas* 1873, KAŚŁ 59; nazwisko utworzone od podstawy *tut-*, por. *tuta* 'tutaj', *tutać* 'dziecinne pić', *tutaj*, *tutka* 'pysk krowy; gatunek jabłek', niem. n. os. *Tuto*, ta od im. na *Diet-* (za: NP 2, s. 630) [5].

(TUZINOWSKI) Forma żeńska: Zofia *Tuzinowska* 1869, KAZŁ 275; nazwisko utworzone od ap. *tuzin* 'dwanaście sztuk' (za: NP 2, s. 630) formantem *-owski* [2].

TWARDO(W)SKI: Kacper *Twardoski* 1832, KAULc 2; nazwisko utworzone od n. msc. *Twardowo*, dziś *Twardów* Wlkp., kal., gm. Kottlin; *Twardowice*, Młp., kat., gm. Bobrowniki (za: SEM cz. 3, s. 204) lub od n. os. *Twardy* (za: NMK, s. 386) formantem *-(ow)ski* [24].

Forma żeńska: Maryanna *Twardowska* 1829, KAULc 161.

TWAROWSKI: Maciej *Twarowski* 1702, KAŚŁ 247; nazwisko utworzone od n. msc. *Twarogi* (za: SHNO 2, s. 153) formantem *-ski* [17].

Forma żeńska: Marianna *Twarowska* 1705, LBŁ 834.

TYBOROWSKI¹⁸⁶: Konstany *Tyborowski* 1728, LBŁ 659; nazwisko

utworzone od n. msc. *Tyborowo* (za: SHNO 2, s. 154); też Maz. łomż. n. msc. *Tybory Jeziornie*, *Kamianka*, *Mistale*, *Olszewo*, *Trzcianka*, *Wólka*, *Zochy* wsie szlacheckie i szlachecko-włościańskie, gm. i pow. Wysokie Maz.; gm. Kulesze Kośc.; gm. Czerwin, pow. ostroł. (por. NWHS, s. 156) formantem *-ski* [58].

Forma żeńska: Marianna *Tyborowska* 1736, LBŁ 65.

TYKOCIK: Mejer Izraelowicz *Tykocik* krawiec 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **TYKOCIŃSKI** (por. SEŻ, s. 334) formantem *-ik*.

TYKOCIŃSKI: *Tykociński* 1896, KS; nazwisko utworzone od n. msc. *Tykocin* (za: SHNO 2, s. 175) formantem *-ski*.

TYKOCKI: Abram Wigdor, syn Moszka Judkowicza *Tykockiego* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Tykocin*, *Tykocz* (za: SHNO 2, s. 175) formantem *-cki* [8].

TYKOCYNIER: Nachman *Tykocynier* 1896, KS 317; nazwisko utworzone od por. **TYKOCIŃSKI**.

TYLL: Antoni *Tyll* 1865, KAZS 261; nazwisko utworzone od podstawy *tyl-*, por. *tyle*, *tyl* 'część tylna czegoś; pośladki, zadek', *otyły* 'tęgi', też niem. n. os. *Till* (por. NP 2, s. 632-633) [18].

TYMIŃSKI: Paweł *Tymiński* żołnierz 1863, KAZŁ 51; nazwisko utworzone od n. msc. *Tymianka-Adamy*, dziś *Tymianki-Adamy*, Maz. łomż., gm. Boguty-Pianki (za: SEM cz. 3, s. 205) lub od n. msc. *Tymienica*, *Tymin* (za: SHNO 2, s. 154) formantem *-ski* [17].

TYROL: Józefa Franciszka *Tyrol* 1830, KAUL 59; nazwisko utworzone od n. regionu *Tyrol* (Włochy) (za: NP 2, s. 635).

¹⁸⁶ Tybory Olszewo herbu Ładzicz 1583. HKap., poz. 107; Tybory Trzcianka herbu Brodzicz 1583. HKap., poz. 107.

TYROLSKI: Stanisław *Tyrolski* 1887, KOPEŁ 172; nazwisko utworzone od por. **TYROL** [6].

TYSZKA¹⁸⁷//**TYSZKO:** Stanisław *Tyszka* syn Pomścibora *Tyszki* 1468, ŁT. II 530 i 1472, ŁT. III 259, 260; Paulus *Thysko* f. d. Nicolai Throssynski de districtu Lomzensi 1556, RTA, s. 78; nazwisko utworzone od im. *Tysz* (*Tymoteusz*), wsł. *Tisz* (cerk. *Tichon*) (za: SHNO 2, s. 155; SEM cz. 2, s. 130); od n. msc. *Tyszki-Ciągaczki* Maz. łomż., gm. Czerwin, pow. ostroł., *Tyszki-Łabno*, -*Wądołowo* gm. Kolno (por. NWHS, s. 180-181; *Tyszki Bregendy* Maz., pow. mław., gm. Dębsk (por. SG, t. 12, s. 726) [34/22].

TYSZKIEWICZ: Katarzyna *Tyszkiewicz* 1745, LBŁ 343; nazwisko utworzone od n. os. *Tyszek*, też *Tyszka*, zd. od *Tymoteusz* (za: NMK, s. 387) formantem *-ewicz*; por. też **TYSZKA** [6].

TYSZKOWSKI: Thomas *Thiskowski* f. d. Abrahae Magnusewski iudicis Lomzensis 1555, RTA, s. 42; 1555, RTA, s. 65; nazwisko utworzone od n. msc. *Tyszkowice*, *Teszkwice* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 205); por. też **TYSZKA**.

¹⁸⁷ *Tyska* herbu Trzaski 1462. ŁT: HKap. 100; *Thyschowice* herbu Trzaski 1463. ŁT: HKap., poz. 99; *Thyska* de Kraijewo herbu Koszczeszeye 1475. HKap., poz. 130; *Thyska* herbu Trzaski 1475. HKap., poz. 130.

U

URBAN: *Urban* rajca, 1437, ŁT I 248; nazwisko utworzone od łac. *urbanus* ‘miejski, rzymski’, ‘mieszkaniec miasta’ (za: SEM cz. 2, s. 130) [7].

URBANOWICZ: Jadwiga *Urbanowicz* 1742, LBŁc 82; nazwisko utworzone od por. **URBAN** (za: SEM cz. 2, s. 130) formantem *-owicz* [3].

URBANO(W)SKI: Adam *Urbanowski* gospodarz 1809, KAUŁ 299; nazwisko utworzone od n. msc. *Piekuty -Urbany* gm. Nowe Piekuty, pow. Wysokie Maz.; *Urbanowo* Wlkp., pozn., gm. Opalenica; *Urbanowice* Śl., kat., gm. Tychy (za: SEM cz. 3, s. 207) formantem *-ski* [31].

Forma żeńska: Marianna *Urbanoska* 1792, KACŁ 1286.

URBAŃCZYK: Katarzyna *Urbanczyk* 1661, LBŁc 3543; nazwisko utworzone od por. **URBAN** formantem *-czyk*.

(URBAŃSKI) Forma żeńska: Agnieszka *Urbańska* 1762, KAUŁc 333; nazwisko utworzone od por. **URBANOWSKI** [3].

USIŃSKI, USZYŃSKI, UZIŃSKI: Karol *Uszyński* 1754, LMŁ 1845; Józef Kalasanty *Uziński* 1787, KACŁ 696; Franciszek *Usiński* 1791, KACŁ 1235; nazwisko utworzone od n. msc. *Usza Mała, Wielka* gm. Klukowo, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 181), też *Tybory Uszyńskie* łomż., gm. Kulesze Kośc.; formantem *-yński* [8].

Forma żeńska: Franciszka *Usińska* 1765, KAUŁ 622.

USTASIE(W)SKI//USTASZEW-SKI: Ignacy *Ustasiewski* szynkarz 1837, KUŁ 156; Tomasz *Ustasiewski//Ustaszewski* Szynkarz 1839, KUŁ 47; 1842, KUŁ 154; może nazwisko utworzone od ap. *usta*, psł. *ustiti* ‘pobudzać’, też od im. *Uściwoj, Eustachy, August* (por. NP 2, s. 641) formantem *-(ew)ski* [43].

Forma żeńska: Julianna Alexndra *Ustasieska* 1831, KAUŁ 24.

UŚCI(E)ŃSKI: Albert *Usciński* 1648, LBŁ 2443; Stefan *Uscinski* 1728, LBŁ 638; nazwisko utworzone od n. msc. *Uścieniec* (za: SHNO 2, s. 158) formantem *-ski*.

W

- WACHNO:** Stanisława *Wachno* (dziecko panińskie) 1868, KAZŁ 262; nazwisko utworzone od formy członu *Więce-* (*Wa-ch+ no*) (za: SEM cz. 1, s. 342; też od im. *Bazyli, Wasyl*, wśl. *Wachno* lub *Wa-ch, Wa-ch+no* formy im. *Wawrzy-niec*, łac. *Laurentius* od *Laurentum* ‘n. starożytnej prowincji w centrum Italii’ (za: SEM cz. 2, s. 20, 134).
- WAGA:** szlachetnie urodzony Wielmożny Jan *Waga* profesor w Gimnazjum Łomżyńskim // szlachcic Professor przy Gimnazjum Woiewodzkim w Łomży 1834, KUŁ 189; 1836, KUŁ 222; nazwisko utworzone od ap. *waga* ‘urządzenie do ważenia; ciężar czegoś’ (za: NP 2, s. 646), też od n. msc. *Wagi* Maz. łomż., gm. Przytuły [2].
- WAGNER:** Krystyan *Wagner* mechanik 1836, KUŁ 221; nazwisko utworzone od n. os. *Wagner*, ta od śrwniem. *wagener*, niem. *Wagner* ‘kołodziej, stelmach’ (za: NP 2, s. 646) [20]
- WALCZUK:** Stanisław *Walczuk* wyrobnik 1866, KAZŁ 83; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. *Walczuk, Walko, Walenty*; łac. *Valentius* od *Valens* ‘mieszkaniec starożytnej prowincji Valentia’ (za: SEM cz. 2, s. 133) formantem *-uk* [3].
- WALEWICZ:** Jakub *Walewicz* 1743, LBŁc 145; nazwisko utworzone od n. os. *Wal*, od im. *Walenty* (za: NMK, s. 391) formantem *-ewicz* [1].
- WALEWSKI:** Aleksander *Walewski* 1868, KAZŁ 174; nazwisko utworzone od n. msc. *Walewice, Walewo*, dziś *Walewice*, Maz., skiern., gm. Bielawy; też np. n. msc. *Walawa* Krpłd., przem., gm. Orły (za: SEM cz. 3, s. 208) formantem *-ski* [14].
Forma żeńska: Józefa *Walewska* 1868, KAŚŁ14.
- WALICKI:** Adam *Walicki* 1768, KAUL 929; nazwisko utworzone od n. os. *Walik* lub im. *Walenty, Walerian* (za: NMK, s. 391) formantem *-cki* [3].
- WALIŃSKI:** Szymon *Walinski*, włościanin rolnik... w Łomżycy zamieszkały 1830, KAUL 43; nazwisko utworzone od im. na *Wal-*, typu *Walenty, Walerian*, lub od ap. *walić* ‘burzyć, rozwalać; uderzać; sunąć powoli, ociężale’ (za: NP 2, s. 648) formantem *-iński* [1].
Forma żeńska: Anna *Walinska* córka włościanina 1842, WMZŁc 173.
- WAŁKUSKI:** Dominik *Wałkuski* 1737, LBŁ 27; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *walić* > *wałkoń, wałkonic się* ‘wałęsać się, włóczyć się’ (za: SEM cz. 1, s. 334) formantem *-ski* lub od ap. *wałkarz* ‘pilśniarz; bielący płótno’ (por. NP 2, s. 651) [84].
Forma żeńska: Ewa *Wałkuska* 1738, LBŁ 197.
- WAŁPUSKI:** Roch Ignacy *Wałpuski* 1789, KACŁ 954; prawdopodobnie nazwisko utworzone od por. **WAŁKUSKI**.
Forma żeńska: Marta *Wałpuska* 1767, KAUL 841.
- WANIEWSKI:** Bartłomiej *Waniewski* 1691, LBŁ 1233; nazwisko utworzone od n. msc. *Waniewo* gm. Sokoły, pow. Wysokie Maz.; formantem *-ski* [5].
Forma żeńska: Marianna *Waniewska* 1691, LBŁ 1233.

- WAPLEWSKI:** Łukasz *Waplewski* 1719, LBŁ 99; nazwisko utworzone od n. msc. *Waplewo* elbl., gm. Stary Targ (za: NP 2, s. 653).
Forma żeńska: Zofia *Waplewska* 1724, LBŁ 344.
- WARDA:** Jakub *Warda* włościanin gospodarz 1843, KUŁc 53; nazwisko utworzone od ap. *warda* ‘mańkut’ (za: SEM cz. 1, s. 334) lub od *wardać* ‘łazić’ (za: SHNO 2, s. 161).
- WARECKI:** Alexander *Warecki*, Kowal... w Łomży zamieszkały 1829, KAUL 208; nazwisko utworzone od n. msc. *Warta* (miasto) sier. (za: NP 2, s. 654) [3].
- WARKA:** Adam *de Warka* 1612, MBŁ 1023; nazwisko utworzone od łac. *de Warka* ‘z Warki’.
- WASIK:** Szymon *Wasik* 1626, LBŁc 160; nazwisko utworzone prawdopodobnie od formy im. *Bazyli*, *Wasyl* (za: SEM cz. 2, s. 20) [23].
- WASILE(W)SKI:** Laurenty *Wasilewski* 1732, LBŁ 272; nazwisko utworzone od n. msc. *Wasilewo* (za: SHNO 2, s. 162) formantem *-ski* [47].
Forma żeńska: Anna *Wasilewska* 1830, KAULc 116.
- WASZKIEWICZ:** Felix Klemens *Waszkiewicz* 1820, KAZŁ 61; nazwisko utworzone prawdopodobnie od im. *Wasko*, *Wasko*, *Waszko* od im. wśl. *Wasyl* (za: SHNO 2, s. 163) formantem *-ewicz* [17].
- WAŚKIEWICZ:** Franciszka *Waśkiewicz* 1879, KOPEŁ 7; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **WASZKIEWICZ** formantem *-ewicz* [2].
- WĄCHAŁA:** Anna *Wąchała* 1644, LBŁc 2094; nazwisko utworzone od ap. *wąchać* (za: NMK, s. 395) formantem *-ala*.
- WĄDOŁEK:** Tomasz *Wądolek* 1648, LBŁ 2487; nazwisko utworzone od ap. *wądół* ‘parów, wawóz’ (za: SEM cz. 1, s. 336); por. też **WĄDOŁOWSKI** formantem *-ek*.
- WĄDOŁKOWSKI:** Wojciech *Wądółkowski* 1879, KOPEŁ 215; nazwisko utworzone od por. **WĄDOŁEK** (za: NP 2, s. 661); też od n. msc. *Wądółki-Bocki*, Stare gm. Zambrów (por. NWHS, s. 182) formantem *-k+owski* [1].
- WĄDOŁOWSKI:** Józef *Wądółowski* żołnierz 1876, KAŚŁ 36; nazwisko utworzone od por. **WĄDOŁEK** (za: NP 2, s. 661) formantem *-owski*; n. msc. *Koziki-Wądółowo* Maz. łomż., gm. Śniadowo; *Tyszki-Wądółowo* gm. Kolno; *Modzele-Wądółowo* gm. Grajewo (NWHS, s. 130, 156); *Chlewiotki-Wądółowo*, dziś *Chlebiotki* Maz., ciech., gm. Nasielsk (za: SEM cz. 3, s. 210); też formantem *-ski* [103].
Forma żeńska: Anna *Wądółowska* 1613, MBŁ 1267.
- WĄ(Ę)DRAK:** Jerzy *Wądrak* 1808, ADŁ; Ludwika Teofila *Wędrak* 1829, KAUL 172; nazwisko utworzone może od ap. *wendra* ‘wędrownka, droga’ (za: SHNO 2, s. 166) formantem *-ak*; też od niem. n. os. *Wandrack*, ta od *Andreas*, por. *Wandrack*, czes. *Vondrák* (za: NP 2, s. 668, 652) formantem *-ak* [5].
Forma żeńska: Antonina *Wądrakówna* 1810, KAZŁ 325.
- WĄSIK:** Jadwiga *Wąsik* 1609, MBŁ 406; nazwisko utworzone od ap. *wąs* ‘puch na nasionach niektórych

- roślin' (za: SEM cz. 1, s. 336); też od ap. *wąsik* 'zdrobnienie od *wąs*' (za: NMK, s. 395) [9].
- WĄSIKOWIC(Z):** Jadwiga *Wąsikowic* 1608, MBŁ 165; Joanna *Wąsikowicz* 1616, LBŁ 51; nazwisko utworzone od por. **WĄSIK** (za: SEM cz. 1, s. 336) formantem *-owic(z)*.
- WĄSOWSKI:** Leon Wojciech *Wąsowski* 1767, KAUL 801; nazwisko utworzone od n. msc. *Wąsowo*, dziś *Wąsewo* Maz. łomż., ostroł., gm. Wąsewo (za: SEM cz. 3, s. 210) formantem *-ski* [2].
Forma żeńska: Marianna *Wąsowska* 1773, KAUL 1232.
- WDZIEKOŃSKI:** Jakub *Wdziekoński* 1698, LBŁ 207; nazwisko utworzone od n. msc. *Wdziekoń Pierwszy, Drugi* Maz. łomż., gm. Zambrów (por. NWHS, s. 182) formantem *-ski* [4].
- WENCEL:** Benedykt *Wencel* 1771, KAUL 1123; nazwisko utworzone od *Wenc-el*, ziemczoniej formy im. *Wawrzyniec, Bazyl* (za: SEM cz. 1, s. 342).
- WENDA:** Michał *Wenda* 1887, KOPEŁ 87; nazwisko utworzone może od germ. *Winipa, Winida* n. etn. *Wendów* 'przeniesiona później na Słowian' (za: SEM cz. 5, s. 289).
- WENT:** Piotr *Went* 1759, LMŁ 2256; nazwisko utworzone może od śrdniem. n. etn. *Went* 'Słowianin', znaczenie wtórne: 'obcy, osadnik z zewnątrz' (za: SEM cz. 5, s. 285).
- WESOŁEK:** Fryderyk *Wesołek* 1809, KAUL 290; nazwisko utworzone od n. os. *Wesoły* (za: NMK, s. 397); też od ap. *wesołek* 'zartownis' (por. NP 2, s. 667) formantem *-ek*.
Forma żeńska: Szarlota *Wesołkowna* 1810, KAZŁ 270.
- WESOŁO(W)SKI:** Jan *Wesolowski* 1610, MBŁ 545; nazwisko utworzone od n. os. *Wesoły* lub od n. msc. *Wesoła*, m.in. w pow. łączyc., wieluń. lub n. msc. *Wesołów* w pow. brzesk., czarnk., wrzesiń.; też *Wesołowo*, m. msc. w pow. lubaw. i wileń. (za: NMK, s. 397) formantem *-owski* [18].
Forma żeńska: Anna *Wesołowska* 1641, LBŁ 1811.
- WĘGER:** Nison Moszkowicz *Węger* muzykant 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **WĘGRZYN** lub por. **WĘGROWSKI**.
- WĘGIERSKI:** Franciszek *Węgierski* 1608, MBŁ 157; nazwisko utworzone od n. msc. *Węgry* Wlkp., kal., gm. Nowe Skalmierzyce; *Węgry*, dziś *Węgierki*, pozn., gm. Września; *Węgierskie*, pozn., gm. Kostrzyn (za: SEM cz. 3, s. 211) formantem *-ski*.
- WĘGROWCZYK:** Idzik *Zelkowicz Węgrowczyk* 1827, APŁ z. 169; może nazwisko utworzone od por. **WĘGROWSKI** formantem *-owczyk*.
- WĘGROWICZ:** Ezyk Nisonowicz *Węgrowicz* szewc 1828, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **WĘGROWSKI** formantem *-owicz*.
Forma żeńska: Feyga Moszkowa *Węgrowiczowa* wyrobnica 1827, APŁ z. 169.
- WĘGROWSKI:** Zerk Herszkowicz *Węgrowski* 1832, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **WĘGIERSKI** formantem *-owski* [50].
- WĘGRZYN:** Mateusz *Węgrzyn* 1626, LBŁ 77; nazwisko utworzone od n. etn. *Węgie*. Nazwa *Węgrów*, ludu ugrofińskiego, poch. prawdopodobnie turec. *onogur. ogur* 'dziesięć strzał', czyli dziesięć plemion, pokoleń (za: SEM cz. 4, s. 18) formantem *-yn*.

WIECZNIK: Anna *Wiecznik* 1610, MBŁ 541; nazwisko utworzone od ap. *wiek*, *wiecznik* ‘człowiek długo żyjący; dziedzic; n. rośliny’ (za: SEM cz. 1, s. 339), por. też **WIECZNY** formantem *-ik*.

WIECZNY: Laurenty *Wieczny* 1654, LBŁ 2857; nazwisko utworzone od ap. *wieczny* ‘nieograniczony w czasie’, dawniej też ‘trwający wiek’ (za: NP 2, s. 673).

Forma żeńska: Ewa *Wieczna* 1614, LBŁ 164.

WIECZORCZYK: Elżbieta *Wieczorczyk* 1644, LBŁ 2138; nazwisko utworzone od por. **WIECZOREK** formantem *-czyk*.

WIECZOREK: Katarzyna *Wieczorek* 1647, LBŁ 2401; nazwisko utworzone od ap. *wieczorek*, zd. od *wieczór* lub od n. os. *Wieczór* formantem *-ek* (za: NMK, s. 399) [44].

WIELECHOWSKI: Michał *Wielechowski* 1735, LBŁ 486; nazwisko utworzone od n. msc. *Wielichowo* Wlkp., poz., gm. Wielichowo (za: NP 2, s. 675) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Barbara *Wielechowska* 1690, LBŁ 1182.

WIELOCHOWSKI: Baltazar *Wielochowski* 1681, LBŁ 747; nazwisko utworzone od n. msc. *Wielochowo* pow. lidzb., gm. Lidzbark Warmiński (por. NP 2, s. 675) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Eugenia *Wielochowska* 1688, LBŁ 1043.

WIERCISZEWSKI: Franciszek *Wierciszewski* 1748, LMŁ 1400; nazwisko utworzone od n. msc. *Wierciszewo* Maz. łomż., gm. Wizna (por. NWHS, s. 182) formantem *-ski* [23].

WIERZBICKI¹⁸⁸: Johannes *Vyerzbyeta* f. d. Myslai *Vyerzbiczki* 1560, RTA, s. 156; Jakub *Wierzbicki* 1626, LBŁ 255; nazwisko utworzone od n. msc. *Wierzbowo* Maz. łomż., gm. Śniadowo, pow. Łomża (por. NWHS, s. 182-183); formantem *-cki* [17].

Forma żeńska: Leokadya *Wierzbicka* 1811, KAZŁ 444.

WIERZBOWSKI¹⁸⁹: Martinus *Wierzbowski* f. d. Abrahae Magnuszewski sui Juchaczki iudicis Lomzensis 1568, RTA, s. 209; nazwisko utworzone od por. **WIERZBICKI**; też od n. msc. *Wierzbowa*, *Wierzbowo*, *Wierzbów* (za: SHNO 2, s. 171) formantem *-ski* [39].

Forma żeńska: Zuzanna *Wierzbowska* 1874, KAŚŁ 1.

WIERZEYSKI: Jan *Wierzeyski* gospodarz 1810, KAULc 365; nazwisko utworzone od n. msc. *Wierzeja*, *Wierzeja*, *Wierzejewo*, dziś *Wierzeja* Wlkp., poz., gm. Duszniki; *Wierzejki*, dziś *Wierzyki*, płoc., gm. Krzyżanów (za: SEM cz. 3, s. 212) formantem *-ski*.

Forma żeńska: *Wierzeyska* 1699, LMŁ 67.

WIESIOŁOWSKI: Mateusz *Wiesiołowski* 1612, MBŁ 1071; nazwisko utworzone od n. msc. *Wiesiołowo*, dziś *Wiesiołów* Wlkp., koniń., gm. Dąbie; *Wiesiołowo*, wieś pod Głębockiem, dziś zagin. (za: SEM cz. 3, s. 213) formantem *-ski*.

WIĘCEK: Teresa *Więcek* 1746, LMŁ 1202; nazwisko utworzone od *Więc-ek*, *Więc-c*, formy im. *Wacław*, *Więce-sław* (za: SEM cz. 2, s. 132) [1].

¹⁸⁸ *Wierzbicki* herbu Ogonczyk 1594. HKap., poz. 87; *Wierzbicki* herbu Lubicz 1603. HKap., poz. 90.

¹⁸⁹ *Wierzbowskie* de ar Lubycze 1465. HKap., poz. 127; *Wierzbowski* de Wierzbowo herbu Lubicz 1582. HKap., poz. 134.

- WIĘC(Z)KOWICZ:** Baltazar *Więczkowicz* kupiec łomżyński 1593, APŁ zbiór Kapicjana; Agnieszka *Więczkowicz* 1617, LBŁc 636; nazwisko utworzone od por. **WIĘCEK** (za: SEM cz. 2, s. 132) formantem *-owicz*.
- WIĘC(Z)KOWSKI//WĘCKOWSKI//WIENCZKOWSKI:** Grzegorz *Wienczkowski* 1699, KAŚŁ 212; Adalbert *Więczkowski* 1700, LBŁ 456; Stanisław *Więckowski* 1744, LMŁ 1138; nazwisko utworzone od n. msc. Włkp. *Więckowice*, pozn. gm. Dopiewo; Krpld. *Więckowice*, przem., gm. Rożwienica (za: SEM cz. 3, s. 213) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Zofia *Więczkowska* 1700, LBŁ 456.
- WIGDOROWICZ:** Rochla *Wigdorowicz* 1809, KAZŁ 121; nazwisko utworzone od im. *Wigdor*, bibl. *Awigdor* (za: AŻP, s. 176) formantem *-owicz*.
- WIKTORSKI:** Jan *Wiktorski* wyrobnik 1841, KUŁ 109; 1844, KUŁ 86; nazwisko utworzone od im. *Wiktor*, od łac. *victor* 'zwycięzca' (za: NP 2, s. 681) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Stanisława *Wiktorska* 1887, KOPEŁ 116.
- WILANOWICZ:** Izrael Szlomowicz *Wilanowicz* krawiec 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Wilanów* biał., gm. Mielnik (za: NP 2, s. 681) formantem *-icz*.
- WILCZ:** Antoni *Wilcz* Traktyernik 1841, KUŁ 87; 1842, KUŁ 157; nazwisko utworzone od ap. *wilk* 'ssak drapieżny z rodziny psów' (za: NP 2, s. 682).
- WILCZEK:** Jakub *Wilczek* 1685, LBŁ 895; nazwisko utworzone od por.
- WILCZ,** też od ap. *wilczek* 'koń maści wilczastej' (za: SEM cz. 2, s. 342) [4].
Forma żeńska: Jerzyna *Wilczkowa* 1710, LMŁ 324.
- WILCZEŃSKI:** Mateusz *Wilczenski* 1765, KAUEŁ 613; może nazwisko utworzone od ap. *wilk* 'ssak drapieżny z rodziny psów' (za: NP 2, s. 682) formantem *-eński*.
Forma żeńska: Małgorzata *Wilczenska* 1748, LBŁ 509.
- WILCZEWSKI:** Łukasz *Wilczewski* 1865, KAZŁ 183; nazwisko utworzone od n. msc. *Wilki, Wilkowo* (za: SHNO 2, s. 173) formantem *-ewski* [21].
Forma żeńska: Marianna *Wilczewska* 1765, KAUEŁ 650.
- WILCZKOWICZ:** Albert *Wilczkowicz* 1618, LBŁ 846; nazwisko utworzone od por. **WILCZEK** formantem *-owicz*.
- WILCZYŃSKI:** Albert *Wilczyński* 1760; KAUEŁ 214; nazwisko utworzone od n. os. *Wilczynna*, też *Wilczyno* lub n. msc. *Wilczyn* w pow. słupec. (gniazdo *Wilczyńskich*) oraz w pow. szamotul. (za: NMK, s. 403) formantem *-ski*.
Forma żeńska: Marianna *Wilczyńska* 1725, LBŁ 435.
- (WILEŃSKI)** Forma żeńska: Władysława *Wileńska* 1887, KOPEŁ 175; nazwisko utworzone najpewniej od n. msc. *Wilno* (miasto) Kresy Płn. (za: NP 2, s. 683) formantem *-ski* [4].
- WILIMCZYK:** Marcin *Wilimczyk* piekarz w Łomży zamieszkały 1818; APŁ, 18; nazwisko utworzone od germ. im. *Wilhelm*, to od *wil-* 'chęć, wola' + *helm* 'hełm' (za: NP 2, s. 682) formantem *-yk* [9].

WILK: Dorota *Wilk* 1660, LBŁ 3472; nazwisko utworzone od członu *Wilko-*, ap. psł. *vblkb* ‘wilk’ (za: SEM cz. 1, s. 342) [21].

WINKO: Franciszek *Winko* wyrob-
nik//Ewangelik Gospodarz 1837,
KUŁc 198; 1839, KUŁc 37; nazwi-
sko utworzone od podstawy *win-*,
np. ap. *wino* ‘napój otrzymywany
przez fermentację moszczu z wino-
gron; kolor w kartach, pik’; też od
winić, *wina* ‘występek, błąd’, dawniej
‘kara pieniężna, grzywna’ (za: NP 2,
s. 683 – 684) formantem *-ko* [35].

WINNIK: Antoni *Winnik* 1750, LMŁ
1540; nazwisko utworzone od ap.
winnik ‘1. sprzedawca, wytwórca win;
2. winowajca’ (za: SHNO 2, s. 174).

WISKI//WIZKI: Aleksander *Wiski*
1870, KAŚŁ 43; Paweł *Wizki* zie-
mianin 1869, KAZŁ 246; nazwisko
utworzone od n. msc. *Wizna* Maz.
łomż., gm. Wizna [16].

WISŁAW: *Wisław* 1463, ŁT II 276;
formy im. złożonego *Witostaw* (za:
NP 2, s. 688).

WIŚNIEWSKI//WISZNIEWSKI:
Jakub *Wisniewski* 1604, LBŁ 570;
Ignacy *Wiszniewski* 1810, KAZŁ 347;
nazwisko utworzone od n. msc. *Wi-
śnierwo* Maz., ciech., gm. Wiśniewo;
Wiśnierwo Maz. łomż., gm. Zambrów;
(za: SEM cz. 3, s. 215), też *Wiszniewo*
dziś *Wiśniewo* Maz. łomż., gm. Kołaki
Kośc., pow. Zambrów; *Wiśniówek* gm.
Czerwin i gm. Wysokie Maz. (por.
NWHS, s. 183) formantem *-ski* lub n.
os. *Wisznia*, *Wiśnia* formantem *-ewski*
(za: NMK, s. 405) [207/6].

Forma żeńska: Ewa *Wisniewska*
1611, MBŁ 841.

(WIŚNIEWSKI) Forma żeńska:
Jadwiga *Wisniowska* 1619, LBŁ

1154; nazwisko utworzone od por.
WIŚNIEWSKI.

WISZOWATY¹⁹⁰: Franciszek *Wiszo-
waty* 1809, KAUL 229; nazwisko
utworzone od ap. *wiszowaty* ‘badylo-
waty, kłaczasty’, ap. *wisz* ‘roślinność
na mokrych łąkach’ (za: SEM cz. 1,
s. 344), też od n. msc. *Wiszowate*
Maz. łomż., gm. Grabowo, pow. Kol-
no (por. NWHS, s. 183) [16].

Forma żeńska: Joanna *Wiszowata*
1814, KAZŁ 14.

WIT: *Wit* 1470, ŁT III 62; im. *Wit*, łac.
Vituso niejasnej etymologii (za: SEM
cz. 2, s. 137) [8].

WITEK: Zofia *Witek* 1618, LBŁ 858;
nazwisko utworzone od *Wit+ek*,
formy członu *Wito-* (za: SEM cz. 1,
s. 344) lub od por. **WIT**.

WITKOW: Jan *Witkow* 1611, MBŁ
807; nazwisko utworzone od członu
Wito- w im. *Wito-sław* (za: SEM cz.
1, s. 344); też od por. **WIT**, **WITEK**.

WITKOWICZ: Mateusz *Witkowicz*
1617, LBŁ 756; nazwisko utworzone
od por. **WIT**, **WITKOW**.

WITKO(W)SKI: Marcin *Witkowski*
1612, MBŁ 1072; nazwisko utwo-
rzone od n. msc. Wlkp. *Witkowice*,
pozn., gm. Kaźmierz; skiern., gm.
Brzeziny; częst., gm. Kłomnice; Młp.
Witkowice, biel., gm. Kęty; *Witkowice*,
dziś część wsi Raciborsko, krak., gm.
Wieliczka; *Witków* Kpłd., zamoj.,
gm. Dołhobyczów (za: SEM cz. 3,
s. 216) lub od n. msc. *Witkowo* w
pow. gnieźn., toruń. (za: NMK,
s. 406) formantem *-ski* [53].

¹⁹⁰ Nazwisko hetmana przywołanego przez Kol-
berga w opisie miasta Filipowo, w którym się
urodził w 1608 r. ten „uczony arianin”; por.
O. Kolberg, *Mazowsze*, cz. 5, dz. cyt., s. 17.

Forma żeńska: Dorota *Witkowska* 1641, LBŁ 1857.

WŁODARCZYK: Adalbert *Włodarczyk* 1740, LBŁ 68; nazwisko utworzone od ap. *włodarz* (za: SHNO 2, s. 176) formantem *-czyk* [15].

WŁODEK: Christophorus *Włodek* 1574, RTA, s. 561; nazwisko utworzone od im. *Władysław* utworzonego ze złożenia członów: scs. *vlado*, *vlasti* ‘panować, władać’ i scs. *slava*, *slaviti* ‘sława, sławić’ (za: SEM cz. 2, s. 138) [1].

WŁODKOWSKI//WŁOTKOWSKI: Joachim *Wlotkowski* 1670, LBŁ 226; nazwisko utworzone od n. msc. np. Krpłd. *Włodki* (za: SEM cz. 3, s. 216), też Maz. łomż. n. msc. *Włodki* gm. Piątnica, pow. Łomża (por. NWHS, s. 184) formantem *-owski* [59].

Forma żeńska: Marianna *Włodkowska* 1655, LBŁ 2944.

WŁOSKOWSKI: Stefan *Włoskowski* 1643, LBŁ 2044; nazwisko utworzone od n. msc. *Włoskovo*, *Włoskowie*, dziś *Włosków*, Maz. płoc., gm. Kutno (za: SEM cz. 3, s. 216) formantem *-ski*.

WNOROWSKI: Jan *Wnorowski* ziemianin 1880, KUPŁ 201; nazwisko utworzone od n. msc. *Wnory*¹⁹¹ (*-Kużele*, *Stare*, *Wandy*) gm. Kobylin Borzymy, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 184) formantem *-(ow)ski* [32].

Forma żeńska: Maryanna *Wnorowska* służąca 1864, KAZŁ 26;

WNUK: Dorota *Wnuk* 1622, LBŁ 1624; nazwisko utworzone od ap. *wnęk* ‘dziecko w stosunku do własnych dziadków; także bratanek,

siostrzeniec’; wsł. *wnuk*, *wnuczek* (za: SEM cz. 1, s. 346).

WODCZYK: Józef *Wodczyk* 1641, LBŁ 1781; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *woda* formantem *-czyk*.

WODKA: Barbara *Wodka* 1610, MBŁ 634; nazwisko utworzone od ap. *wodka*, *wódka* ‘mały staw czy też rów z wodą’ (za: SEM cz. 1, s. 347).

WODNICKI: Stanisław *Wodnicki* wyrobnik 1809, KAUL 294; Wojciech *Wodnicki* gospodarz 1838, KUŁ 62; nazwisko utworzone od n. msc. *Wodniki* Kresy Wsch. (za: SEM cz. 3, s. 217) formantem *-cki*.

Forma żeńska: Józefa Laura *Wodnicka* 1785, KACŁ 449.

WODZICKI: Józef *Wodzicki* wyrobnik 1834, KUŁ 127; może nazwisko utworzone od ap. *woda* lub od *wodzić* ‘prowadzić; przewodzić’ (por. NP 2, s. 692) formantem *-cki*.

WOJCIECHOWSKI: Jan *Wojciechowski* 1739, LBŁ 57; nazwisko utworzone od n. msc. *Wojciechowice* płoc., gm. Krzyżanów; *Wojciechow*, *Wojciechowice*, dziś *Wojciechowo*, kal., gm. Jaraczewo (za: SEM cz. 3, s. 217) lub od n. os. *Wojciech* (za: NMK, s. 408) formantem *-owski* [29].

Forma żeńska: Anna *Wojciechowska* 1752, LBŁ 880.

WOJCIESZKOWIC(Z): Anna *Wojcieszkowiec* 1635, LBŁ 1144; Marianna *Wojcieszkowiec* 1637, LBŁ 1382; nazwisko utworzone od im. *Wojciech*, to od psł. *vojb* ‘wojownik’ i scs. *po-těcha* ‘pociecha’, *u-těcha* ‘uciecha’ (za: SEM cz. 2, s. 138) formantem *-owic(z)*.

WOJDO: Wojciech *Wojdo* 1471, ŁT III 165 i 1472, ŁT III 213; nazwisko

¹⁹¹ „Okolice szlachecka nad rzeką Rokitnicą”; por. SG, 13, s. 724.

utworzone od *Woj-do*, formy członu im. *Wój-*, np. *Wój-ciech*) (za: SEM cz. 1, s. 347-348).

WOJEWODA: Andrzej *Woiewoda* 1750, LBŁ 717; nazwisko utworzone od ap. *woj*, psł. *vojъ* 'wojownik'; psł. *wojewoda* 'wódz, naczelnik' (za: SEM cz. 1, s. 347 – 348) [46].

WOJEWÓDZKI: Władysław *Woje-wódzki* 1864, KAZŁ 107; nazwisko utworzone od n. msc. *Wojewódki* (za: SHNO 2, s. 178); też od ap. *wojewoda* 'w dawnej Polsce najwyższy urzędnik królewski dowodzący wojskami i zarządzający dworem' (za: NP 2, s. 694) [1].

WOJNO: Marcin *Wojno* urzędnik sądowy 1869, KAZŁ 15; nazwisko utworzone od n. os. *Wójen, Wojno* (za: SEM cz. 6, s. 68), też od n. msc. *Wojny-Izdebnik* (-*Krupy*, -*Piecki*, -*Pietrasze*, -*Pogorzel*, -*Szuby*, -*Szlacheckie*, -*Włościańskie*) gm. Szepietowo, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 185) [3].

WOJSIK: Jan *Wojysik* 1621, LBŁ 1470; najpewniej nazwisko utworzone od por. **WOJSŁAW** formantem *-ik*.

WOJSŁAW: Konstanty *Wojstław* uczeń 1876, WPRL 101; nazwisko utworzone od złożonego im. *Wojstław*, to od ap. *woj* 'wojownik'+ *stław* 'sława') (za: SEM cz. 1, s. 347) [1].

WOLAŃSKI//WOLEŃSKI: *Woleń-ski* Strycharz Jezuycki 1737, LMŁ 683; Mikołaj *Wolański* cechmistrz krawiecki 1809, KAUL 190, 268; nazwisko utworzone od n. msc. Krpłd. brak n. msc. (za: SEM cz. 3, s. 218).

Forma żeńska: Antonina *Wolańska* 1878, KOPŁ 20.

WOLEWCZYK: Marcin *Wolewczyk* 1616, LBŁ 594; nazwisko utworzone

prawdopodobnie od ap. *wól, woł*, podobnie jak, *Wolowicz* (por. SHNO 2, s. 181); por. **WOLEWICZ**.

WOLEWICZ: Kazimierz *Wolewicz* 1697, KAŚŁ 187; nazwisko utworzone od ap. *wól, woł* (za: SHNO 2, s. 181) formantem *-ewicz*.

WOLF(F): Ryfka z *Wolfow*, żona Jowska Leybowicza Brzozy, 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od żyd. im. *Wolf* (za: AŻP, s. 176) lub od ap. śwniem. *Wolf* 'wilk' (za: SEM cz. 5, s. 292) [3/3].

WOLFERT: Marianna *Wolfert* 1879, KOPŁ 143; prawdopodobnie nazwisko utworzone od por. **WOLF** [1].

WOLFOWICZ: Feya Rubinowna *Wolfowicz* 1809, KAZŁ 110; nazwisko utworzone od por. **WOLF** (za: SEM cz. 5, s. 293) formantem *-owicz*.

WOLIŃSKI: Wojciech *Woliński* włościanin gospodarz 1841, KUŁc 143; nazwisko utworzone od n. os. *Wolin* lub n. msc. *Wolin, Wolina* w pow. nisk. (za: NMK, s. 410) formantem *-ski* [55].

Forma żeńska: Elżbieta *Wolinska* 1680, LBŁ 729.

WOLSKI: Bartłomiej *Wolski* 1688, LBŁ 1042; nazwisko utworzone od n. msc. *Wola Tłomakowa* Wlkp., sier., gm. Goszczanów; *Wola Brzeźnowska*, sier., gm. Brzeźno; *Wola Daleszowska*, *Wola Wielka*, dziś *Wielka Wola*, Młp., piotr., gm. Paradyż; *Wola Chodkowska*, rad., gm. Kozienice; *Wola Duka* Maz., warsz., gm. Wiązowna; Pom. *Wola*, elbl., gm. Kisielnice; Krpłd. *Wola* (za: SEM cz. 3, s. 218) formantem *-ski* [6].

(WOŁKOWSKI) Forma żeńska: Katarzyna *Wołkowska* 1685, LBŁ 921;

nazwisko utworzone od n. msc. *Wołkowo* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 218) formantem *-ski* [2].

WOŁOTKIEWICZ//WOŁODKIEWICZ: Piotr *Wołotkiewicz* 1810, KAZL 418; nazwisko utworzone od wsł. im. *Wołodko*, to od *Włodzimir* (za: SEM cz. 1, s. 345-346) formantem *-ewicz*.

Forma żeńska: Ewa *Wołotkiewiczówna* 1811, KAŚL 36.

WORECKI: Stanisław Kostka *Worecki* 1832, KAUL 122; nazwisko utworzone od ap. *wór, worek* 'wielka torba z płótna, papieru itp.', dawniej 'sakiewka na pieniądze' (za: NP 2, s. 700) formantem *-yna*.

WOSZCZYŃKA//WOŚCINKA: Anna *Voscinka* 1608, MBŁ 50; nazwisko utworzone od ap. *woszczyna* 'pszczeli plaster' (za: SEM cz. 1, s. 350).

WOZIWODA: Laurenty *Woziwoda* 1600, LBŁ 253; nazwisko utworzone od ap. *woziwoda* (za: SEM cz. 1, s. 350).

WOZIWODCZYK: Jakub *Wozywodczyk* 1636, LBŁ 1262; nazwisko utworzone od por. **WOZIWODA** formantem *-czyk*.

WOZIWODKA: Łucja *Woziwotka* 1610, MBŁ 643; nazwisko utworzone od por. **WOZIWODA** (za: NP 2, s. 702) formantem *-ka*.

WOŹNICA: Małgorzata *Woznica* 1604, LBŁ 573; nazwisko utworzone od ap. *woźnica* 'ten, kto powozi końmi; niższy urzędnik sądowy, woźny' (za: SEM cz. 1, s. 350).

WOŹNIAK: Wiktor *Wozniak* 1872, KAŚL 24; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *woźny*

'niższy oficjalista sądowy, sługa sądowy' (za: SHNO 2, s. 185) formantem *-ak* [16].

WOŹNY: Zygmunt *Wozny* 1640, LBŁ 1666; nazwisko utworzone od por. **WOŹNICA**.

Forma żeńska: Agnieszka *Woźna* 1633, LBŁ 962.

WRONOWSKI: Rudolf August *Wronowski* 1814, KAZL 67; nazwisko utworzone od n. msc. *Wnory* (*-Kuzele, Stare, Wandy*) gm. Kobylin Borzymy, pow. Wysokie Maz.; *Wnory* (*-Pażochy, -Więchy, -Wypychy*) Maz. łomż., gm. Kulesza Kośc., pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 184-185) formantem *-owski* [4].

Forma żeńska: Fryderyka *Wronowska* 1814, KAZL 68.

WROŃSKI: Ludwik *Wroński* uczestnik powstania styczniowego 1863, SWPP; nazwisko utworzone od n. msc. *Wrona*, dziś *Stara Wrona* Maz., ciech., gm. Załuski; *Wrońsk, Wrońska, Wrońsko*, ciech., gm. Załuski; *Wronino*, ciech., gm. Naruszewo (za: SEM cz. 3, s. 220) formant *-ski* [1].

WRÓBEL: Anna *Wrobel* 1618, LBŁ 913; nazwisko utworzone od ap. *wróbel* (za: SEM cz. 1, s. 350) [14].

Forma żeńska: Agnieszka *Wroblewianka* 1644, LBŁ 2052.

WRÓBLEWSKI: Szymon *Wroblewsky* 1614, LBŁ 162; nazwisko utworzone od n. msc. *Wróble-Arciszewo* Maz. łomż., gm. Kołaki Kośc., pow. Zambrów, *Wróble* gm. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 186); *Wróblewo* Maz., ciech., gm. Naruszewo; gm. Radzanów; Krpłd. *Wroblewice* (za: SEM cz. 3, s. 219), też. formantem *-ski* [92].

Forma żeńska: Zuzanna *Wróblewska* 1621, LBŁ 1448;

WRZESZCZ: Piotr *Wrzeszcz* rajca 1468, ŁT II 530; nazwisko utworzone od ap. *wrzeszcz* 'krzykacz' (za: SHNO 2, s. 185) lub od ap. *wrzask*, *wrzeszczeń* (za: SEM cz. 1, s. 351).

WSZEBOROWSKI¹⁹²: Stanisław *Wszeborowski* aplikant w Biurze Komisarza 1841, KUŁ 170; nazwisko utworzone od im. złożonego *Wszebor* (za: NP 2, s. 705), też n. msc. *Wszebory* Maz. łomż., gm. Kolno; (por. NWHS, s. 186); też n. msc. *Laszkowo-Wszebory*¹⁹³ pow. radzym., gm. Małopole, pow. sokoł., gm. Cerańów, pow. przasn. (por. SG, t. 14, s. 66) formantem *-owski* [17].

WYBRANIEC: Marianna *Wybraniec* 1706, LBŁc 937; nazwisko utworzone od ap. *wybraniec* '1. ten, który wybiera, wybieracz, obieracz; 2. ten, którego wybrano, obrano spomiedzy wielu; 3. żołnierz nowozacieczny z nieszlachty' (za: SW II, s. 1937).

WYBRAŃCZYK: Micha, córka Zelka Mendłowicza *Wybrańczyka* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **WYBRANIEC** (za: NP 2, s. 707) formantem *-czyk*.

Forma żeńska: Małka z Ezykow Mendłowa *Wybrańczykowa* wyrobni-ca 1828, APŁ z. 169.

(WYGNAŁ) Forma żeńska: Justyna *Wygnałówna* 1873, KAŚŁ 34; nazwisko utworzone od ap. *wygnać*, *wygnany* 'zmusić kogoś do wyjścia; skazać na banicję' (za: NP 2, s. 708) formantem *-ał* [6].

WYRWAS: Antoni *Wyrwas* 1810, KAZŁc 390; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *wyrwa* 'dziura jama' lub *wyrwać* (za: NMK, s. 416) formantem *-as* [39].

Forma żeńska: Małgorzata *Wyrwasówna* 1811, KAZŁc 488.

WYRWICZ: Konstancja *Wyrwicz* 1868, KAŚŁ 34; nazwisko utworzone od por. **WYRWAS** formantem *-icz*.

WYRZYK¹⁹⁴: Jadwiga *Wyrzik* 1612, MBŁ 1059; nazwisko utworzone od śrwniem. *wirs*, *würs* 'gorszy' albo od śrwniem. *wirsic* 'zły' (za: SEM cz. 5, s. 290); też por. **WYRZYKOWSKI**.

WYRZYKOWSKI¹⁹⁵: Wincenty Karol *Wyrzykowski* 1834, KAUŁ 26; nazwisko utworzone od n. msc. *Wyrzyki* Maz., ciech., gm. Świercze-Koty; *Wyrzykovo*, dawny powiat kamieniecki, dziś Wólka Przekory, ostroł., gm. Rząśnik (za: SEM cz. 3, s. 221), też Maz. łomż. n. msc. *Wyrzyki* gm. Piątница, pow. Łomża, *Wyrzyki Nowe* gm. i pow. Łomża (por. NWHS, s. 187); też *Wyrzyki* Maz. pow. węgrow., gm. Borze, pow. pułt., gm. Gołębie (por. SG, t. 14, s. 107) formantem *-owski* [13].

Forma żeńska: Wiktorya Laura *Wyrzykowska* 1833, KAUŁ 9.

WYSOCKI: Piotr *Wysocki* 1692, KAŚŁ 113; nazwisko utworzone od n. msc. n. msc. *Wysokie Małe*, *Wielkie* Maz. łomż., gm. Stawiski, pow. Kolno (por. NWHS, s. 187); też np.: *Wysoka*, *Wysokie*, dziś *Wysoka Mała* i *Wielka*, płoc., gm. Kutno; (za: SEM cz. 3, s. 221) [123].

¹⁹² *Wszeborowski* de ar Rawicy 1463. HKap., poz. 141.

¹⁹³ „Mieszka tu drobna szlachta, majaca kmieci.” Por. SG, t. 14, s. 66.

¹⁹⁴ *Wyrzyk* de Wyrzyki herbu Luby 1462. ŁT: HKap., poz. 101.

¹⁹⁵ *Wyrzykowski* de Wyrzyki Sokolaląka herbu Lubicz 1605. HKap., poz. 124.

Forma żeńska: Róża *Wysocka* 1790, KACŁ 1080.

WYSZEK: Josephus *Wyszek* kupiec łomżyński 1593, APŁ zbiór Kapijana; nazwisko utworzone od sł. *Wyszek* (*Wysze-bor*) (za: SEM cz. 1, s. 355).

WYSZKOWSKI: Hyacenty *Wyszkoński* Komisarz Woenny 1809, KAUEŁ 250; nazwisko utworzone od n. msc. *Wyszaków* Maz. (miasto); *Wyszkowo*, *Wyszkowy*, dziś *Wyszki* Wlkp., kal., gm. Kotlin (za: SEM cz. 3, s. 221) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Barbara *Wyszowska* 1753, LBŁ 949.

WYSZOMIERSKI¹⁹⁶: Bartholomai *Wyszomierski* vice capitanei Lomzensis 1607, APB zbiór Kapijana; nazwisko utworzone od n. msc. *Wyszomierze*, *Wyszomierz* Wielki Maz. łomż., gm. Szumowo, pow. Zambrów (por. NWHS, s. 188) formantem *-ski* [1].

WYSZYŃSKI: Piotr *Wyszyński* 1760, KAUEŁ 180; nazwisko utworzone od n. msc. *Wyszonki-Błonie*, Kośc. (*-Nagórki*, *-Włosty*, *-Wypychy*) gm. Klukowo, pow. Wysokie Maz.; *Wyszonki-Posele* gm. Szepietowo, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 188); n. msc. *Wyszyny*, dziś *Wyszyny* Kośc. Maz., ciech., gm. Stupsk; *Wyszyna*, płoc., gm. Stara Biała (za: SEM cz. 3, s. 221) formantem *-ski* [29].

Forma żeńska: Katarzyna *Wyszynska* 1674, LBŁ 396.

¹⁹⁶ *Wyszemiński* herbu Rawicze 159. HKap., poz. 89.

Z

ZABIELSKI¹⁹⁷: Bartłomiej *Zabielski* 1622, LBŁ 1736; nazwisko utworzone od n. msc. *Zabiele* Maz. łomż., gm. Kolno; ostroł., gm. Rzekuń (za: SEM cz. 3, s. 222) formantem *-ski* [16].

ZABIEŁ(Ł)OWICZ: Wielmożny Jan Piotr *Zabiełłowicz* podporucznik z Batalionu drugiego weteranów czynnych w Łomży zamieszkały, 1829, KAUEŁ 152; Teodora Felicyna *Zabiełowicz* 1830, KAUEŁ 102; nazwisko utworzone od wyrażenia przyimkowego *za* + dawnego + *biel* 'błoto' lub od *zabielić*, też od n. msc. *Biał*, *Biel* (za: NP 2, s. 714).

ZABŁOCKI: Andrzej *Zabłocki* 1641, LBŁ 1840; nazwisko utworzone od n. msc. *Zabłocie* Maz., skiern., gm. Sadkowice; Kpłd. *Zabłócce*, *Zabłocie*, dziś *Zabłotce*, przem., gm. Radymno (za: SEM cz. 3, s. 222) [12].

Forma żeńska: Katarzyna *Zabłocka* 1612, MBŁ 1098.

ZABŁUDOWCZYK: Izrael, syn Meiera Izraelowicza *Zabłudowczyka* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **ZABŁUDOWSKI** formantem *-czyk*.

ZABŁUDOWSKI: Mejer Izraelowicz *Zabłudowski* szynkarz 1832, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Zabłudów* podlas. (za: SHNO 2, s. 189) formantem *-ski*.

ZABOROWSKI: Marcin *Zaborowski* 1627, LBŁ 289; nazwisko utworzone od n. msc. *Zaborowo* Maz. łomż., gm. Grajewo (por. NWHS,

s. 188); *Zaborowie Wielkie* i *Małe*, dziś *Zaborów* i *Zaborówek* Maz., warsz., gm. Leszno (za: SEM cz. 3, s. 222) formantem *-ski* [6].

Forma żeńska: Ewa *Zaborowska* 1759, KAUEŁc 137.

ZACH: Bronisława *Zach* 1868, KAZŁ 234; nazwisko utworzone od im. *Zacharyjasz*, hebr. 'Jahwe pamięta' (za: SEM cz. 2, s. 139) [10].

ZACHARCZYK: Mendel Berkowicz *Zacharczyk* kramarz 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **ZACH** (za: SEM cz. 2, s. 139) formantem *-czyk*.

Forma żeńska: Rachla Leia Mendłowa *Zacharczykowa* 1827, APŁ z. 169.

ZACHAROWICZ: Gempel *Zacharowicz* arendarz 1809, KAUEŁ 233; 1810, KAUEŁ 336; nazwisko utworzone od por. **ZACH** formantem *-owicz*.

ZACHARSKI: Kajetan *Zacharski* 1763, KAUEŁ 460; nazwisko utworzone od n. msc. *Zacharzów* Młp., rad., gm. Radzanów (za: SEM cz. 3, s. 222) formantem *-ski*.

(ZACHARZEWSKI) Forma żeńska: Anastazja *Zacharzewska* 1755, LMŁ 1928; nazwisko utworzone od n. msc. *Zachrzewo*, dziś *Zacharzew* Włkp., kal., gm. Ostrów Włkp. (za: SEM cz. 3, s. 222) formantem *-ski* [12].

ZACHNOWICZ: Antoni *Zachnowicz* 1698, LBŁ 210; nazwisko utworzone od im. *Zachariasz*, z hebr. 'Jahwe pamięta' (za: SEM cz. 2, s. 139).

¹⁹⁷ *Zabielski* de ar Lady 1471. HKap., poz. 141.

- ZACKOWIC:** Albert *Zackowic* 1613, MBŁ 1216; nazwisko utworzone od ap. *żak* 'duchowny, uczeń'; *żaczek*, *Żaczek+owic* (za: SEM cz. 1, s. 373).
- ZACZEK:** Agnieszka *Zaczek* 1609, MBŁ 340; nazwisko utworzone od por. **ZACKOWIC** [68].
Forma żeńska: Regina *Zaczekówna* 1695, KAŚŁ 172.
- ZADROŻNY:** Jakub *Zadrozny* 1650, LBŁ 2603; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **ZADROGA** (za: NP 2, s. 718) formantem *-ny* [3].
Forma żeńska: Anna *Zadrożna* 1756, LBŁ 1214.
- ZADROGA:** Władysława Dorota *Zadroga* 1874, KAŚŁ 14; nazwisko utworzone od wyrażenia przyimkowego *za drogą* (za: NP 2, s. 718) [1].
- ZAGAJNY:** Alexander *Zagajny* 1862, KAŻŁ 161; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *zagaj* 'miejsce zagajone, zadrzewione'; możliwe też od wyrażenia przyimkowego *za gajem* (za: SEM cz. 1, s. 358) formantem *-ny*.
Forma żeńska: Agnieszka *Zagayna* 1690, LBŁ 1205.
- ZAGROBA:** Albert *Zagroba* 1619, LBŁ 1033; nazwisko utworzone od ap. *zagrześć* 'zasypać, zagrzebać' i *zagrzebać* (za: SEM cz. 1, s. 358); też od n. msc. *Zagrobny* (-Łętownica, -Zakrzewo) Maz. łomż. gm. Zambrów; *Zakrzewo-Zagrobny* gm. Śniadowo, pow. Łomża (por. NWHs, s. 189); *Zagroba*, dziś *Zagroba Kościelna* pow. płoc. (za: SEM cz. 6, s. 70) [5].
Forma żeńska: Agnieszka *Zagrobianka* 1743, LBŁ 103.
- ZAGRODA:** Rozalia *Zagroda* wyrob-nica 1869, KAŻŁ 111; nazwisko utworzone od ap. *zagroda* 'gospodarstwo; obora; miejsce ogrodzone; ogród' (za: SEM cz. 1, s. 358).
- ZAJĄC:** Jadwiga *Zaiącz* 1626, LBŁ 152; nazwisko utworzone od ap. *zajac* (za: NMc, s. 418) [10].
- ZAJĄCZEK:** Benedykt *Zaiączek* 1676, LBŁ 465; nazwisko utworzone od por. **ZAJĄC** formantem *-ek*.
- ZAJĄCZKOWSKI:** Aleksander *Zajączkowski* 1871, KAŚŁ 54; nazwisko utworzone od n. msc. *Zajączkowo* Wlkp., poz., gm. Pniewy; *Zajączków* Młp., piotr., gm. Mniszków (za: SEM cz. 3, s. 223) formantem *-ski* [3].
Forma żeńska: Marianna *Zaiączkowska* 1752, LMŁ 1651.
- ZAJKOWCZYK:** Albert *Zajkowczyk* 1617, LBŁ 678; nazwisko utworzone od por. **ZAJKOWSKI**.
- ZAJKO(W)SKI:** Jakub *Zajkowski* 1746, LMŁ 1268; nazwisko utworzone od n. msc. *Zajki* Maz. łomż., gm. Trzciannie (za: SHNO 2, s. 191); też n. msc. *Zajki* pow. biał., gm. Krypno (por. SG, t. 14, s. 293) formantem *-owski* [46].
Forma żeńska: Marcjanna *Zajkowska* 1764, KAUL 592.
- ZAKRZEWIAK:** *Zakrzewiaka* dziecię 1738, LMŁ 731; nazwisko utworzone prawdopodobnie od ap. *zakrzewie* 'skupisko krzewów' (za: SHNO 2, s. 192) formantem *-ak*; por. też **ZAKRZEWSKI**.
- ZAKRZEWSKI**¹⁹⁸: Jacobus *Zakrzewski* de Lomza 1555, RTA, s. 65; 1556, RTA, s. 102; nazwisko utworzone od

¹⁹⁸ *Zakrzewski* de ar Trzaski 1472. HKap., poz. 129; *Zakrzewski* in Sasiny, herbu Kuczaby 1546. HKap., poz. 83; *Zakrzewski* de Zakrzewo ex ar Kownackie 1582. Dctq Coln: HKap., poz. 145.

n. msc. *Zakrzewo* Maz. łomż., gm. Radziłów (za: SEM cz. 3, s. 223); też n. msc. *Zakrzewo-Zagrody*, dziś *Zagrody* Maz. łomż., gm. Śniadowo (por. NWHS, s. 189); też n. msc. *Zakrzew* Maz., pow. radzym., grój., sochacz.; (SG, t. 14, s. 315) formantem *-ski* [80].

Forma żeńska: Marianna *Zakrzewska* 1731, LBŁ 165.

ZALEŃSKI: Stanisław *Zaleński* 1869, KAZŁ 47; nazwisko utworzone od n. msc. *Zalesie* (częste) (za: NP, s. 722); od n. msc. *Zalesie* Maz. łomż., gm. Stawiski, gm. Mały Płock, gm. Wąsosz, gm. Kobylin Borzymy (por. NWHS, s. 189).

Forma żeńska: Zofia *Zaleńska* 1869, KAZŁ 44.

ZALEŚNY: Stefan *Zalesny* 1706, LBŁ 943; nazwisko utworzone od ap. *zalesny* 'za lasem będący' (za: SEM cz. 1, s. 359).

ZALE(W)SKI¹⁹⁹: Tomasz *Zalewski* 1615, LBŁ 402; nazwisko utworzone od n. msc. *Zalesie* Maz. łomż., gm. Stawiski, gm. Mały Płock, gm. Wąsosz, gm. Kobylin Borzymy, *Zalesie-Poczynki* gm. Śniadowo, *Zalesie Nowe*, *Stare* gm. Rutki-Kossaki, *Zalesie Stare*, gm. Czyżew (por. NWHS, s. 189-190) formantem *-ski* [83/19].

Forma żeńska: Małgorzata *Zalewska* 1762, KAULc 368.

ZALĘSKI: Piotr *Załęski* 1771, KAUL 1132; nazwisko utworzone od n. msc. *Załęcze*, *Załęg*, *Załęże* (za: SHNO 2, s. 193) formantem *-ski* [31].

¹⁹⁹ *Zaleski* herbu Rawicze 1563. HKap., poz. 86; *Zaleski* de *Zalesie* herbu Wierzuchowo Lelia 1591. HKap., poz. 109; *Zaleski* herbu Paprzyca 1601. HKap., poz. 109; liczne miejscowości w kraju; por. np. SG t. 14, s. 330 – 337.

Forma żeńska: Tekla *Załęska* 1794, KACŁ 1634.

ZAMBROWSKI: Hiel *Herszkowicz Zambrowski* mularz 1834, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od n. msc. *Zambrów* (miasto) Maz. łomż. (za: NP 2, s. 723) formantem *-ski*.

ZAMBRZYCKI²⁰⁰: Francisco *Zambrzycki* vice capitaneo Lomzensi 1572, APB zbiór Kapićjana; Andrzej *Zambrzycki* 1875, KAŚŁ 24; nazwisko utworzone od n. msc. *Zambrzyce*²⁰¹ (*-Jankowo*, *-Kapusty*, *-Króle*, *Norwe*, *-Plewki*, *Stare*) Maz. łomż. gm. Rutki-Kossaki (por. NWHS, s. 190) [53].

Forma żeńska: Kamilla *Zambrzycka* 1868, KAZŁ 1.

ZANCBERK//ZANDZBERG: Karol Kaietan *Zandzbreg* 1829, KAUL 186; Wiktorya *Zancker* 1832, KAUL 45; prawdopodobnie nazwisko złożone utworzone od niem. ap. *Sand* 'piasek' + niem. ap. *Berg* 'góra'.

(ZANIEWSKI) Forma żeńska: Ewa *Zaniewska* 1866, KAZŁ 57; nazwisko utworzone od n. msc. *Zanie-Leśnica*²⁰² Maz. łomż., gm. Kołaki Kośc. (por. NWHS, s. 190) [10].

ZAORSKI²⁰³: Urban *Zaorski* 1743, LBŁ 140; nazwisko utworzone od n. msc. *Zaorze* Maz. łomż., ostroł., gm. Czerwin (za: SEM cz. 3, s. 224) formantem *-ski* [38].

²⁰⁰ *Zembrzycki* herbu Kościesz 1603. HKap., poz. 110

²⁰¹ „Okolica szlachecka, pow. łomżyński”; por. SG, t. 14, s. 365.

²⁰² Por. „Mieszka tu drobna szlachta.” Por. SG, t. 14, s. 391.

²⁰³ *Zaorski* de *Zaorze* herbu Mancz, to iest: podkowa na wierzchu krzyż z iedney strony podkowy widelca, z drugiey zaś strony Strzała 1596. HKap.; s. 123.

Forma żeńska: Magdalena *Zaorska* 1869, KAZŁ 115.

ZAPERT//ZAPERTA//ZAPERTY:

Stanislaus *Zaperthi* Stanislaus de Lomza 1556, RTA, s. 109; Stanisław *Zaperta* 1830, KAUEŁ 58; Mikołaj *Zapert* 1833, KAUEŁ 121; nazwisko utworzone od stp. *zaparty* ‘zamknięty, zatkany’ z północnopolską zmianą *-ar* w *-er* (za: NP 2, s. 725) [19].

Forma żeńska: Katarzyna *Zapertowa* wyrobница 1842, WMZŁ 72.

ZARĄBKA: Herszko Leyzorowicz

Zarąbka wyrobnik 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. ZARĘBA lub ap. gw. ‘wieś w lesie’ (za: NP 2, s. 726) formantem *-ka*.

ZAREMBA, ZARĘBA: Tomasz *Zaręba*

1614, LBŁ 197; nazwisko utworzone od ap. *zaręba* czy *zarąb* ‘miejsce po wyciętych zaroślach’, *zarębić* ‘zagrozić ściętymi drzewami’ (za: SEM cz. 1, s. 361); też n. heraldyczna *Zaręba* może od dawnej imperatywnej proklamacji *zarębi!* (za: SEM cz. 6, s. 70), też od n. msc. *Zaręby* Maz. łomż., gm. Zambrów, gm. Czyżew, gm. Szumowo (por. NWHS, s. 191); też n. msc. *Zaremba* Maz. pow. błoń., gm. Skuły; pow. mław., gm. Dąbrowa, pow. przasn., gm. *Zaręby* (por. SG, t. 14, s. 419) [59/23].

Forma żeńska: Zofia *Zarębina* 1732, LBŁ 50.

ZARZECKI: Mateusz *Zarzecki* 1771,

KAUEŁ 1010; nazwisko utworzone od n. msc. Krpld. *Zarzecze*, przem., gm. *Zarzecze* (za: SEM cz. 3, s. 225) lub od n. msc. *Zarrecz*, *Zarzecze* (za: SHNO 2, s. 194-195) formantem *-ski* [22].

Forma żeńska: Marianna *Zarzecka* 1769, KAUEŁ 986.

ZARZYCKI: X. *Zarzycki* Vicari Smiadowski 1701, LMŁ 103; nazwisko utworzone do n. msc. *Zarzecze* w pow. włocław., nieszaw., *Zarzyce* w pow. włoszcz., sierpec., mielec. (za: NMK, s. 420) formantem *-ski* [4].

Forma żeńska: Gertruda *Zarzycka* 1748, LBL 545.

ZASIMOWICZ: Franciszek *Zasimowicz*,

1879, KOPEŁ 182; nazwisko utworzone do im. *Zosim*, używanego w Kościele prawosławnym, to od grec. *Zosimos*, od *zōsis* ‘pas, rzemień’ + *-imos*’ (za: NP 2, s. 746).

ZATORSKI: Kazimierz *Zatorski* 1726,

LBŁ 470; nazwisko utworzone od n. msc. *Zator* Młp., biel. (miasto) (za: SEM cz. 3, s. 225) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Ewa *Zatorska* 1695, KAŚŁ 159.

ZAWADZKI²⁰⁴: Piotr *Zawacky* 1724,

LBŁc 360; nazwisko utworzone od n. msc. *Zawady* Maz. łomż., gm. Troszyn, pow. ostroł. (por. NWHS, s. 191); też Maz., warsz., gm. Radzymin (za: SEM cz. 3, s. 225) formantem *-ski* [45].

Forma żeńska: Łucja *Zawadzka* 1737, LBŁc 137.

ZAWISTO(W)SKI: Jan Michał *Zawistoski*

pocztylion 1809, KAŚŁ 43, nazwisko utworzone od n. msc. *Zawisty Wielkie, Średnie i Małe*, Maz., wieś w parafii Klukowo, dziś zagin. (za: SEM cz. 3, s. 225) formantem *-owski* [6].

Forma żeńska: Ewa *Zawistowska* 1713, LBŁ 1414.

(ZBOROWSKI) Forma żeńska: Anna

Zborowska 1620, LBŁ 1726; nazwisko utworzone od n. msc. *Zborowo* Wilkp.,

²⁰⁴ *Zawadzki* de *Zawady* paltus Podlaciae ex ar Rogala 1609. Dctq Coln: HKap., poz. 145.

pozn., gm. Dopiewo; *Zborów*, kal., gm. Żelazków; *Zborów* Młp., kiel., gm. Solec-Zdrój; *Zborów*, dziś *Zborówek*, kiel., gm. Pacanów (za: SEM cz. 3, s. 226) formantem *-ski* [3].

ZDANOWCZYK: Nayman Leybowicz *Zdanowczyk* krawiec 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Zdanowicze* (za: SEŻ, s. 360) lub od im. *Zdan*, im. złożone typu *Zdamir* (za: SHNO 2, s. 197) formantem *-owczyk*.

ZDANOWICZ: Neuman Leybowicz *Zdanowicz* krawiec 1831, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od por. **ZDANOWCZYK** (za: SHNO 2, s. 197) formantem *-owicz* [16].

ZDROJEWSKI: Wielmożny Franciszek *Zdrojewski* Rewizor Gubernialny Skarbowy Wydziału Pierwszego 1844, KUŁ 108; nazwisko utworzone od n. msc. *Zdrojewo* (za: SHNO 2, s. 197) formantem *-ski* [4].

Forma żeńska: Masza *Zdrojewska* 1896, KS.

ZDUN: *Matheus Mathiae Zdun* 1606, LBŁ 802; nazwisko utworzone od ap. *zdun* 'rzemieślnik, który lepi coś z gliny, garncarz' (za: SEM cz. 1, s. 366).

ZDUNEK: Jan *Zdunek* 1602, LBŁ 379; nazwisko utworzone od ap. *zdunek* 'syn lub uczeń zduna' (za: SEM cz. 1, s. 366).

ZDUŃCZYK: Antoni *Zdunczyk* szynkarz 1842, WMZŁ 113; nazwisko utworzone od ap. *zdun* 'ten, co wyrabia piec lub garnki z gliny', 'garncarz' (za: SHNO 2, s. 197) formantem *-czyk* [51].

Forma żeńska: Urszula *Zdunczinka* (dziecko panięskie) 1618, LBŁ 943.

ZELK: Marya Dwora z *Zelkow*, żona Leyby Leyzorowicza Kraianki, 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **ZELKOWICZ**.

ZELKOWICZ: Abraham *Zelkowicz* wyrobnik 1820, KAZŁ 13; nazwisko utworzone od im. żyd. *Zelig* (*Zelko*) (za: AŻP, s. 178) formantem *-owicz*.

ZELMANOWICZ: Erszk *Zelmannowicz* 1810, KAUL 340; nazwisko utworzone od im. żyd. *Zelman* (za: AŻP, s. 178) formantem *-owicz*.

ZEYDLER: Jan *Zeydler* gospodarz 1811, KAZŁ 2; nazwisko utworzone od ap. *zajdel* 'kufel szklany' lub od niem. n. os. *Seidel*, ta od im. złożonego *Sigifrid* (za: NP 2, s. 720).

ZĘBEK: Nicolaus *Zembek* de Lomza 1555, RTA, s. 69; nazwisko utworzone od ap. *zqb*, *zqbek* (za: SHNO 2, s. 198) [4].

ZĘ(M)BKOWIC(Z): Jadwiga *Zęmbkowicz* 1616, LBŁ 547; Łukasz *Zębkowicz* 1621, LBŁ 1558; nazwisko utworzone od por. **ZĘBEK** formantem *-owicz*.

ZIEJ: Łukasz *Ziej* 1611, MBŁ 905; nazwisko utworzone od ap. *ziać*, *ziajać* (za: SEM cz. 1, s. 368) [5].

ZIELAZNY: Małczyk *Zielazny* 1809, KAZB 246; nazwisko utworzone od por. **ŻELAZNY**.

(ZIELAŻNICKI) Forma żeńska: Karolina *Zielaznicka* 1830, KAUL 177; nazwisko utworzone od por. **ŻELAŻNICKI**.

ZIELECHOWSKI: Bartłomiej *Zielechowski* 1691, LBŁ 1232; nazwisko utworzone od por. **ŻELECHOWSKI**.

- ZIELIŃSKI:** Jan *Zieliński* przechrzta, syn Moska Ankielowicza 1809, KAUEŁ 300; nazwisko utworzone od n. msc. *Zieleniec*, Maz., siedl., gm. Sadowne; *Zielińce*, *Zieleńce Krpld.* (za: SEM cz. 3, s. 228) formantem *-ski* [124].
Forma żeńska: Małgorzata *Zielińska* (dziecko panięskie) 1809, KAUEŁ 215.
- ZIELEŃSKI:** Marcin *Zieleński* 1637, LBŁ 1332; nazwisko utworzone od por. **ZIELIŃSKI**.
Forma żeńska: Zofia *Zieleńszczanka* 1699, KAŚŁ 210.
- ZIELONAGÓRA:** Herszk Gerszonowicz *Zielonagóra* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone prawdopodobnie od n. msc. *Zielona Góra*.
- ZIENTARA:** Konstancja *Zentara* 1758, KAUEŁ 22; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Sinter*, ta od im. złożonego *Sindhari* (za: NP 2, s. 571).
Forma żeńska: *Ziętarka* 1735, LMŁ 621.
- ZIENTARCZYK:** Joanna *Zientarcik* 1717, LBŁ 47; Grzegorz *Zientarczyk* 1737, LBŁ 22; nazwisko utworzone od por. **ZIENTARA** formantem *-czyk*.
- ZIĘBA:** Maciej *Ziemba* 1471, ET III 142, 144, 145, 146; nazwisko utworzone od ap. *zięba* (za: SEM cz. 1, s. 369) [1].
- ZIĘTARCZUK:** Marianna *Ziętarczuk* 1753, LMŁc 1756; nazwisko utworzone od por. **ZIENTARA** formantem *-czuk*.
- ZIMERMAN:** Abram *Zimerman* 1896, KS; nazwisko utworzone od niem. n. os. *Zimmerman* 'cieśla' (za: NMK, s. 426).
- ZIMNOCH:** Jakub *Zimnoch* 1625, LBŁ 25; nazwisko utworzone od ap. *zimny* (za: SHNO 2, s. 200) formantem *-och* [5].
Forma żeńska: *Zimnochowa* Sienicka 1725, LMŁ 406.
- ZIMNOWICZ:** Szolim Nizunowicz *Zimnowicz* szklarz 1829, APŁ z. 169; Szolim Mironowicz *Zimnowicz* szklarz 1831, APŁ z. 169; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **ZIMNOCH** formantem *-owicz*.
- ZIOŁO:** Abram Mortkowicz *Zioło* 1827, APŁ z. 169; Ryfka, córka Abrama Mortkowicza *Zioło* 1827, APŁ z. 169; utworzone od ap. *ziolo* (za: SEM cz. 1, s. 369).
- ZIÓŁKOWSKI:** Jan *Ziołkowski* Pocztylion 1836, KUŁ 216; 1838, KUŁ 48; 1840, KUŁ 36; nazwisko utworzone od n. msc. *Ziółków*, *Ziółkowo* (za: NP 2, s. 742) [13].
Forma żeńska: Jadwiga *Ziulkowska* 1605, LBŁ 806.
- ZJADACZ:** Piotr *Ziadacz* 1655, LBŁ 2962; nazwisko utworzone od ap. *zjadacz* 'ten, który zjada' (za: NP 2, s. 743) formantem *-acz*.
- ZJADACZEK:** Andrzej *Ziadacek* 1658, LBŁ 3277; nazwisko utworzone od por. **ZJADACZ** formantem *-ek*.
- ZJADOCH:** Dorota *Ziadoch* 1648, LBL 2451; nazwisko utworzone od por. **ZJADACZ** formantem *-och*.
- ZŁOTNIK:** Zuzanna *Złotnik* 1613, MBŁ 1153; nazwisko utworzone od ap. *złotnik* (za: SEM cz. 1, s. 370).
- ZŁOTNIKOWICZ:** Mateusz *Złotnikowicz* 1640, LBŁ 1643; nazwisko utworzone od por. **ZŁOTNIK** (za: SHNO 2, s. 201) formantem *-owicz*.

- ZOCH:** Wit *Zoch* rajca 1468, ŁT II 530; nazwisko utworzone od im. na *Zo-*, typu *Zofia* (za: NP 2, s. 745).
- (ZUBROWSKI)** Forma żeńska: Katarzyna *Zubrowska* 1757, LMŁ 2107; nazwisko utworzone od n. msc. Maz. brak n. msc. (za: SEM cz. 3, s. 229).
- ZUBRZYCKI:** Józef *Zubrzycki* 1691, KAŚŁ 88; nazwisko utworzone od n. msc. *Zubrzyca, Zubrzyce* (za: NP 2, s. 747) [3].
- ZWIERZCHOWSKI:** Jan *Zwierzchowski* żołnierz czasowo urlopowany 1875, KAŚŁ 52; nazwisko utworzone od n. msc. *Zwierzchów* piotr., gm. Bełchatów (za: NP 2, s. 749) formantem *-ski* [9].
Forma żeńska: Elżbieta *Zwierzchowska* 1687, LBŁ 1014.
- ZWIERZ:** *Zwierz* rybak 1721, LMŁ 362; nazwisko utworzone od ap. *zwierz* (za: NP 2, s. 748).
Forma żeńska: *Zwierzowna* 1722, LMŁ 371; Jadwiga *Zwierzowna* rybaczka 1757, LMŁ 2137.
- ZWIERZY(Ń)SKI:** Franciszek Jan Chryzostom *Zwierzynski* 1783, KACŁc 247; nazwisko utworzone od n. msc. *Zwierzyniec* (część Krakowa) (za: NP 2, s. 749) [25].
Forma żeńska: Tekla *Zwierzynska* 1721, LBŁ 175.
- ZWOLIŃSKI:** Albert *Zwolinski* 1735, LBŁ 100; nazwisko utworzone od n. msc. *Zwoleń*, dawniej *Woleń* rad. (za: NP2, s. 698) formantem *-ski*.
- ZYCH:** Jakub *Zych* 1808, KAZŁ 48; nazwisko utworzone od *Zy-ch*, formy im. *Zygmunt*, stwniem. *Sigismund, Segismund*, stwniem. *sigu* 'zwycięstwo' + stwniem. *munt* 'ochrona', 'ten, który
- ochrania' (za: SEM cz. 2, s. 140 – 141) [2].
- ZYGMUNCIK:** Anna *Zigmuncik* 1603, LBŁ 412; nazwisko utworzone od por. **ZYGMUNT** formantem *-ik*.
- ZYGMUNT:** Ewa *Zygmunt* 1809, KAUŁ 216; nazwisko utworzone od por. **ZYCH** (za: SEM cz. 2, s. 140 – 141) [4].
- ZYSK:** Kazimierz *Zysk* 1794, KACŁ 1548; nazwisko utworzone od ap. *zyskać* 'osiągnąć korzyść', ap. *zysk* 'dochód; korzyść, pożytek' (za: NP 2, s. 751) [85].
Forma żeńska: Maryanna *Zyskowa* wyrobnica 1841, KUL 101.
- ZYSKOWSKI:** Jan *Zyskowski* 1821, KAZŁ 112; nazwisko utworzone od por. **ZYSK**; też od n. msc. *Łopienie-Zyski* (*-Jeże, -Szelągi*) wsie szlach., gm. Nowe Piekuty, pow. Wysokie Maz. (por. NWHS, s. 125) formantem *-owski* [21].
- (ZYŻNOWSKI)** Forma żeńska: Elżbieta *Zyżnowska* 1695, KAŚŁ 171; nazwisko utworzone od por. **ŻYZNOWSKI**.

Ź

ŹRÓDŁOWSKI: „Skład profesorów był taki: inspektor Jakub Waga (...) Melan francuski, *Źrudłowski* rysunki i kaligrafia...” 1874, PPSz, s. 75; nazwisko utworzone od ap. *źródło* (za: NP 2, s. 753) formantem *-owski*.

Forma żeńska: Helena *Źródłowska* 1862, KAZŁ 240.

Ż

ŻABIAK: Mateusz *Żabiak* 1620, LBŁc 1349; nazwisko utworzone od ap. *żaba* formantem *-ak*; też od ap. gw. *żabiak* 'len rosnący nisko; rodzaj tańca' (za: SEM cz. 1, s. 372).

ŻABICKI: Jerzy *Żabicki* wyrobnik 1869, KAZŁ 78; nazwisko utworzone od n. msc. *Żabice*, dziś *Żabiczki* łódz., gm. Konstantynów (za: SEM cz. 3, s. 230) formantem *-ki*.

(de) **ŻABIKOWO:** Jakub i Małgorzata *de Żabikowo*, 1622, LBŁ 1719; nazwisko utworzone od n. msc. *Żabikowo* Maz. łomż., gm. Szumowo; też pow. poznań. (por. SG, t. 15, cz. 2, s. 723).

ŻABINEK: Zofia *Żabinek* 1617, LBŁ 705; może nazwisko utworzone od ap. *żaba* 'płaz' (por. NP 2, s. 755) formantem *-in+ek*.

ŻABIŃSKI: Jan Antoni *Żabiński* 1795, KACŁ 1686; nazwisko utworzone od n. msc. *Rzebry*, dziś *Żebry-Żabin* (-*Ostrowy I*, -*Ostrowy II*, -*Chudek*, -*Stawki*, -*Stara Wieś*, -*Wierzchlas*, -*Perosy*) gm. Olszewo-Borki, Maz. łomż., pow. ostroł. (por. NWHS, s. 144) też: *Żabno* Wlkp., poznań., gm. Brodnica; *Żabno* Młp., tarn. (miasto); tarnob., gm. Radomyśl (za: SEM cz. 3, s. 230); por. też **ŻABIKOWO** formantem *-ski* [12].

Forma żeńska: Ludwika *Żabińska* 1808, KAZŁ 17.

ŻBIKOWSKI: Franciszek *Żbikowski* 1733, LBŁc 346; nazwisko utworzone od n. msc. *Żbiki*, *Zbikow*, dziś *Żbiki* Wlkp., kal., gm. Czermin (za: SEM cz. 3, s. 227) [3].

Forma żeńska: Dorota *Żbikowska* 1621, LBŁ 1421.

ŻEBKOWIC(Z): Małgorzata *Żebkowic* 1612, MBŁ 1026; może nazwisko utworzone od ap. *rzępa* lub *rzepak* formantem *-owic(z)*.

ŻEBRO: Abram, syn Azyzka Izraelowicza *Żebra* 1827, APŁ z. 169; nazwisko utworzone od ap. *żebro* (za: SEM cz. 1, s. 374).

ŻEBROWSKI²⁰⁵: Piotr *Żebrowski* 1604, LBŁ 569; nazwisko utworzone od n. msc. *Żebry* Maz. łomż., gm. Grabowo, gm. Klukowo, gm. Olszewo-Borki, gm. Śniadowo (por. NWHS, s. 166, 192-193) formantem *-owski* [82].

Forma żeńska: Zofia *Żebrowska* 1605, LBŁ 772.

ŻELAZNY: Mateusz *Żelazny* 1809, KAUB 258; nazwisko utworzone od ap. *żelazo* (za: SEM cz. 1, s. 374) formantem *-ny* lub od n. msc. *Żelazna*, dziś *Stara Żelazna* Maz., rad., gm. Magnuszew, *Żelazna*, rad., gm. Chynów (za: SEM cz. 3, s. 231); też Maz. łomż. n. msc. *Żelazki* gm. Stawiski, pow. Kolno (por. NWHS, s. 193) [85].

ŻELECHO(W)SKI: Jan *Żelechoski* 1810, KAZŁ 294; nazwisko utworzone od n. msc. *Żelechow* Maz. łomż., dziś *Żelechy* gm. Piątnica (NWHS, s. 193); też n. msc. *Żelachów*, siedl. (miasto); Maz. *Żelechów*, rad., gm. Chynów; (za: SEM cz. 3, s. 321) formantem *-ski* [17].

Forma żeńska: Anastazyja *Żelechoska* 1808, KAZŁ 43.

²⁰⁵ *Żebrowski* herbu Lubicz 1605. HKap., poz. 90.

- ŻELEŹNIK:** Jakub *Zeleznik* 1639, LBŁ 1578; nazwisko utworzone od ap. *żeleźnik* ‘1. ten, który koło żelaza pracuje, kuźnik; 2. który żelazo sprzedaje, handluje żelazem’ (za: SW II, s. 2270); od ap. *żelazo* (za: SEM cz. 1, s. 374); też por. **ŻYLAZNY** formantem *-nik*.
- ŻERA:** Albert *Żera* 1729, LBŁc 22; nazwisko utworzone od ap. psł. *žirž* ‘1. czynność jedzenia; pokarm, jadło, tłuszcz’ lub 2. ‘składać ofiarę’ (za: SHNO 2, s. 207) formantem *-a* [2].
Forma żeńska: Maryanna *Zerowa* 1740, LMŁc 898.
- ŻŁOBKOWSKI:** Felix *Złobkowski* obywatel gospodarz 1841, KUL 51; 1843, KUŁ 15; 1844, KUŁ 106; nazwisko utworzone od ap. *žlōb* ‘podłużna rynna, koryto drewniane na paszę dla koni i bydła’ (za: NP 2, s. 762) formantem *k+owski*.
Forma żeńska: Rozalia *Złobkowska* 1872, KAŚŁ 34.
- ŻMIJE(W)SKI:** Karol Józef *Żmijeski* 1832, KAUL 24; nazwisko utworzone od n. msc. *Żmijewo-Kuce* Maz., ciech., gm. Stupsk; *Żmijewo-Zagrody* Maz. łomż., ostroł., gm. Troszyn (za: SEM cz. 3, s. 232) formantem *-ski* [7].
Forma żeńska: Katarzyna *Żmijewska* wdowa 1841, RRŁ 62.
- ŻOCHOWSKI**²⁰⁶: Kacper *Żochowski* 1798, KACŁ 2021; nazwisko utworzone od n. msc. *Żochowo* Maz. płoc., gm. Sierpc; gm. Starożreby (za: SEM cz. 3, s. 232) lub od n. msc. *Żochy*²⁰⁷ gm. Czerwin, pow. ostroł.; *Żochy* gm. Nowe Piekuty, pow. Wysokie Maz.
- (por. NWHS, s. 193) formantem *-owski* [15].
Forma żeńska: Anna *Zochowska* 1767, KAUL 834;
- ŻOŁĄDEK:** Paweł *Żołądek* 1447, ŁT I 547; nazwisko utworzone od ap. *żołądek* (za: SEM cz. 1, s. 375).
- ŻOŁNA:** Mikołaj *Zołna* 1651, LBŁ 2740; nazwisko utworzone od ap. *żołna* ‘dzięcioł’ (za: SEM cz. 1, s. 375).
- ŻOŁNIK:** Elżbieta *Zołnik* 1618, LBŁ 364; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **ŻOŁNA** formantem *-ik*.
- ŻORAW:** Jacobus *Żoraw* cives et mercatores Lomzenses 1592, APB zbiór Kacicjana; nazwisko utworzone od ap. *żoraw*//*żuraw* (za: SEM cz. 1, s. 376).
- ŻORAWIK:** Elżbieta *Żorawik* 1617, LBŁ 775; nazwisko utworzone prawdopodobnie od por. **ŻORAW** formantem *-ik*.
- (ŻORAWSKI)** Forma żeńska: Zofia *Żorawska* 1644, LBŁ 2089; nazwisko utworzone od n. msc. *Żorawia*, dziś *Żurawia* Wlkp., bydż., gm. Kcynia; *Żorawice*, *Żurawica* Młp., tarnob., gm. Obrazów (za: SEM cz. 3, s. 232) formantem *-ski*.
- ŻUKOWSKI:** Kazimierz *Żukowski* 1687, LBŁ 938; nazwisko utworzone od n. msc. *Żukowice* Wlkp., wieś w dawnej ziemi łączyc., dziś zagin.; *Żukowo*, pozn., gm. Oborniki; *Żuków* Młp., rad., gm. Wieniawa; tarnob., gm. Samborzec; *Żukow* Krpłd. (za: SEM cz. 3, s. 232) formantem *-ski* [53].
Foma żeńska: Marianna *Żukowska* 1690, LBŁ 1140.

²⁰⁶ *Żochowski* de *Żochy* Milan herbu Brodzice, hoc est: trzy krzyże 1604. HKap., poz. 124.

²⁰⁷ „Mieszka tu drobna szlachta.” Por. SG, t. 14, s. 813.

ŻURA(W)SKI/(ŻUROWSKI)²⁰⁸:

Bartłomiej *Żurawski* 1887, KOPEŁ 193; nazwisko utworzone od n. msc. *Żurowa* Młp., tarn., gm. Szerzyny; *Żurowice Wielkie i Małe*, dziś *Żurawiec* Krpld., przem., gm. Tryńcza; *Żurawiczki* przem., gm. Zarzecze (za: SEM cz. 3, s. 233) formantem *-ski* [1/4].

Forma żeńska: Zuzanna *Żuraska* 1621, LBŁ 1523; Petronela *Żurowska* 1725, LBŁc 416.

ŻWIRK(CH)OWSKI: Adalbert

Zwirkowski 1705, LBŁ 828; nazwisko utworzone od ap. *żwir* 'grubozarnisty piasek' (za: NP 2, s. 766) formantem *-k+owski*.

Forma żeńska: Ewa *Żwirchowska* 1689, KAŚŁ 52.

ŻYRYCKI: Narcyz *Żyrycki* syn Pawła diak Łomżyńskiej Parafialnej Cerkwi pw. św. Trójcy 1862, AUPśT 9; może nazwisko utworzone od ap. *żer*, stp. *żyr* 'pokarm zwierzęcy' lub od im. złożonych typu *Żyrostaw*, *Żyromir* (por. NP 2, s. 761) formantem *-cki*.

Forma żeńska: Eugenia *Żyrycka* córka młodszego psalmisty Łomżyńskiej Parafialnej Cerkwi pw. św. Trójcy Włodzimierza syna Pawła 1878, AZPśT 9a.

ŻYZNOWSKI²⁰⁹/(ŻEZNOWSKI):

Felicjan *Żyznowski* 1677, LBŁ 491; nazwisko utworzone od n. msc. *Żyznowo*, dziś *Żyżniewo* Maz. łomż., ostroł., gm. Troszyn (za: SEM cz. 3, s. 233) formantem *-ski*.

Forma żeńska: Jadwiga *Żeznowska* 1614, LBŁ 148.

²⁰⁸ *Żurowski* herbu Pobog 1605. HKap., poz. 110.

²⁰⁹ *Zyznowskie* herbu Pruschy 1498. HKap., poz. 131.

Cele, koncepcja i uwagi redakcyjne do słownika

Budowa i struktura słownika została podporządkowana ogólnej koncepcji niniejszego opracowania, którego celem było ukazanie językowo-kulturowej specyfiki najpopularniejszych historycznych nazw osobowych mieszkańców Łomży, współtworzących na przestrzeni wieków onomastykon miasta nad Narwią, a obecnie stanowiących odzwierciedlenie jego dziedzictwa społeczno-kulturowego i trwających jako elementy identyfikujące tożsamość współczesnych łomżan.

Przedstawiony w nim zbiór onimów, zaczerpniętych z dokumentów historycznych i opracowań, które powstały w oparciu o źródła, wskazuje na nawarstwianie się specyficznych elementów kulturowych, jakimi są nazwy osobowe, w kolejnych wiekach, determinujących charakter nazwisk, i pozwalają na analizę syntetyczną zgromadzonego materiału oraz wskazanie, jaki one miały wpływ na antroponomastykon Łomży. W szczególności zaś na:

- określenie zależności między sytuacją społeczno-polityczną, administracyjną, kulturową, wyznaniową i językową Łomży a nazewnictwem osobowym, w celu nakreślenia obrazu językowo-kulturowego odzwierciedlonego w kształtującym się onomastykonie miasta;
- wydobycie i zarysowanie genezy językowej nazwisk w kontekście geograficznym, historycznym i kulturowym.

1. *Słownik etymologiczno-historyczny nazwisk mieszkańców Łomży XV-XIX wieku w kontekście współczesnym. Onomastykon Łomży* powstał w oparciu o wydany wcześniej *Słownik nazwisk łomżan*¹. Uzupełniono go jednak o materiał źródłowy z końca XVI i z początków XVII wieku, kiedy udało się dotrzeć do ksiąg metrykalnych z tego czasu. Rejestruje on antroponimy, które w źródłach pisanych zostały poświadczane co najmniej dwukrotnie², by zyskać pewność, że daną nazwę osobową właściwie odczytano³ i rzeczywiście stanowiła ona używany element nazewnictwa osobowego w badanym okresie. Robiono wyjątek od tej zasady, jeśli nazwa osobowa w źródłach wystąpiła raz, lecz w późniejszych (XIX – XXI wiek) rejestrach ludności miasta pojawiała się wielokrotnie lub stanowiła podstawę późniejszej nazwy derywowanej, np. *Wyrzyk* > *Wyrzykowski*. Wynikało to z dążenia do stworzenia swego rodzaju kanwy antroponimii Łomży i wskazania podstaw słotwórczych onomastykonu tego miasta oraz próby nakreślenia dziejów konkretnych nazw osobowych, a tym samym zarysu dziejów rodów

¹ Por. Frąckiewicz M. K., *Słownik nazwisk łomżan*, Łomża 2016.

² Wylimitowano tu nazwiska jednokrotnie poświadczane, ponieważ sprawiały one trudność interpretacyjną, wskazując jedynie na pewien dynamizm masowego osiedlania się czasowego i migracji ludności w przestrzeni miejskiej.

³ Przy zapisach pojedynczych nie można wykluczyć, że daną nazwę błędnie odczytano lub zapisano.

i rodzin łomżyńskich. W tym też celu na końcu każdego artykułu hasłowego zanotowano w nawiasie kwadratowym z wytłuszczeniem, np. [11] liczbę współczesnych (do roku 2014) nosicieli danego nazwiska, zarejestrowanych w wykazach komputerowych parafian przynależnych do kościoła katedralnego (wcześniej farnego) w Łomży, czyli najstarszej funkcjonującej od roku 1525 parafii w mieście.

2. Starano się zachować oryginalną pisownię aktów, lecz niekonsekwentnie, ponieważ modernizacja jednostek antropomicznych w źródłach drukowanych przekonywała do popularyzacji historii nazwisk w postaci uwspółcześnionej, wyjątkowo więc zachowano zapisy łacińskie, rezygnując zupełnie z rejestrów rosyjskojęzycznych, które w postaci tłumaczeń wprowadzono do onomastykonu. Uwzględniono zapisy wariantywne, ponieważ one zaświadczały procesy nazwiskotwórcze, podobnie jak gniazdowy układ niektórych z nich, np.:

WYRZYK: Jadwiga *Wyrzyk* 1612, MBŁ 1059; nazwisko utworzone od ap. śrwniem. *wirs*, *würs* 'gorszy' albo od śrwniem. *wirsic* 'zły' (za: SEM cz. 5, s. 290); por. **WYRZYKOWSKI**.

WYRZYKOWSKI: Wincenty Karol *Wyrzykowski* 1834, KAUEŁ 26; nazwisko utworzone od n. msc. *Wyrzyki* Maz., ciech., gm. Świercze-Koty; *Wyrzykowo*, dawny pow. kamien., dziś Wólka Przekory, ostroł., gm. Rząśnik (za: SEM cz. 3, s. 221), też n. msc. *Wyrzyki* Maz. łomż., gm. Piątница, pow. Łomża, *Wyrzyki Nowe* gm. i pow. Łomża (por. NWHS, s. 187) formantem *-owski* [13].

Forma żeńska: Wiktorya Laura *Wyrzykowska* 1833, KAUEŁ 9.

3. Ma charakter kontekstowy i wskazuje na historię funkcjonowania i ewoluowania łomżyńskich nazw osobowych.

4. Słownik zachowuje tradycyjny układ alfabetyczny. Jako **formę hasłową** podano w nim nazwisko w jego najbardziej współczesnej postaci, potwierdzonej w metrykach, gdyż ortografia źródeł była nieustabilizowana, wariantywna, co widać w zapisach niektórych nazwisk, np. *Fasceski*//[Faszczewski]; *Dzierzgowski* (1537) //Dzirzgowski; *Campist(h)i*//*Kampisthi* // *Kęmpisthi*; *Koniecki*//*Konieczki* itp.

5. W zapisie poświadczeń podawano wszystkie postacie fonetyczne i gwarowe nazwisk, np.: *Jeger*//*Jegier*; *Wysiński*//*Wyszyński*. W zapisie słownikowym mamy, np.:

ROSKOWIC(Z)//ROSZKOWICZ: Marek *Roskowicz* 1613 B, LBŁ 22; Mateusz *Roskowic* 1616, LBŁ 439; Jan *Roszkowicz* 1642, LBŁ 1891.

6. W opracowaniu etymologii hasła starano się podawać wszystkie możliwe motywacje, wskazując na typ jednostek językowych fundujących daną nazwę osobową (np. apelatyw, imię, nazwa miejscowa, nazwisko, nazwa

heraldyczna, etnonim) i źródło leksykalne, źródło cytowanych lub parafrazowanych definicji.

7. Nazwiska rekonstruowane na podstawie konstrukcji feminita-tywnych oznaczono przez ujęcie ich postaci hasłowej w nawias zwykły, np. **(KARASIEWICZ)**.

8. Podstawowym źródłem służącym do określenia typu genetycznego danej nazwy był słownik nazwisk Polaków Kazimierza Rymuta⁴. Jeżeli dana forma nie występowała w tym słowniku lub gdy jej interpretacja budziła wątpliwości, odwoływano się do *Słownika etymologiczno-motywa-cyjnego staropolskich nazw osobowych*⁵ i innych publikacji, które potwierdza-ły istnienie danego antroponimu⁶. Szczególnym opracowaniem zaś była tu książka Henryki Sędziak o toponimii łomżyńskiej⁷, będąca podstawą potwierdzenia etymologii licznej grupy nazwisk z badanego obszaru. To źródło wskazuje się zwykle jako pierwsze.

9. Ponadto w opisie poszczególnych jednostek hasłowych wprowadzo-no skrót: Maz. łomż., oznaczając powiązanie etymologiczne antroponimu hasłowego z toponimią lokalną, aby wskazać na możliwą, z dużym praw-dopodobieństwem – podstawową, motywację danej nazwy osobowej i jej związek z obszarem, którego centrum administracyjnym i kulturowym na przestrzeni kolejnych stuleci była Łomża.

⁴ Rymut K., *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, t. 1: A–K, Kraków 1999, t. 2: L–Ż, Kraków 2001.

⁵ *Słownik etymologiczno-motywa-cyjny staropolskich nazw osobowych*, red. Cieślakowa A., Malec M., Rymut K., t. 1 – 7, Kraków 1995-2002.

⁶ Np. do: Abramowicz Z., *Słownik etymologiczny nazwisk Żydów białostockich*, Białystok 2003; Malec M., *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*, Kraków 1994; Rospond S., *Słownik etymologiczny miast i gmin PRL*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1984; Abramowicz Z., Citko L., Dacewicz L., *Słownik historycznych nazw osobowych Białostoczczyzny (XV–XVII w.)*, t. 1 – 2, Białystok 1997-1998; Dacewicz L., *Antroponimia Żydów Podlasia*, Białystok 2008.

⁷ Sędziak H., *Nazwy wsi drobnoszlacheckich w Łomżyńskim*, Łomża 2009.

Wykaz źródeł

A. Źródła rękopiśmienne

1. Akta stanu cywilnego parafii katolickiej pod wezwaniem św. Michała Archanioła i św. Rocha w Łomży

a) Wykaz akt metrykalnych

— Akta Metryk Rodzących Gminy Łomżyńskiej Powiatu i Departamentu Łomżyńskiego od 26 Maja 1808 do Kwietnia 1811.

— Księga aktów urodzenia 1811 r.

— Księgi aktów chrztu w parafii łomżyńskiej (*Liber Baptisatorum...*)

a) 1597-1607

b) 1608-1613

c) 1613-1622

d) 1625-1667

e) 1668-1694

f) 1695-1717

g) 1717-1728

h) 1729-1735

i) 1735-1741

j) 1740-1758

— Księgi urodzeń Parafii Łomżyńskiej (skrót KUŁ – dot. Łomży i KUŁc – dot. Łomżycy) w latach 1834-1844.

b) Wykaz akt małżeństw

— Księga aktów ślubu 1808-1810.

— Księga kontraktów małżeńskich 1810-1811 (od maja do maja).

— Księga aktów ślubu i zapowiedzi 1811 r.

— Księga ślubów 1868-1876 (do maja 1876 r.)

c) Wykaz akt zgonów

— Księga aktów zgonu w parafii łomżyńskiej od roku 1696 do roku 1760 (*Liber Mortuorum ab Anno 1696 ad Annum 1760 Ecclesiae Preposituralis Łomzensis*).

— Księga aktów zejścia 1808-1811 (do kwietnia 1811 r.; w 1809 r. powtórzone numery od 131. do 140.)

— Księga aktów zejścia 1811 r. (od sierpnia do końca roku, numeracja jak wyżej).

- Księga aktów zejścia 1814-1815.
 - Księga aktów zejścia 1819-1820.
 - Księga aktów zejścia 1820-1821.
 - Księga aktów zgonu 1862-1868 (od sierpnia 1868 do końca roku 1868).
 - Księga zgonów 1868-1869 (rok 1868 od stycznia do kwietnia – w języku rosyjskim).
 - *Wykaz metrykalny zmarłych do Rachunku Roczniego z przychodu Pokładnego do Kassy Cmentarzowej od dnia 1 stycznia 1842 roku do dnia Ostatniego Grudnia tegoż roku z Parafii Łomżyńskiej.*
2. Akta stanu cywilnego parafii prawosławnej pod wezwaniem świętej Trójcy w Łomży Akta urodzin, małżeństw i zgonów:
 - *Уникатъ Актовъ гражданскаго состоянія о умершихъ Ломжинскаго Собора съ 1886 г. по 1893 годъ.*
 - *Метрическая книга данная из Варшавской Православной Духовной Консистории въ Ломжинскую Приходскую Свято-Троицкую Церковь для записки родившихся, браком сочетавшихся и умерших на 1858-1865 год.* (Każda księga podzielona jest na 3 części: Часть первая, о родившихся, часть вторая, о бракосочетавшихся, часть третья, о умершихъ).
 3. *Spisok wsiech politiczeskich prestupnikow Łomżynskowo Ujezda s 1863 goda.*

B. Źródła drukowane

1. *Album studentów Akademii Zamojskiej (1595-1781)*, oprac. Henryk Gmiterek, Warszawa 1994.
2. Borzym Julian, *Pamiętnik podlaskiego szlachcica*, Łomża 2012.
3. *Herbarz*, Ignacy Kapica Milewski (dopełnienie Niesieckiego), Kraków 1870; (<http://www.wbc.poznan.pl/dlibra/doccontent?id=3133>)
4. Pazyra Stanisław, *Geneza i rozwój miast mazowieckich*, Warszawa 1959.
5. *Regestra Thelonei Aquatici Vladislaviensis Saeculi XVI*, wyd. Stanisław Kutrzeba i Franciszek Duda, Kraków 1915.
6. Rzeczniowski Leon, *Dawna i teraźniejsza Łomża*, Warszawa 1861.
7. Tymieniecki Kazimierz, *Kształtowanie się społeczeństwa średniowiecznego (Polska na tle Słowiańszczyzny zachodniej)*, t. 1, *Procesy twórcze formowania się społeczeństwa polskiego w wiekach średnich*, red. J. Strzelczyk, Poznań 1996, s. 159-160, 170-171.
8. Winiarski Bohdan, *Nad Pissą, Wisłą i Narwią*, Kraków 1965.

Wykaz skrótów

Wykaz skrótów źródeł

- ADŁ** – Archiwum Diecezjalne w Łomży
- AMPśT** – Akta małżeństw parafii pw. św. Trójcy
- APB** – **zbiór Kapicjana** – Archiwum Państwowe w Białymstoku – tzw. KAPICJANA 1519-1804 (mikrofilmy zespołu archiwalnego Zbiór Ignacego Kapicy Milewskiego „Kapicjana” stanowiącego zasób Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie). Zawiera on wypisy z ksiąg ziemskich i grodzkich mazowieckich i podlaskich, w tym oblaty dokumentów książęcych i królewskich dla szlachty, duchowieństwa i miast, główny zrąb zbioru to sprawy majątkowe szlachty z XVI-XVII w.)
- APŁ** – Archiwum Państwowe w Białymstoku Oddział w Łomży, zbiór 169, sygnatury od 23 do 36 – dotyczy ludności żydowskiej – reprezentacja mieszczan łomżyńskich pochodzenia żydowskiego.
- ASAZ** – *Album Studentów Akademii Zamojskiej (1595-1781)*, oprac. Gmiterek Henryk, Warszawa 1994.
- AUPśT** – Akta urodzeń parafii pw. św. Trójcy
- AZŁS** – Akta zgonów Łomżyńskiego Soboru
- AZPśT** – Akta zgonów parafii pw. św. Trójcy
- HKap** – tzw. *Herbarz Kapicy*; *Herbarz*, Ignacy Kapica Milewski (dopełnienie Niesieckiego), Kraków 1870; (<http://www.wbc.poznan.pl/dlibra/doccontent?id=3133>)
- KACŁ** – Księgi aktów chrztu w Łomży do r. 1800
- KACŁc** – Księgi aktów chrztu urodzonych w Łomżycy do r. 1800
- KACS** – Księgi aktów chrztu urodzonych w Skowronkach do r. 1800
- KAŚŁ** – Księgi aktów ślubu w Łomży
- KAŚŁc** – Księgi aktów ślubu w Łomżycy
- KAŚS** – Księgi aktów ślubu w Skowronkach
- KAUŁ** – Księgi aktów urodzenia w Łomży 1758 -1775 i po r. 1800 oraz Akta Metryk Rodzących Gminy Łomynskiej z Roku 1814/1815 od pierwszego Maja i Akta Metryk Rodzących Gminy Łomżyńskiej Powiatu i Departamentu Łomżyńskiego od 26 Maja 1808 do Kwietnia 1811
- KAUŁc** – Księgi aktów urodzenia w Łomżycy
- KAUS** – Księgi aktów urodzenia w Skowronkach
- KAZŁ** – Księgi aktów zgonu w Łomży
- KAZŁc** – Księgi aktów zgonu w Łomżycy
- KAZS** – Księgi aktów zgonu w Skowronkach

- KKP** – Jamiołkowski Stanisław L., *Kroniczka kuleskiego plebana*, Łomża 2017.
- KOPE** – Księga opłat pogrzebowych 1878-1887 r. parafii rzymsko-katolickiej w Łomży
- KOPEc** – *Księga opłat pogrzebowych 1878-1887 r. parafii rzymsko-katolickiej w Łomży (Łomżyca)*.
- KPEGŻ** – *Księga pamięci łomżyńskiej gminy żydowskiej*, red. Jom Tow Lewiński, Tel-Awiv 1952, tł. Ewa Wroczyńska, Łomża 2016, maszynopis.
- KS** – *Księga Spisów*, Archiwum Państwowe Oddział w Łomży.
- LBŁ** – Księgi aktów chrztu w parafii łomżyńskiej od roku 1597 do roku 1775 (*Liber Baptisatorum Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis*) osób zamieszkałych w Łomży:
Liber Baptisatorum ab anno 1597 ad annum 1607. Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis; Liber Baptisatorum ab anno 1608 ad annum 1613. Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis; Liber Baptisatorum ab anno 1613 ad annum 1622. Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis; Liber Baptisatorum ab anno 1625 ad annum 1667. Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis; Liber Baptisatorum ab anno 1668 ad annum 1694. Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis; Liber Baptisatorum ab anno 1695 ad annum 1717. Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis; Liber Baptisatorum in 1.^a parte ab anno 1717. ad annum 1728. in altera Copulatorum ab anno 1717 ad annum 1728. Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis; Liber Copulatorum in 1.^a parte ab anno 1729 ad annum 1735. in altera parte Baptisatorum ab anno 1728 ad annum 1735. Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis; Liber Baptisatorum in 1.^a parte ab annuo 1735 ad annum 1741. in altera parte Copulatorum ab anno 1735 ad annum 1741. Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis; Liber Baptisatorum ab anno 1740 ad annum 1750; Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis; Liber Baptisatorum ab anno 1758 ad annum 1775; Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis (na okładce zapis po polsku: „Księga Aktów urodzenia par. Rz. Kat. Łomżyńskiej od roku 1758-1775”; na kolejnych stronach brak pełnego tytułu); Liber Copulatorum ab anno 1608 ad annum 1625. Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis; Liber Copulatorum ab anno 1740 ad annum 1771 diem 17. Junii Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis.
- LBŁc** – Księgi aktów chrztu w parafii łomżyńskiej od roku 1597 do roku 1758 (*Liber Baptisatorum Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis*) osób zamieszkałych w Łomży.
- LBS** – Księgi aktów chrztu w parafii łomżyńskiej od roku 1597 do roku 1758 (*Liber Baptisatorum Ecclesiae Praeposituralis Łomzensis*) osób zamieszkałych w Skowronkach.

- LMŁ** – *Liber Mortuorum ab anno 1696 ad annum 1760. Ecclesiae Praeposituralis Łomżensis*, czyli Księga aktów zgonu w parafii łomżyńskiej od roku 1696 do roku 1760.
- LMŁc** – Księga aktów zgonu w parafii łomżyńskiej od roku 1696 do roku 1760 (*Liber Mortuorum ab Anno 1696 ad Annum 1760 Ecclesiae Praeposituralis Łomżensis*) (Łomżyca).
- ŁT** – Tymieniecki Kazimierz, *Kształtowanie się społeczeństwa średnio-wiecznego (Polska na tle Słowiańszczyzny zachodniej)*, t. 1-2, *Procesy twórcze formowania się społeczeństwa polskiego w wiekach średnich*, red. Jerzy Strzelczyk, Poznań 1996.
- MBŁ** – *Metrica Baptisator Faeta per R. D. ION Choiszewsky pra Lomz. D.O.M.* – 1608-1613.
- NWPN** – Winiarski Bohdan, *Nad Pissą, Wisłą i Narwią*, Kraków 1965.
- PPSz** – Borzym Julian, *Pamiętnik podlaskiego szlachcica*, Łomża 2012.
- RRŁ** – *Roczny Rachunek z przychodu i rozchodu pokładnego w Parafii Łomżyńskiej za Rok 1841 w Powiecie i Dekanacie Łomżyńskim.*
- RTA** – *Regestra Thelonei Aquatici Vladislaviensis Saeculi XVI*, wyd. Stanisław Kutrzeba i Franciszek Duda, Kraków 1915.
- SNSP** – *Spis nazwisk szlachty polskiej*, Dunin-Borkowski Jerzy Sewer, Lwów 1887.
- SWPP** – *Spisok wsiech politiczeskich prestupnikow Łomżynskowo Ujezda s 1863 goda.*
- WMZŁ** – *Wykaz metrykalny zmarłych do Rachunku Rocznego z przychodu Pokładnego do Kassy Cmentarzowej od dnia 1 stycznia 1842 roku do dnia Ostatniego Grudnia tegoż roku z Parafii Łomżyńskiej.*
- WMZŁc** – *Wykaz metrykalny zmarłych do Rachunku Rocznego z przychodu Pokładnego do Kassy Cmentarzowej od dnia 1 stycznia 1842 roku do dnia Ostatniego Grudnia tegoż roku z Parafii Łomżyńskiej (Łomżyca).*
- WPRŁ** – *Wykaz przychodów i rozchodów opłat pogrzebowych parafii rzymsko-katolickiej w Łomży – 1876 r.*

Wykaz skrótów słowników i opracowań

- AŻP** – Dacewicz Leonarda, *Antroponimia Żydów Podlasia w XVI-XVIII wieku*, Białystok 2008.
- Dor** – *Słownik języka polskiego*, t. 1-11, red. Witold Doroszewski, Warszawa 1958-1969.
- Gloger** – Gloger Zygmunt, *Dawna ziemia bielska i jej częściowa szlachta*, Warszawa 1873, przedruk Łomża 2005.
- Ich** – Malec Maria, *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*, Kraków 1994.

- NMK** – Jaracz Małgorzata, *Nazwiska mieszkańców Kalisza od XVI do XVIII wieku*, Bydgoszcz 2001.
- NP 1** – Rymut Kazimierz, *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, t. 1, Kraków 1999.
- NP 2** – Rymut Kazimierz, *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, t. 2, Kraków 1999.
- NWHS** – Sędziak Henryka, *Nazwy wsi drobnoszlacheckich w Łomżyńskim*, Łomża 2009.
- SEM cz. 1** – *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, red. Aleksandra Cieślíkowa, Maria Malec, Kazimierz Rymut, cz. 1: *Odapelatywne nazwy osobowe*, oprac. Aleksandra Cieślíkowa, przy współudziale Janiny Szymowej i Kazimierza Rymuta, Kraków 2000.
- SEM cz. 2** – *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, red. Aleksandra Cieślíkowa, Maria Malec, Kazimierz Rymut, cz. 2: *Nazwy osobowe pochodzenia chrześcijańskiego*, oprac. Maria Malec, Kraków 1995.
- SEM cz. 3** – *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, red. Aleksandra Cieślíkowa, Maria Malec, Kazimierz Rymut, cz. 3: *Odmiejscowe nazwy osobowe*, oprac. Zofia Kaleta przy współudziale Elżbiety Supranowicz i Janiny Szymowej, Kraków 1997.
- SEM cz. 4** – *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, red. Aleksandra Cieślíkowa, Maria Malec, Kazimierz Rymut, cz. 4: *Nazwy osobowe pochodzące od etników*, oprac. Elżbieta Supranowicz, Kraków 1997.
- SEM cz. 5** – *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, red. Aleksandra Cieślíkowa, Maria Malec, Kazimierz Rymut, cz. 5: *Nazwy osobowe pochodzenia niemieckiego*, oprac. Zygmunt Klimek, Kraków 1997.
- SEM cz. 6** – *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, red. Aleksandra Cieślíkowa, Maria Malec, Kazimierz Rymut, cz. 6: *Nazwy heraldyczne*, oprac. Maria Bobowska-Kowalska, Kraków 1995.
- SEM cz. 7** – *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, red. Aleksandra Cieślíkowa, Maria Malec, Kazimierz Rymut, cz. 7: *Suplement. Rozwiązanie licznych zagadek staropolskiej antroponimii; Nazwy osobowe Żydów; Nazwy osobowe „litewskie”; Nazwy osobowe Ormian; Łacińskie odapelatywne nazwy osobowe*, oprac. Magdalena Sitarz, Wojciech Smoczyński, Andrzej Pisowicz, Janina Szymowa, Kraków 2002.
- SEŻ** – Abramowicz Zofia, *Słownik etymologiczny nazwisk Żydów białostockich*, Białystok 2003.

- SG** – *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. I-XV, red. Filip Sulimierski, Bronisław Chlebowski i Władysław Walewski, Warszawa 1880-1902.
- SHNO 1** – Abramowicz Zofia, Citko Lilia, Dacewicz Leonarda: *Słownik historycznych nazw osobowych Białostoczczyzny (XV – XVII w.)*, t. 1., Białystok 1997.
- SHNO 2** – Abramowicz Zofia, Citko Lilia, Dacewicz Leonarda: *Słownik historycznych nazw osobowych Białostoczczyzny (XV – XVII w.)*, t. 2., Białystok 1997.
- SW I** – *Słownik języka polskiego*, red. Aleksander Zdanowicz, Michał Bohusz Szyszko, January Filipowicz i in., cz. I, Wilno 1861.
- SW II** – *Słownik języka polskiego*, red. Aleksander Zdanowicz, Michał Bohusz Szyszko, January Filipowicz i in., cz. II, Wilno 1861.

Inne skróty i znaki

ap.	– apelatyw (nazwa pospolita)	gat.	– gatunek
arab.	– arabski	gdań.	– dawne woj. gdańskie
aram.	– aramejski	germ.	– germański
babel.	– babiloński	gm.	– gmina
biał.	– dawne woj. białostockie	g niem.	– górnoniemiecki
bibl.	– biblijny	gorz.	– dawne woj. gorzowskie
biel.	– dawne woj. bielskie	grec.	– grecki
blr.	– białoruski	gw.	– gwarowy
bydg.	– dawne woj. bydgoskie	hebr.	– hebrajski
celt.	– celtycki	im.	– imię
chełm.	– dawne woj. chełmskie	irl.	– irlandzki
Coln.	– powiat kolneński	jid.	– jidysz
cz.	– część	kal.	– dawne woj. kaliskie ⁸
częst.	– dawne woj. częstochowskie	kaszb.	– kaszubski
czyt.	– czytają	kat.	– dawne woj. katowickie
dial.	– dialekt	kiel.	– dawne woj. kieleckie
dniem.	– dolnoniemiecki		
elbl.	– dawne woj. elbląskie		
etn.	– etniczny		
garwoliń.	– garwoliński		

⁸ Odwołanie do dawnego podziału administracyjnego kraju stosuje się w ważniejszych ogólnopolskich słownikach onomastycznych, stąd zachowanie takiego opisu usytuowania miejscowości na terytorium Polski.

- konin. – dawne woj. konińskie
kosz. – dawne woj. koszalińskie
kościern. – kościernski
krak. – dawne woj. krakowskie
krośn. – dawne woj. krośnieńskie
Krpłd. – Kresy Południowo-Wschodnie (Ruś Czerwona)
Krpłn. – Kresy Północno-Wschodnie (pogranicze z Wielkim Księstwem Litewskim)
leszcz. – dawne woj. leszczyńskie
lit. – litewski
lub. – dawne woj. lubelskie
łac. – łaciński
łomż. – dawne województwo łomżyńskie
Maz. – Mazowsze
Maz. łomż. – Mazowsze łomżyńskie⁹
Młp. – Małopolska
n. – nazwa
n. etn. – nazwa etniczna
n. herb. – nazwa herbowa
n. msc. – nazwa miejscowa
n. os. – nazwa osobowa
n. rod. – nazwa rodowej
n. top. – nazwa topograficzna
niem. – niemiecki
nowosąd. – dawne woj. nowosądeckie
olszt. – dawne woj. olsztyńskie
ostroł. – ostrołęcki
ostrow. – ostrowski
pil. – dawne woj. pilskie
piotr. – dawne woj. piotrkowskie
płoc. – dawne woj. płockie
podlas. – obecne woj. podlaskie
pol. – polski
Pom. – Pomorze
por. – porównaj
pow. – powiat
pozn. – dawne woj. poznańskie
przem. – dawne woj. przemyskie
przen. – przenośnie
psł. – prasłowiański
pułt. – pułtuski
rad. – dawne woj. radomskie
ros. – rosyjski
rzesz. – dawne woj. rzeszowskie
scs. – staro-cerkiewno-słowiański
siedl. – dawne woj. siedleckie
sier. – dawne woj. sieradzkie
skiern. – dawne woj. skierniewickie
słow. – słowiański
słup. – dawne woj. słupskie
stsas. – starosaski
stniem. – staroniemiecki
stp. – staropolski
stbrus. – starobiałoruski
stukr. – staroukraiński
stwniem. – staro-wysoko-niemiecki
sumer. – sumeryjski
suwał. – dawne woj. suwalskie
Śl. – Śląsk
średz. – średzki
śrłac. – średniołaciński
śrniem. – średnioniemiecki

⁹ Stosuje się też skrót dawnej nazwy: Mazowsze łomżyńskie, który wskazuje na dziedzictwo historycznej ziemi łomżyńskiej i terytorialną oraz kulturową jej przynależność do Mazowsza.

- śrwniem. – średnio-wysoko-niemiecki < – utworzony od...
 t. – tom > – tworzący...
 tarn. – dawne woj. tarnowskie * – n. os. rekonstruowana z nazwy
 tarnob. – dawne woj. tarnobrzeszkie żeńskiej (skrót stosowany tylko
 tor. – dawne woj. toruńskie w części analitycznej niniejsze-
 turec. – turecki go opracowania)
 warsz. – dawne woj. warszawskie // – dwie możliwości odczytania lub
 węg. – węgierski formy występujące obocznie
 węgr. – węgrowski () – nawias okrągły oznacza postać
 Wlkp. – Wielkopolska męską nazwiska rekonstruowa-
 włoc. – dawne woj. wrocławskie ną na podstawie jego formy
 woj. – województwo żeńskiej, np. **(BABIŃSKI)**,
 wroc. – dawne woj. wrocławskie a także rozszerzenie formantu,
 wsł. – wschodniosłowiański np. *-(ow)ski* lub wariantywność
 zagin. – zaginiona występowania głoski, np. **BIAŁKOWIC(Z)**.
 zamoj. – dawne woj. zamojskie
 zd. – zdrobnienie
 ziel. – dawne woj. zielonogórskie
 ź. – żeńskie
 żyd. – żydowski